

EDITURA UNIVERS

266

PĂŞUNILE RAIULUI

Colecţia GLOBUS

Marele romancier american John Steinbeck (1902—1969), laureat al Premiului Nobel, ne oferă în PĂŞUNILE RAIULUI o suită de povestiri care-şi au locul, toate, în această paradisiacă vale californiană. Volumul atestă încă o dată calităţile de povestitor, de creator de atmosferă ale scriitorului, şi mai ales căldura pasionată cu care participă la bucuriile şi dezamăgirile, într-un cuvînt la viaţa protagoniştilor.

Lei 6,50

16

JOHN STEINBECK PĂŞUNILE RAIULUI

1975

JOHN STEINBECK

Păşunile Raiului

Colecţia GLOBUS / Editura Univers

Coperta colecției de: ION STATE

JOHN STEINBECK

The Pastures of Heaven

Bantam Books, 1951

GLOBUS

JOHN STEINBECK

Pășunile Raiului

Traducere de

D. Mazilu

EDITURA UNIVERS

București

1975

Tatălui și mamei mele

Unu

PE VREMEA CÎND SE CLĂDEA MISIUNEA Carmelo din California de Sus, adică pe la 1776, o ceată de douăzeci de indieni convertiţi s-au lepădat de credinţă într-o bună noapte, iar dimineaţa şi-au părăsit colibele. În afară de faptul că era o pildă proastă, schisma asta neînsemnată paraliza activitatea carierelor de lut unde se făceau cărămizi de chirpici.

După o scurtă consfătuire între autorităţile religioase şi civile, un caporal spaniol a pornit în fruntea unui detaşament de călăreţi, pentru a-i readuce pe aceşti copii rătăciţi înapoi la sînul Maicii Biserici. Ostaşii au străbătut cu greu Valea Carmel pătrunzînd în munţii de dincolo de ea, călătoria dovedindu-se cu atît mai buimăcitoare, cu cît schismaticii fugari se arătau stăpîni ai unei diavoleşti şiretenii în a-şi ascunde urmele. Abia peste o săptămînă au izbutit soldaţii să-i găsească, iar atunci cînd în sfîrşit au dat de ei, i-au aflat îndeletnicindu-se cu fapte dezgustătoare pe fundul unui canion acoperit de ferigi, pe unde curgea un pîrîu ; ceea ce vroia să spună că acei douăzeci de eretici erau cufundaţi în somn adînc şi în poziţii ce vădeau întreaga uitare de sine.

Dezgustaţi, militarii i-au înhăţat numaidecît şi, fără a ţine seamă de urletele lor, i-au legat de un lung lanţ nu prea gros. După aceea, coloana a făcut cale întoarsă şi s-a îndreptat

din nou spre Carmel, pentru a oferi bieţilor neofiţi putinţa de a se pocăi în carierele de lut.

În ziua a doua, către sfîrşitul după-amiezii, un pui de căprioară a ţîşnit pe dinaintea cetei de oameni şi apoi a pierit vederii dincolo de-o creastă. Caporalul s-a desprins din coloană şi a luat-o la galop pe urmele lui. Calul greoi s-a căţărat opintindu-se pe costişa abruptă; crengile de manzanita au întins gheare ascuţite înspre obrazul caporalului, dar el s-a avîntat mai departe către prînzul său. În cîteva minute a ajuns pe creastă şi acolo s-a oprit, uluit de priveliştea ce i se desfăşura dinaintea ochilor — o vale largă acoperită de păşuni înverzite unde păştea o turmă de căprioare. Stejari falnici se înălţau pe pajiştile acelor locuri încîntătoare, iar colinele le îmbrăţişau cu dragoste caldă spre a le feri de neguri şi de vînt.

Caporalul cel aspru a simţit cum i se moaie inima în faţa unei atît de netulburate frumuseţi. El, omul care biciuise spinări negre pînă zdrenţuise carnea de pe ele, unul dintre cei a căror lacomă bărbăţie era pe cale de a plămădi o nouă rasă de oameni pentru California, acest bărbos şi sălbatic aducător de civilizaţie se lăsă să alunece jos de pe şa şi îşi scoase de pe creştet casca de oţel.

„Sfîntă Fecioară!“ murmură stins. „Acestea sînt înverzitele păşuni ale raiului, către care Domnul-Dumnezeu ne-a îndrumat.“

Urmaşii lui sînt acum aproape albi. Nu putem decît reconstitui sfînta-i cutremurare din

clipa descoperirii, dar numele dat de el încîntătoarei văi dintre coline dăinuie încă. Pînă în zilele noastre i se spune *Las Pasturas del Cielo*.

Printr-o preafericită întîmplare, valea aceasta nu a căzut sub prevederile nici unei mari concesiuni de pămînturi. Nici un nobil spaniol n-a luat-o în stăpînire oferindu-şi banii sau nevasta. Vreme îndelungată a rămas uitată sub îmbrăţişarea colinelor din jur. Caporalul spaniol, cel ce-o descoperise, a trăit toată viaţa cu gîndul de a se reîntoarce acolo. Asemeni celor mai mulţi oameni violenţi din fire, mereu năzuia cu melancolie sentimentală la un scurt răgaz de tihnă, pe care înaintea morţii să-l petreacă într-o casă de chirpici aşezată lîngă un curs de apă şi cu pereţii mereu mirosiţi de vite la vremea nopţii.

O indiancă i-a dăruit un sifilis, şi atunci cînd carnea a început să-i cadă de pe faţă, nişte prieteni buni l-au închis într-un grajd vechi, ca să nu mai ia şi alţii boala de la el, şi acolo s-a săvîrşit în pace, fiindcă sifilisul, deşi spăimîntător la vedere, nu-i un prieten ingrat faţă de gazdă.

După multă vreme, cîteva familii de colonişti s-au strămutat pe Păşunile Raiului, au înălţat garduri şi au sădit pomi roditori. De vreme ce locurile nu aveau stăpîn, s-au ciorovăit asupra proprietăţilor. După o sută de ani se aflau acolo, pe Păşunile Raiului, douăzeci de familii pe douăzeci de mici ferme. Cam în mijlocul văii se înălţa un magazin universal şi un oficiu poştal, iar o jumătate de milă mai

încolo, lîngă pîrîu, clădirea școlii, cu pereții cioppliți și împînziți de tot felul de însemnări.

Pînă la urmă, familiile acestea au ajuns să trăiască în bunăstare și bună înțelegere. Aveau pămînt mănos și lesne de lucrat. Roadele grădinilor de aici erau cele mai alese dintre toate cele recoltate în California centrală.

Doi

PENTRU CEI DIN PĂȘUNILE RAIULUI, ferma Battle era blestemată, iar pentru copiii lor era bîntuită de strigoi. Oricît de bun i-ar fi fost pămîntul, fertil și cu apă din belșug, nimeni din vale nu rîvnea la ea, nimeni n-ar fi fost dispus să trăiască în casa aceea, fiindcă pămîntul și casele ce-au fost cîndva îngrijite, îndrăgite și muncite, iar pînă la urmă părăsite, par totdeauna încărcate de tristețe și amenințare. Copacii care cresc în jurul unei case pustii sînt copaci întunecați, iar umbrele aruncate de ei pe fața pămîntului prind forme pline de ciudate înțelesuri.

De cinci ani stătea ferma Battle în părăsire. Ferite de groaza sapei, buruienile creșteau cu o putere de zile mari, înalte cît niște pomișori. În livadă, pomii erau noduroși, puternici și încîlciți. Dădeau roade mai multe la număr, dar închircite. Mărăcinii se înmulțeau pe la poalele lor și înghițeau poamele scuturate de vînt.

Însăși casa, o clădire pătrată, durată temeinic, cu etaj, fusese impunătoare și frumoasă pe vremea cînd zugrăveala-i albă era încă proaspătă, dar o ciudată poveste petrecută în vremea din urmă întinsese asupra ei un fel de văl de singurătate cu neputință de îndurat. Buruienile năpădiseră scîndurile teraselor, torturate de ploi și vînturi, zidurile ajunseseră cenușii. Băieții mai mici, acești aghiotanți ai timpului în războiul său împotriva celor durate de oameni, spărseseră toate geamurile și căraseră tot ce putea fi cărat. Băieții cred că orice obiect portabil, de orice fel, în cazul cînd nu aparține cuiva cunoscut, poate fi folosit pentru procurarea unor bucurii, dacă este dus acasă la ei. Așa că devastaseră casa, umpluseră fîntînile cu tot felul de gunoaie, și cu totul din întîmplare, în vreme ce fumau pe ascuns tutun adevărat în fînărie, au dat foc vechii șuri, care a ars pînă la pămînt. Toată lumea a pus focul pe socoteala vreunor vagabonzi.

Ferma cea pustie se afla nu departe de mijlocul văii înguste. Pe ambele laturi se învecina cu cele mai bune și mai prospere ferme din Pășunile Raiului. Stătea ca o pată buruienoasă între bucăți de pămînt fericite și lucrate cu sîrguință. Oamenii de pe vale o considerau sălaș al unor rele ciudate, fiindcă o întîmplare cumplită și o taină de nepătruns erau legate de ea.

Două generații din familia Battle trăiseră la fermă. George Battle venise în vest, pornind din nordul statului New York, în 1863; era foarte tînăr cînd sosise, abia la vîrsta recrută-

rii. Banii pentru cumpărarea fermei şi pentru ridicarea acelei case mari şi pătrate de pe ea i-i dăduse maică-sa. După ce termină cu aranjatul casei, George Battle trimise vorbă maică-si să vină şi să trăiască alături de el. Biata bătrînă, care credea că lumea se sfîrşeşte la zece mile de satul ei, încercă să vină. Văzu locuri intrate în legendă — New York, Rio, Buenos Aires. În dreptul Patagoniei muri, şi un ofiţer de pe vapor o înmormîntă în oceanul cenuşiu, hărăzindu-i drept coşciug o bucată de pînză cu trei inele de lanţ de ancoră, cusute la tălpile picioarelor; şi cît de mult îşi dorise tovărăşia mulţimii aflate în cimitirul de-acasă.

George Battle începu să caute o nevastă, ca un fel de investiţie rentabilă şi sigură. O găsi la Salinas, în persoana domnişoarei Myrtle Cameron, în vîrstă de treizeci şi cinci de ani şi cu ceva avere. Domnişoara Myrtle nu fusese luată în seamă din pricina unei vagi înclinaţii către epilepsie, boală căreia pe atunci i se spunea „crize" şi era de obicei pusă pe seama animozităţii divine. Lui George nu-i păsa de epilepsie. Ştia că nu poate să aibă tot ce şi-ar dori. Myrtle deveni deci nevasta lui şi îi dărui un fiu, iar mai tîrziu, după ce de două ori încercă să dea foc casei, fu închisă într-o mică puşcărie particulară numită Sanatoriul Lippman, de la San Jose. Şi-a petrecut restul zilelor croşetînd cu fir de bumbac o simbolică viaţă a lui Crist.

Pe urmă casa cea mare de pe ferma Battle a fost diriguită de o serie de menajere afurisite, de teapa acelora ce dau anunţuri în genul: „Văduvă, 45 de ani, caută post de menajeră la fermă. Pricepută la gătit. Int. Căs.[1]" Au venit una după alta şi vreme de cîteva zile s-au arătat modeste şi binevoitoare, pînă ce aflau povestea cu Myrtle. După aceea începeau să tropăie prin casă, cu ochii numai foc şi pară, socotindu-se a fi fost, la modul abstract, violate.

La cincizeci de ani George Battle era un om bătrîn, cocîrjat de muncă, aspru şi fără nici o bucurie de viaţă. Privirile nu i se desprindeau niciodată de pămîntul pe care îl lucra cu atîta răbdare. Mîinile îi erau bătătorite, negre şi pline de crăpături, ca perniţele labelor de urs. Şi ferma lui tare frumos mai arăta. Pomii din livadă erau dichisiţi şi îngrijiţi, unul mai frumos decît celălalt. Legumele creşteau verzi şi fragede în straturile perfect aliniate. George se îngrijea de casă şi întreţinea în faţa ei o grădiniţă de flori. La etaj nu locuise nimeni niciodată. Ferma asta era un poem scris de un mut. Cu răbdare fără sfîrşit aranja scena şi aştepta o Silvie. Nici o Silvie nu s-a arătat vreodată, dar cu toate astea el îngrijea grădina şi continuă s-o aştepte. În toţi anii de-a lungul cărora fiul său a crescut, George Battle i-a acordat foarte puţină atenţie. Doar pomii roditori şi straturile proaspete şi verzi de legume aveau importanţă vitală. Cînd John, feciorul lui, a plecat cu o caravană de misionari, George nici măcar nu i-a simţit lipsa. Şi-a văzut mai departe de muncă, încă de dis-de-dimineaţă

[1] Intenţii de căsătorie.

îndoindu-și trupul ca să ajungă cît mai aproape de pămîntul lui. Vecinii nu stăteau niciodată de vorbă cu el, fiindcă parcă nici nu le auzea vorbele. Mîinile îi rămîneau totdeauna îndoite, ca niște simple lăcașe în care cozile uneltelor se fixau strîns. La șaizeci și cinci de ani muri de bătrînețe și din pricina unei tuse.

John Battle s-a întors cu caravana lui să ia în stăpînire ferma. Moștenise de la maică-sa și epilepsia și o îndeaproape cunoaștere a lui Dumnezeu. Viața lui John era consacrată luptei împotriva diavolului. Mersese din reuniune religioasă în reuniune religioasă, azvîrlindu-și pumnii în jur, chemîndu-i pe diavoli și pe urmă nimicindu-i, invocînd și zdrobind încarnarea răului. Chiar și cînd ajunse acasă, diavolii tot mai erau demni de atenție. Legumele din straturi își împrăștiară semințele, mai răsăriră de cîteva ori după propria lor putere, apoi pieriră înfrînte de buruieni. Ferma se întoarse la starea naturală, însă diavolii deveniră și mai puternici, și mai îndrăzneți.

Ca măsură de apărare, John Battle își împînzi hainele și pălăria de mici cruciulițe brodate cu ață albă și astfel, îmbrăcat în această armură, porni la război împotriva oștirilor întunericului. Prin lumina cenușie a amurgului, se furișa pe întinsul fermei, înarmat cu o bîtă zdravănă. Pornea la asalt asupra tufărișurilor, izbea năprasnic în stînga și-n dreapta strigînd într-una afurisenii, pînă ce diavolii erau izgoniți din ascunzători. Noaptea, se strecura prin desișuri către un loc unde diavolii țineau adunare, apoi netemător se avînta la atac, lovind

înverșunat cu arma ce-o avea în mînă. Ziua, se vîra în casă și dormea, fiindcă demonii nu lucrează pe lumină.

Într-o zi, cînd amurgul se îngîna cu noaptea, John se tîrî cu grijă către o tufă de liliac din curtea casei. Știa că tufa aceea adăpostește o adunare tainică a vrăjmașului. Cînd ajunse într-atît de aproape încît vrăjmașii nu mai aveau cum să-i scape, sări în picioare și se repezi către tufa de liliac, țipînd și izbind cu bîta. Trezit de loviturile necruțătoare, un șarpe șuieră somnoros și își înălță capul plat și acoperit de solzi. John lăsă să-i cadă bîta din mînă și se cutremură, fiindcă șuierul sec și ascuțit al unui șarpe e semn spăimîntător. Căzu în genunchi și cîteva clipe înălță rugăciuni. Deodată răcni : „Ăsta-i șarpele blestemat ! Piei, Satano !“ și se întinse înainte, cu degetele ca niște gheare. Șarpele s-a repezit și de trei ori l-a mușcat de gît, unde nu se aflau cruci să-l proteguiască. Se zbătu foarte slab, și în cîteva minute muri.

Vecinii nu-l găsiră decît la vremea cînd vulturii începură să se arate și să coboare din văzduh, iar ceea ce găsiră îi făcu să le fie după aceea groază de ferma Battle.

Vreme de zece ani ferma rămase în paragină. Copiii spuneau că e bîntuită de duhuri, și noaptea organizau expediții într-acolo, ca să-și facă singuri spaimă. Casa aceea dărăpănată, cu privirea căscată a ferestrelor pustii, avea ceva înfricoșător. Tencuiala albă căzu în fîșii mari ; șindrilele se răsuciră în sus, ca părul zbîrlit. Ferma însăși se înțeleni cu totul.

Acum aparţinea unui văr îndepărtat al lui George Battle, care n-o văzuse niciodată.

În 1921, ferma Battle a fost luată în stăpînire de familia Mustrovic. Sosirea lor fu neaşteptată şi învăluită în mister. Într-o bună dimineaţă s-au ivit acolo — un bărbat bătrîn cu bătrîna lui nevastă, oameni scheletici cu pielea ca de pergament, lucitoare şi întinsă peste pomeţii înalţi ai obrazului. Nici unul dintre ei nu ştia englezeşte. Legăturile cu valea cădeau în sarcina feciorului lor, un bărbat înalt cu acelaşi gen de pomeţi, cu păr negru aspru şi bogat ce-i creştea pînă la jumătatea frunţii, cu ochi negri blînzi şi trişti. Vorbea englezeşte cu accent, şi nu vorbea decît pentru a arăta ce doreşte.

La magazin oamenii l-au chestionat cu blîndeţe, dar n-au putut să obţină nici un fel de lămurire.

— Noi totdeauna am crezut că e o casă bîntuită de duhuri. Pînă acum aţi văzut vreo fantomă ? îl întrebă T. B. Allen, negustorul.

— Nu, răspunse tînărul Mustrovic.

— Are să fie o fermă straşnică, nu-ncape îndoială, cînd o să izbutiţi s-alungaţi bălăriile.

Mustrovic se întoarse în loc şi plecă din magazin.

— E ceva cu ferma asta, zise Allen. Nici unuia dintre cei care stau acolo nu le place să vorbească.

Bătrînii erau rareori zăriţi, dar tînărul Mustrovic muncea la fermă din zori şi pînă-n noapte. Desţeleni pămîntul şi îl plantă doar de unul singur, şi tot de unul singur curăţi

şi stropi pomii. În oricare ceas al zilei putea fi văzut muncind cu înfrigurare, aproape gonind la treburi, păstrînd mereu pe chip o expresie ce lăsa să se înţeleagă că parcă i-ar fi fost frică să nu cumva să se oprească timpul în loc mai înainte ca el să poată strînge cea dintîi recoltă.

Întreaga familie locuia şi dormea în bucătăria casei aceleia cît toate zilele. Celelalte încăperi rămăseseră încuiate şi goale şi nici măcar geamurile sparte de la ferestre nu fuseseră înlocuite. Ca să împiedice intrarea aerului, peste crăpăturile ferestrelor de la bucătărie lipiseră hîrtie de muşte. N-au văruit casa şi nu s-au îngrijit de ea în nici un fel, dar datorită cumplitelor strădanii ale tînărului, pămîntul începu din nou să arate frumos. Vreme de doi ani a robit pe ogoare. Ieşea din casă în lumina cenuşie a zorilor, şi numai după ce amurgul îşi stingea şi ultimele licăriri se întorcea îndărăt.

Într-o dimineaţă, trecînd cu maşina înspre magazinul universal, Pat Humbert băgă de seamă că pe hornul Mustrovicilor nu mai ieşea fum.

— Casa pare iarăşi pustie, îi spuse el lui Allen. E-adevărat că, de obicei, nu poţi să-l zăreşti decît pe tînăr pe-acolo, dar să ştii că ceva nu e în regulă. Ce-aş vrea eu să spun e că locul *arată* a pustiu.

Trei zile la rînd vecinii au supravegheat îngrijoraţi hornul casei. Nu le făcea nici o plăcere să cerceteze şi, poate pînă la urmă să se facă de rîs. Dar într-a patra zi Pat Humbert, T. B. Allen şi John Whiteside s-au dus pînă

în fața casei. Nu se auzea nimic altceva în afară de foșnetul frunzelor. Casa părea într-adevăr pustie. John Whiteside bătu la ușa bucătăriei. Văzînd că nu primește nici un răspuns și nu aude nici un fel de mișcare, răsuci clanța. Ușa se deschise. Bucătăria era curată ca lacrima și masa pusă ; farfuriile frumos rînduite, farfurioarele pline cu *porridge*, ouăle făcute ochiuri și pîinea tăiată. Peste toate începuse să se întindă mucegaiul. Cîteva muște rătăceau la întîmplare prin razele soarelui ce pătrundea pe ușa deschisă. Pat Humbert strigă :

— E cineva pe-aici ? știind totuși bine că era fără rost.

Căutară cu de-amănuntul prin toată casa, dar nu găsiră pe nimeni. În afară de bucătărie, mobilă nu se mai afla în nici o altă încăpere. Ferma era complet părăsită — fusese părăsită într-o clipă.

Mai tîrziu, după ce a fost înștiințat, șeriful n-a putut să afle nimic de seamă. Familia Mustrovic cumpărase ferma cu bani gheață și plecase fără să lase vreo urmă. Nimeni nu-i văzuse plecînd și nimeni n-avea să-i mai vadă vreodată. Nici nu se produsese prin părțile acelea vreo crimă la care ei să fi putut lua parte. Pe nepregătite, tocmai cînd erau pe cale să se așeze la masa de dimineață, membrii familiei Mustrovic dispăruseră. De nenumărate ori întîmplarea a fost discutată la magazin, dar nimeni n-a reușit să propună vreo explicație care să stea în picioare.

Bălăriile au năpădit din nou pămîntul și vița sălbatică s-a cățărat printre ramurile pomilor

roditori. Ca și cum ar fi deprins treaba asta dintr-o practică îndelungată, ferma se întoarse repede de tot la starea de paragină. Fu vîndută, pentru acoperirea impozitelor, unei companii de bunuri imobiliare din Monterey, iar oamenii de la Pășunile Raiului, fie că o mărturiseau deschis sau nu, rămaseră încredințați că asupra fermei Battle apăsa un blestem. „E pămînt mănos“, obișnuiau ei să spună, „dar nu l-aș lua în stăpînire nici dacă mi l-ai da pe degeaba. Nu știu ce anume o fi, dar cu ferma asta e ceva ciudat, aproape că ți se face părul măciucă. N-ar fi greu să crezi că e bîntuită de duhuri.“

Cei de la Pășunile Raiului fură străbătuți de-un fior de plăcere cînd se răspîndi vestea că vechea fermă Battle avea să fie din nou luată în stăpînire de cineva. Pat Humbert aduse noutatea asta la magazinul universal, fiindcă văzuse niște mașini în fața casei, iar T. B. Allen, proprietarul magazinului, avu grijă s-o răspîndească spornic. Allen scoase din închipuirea lui toate amănuntele privitoare la noii proprietari și le împărtăși clienților, începîndu-și totdeauna confidențele cu „zice lumea“. „Zice lumea că ăsta de-a cumpărat ferma Battle e unul din ăia care umblă și caută strigoi ca să scrie pe urmă despre ei.“ Pentru Allen „zice lumea“ era un sistem de apărare. Îl folosea așa cum folosesc ziarele formula „se presupune“.

Pînă să apuce Bert Munroe să-și ia în stăpînire noua proprietate, au și circulat prin

Păşunile Raiului vreo duzină de istorii cu privire la el. Ştia că cei ce urmau să-i fie vecini stăteau cu ochii pe el, deşi niciodată nu izbutea să-i prindă asupra faptului. Iscoditul ăsta pe furiş a fost ridicat de oamenii de la ţară la rang de adevărată artă. Numaidecît ţi-au descoperit pînă şi cel mai mărunt lucru ascuns, ţi-au înregistrat şi ţinut minte hainele pe care le porţi, ţi-au observat culoarea ochilor şi forma nasului şi, pînă la urmă ţi-au redus înfăţişarea şi personalitatea la trei sau patru adjective, iar în toată vremea asta tu rămîneai cu impresia că nici măcar nu te bagă în seamă.

După ce cumpără ferma, Bert Munroe se apucă de treabă în grădina înţelenită, în vreme ce o echipă de dulgheri punea casa la punct. Pînă şi cea mai mică mobilă era scoasă în curte şi aruncată pe foc. Pereţi întregi erau dărîmaţi şi ridicaţi din nou. Tapete noi au fost întinse pe toţi pereţii, iar acoperişul a fost refăcut în întregime, din plăci de azbest. În cele din urmă zidurile exterioare au fost văruite în galben-deschis.

Bert însuşi a tăiat cu mîna lui viţa sălbatică şi copacii din curte, ca să vină mai multă lumină. În trei săptămîni vechea casă şi-a pierdut orice urmă de dărăpănare şi pustiire. Prin nenumărate amănunte ce dovedeau multă iscusinţă, casa a fost făcută să arate asemeni altor sute de mii de locuinţe de ţară din vest.

De îndată ce zugrăveala dinăuntru şi de afară s-a uscat, a sosit şi mobila cea nouă, fotolii frumos tapisate şi o canapea, o sobă emailată,

paturi de fier vopsite să pară ca de lemn şi alcătuite aşa fel încît să asigure cel mai mare confort. Au venit oglinzi cu rame încrustate, covoare pluşate, reproduceri după tablourile unui artist modern care a făcut ca albastrul să fie mult îndrăgit.

Odată cu mobila au sosit şi doamna Munroe şi cei trei membri mai tineri ai familiei. Doamna Munroe era o femeie durdulie şi purta un *pince-nez* fără rame, legat cu o panglică. Se pricepea de minune să conducă o casă. A tot mutat mobilele ba încolo, ba încoace, pînă în cele din urmă a fost mulţumită; cînd se întîmpla aşa, arunca peste întreaga încăpere o privire pătrunzătoare, pe urmă încuviinţa din cap şi zîmbea, iar după aceea camera avea să rămînă aşa pentru vecie şi mobilele nu mai erau mişcate din loc decît pentru curăţenie.

Fiica ei Mae era o fată drăguţă, cu obraz rotund şi catifelat, cu buze frumoase. Avea o înfăţişare senzuală, dar sub bărbie i se vedea o cută moale şi drăguţă, semn că pe viitor avea să fie tot durdulie, ca maică-sa. Ochii îi erau prietenoşi şi senini, nu vădeau inteligenţă, dar în orice caz, nici lipsa ei. Pe nesimţite avea să ajungă o dublură a maică-si, gospodină pricepută, mamă de copii zdraveni şi nevastă bună, fără complexe.

În cameră la ea, Mae a înfipt programe de bal între sticla şi rama oglinzii. Pe pereţi a atîrnat portrete înrămate ale prietenilor ei din Monterey, iar pe noptieră şi-a aşezat albumul de fotografii şi carnetul de însemnări zilnice, prins cu lăcăţel. În jurnal ţinea ascunse de

ochi iscoditori o cu totul neinteresantă listă a balurilor, a petrecerilor, rețete de dulciuri și însemnări ce vădeau ușoare preferințe pentru anumiți băieți. Mae și-a cumpărat și și-a făcut singură perdele pentru camera ei, dintr-un voal roz, prin care să se cearnă lumina, iar din creton înflorat și-a făcut o draperie. Pe cuvertura de pat din satin plisat a aruncat la întîmplare cinci pernuțe, iar de ele a sprijinit o păpușă franțuzească cu picioare lungi, cu păr blond și cu o țigaretă de cîrpă atîrnîndu-i molatic de pe buze. Mae socotea că păpușa aceea dovedește cît de tolerantă este ea și cum e în stare să accepte chiar și lucruri pe care nu le aproba în întregime. Îi plăcea să aibă prietene și prieteni cu trecut, fiindcă avînd astfel de prieteni și ascultîndu-le vorbele, îndepărta orice regret i s-ar fi putut naște în suflet datorită faptului că propria ei viață fusese fără prihană. Avea nouăsprezece ani; cea mai mare parte din timp o consacra gîndului la măritiș. Cînd ieșea cu băieți, vorbea despre idealuri cu anumită emoție. Mae știa foarte vag ce sînt acelea idealuri, atîta doar că într-un fel oarecare ele stăteau la baza acelui gen de sărutări pe care le primești cînd te întorci acasă de la baluri sau petreceri.

Jimmie Munroe avea șaptesprezece ani, abia terminase liceul și era cumplit de cinic. De obicei, în fața părinților atitudinea lui era aceea a unui om ursuz și închis în sine. Știa că n-ar avea nici un rost să le arate cît de multe aflase el despre lume, fiindcă tot n-ar fi înțeles. Aparțineau unei generații care nu

știa nimic nici despre păcat și nici despre eroism. Ferma hotărîre de a-ți consacra întreaga viață științei, după ce o curățai de orice posibilități emoționale, n-ar fi fost întîmpinată cu dragoste de părinții lui. Prin știință, Jimmie înțelegea radioul, arheologia și avioanele. Îi plăcea să-și închipuie că se află în Peru și dezgroapă vase de aur. Visa să se închidă într-un atelier ca o celulă și, după ani de trudă și înfruntare a ridicolului, să iasă de acolo cu un avion de o formă cu totul nouă, capabil să atingă viteze amețitoare.

Curînd după ce se așezară în noua casă, camera lui Jimmie se transformă într-un talmeș-balmeș de mici mașinării. Erau acolo un aparat de radio cu galenă și căști, un magnetou manual care punea în mișcare claviatura unui aparat telegrafic, un telescop de alamă și nenumărate alte mașinării, în cea mai mare parte cu piesele demontate. Mai avea Jimmie și o ascunzătoare tainică, o ladă de stejar ferecată cu lacăt greu. Și în lada aceea se aflau: o cutie de conserve pe jumătate plină cu capsule de dinamită, un revolver vechi, un pachet de țigări Melachrino, trei scorneli de-ale lui cărora le spunea Văduvele Vesele, o sticluță cu rachiu de piersici, un cuțitaș de hîrtie în formă de pumnal, patru pachete de scrisori de la patru fete diferite, șaisprezece rujuri de buze șterpelite de la partenere de dans, o cutie cu amintiri despre dragoste trecătoare — flori presate, batiste și nasturi și, cea mai prețuită dintre toate, o jartieră rotundă îmbrăcată în dantelă neagră. Cum anume făcuse rost de jartieră,

nu mai ţinea minte. În orice caz, ceea ce *ţinea* minte era oricum mult mai important. Înainte de a descuia lada, avea totdeauna grijă să închidă cu cheia uşa camerei.

În vremea liceului, cantitatea de păcate făptuite de Jimmie fusese egalată de mulţi dintre prietenii lui şi lesne depăşită de cîţiva dintre ei. Curînd după mutarea la Păşunile Raiului, îşi dădu seama că nelegiuirile lui nu mai fuseseră făptuite şi de alţii. Ajunse să se considere pe sine un fel de fante pocăit, dar nu chiar atît de pocăit încît să nu se mai poată aştepta la noi căderi în păcat. Faptul că trăise din plin îi dădea un substanţial avantaj faţă de fetele mai nevîrstnice din acea vale. Jimmie era un băiat destul de drăguţ, zvelt şi bine clădit, cu părul şi ochii negri.

Băiatul cel mai mic, Manfred (i se spunea de obicei Manny), era un copil serios, de şapte ani, cu chipul tras şi slăbit din pricina polipilor. Părinţii ştiau de polipi ; chiar discutaseră să-l ducă şi la operaţie. Dar Manny se înspăimîntă de perspectiva asta şi, dîndu-şi seama, maică-sa se folosi de spaima lui ca de o ameninţare foarte eficace atunci cînd nu era cuminte. Acum doar o aluzie la operaţie îl scotea pur şi simplu pe Manny din minţi. Domnul şi doamna Munroe îl socoteau un copil cît se poate de inteligent şi dotat, poate chiar un geniu. De obicei se juca de unul singur, ori stătea ceasuri întregi cu privirile pierdute în depărtare — „visînd", zicea maică-sa. Ani în şir nu şi-au dat seama că e anormal şi că dezvoltarea creierului i-a fost oprită din pricina polipilor. În mod obişnuit, Manny era un copil bun, cuminte şi uşor de înfricoşat şi adus la supunere, dar, dacă se speria puţin prea tare, îl apuca un soi de isterie capabilă să-l facă a-şi pierde stăpînirea de sine şi chiar instinctul de autoconservare. Se întîmplase chiar să se izbească furios cu fruntea de pămînt pînă ce îi dădea sîngele şi ochii i se congestionau.

Bert Munroe venise la Păşunile Raiului fiindcă obosise să se tot războiască împotriva unei forţe care totdeauna îl înfrîngea fără greş. Se apucase în viaţa lui de multe treburi şi toate se duseseră de rîpă, nu din pricina vreunor greşeli ale lui Bert, ci doar din pricina unor ghinioane, deşi fiecare dintre ele, luat în parte, nu era decît o simplă întîmplare. Bert aduna însă întîmplările astea laolaltă şi atunci deveneau pentru el acte ale unei Sorţi duşmănoase şi vrăjmaşe reuşitelor sale. Obosise să tot lupte împotriva unei forţe fără nume, care mereu se înverşuna să-i bareze orice cale spre reuşită. N-avea decît cincizeci şi cinci de ani, dar voia să se odihnească ; era pe jumătate convins că asupră-i apasă un blestem.

Cu ani în urmă deschisese un garaj la o margine de oraş. Afacerile mergeau bine, banii începuseră să curgă. Dar tocmai cînd credea că s-a săltat din nevoi, autostrada a fost derivată, aşa că şi-a pierdut vadul şi a rămas fără lucru. Cam peste un an a vîndut garajul şi a deschis o băcănie. Şi din nou i-au mers treburile strună. Îşi plătise datoriile şi începuse

să pună bani la bancă. Dar a apărut o mare rețea de băcănii, care a început o concurență neloială și l-a silit să se retragă din afaceri. Bert era un om sensibil. Asemenea lucruri i se întîmplaseră de nenumărate ori. Tocmai cînd credea că succesul îi e asigurat, blestemul se abătea asupra lui. Încrederea în sine i se topise. Izbucnirea războiului îl găsi aproape cu totul descurajat. Știa că pe vreme de război se pot face bani frumoși, dar acum, după ce fusese de atîtea ori înfrînt, îi era teamă.

A trebuit să-și adune toate puterile înainte de a încheia cel dintîi contract pentru furnizare de fasole. În primul an de afaceri a scos cincizeci de mii de dolari, în al doilea două sute de mii. În al treilea a contractat recolta de pe mii de acri de pămînt mai înainte ca fasolea să fie măcar semănată. Prin contract garanta că avea să plătească zece cenți funtul de boabe, și avea posibilitatea să vîndă cu optsprezece cenți funtul, orice cantitate de fasole ar fi putut strînge. În noiembrie războiul s-a sfîrșit, și a trebuit să vîndă fasolea cu patru cenți funtul. A rămas cu ceva mai puțini bani decît avusese la început.

De data asta era pe deplin încredințat de apăsarea acelui blestem. Ajunsese atît de demoralizat, încît nici nu prea mai pleca de acasă. Muncea în grădină, îngrijind cele cîteva legume și tot cugetînd la vrăjmășia sorții lui. Și astfel, de-a lungul cîtorva ani copleșiți de toropeală, se născu treptat în sufletul său dorul de pămînt. Își spunea că lucrul pămîntului

ar fi fost singura strădanie pe care soarta n-ar fi luat-o în seamă. Credea că la o mică fermă ar putea să-și afle odihnă și liniște.

Ferma Battle i-a fost oferită de o agenție de bunuri imobiliare din Monterey. Bert cercetă ferma, socoti cam ce schimbări ar fi de făcut, și o cumpără. La început ai lui nu prea vroiau să se mute, dar după ce curăți locul, introduse electricitate, instală telefon în casă și o mobilă confortabil și cu grijă, s-au mutat aproape cu entuziasm. Doamna Munroe considera binevenită orice schimbare l-ar fi putut smulge pe Bert din tristețea pe care și-o plimba în grădina din Monterey.

Din clipa cînd cumpără ferma, Bert se simți ușurat. Blestemul se risipise. Știa că de acum încolo nu mai are de ce să se teamă. Într-o lună de zile umerii i se îndreptară și de pe față i se șterse expresia aceea chinuită. Deveni un fermier plin de entuziasm ; citi tot ce putea să găsească cu privire la metodele de cultivare a pămîntului, angajă un argat și se puse pe muncă din zori și pînă-n noapte. Fiecare zi îi aducea noi bucurii, și fiece firișor răsărit din sămînța aruncată în brazdă părea să-i ofere încă o garanție că de acum încolo nu mai avea de ce să se teamă. Era fericit și, fiindcă își recăpătase încrederea, începu să lege prietenii în vale și să-și consolideze situația.

Într-o comunitate rurală e greu și este nevoie de mult tact pentru a te face repede acceptat. Oamenii de pe vale priviseră venirea familiei Munroe cu oarecare ostilitate. Ferma Battle era un loc bîntuit de duhuri. Totdeauna

o socotiseră așa, chiar și cei care izbucneau în rîs cînd auzeau de asemenea idee. Și acum iată că vine cineva și le dovedește că greșiseră. Ba mai mult decît atît, schimbă fața locurilor făcînd să dispară ferma blestemată și punînd în locul ei o așezare senină și prosperă. Oamenii se obișnuiseră cu ferma Battle așa cum fusese ea. În taină, erau supărați din pricina schimbării petrecute.

Faptul că Bert izbutise să înlăture această ostilitate era ceva cu totul deosebit. În trei luni ajunsese să facă parte integrantă din vale, să fie socotit un om de nădejde, un vecin. Împrumuta unelte de la alții, și le împrumuta și el unelte celorlalți. După șase luni fu ales membru în comitetul școlar. În mare măsură însăși fericirea resimțită de Bert din pricină că scăpase de urgiile sorții îl făcea plăcut în ochii celorlalți. Pe lîngă asta, era și un om de treabă ; era bucuros cînd putea să fie de folos prietenilor și, lucru încă și mai de seamă, nu șovăia niciodată să ceară sfat și sprijin.

O dată, la magazin, explică unui grup de fermieri cum vede el lucrurile, și cu toții prețuiră sinceritatea acestor explicații. Asta s-a petrecut curînd după sosirea lui în vale. Și atunci T. B. Allen dăduse glas vechii întrebări :

— Noi totdeauna am cam socotit casa aceea bîntuită de duhuri. O mulțime de lucruri ciudate s-au petrecut acolo. Pînă acum n-ați văzut nici o stafie ?

Bert izbucni în rîs și răspunse :

— Dacă îndepărtezi dintr-un loc tot ce poate sluji de hrană, șobolanii își iau lumea în cap.

Eu am alungat de acolo toate vechiturile și toate întunecimile. Și strigoii cu de-astea se hrănesc.

— Ai făcut din ferma ta o așezare de mai mare dragul, recunoscu Allen. Dacă ai s-o ții tot așa, are să fie cea mai frumoasă fermă de pe Pășuni.

Un gînd nou se ivi în mintea lui Bert și îl făcu să se încrunte cu gravitate, spunînd :

— Am avut la ghinioane cu duiumul. M-am apucat de o mulțime de treburi și toate, pe rînd, s-au dus de rîpă. Cînd am venit încoace, îmi umbla prin cap că aș fi urmărit de un blestem.

Deodată începu să rîdă din toată inima, înveselit de gîndul ce îi venise în minte :

— Și ce m-apuc să fac ? Înainte de orice, cumpăr un loc despre care se credea că se află sub blestem. Să vedem, mi-am spus eu atunci, poate că blestemul ce apasă asupra mea și blestemul fermei se-apucă să se încaiere și se ucid unul pe celălalt. Oricum, vă spun cinstit : nu mai am nici o îndoială că așa s-a întîmplat.

Ascultătorii izbucniră și ei în rîs. T. B. Allen izbi cu palma în tejghea și strigă :

— Asta-i bună ! Dar vă spun eu una și mai bună : Blestemul dumitale și blestemul fermei s-au însoțit și s-au ascuns împreună într-o gaură de hîrciog, ca o pereche de șerpi cu clopoței. Poate că în curînd o să ne trezim c-o droaie de pui de blesteme pe-aci, prin Pășuni.

Toți cei de față au izbucnit în hohote de rîs, iar T. B. Allen s-a trudit să-și vîre bine

în cap toată scena, ca s-o poată povesti și altora. „Parcă ar fi vorbe dintr-o piesă de teatru“ — gîndi el.

Trei

EDWARD WICKS TRĂIA LA PĂȘUNILE Raiului, într-o căsuță mohorîtă de pe marginea unui drum mai lăturalnic. În spatele casei se întindeau o livadă de piersici și o mare grădină de zarzavat. În vreme ce Edward Wicks se îngrijea de piersici, nevasta și cu fata lui cea frumoasă munceau în grădină și culegeau mazăre, fasole verde și căpșuni timpurii, pentru a fi duse și vîndute la Monterey.

Edward Wicks avea o față smeadă, butucănoasă și ochi mici, neprietenoși, aproape fără gene. Era cunoscut drept cel mai mare șmecher de pe vale. Se tocmea cu înverșunare și niciodată nu era mai fericit decît atunci cînd izbutea să ia pe piersici cîțiva cenți mai mult decît vecinii. Dacă i se ivea prilejul, mai păcălea pe cîte cineva și la afaceri de geambășie, iar din pricina acestui soi de iscusințe cîștigase stima comunității ; dar ciudat era că nu izbutea deloc să se îmbogățească. Totuși, îi plăcea să mintă spunînd că își vîră banii în bonuri de tezaur. La întrunirile comitetului școlar, cerea celorlalți sfaturi cu privire la diverse asemenea hîrtii de valoare, și procedînd astfel izbutea să creeze impresia că economiile lui s-ar ridica la sume considerabile. Oamenii din vale îi spuneau „Shark“[1] Wicks. „Shark ?“ spuneau ei. „Ehei, cred că e om de vreo douăzeci de mii de dolari, dacă nu și mai bine. Nu e prost deloc.“

Iar adevărul era că Shark nu avusese în viața lui mai mult de cinci sute de dolari deodată.

Cea mai mare plăcere a lui Shark izvora din aceea că era socotit om bogat. Într-adevăr, atît de adîncă bucurie trăia, încît presupusa bogăție începu să capete pentru el realitate. Stabilindu-și averea imaginară la cincizeci de mii de dolari, ținea un registru în care își calcula dobînzile și înscria cu grijă feluritele investiții. Aceste tertipuri constituiau cea mai mare bucurie a vieții lui.

La Salinas se înființă o societate petrolieră, cu scopul de a săpa o sondă în partea de sud a comitatului Monterey. Cum auzi vestea asta, Shark se duse la John Whiteside, la fermă, ca să discute cu el despre valoarea acțiunilor noii societăți.

— Stam și mă gîndeam la această South County Oil Company, începu Shark.

— Ei, după rapoartele geologilor s-ar zice că lucrurile stau bine, răspunse John Whiteside. Încă de mult am auzit eu că pe acolo s-ar găsi petrol. Sînt ani de zile de-atunci. (În asemenea chestiuni lui John Whiteside i se cerea deseori sfatul.) Dar, bineînțeles, eu n-aș băga prea mulți bani în afacerea asta.

[1] Rechin.

Shark își îndoi buza de jos cu degetul arătător și cîteva clipe rămase dus pe gînduri, pe urmă zise :

— Am stat și m-am gîndit mult la treaba asta. Mi se pare că ar fi o perspectivă foarte îmbietoare. Am vreo zece mii de dolari pe ici pe colo, și nu prea îmi aduc chiar cît s-ar cuveni. Cred că o să mă ocup mai îndeaproape de povestea asta. Dar ziceam că să aflu și părerea dumitale.

Numai că hotărîrea lui Shark fusese luată. De îndată ce ajunse acasă, luă de pe poliță registrul și retrase zece mii de dolari din presupusul lui cont la bancă. Pe urmă înregistră în inventarul hîrtiilor de valoare o mie de acțiuni South County Oil Company. Și, din ziua aceea, începu să urmărească plin de înfrigurare cursul acțiunilor. Cînd prețul acțiunilor sălta puțin, își vedea de treburi fluierînd întruna, iar cînd prețul scădea, simțea cum, de teamă, parcă i se pune un nod în gît. În fine, cînd s-a întîmplat ca acțiunile South County să se ridice vertiginos, pe Shark l-a cuprins o asemenea bucurie, încît s-a dus la magazinul universal din Pășunile Raiului și a cumpărat o pendulă de marmură neagră, de pus pe consolă, cu coloane de onix pe ambele părți ale cadranului și cu un cal de bronz deasupra. Bărbații din magazin au schimbat între ei priviri pline de înțeles și și-au șoptit că Shark se pregătește să cucerească pe cineva.

Peste o săptămînă cursul acțiunilor a scăzut catastrofal și compania a dispărut. În clipa

cînd a auzit vestea, Shark și-a și luat registrul și a înscris în el că vînduse acțiunile cu o zi înainte de prăbușire, și cu un cîștig de două mii de dolari.

Întorcîndu-se de la Monterey, Pat Humbert a oprit mașina pe drumul lăturalnic, în fața casei lui Shark. Numaidecît i-a spus :

— Am auzit că te-ai curățat cu acțiunile ălea South County.

Shark zîmbi încîntat :

— Drept cine mă iei, Pat ? Am vîndut toate acțiunile acum două zile. Ar trebui să știi și tu, ca și toată lumea, că eu nu-s fraier. Știam că e vorba de un rahat, dar știam și că neapărat acțiunile au să crească odată, pentru ca fondatorii să-și poată scoate gologanii. Cînd s-au lepădat ei, m-am lepădat și eu.

— Nu mai spune ! exclamă Pat plin de admirație.

Și cînd s-a dus la magazinul universal, a lansat noutatea. Oamenii clătinau din cap și făceau noi presupuneri cu privire la banii lui Shark. Și cu toții recunoșteau că n-ar fi deloc încîntați să se lanseze într-o afacere și să-l aibă pe Shark drept concurent.

Cam pe vremea aceea, Shark a împrumutat de la o bancă din Monterey patru sute de dolari și și-a cumpărat un tractor Fordson vechi.

Treptat-treptat, faima lui de om cu judecată sănătoasă și prevăzător a ajuns atît de mare, încît nimeni din Pășunile Raiului nu se gîndea să cumpere vreo hîrtie de valoare, o bucată de pămînt sau chiar un cal, fără ca mai întîi să ceară sfatul lui Shark Wicks. Cu fiecare din-

tre admiratorii lui, Shark stătea și cerceta amănunțit situația, apoi încheia cu un sfat uimitor de înțelept.

Peste cîțiva ani, registrul arăta că prin plasamente bine chibzuite strînsese o sută douăzeci și cinci de mii de dolari. Văzîndu-l cum trăiește totuși ca un om sărac, vecinii îl prețuiau încă și mai mult, pentru că nu e puțin lucru să nu ți se suie bogăția la cap. Nu era el prost. Nevasta și fata lui cea frumoasă tot mai îngrijeau de legume și le culegeau ca să le vîndă la Monterey, în vreme ce Shark își vedea de cele o mie de treburi din livadă.

În viața lui Shark nu existase nici o poveste de dragoste. La nouăsprezece ani o dusese de trei ori la bal pe Katherine Mullock, fiindcă era liberă. Cu asta și-a asigurat precedentul, și s-a însurat cu ea fiindcă familia Katherinei și toți vecinii se așteptau la așa ceva. Katherine nu era frumoasă, dar avea prospețimea robustă a unei buruieni tinere și vigoarea unei mînze abia puse la ham. După măritiș și-a pierdut și vigoarea și prospețimea, cum se întîmplă cu floarea după ce e polenizată. Obrajii îi căzură, șoldurile i se lățiră, și astfel porni pe calea celui de al doilea destin al său — acela al muncii.

Felul cum se purta Shark cu nevasta nu era nici drăgăstos, nici hain. O conducea cu aceeași blîndă neînduplecare cu care își mîna caii. Cruzimea i s-ar fi părut o prostie la fel de mare ca și îngăduința. Nu discuta niciodată cu ea așa cum se discută cu o făptură omenească, nu-i împărtășea niciodată nădejdile,

gîndurile sau necazurile lui, nu-i pomenea nimic despre averea lui de pe hîrtie sau despre starea recoltelor de piersici. Dacă ar fi făcut una ca asta, Katherine ar fi fost uluită și speriată. Viața era destul de grea și fără a mai adăuga povara gîndurilor și necazurilor altuia.

Singurul lucru lipsit de frumusețe de la ferma Wicks era casa, mohorîtă și înnegrită. Gunoaiele și necurățeniile naturii dispar în pămînt odată cu trecerea fiecărui an, dar necurățeniile omenești dovedesc mai multă îndărătnicie. Curtea era împînzită de saci vechi, hîrtii, sticle sparte și ghemotoace de sîrmă încurcată. Singurul loc din fermă unde nu creșteau iarba și florile era porțiunea de gunoi bătătorit din jurul casei, gunoi ajuns neprietenos și neroditor din cauza albiilor cu apă săpunită aruncate peste el. Shark își irigase livada, dar nu vedea nici un motiv să risipească apă bună în jurul casei.

Cînd se născuse Alice, femeile de la Pășunile Raiului veniseră cu cîrdul acasă la Shark, pregătite să se minuneze de frumusețea pruncului. Dar cînd văzuseră că pruncul era într-adevăr frumos, n-au mai știut ce să spună. Acele tipic feminine exclamații pline de admirație, menite să le asigure pe tinerele mame că oribilele creaturi cu aspect de reptilă din brațele lor sînt oameni și cînd or să se facă mari n-au să fie niște monștri, își pierduseră orice sens. Mai mult decît atît, Katherine își privea copilul cu ochi lipsiți de încîntarea prefăcută cu care cele mai multe femei își alină dezamăgirile. Atunci cînd a văzut cît de fru-

mos e pruncul, Katherine a fost cuprinsă de mirare, teamă și presimțiri rele. Frumusețea fetiței se arăta prea minunată ca să nu ceară ceva în schimb. Copiii frumoși, își zicea Katherine, ajung bărbați sluți și femei urîte cînd se fac mari. Spunîndu-și astfel, izbuti să mai alunge din presimțiri, ca și cum ar fi prevăzut uneltirile Sorții și, știindu-le dinainte, le-ar fi răpit o parte din putere.

În cea dintîi zi de vizită, Shark auzise o femeie spunîndu-i alteia, de parcă nu i-ar fi venit să-și creadă ochilor: „Dar cu adevărat e un copil frumos. Cum îți explici că *poate* fi așa de frumos?"

Atunci Shark se întorsese în dormitor și se uitase îndelung la fiică-sa. Pe urmă ieșise în livadă și căzuse pe gînduri. Pruncul era într-adevăr frumos. Dar ar fi fost o prostie să creadă că el sau Katherine, sau oricine ar fi să fie dintre neamurile lor, ar putea să aibă vreo legătură cu treaba asta, căci toți erau niște oameni cu totul lipsiți de farmec, chiar și dacă i-ar fi privit ca oameni simpli, așa cum fuseseră totdeauna. Era limpede că primise un dar de mare preț, iar de vreme ce lucrurile de mare preț au fost totdeauna rîvnite de toți, Alice trebuia apărată. Cînd gîndea așa, Shark credea în Dumnezeu, bineînțeles, văzînd în el acea făptură misterioasă în stare să facă toate lucrurile care lui îi rămîneau de neînțeles.

Alice creștea și se făcea din ce în ce mai frumoasă. Pielea îi era la fel de străvezie și catifelată ca petalele de mac; părul negru și

ondulat avea frăgezimea și moliciunea frunzelor de ferigă, ochii aminteau de cerurile aburite și încărcate de făgăduieli. Cine privea în ochii gravi ai copilului, tresărea deodată și își zicea: „În ochii aceia se află ceva ce cunosc, ceva ce mi se pare că îmi amintesc limpede, ori un lucru în căutarea căruia am alergat toată viața." Apoi Alice întorcea capul. „Ia te uită! Nu-i decît o fetiță drăguță."

Asemenea lucruri a observat Shark la multă lume. A văzut bărbați roșind cînd se uitau la ea, a văzut puștani încăierîndu-se ca tigrii cînd Alice se afla prin preajmă.

I se părea că descifrează jinduire pe orice chip de parte bărbătească. Deseori, pe cînd lucra în livadă, se chinuia singur închipuindu-și scene în care zlătarii o furau pe fetiță. De zece ori pe zi îi atrăgea atenția asupra anumitor primejdii: picioarele dindărăt ale cailor, gardurile înalte, suferințele ghemuite la pîndă pe fundurile rîpelor, sinuciderea sigură ce te aștepta în cazul cînd treceai șoseaua fără să te uiți bine la dreapta și la stînga, să vezi dacă nu cumva vine vreo mașină. Pentru el în fiecare vecin, în fiecare negustor ambulant și, mai ales, în orice străin se ascundea un potențial răpitor de copii. Cînd se zvonea că au venit cine știe ce vagabonzi la Pășunile Raiului, nici o clipă n-o mai scăpa pe fetiță din ochi. Cei veniți să petreacă la iarbă verde rămîneau uluiți de ferocitatea cu care Shark le poruncea să plece numaidecît de pe pămîntul lui.

Cît despre Katherine, frumuseţea mereu mai înfloritoare a fetei nu făcea decît să-i sporească presimţirile negre. Destinul aştepta momentul prielnic loviturii, şi asta însemna doar că îşi adună puterile ca să poată lovi şi mai crîncen. Ajunse să fie roaba fiică-si, mereu se învîrtea în jurul ei şi îi făcea servicii mărunte, de felul celor oferite de obicei invalizilor aflaţi la un pas de moarte.

În ciuda faptului că soţii Wicks îşi adorau copilul, că se îngrijeau cu spaima în suflet de protejarea ei şi cu sete arzătoare îi sorbeau din ochi frumuseţea, amîndoi ştiau că fiica lor cea frumoasă era o biată fetiţă incredibil de proastă, searbădă şi arierată. Pentru Shark, conştiinţa acestui lucru nu făcea decît să-i sporească temerile, întrucît era convins că nu e în stare să-şi poarte singură de grijă, şi avea să fie o pradă uşoară pentru oricine ar fi vrut s-o ducă de nas. Pentru Katherine, însă, prostia Alicei era ceva plăcut, de vreme ce oferea mamei atîtea prilejuri de a-i veni în ajutor. Ajutînd-o, Katherine îşi dovedea superioritatea şi micşora într-o oarecare măsură marea prăpastie ce le despărţea, Katherine se bucura de orice slăbiciune a fetei, fiindcă asta o făcea să se simtă mai aproape de ea şi mai importantă.

Cînd Alice împlini paisprezece ani, o nouă răspundere veni să se adauge celor atît de numeroase asumate de tatăl ei. Pînă acum Shark nu se temuse decît că ar putea s-o piardă sau s-o vadă schilodită, dar de acum încolo începu să fie înspăimîntat de gîndul că ar putea să-şi

piardă fecioria. Încetul cu încetul, după îndelungă şi atentă cercetare a subiectului, spaima asta din urmă ajunse să le absoarbă pe celelalte două. Începu să vadă în posibila pierdere a fecioriei fiică-si atît dispariţie cît şi schilodire. Iar de atunci deveni neliniştit şi bănuitor, ori de cîte ori vreun bărbat sau vreun băiat ajungea prin preajma fermei.

Preocuparea asta se transformă în coşmar. De nenumărate ori îi punea în vedere nevestei să nu cumva s-o scape vreo clipă pe Alice din ochi.

— N-ai cum şti ce se poate întîmpla, repeta el, şi bănuiala i se aprindea în ochii spălăciţi. N-ai cum şti ce se poate întîmpla.

Slăbiciunea de minte a fiicei lui îi sporea cumplit spaima. Oricine, se gîndea el, ar putea s-o nenorocească. Absolut oricine ar fi lăsat singur cu ea, ar putea să-şi facă toate mendrele. Fiind atît de proastă, nu era în stare să se apere singură. Nici un om nu şi-a păzit vreodată căţeaua premiată aflată în călduri cu mai multă grijă decît îşi păzea Shark fiica.

De la o vreme Shark nu mai fu mulţumit cu ceea ce ştia despre nevinovăţia ei, ci trebui neapărat să capete şi asigurări. Lună de lună o înnebunea de cap pe nevastă-sa. Ştia soroacele chiar mai bine decît ea. Şi întreba crunt :

— E cum trebuie ?

Katherine răspundea cu dispreţ :

— Nu încă.

Apoi, peste cîteva ceasuri :

— E cum trebuie ?

Şi o ţinea aşa întruna, pînă în cele din urmă Katherine răspundea :

— Sigur că este. Ce ţi-oi fi închipuit ?

Răspunsul ăsta îi ajungea lui Shark pentru o lună de zile, dar nici pe departe nu-i slăbea vigilenţa. Neprihănirea rămăsese intactă, prin urmare trebuia păzită mai departe.

Shark ştia bine că într-o zi Alice o să se mărite, dar oricît de des i-ar fi trecut prin minte acest gînd, de fiece dată îl alunga şi încerca să-l dea uitării, fiindcă şi căsătoria fetei îi pricinuia aceeaşi aversiune ca şi seducerea. Alice era un lucru de preţ, şi deci trebuia păzit şi păstrat. Pentru el nu era vorba de o problemă morală, ci de una estetică. De îndată ce şi-ar fi pierdut neprihănirea, n-ar mai fi fost acel bun de preţ păstrat de el ca o adevărată comoară. N-o iubea pe Alice aşa cum un tată îşi iubeşte copilul. Mai curînd o tezauriza, nu se mai sătura privind-o, aşa cum ar fi privit un lucru de-al său unic şi de negrăită frumuseţe. Iar pe măsură ce trecea timpul şi el întreba : „E cum trebuie ?", lună după lună, neprihănirea asta ajunse să reprezinte sănătatea, rămînerea în viaţă şi integritatea ei corporală.

Într-o zi, cînd Alice avea şaisprezece ani, Shark se apropie de nevastă-sa cu adîncă îngrijorare întipărită pe faţă.

— Ştii, de fapt nu putem spune că fata e cum trebuie... adică... nu putem fi într-adevăr siguri decît dacă o ducem la un doctor.

Mai întîi Katherine s-a uitat lung la el, străduindu-se să înţeleagă ce anume vor să spună cuvintele acelea. Pe urmă şi-a ieşit din fire, pentru prima oară în viaţa ei, şi i-a spus :

— Eşti o lighioană împuţită şi bănuitoare. Ieşi afară de-aici ! Şi dacă mai spui vreodată asemenea vorbe, să ştii că... că te las şi plec.

Izbucnirea Katherinei îl uimi, dar nu-l sperie pe Shark. Totuşi, renunţă la ideea examenului medical şi se mulţumi doar cu întrebarea de fiecare lună.

Între timp, averea din registrul lui Shark continua să crească. Noapte de noapte, după ce Katherine şi Alice se culcau, lua de pe poliţă registrul cel gros şi îl deschidea sub lampa atîrnată de tavan. După aceea ochii spălăciţi priveau mijiţi, iar chipul butucănos căpăta o expresie de viclenie în vreme ce îşi tot aranja plasamentele şi îşi calcula dobînzile. Buzele începeau să i se mişte încet, fiindcă în acele clipe dădea telefonic dispoziţie să i se cumpere un nou stoc de acţiuni. O expresie gravă şi îndurerată i se aşternea pe chip cînd pornea procedura de executare a ipotecii pe care o avea asupra unei ferme de mîna întîi. „Îmi calc pe suflet cînd fac asta", şoptea el. „Dar, oameni buni, trebuie să înţelegeţi că aşa e în afaceri."

Atunci îşi muie peniţa în sticla cu cerneală şi trecu în registru executarea ipotecii. Apoi mormăi : „Salată. Toată lumea pune salată. Pe piaţă are să fie un adevărat potop. Cred c-aş face mai bine să pun cartofi şi să scot ceva gologani. Pămîntul din luncă e grozav." Şi înscrise în registru semănarea a trei sute de

acri de cartofi. Ochii îi alunecară pe deasupra cifrelor. Treizeci de mii de dolari zăceau la bancă și nu aduceau decît o dobîndă mică. Era o rușine. Practic, banii ăștia stăteau degeaba. O adîncă încordare i se ivi în ochi. Se întreba cum oare stăteau lucrurile la San Jose Building & Loan. Acolo se plătea dobîndă de șase la sută. Nu se cădea însă să dea buzna cu ochii închiși, fără să cerceteze cum merg treburile la compania asta. În vreme ce închidea registrul ca să se ducă la culcare, Shark hotărî să ceară sfatul lui John Whiteside cu privire la compania din San Jose. Își spunea cu neliniște: „Uneori companiile astea mai dau și faliment, și funcționarii se ascund."

Mai înainte ca familia Munroe să se mute pe vale, Shark bănuia de intenții rele față de Alice pe toți bărbații și băieții, dar îndată ce a dat pentru prima oară cu ochii de Jimmie Munroe, temerile și bănuielile i s-au îngustat pînă au ajuns să se concentreze toate asupra blazatului Jimmie. Flăcăul era subțirel și frumos la chip, avea gură senzuală și bine desenată, iar în ochi îi strălucea aroganța aceea provocatoare atît de des folosită de băieții din ultimele clase de liceu. Despre Jimmie se spunea că ar bea gin; purta haine de oraș, din stofă de lînă — niciodată salopetă. Părul îi strălucea de briantină și întregul său fel de a se purta, gesturile și ținuta care îi dădeau un aer de fante făceau ca fetele din Pășunile Raiului să înceapă a chicoti și a se agita, la vederea lui, pline de admirație și stinghereală.

Jimmie le cerceta pe fete cu ochi senini și cinici, și se străduia să le arate că nu era de nasul lor. Știa că fetele tinere sînt puternic atrase de băieții cu trecut. Și Jimmie avea trecut. De mai multe ori se îmbătase la Riverside Dance Palace; sărutase cel puțin o sută de fete, și de trei ori avusese aventuri vinovate printre sălciile de pe malul lui Salinas River. Încerca el să lase a i se citi pe chip viața vicioasă, dar se temea că ce se poate citi pe chip nu e de ajuns, așa că lansă cîteva zvonuri mîrșave care se răspîndiră prin Pășunile Raiului cu o iuțeală ce-i mergea la inimă.

Zvonurile ajunseră și la urechea lui Shark, și în sufletul său se născu împotriva lui Jimmie Munroe o ură ce-și afla izvorul în teama pricinuită de felul cum se purta Jimmie cu femeile. Oare ce șansă i-ar mai rămîne frumoasei și neajutoratei Alice — își spunea Shark — împotriva unuia atît de iscusit în treburile deșertăciunilor lumești?

Alice nu-l zărise niciodată pe Jimmie, cînd Shark îi și interzise să-l întîlnească. Îi vorbi cu asemenea înverșunare, încît în creierul indolent al fetei se trezi un oarecare interes.

— Să nu dea dracu să te prind vreodată stînd de vorbă cu Jimmie Munroe ăla, îi spuse Shark.

— Da' cine-i Jimmie Munroe, tată?

— Nu te interesează pe tine cine e. Atîta ține minte: să nu dea dracu să te prind vreodată stînd de vorbă cu el. Auzi ce-ți spun?! Ia seama! Te jupoi de vie, dacă măcar te uiți o dată la el.

Shark n-o atinsese vreodată nici cu un fir de păr pe Alice, pentru aceleași motive pentru care nu-i trecuse prin cap să biciuiască un vas de Dresda. Nu îndrăznea nici s-o mîngîie, de teamă să nu lase cumva vreo urmă. Dealtminteri, nevoia de pedeapsă nu se ivise niciodată. Alice fusese totdeauna un copil blînd și cuminte. Neastîmpărul nu poate porni decît dintr-o idee sau o ambiție. Iar ea nu cunoscuse niciodată asemenea lucru.

Și iarăși :

— Ia spune, nu cumva ai stat de vorbă cu Jimmie Munroe ? Ai stat ?

— Nu, tată.

— Bine. Ai grijă, să nu dea dracu să te prind.

După ce i se repetă de mai multe ori aceeași poruncă, în celulele lipsite de agerime ale creierului Alicei se strecură convingerea că, într-adevăr, ar fi o plăcere să-l întîlnească pe Jimmie Munroe. Se întîmplă chiar să-l și viseze, de unde se poate bănui cît de stîrnită era. Alice visa rareori. În visul acela, se făcea că un bărbat cu înfățișarea indianului de pe calendarul din odaia ei, și pe care îl chema Jimmie, venise într-un automobil strălucitor și îi dăduse o piersică mare și zemoasă. Cînd mușcase din piersică, zeama i se prelinsese pe bărbie și lucrul acesta o stînjenise foarte mult. Pe urmă o trezi maică-sa din somn, fiindcă sforăia prea tare. Katherine era fericită că fiică-sa sforăie, fiind vorba de un neajuns menit să le pună pe aceeași treaptă. Dar în același timp, nu prea era semn de distincție.

Shark Wicks primi o telegramă. „Mătușa Nellie săvîrșit din viață noaptea trecută. Înmormîntarea sîmbătă." Se urcă în Fordul lui și se duse pînă la ferma lui John Whiteside să-i spună că n-are să poată veni la ședința comitetului școlar. John Whiteside era secretarul comitetului. Înainte de a pleca, Shark păru încurcat vreo cîteva momente și pe urmă spuse :

— Mă gîndeam să te întreb ce părere ai despre San Jose Building and Loan Company.

John Whiteside zîmbi și răspunse :

— Nu prea știu multe despre compania asta anume.

— Ei, uite, am treizeci de mii care zac la bancă și nu aduc decît trei la sută. Și mă gîndisem să mă interesez dacă nu cumva aș putea scoate de undeva puțin mai multă dobîndă.

John Whiteside își rotunji buzele, începu să sufle încetișor și opri curentul de aer folosind arătătorul.

— Ți-o spun pe loc. Building and Loan e cea mai bună carte pe care o poți juca.

— Ei, eu nu fac afaceri de felul ăsta. Nu vreau jocuri de noroc, i-o tăie Shark. Dacă nu pot fi sigur de profit într-o afacere, nu mă amestec. Prea multă lume joacă la noroc.

— N-a fost decît un fel de a vorbi, domnule Wicks. Nu prea se întîmplă ca asemenea companii de construcții și împrumut să dea faliment. Și plătesc dobîndă frumoasă.

— Oricum, o să mă interesez, hotărî Shark. Mă duc astăzi pînă la Oakland, la înmormîntarea mătușii Nellie, și am să mă opresc vreo

cîteva ceasuri la San Jose, să mă interesez de compania asta.

În seara aceea, la magazinul universal din Pășunile Raiului s-au făcut noi presupuneri cu privire la averea lui Shark, fiindcă Shark se sfătuise cu mai multă lume.

— Ei, oricum ar fi, un lucru e sigur, încheie T. B. Allen. Shark Wicks nu e prost. De sfătuit se sfătuiește cu toată lumea, dar nu se ia după vorba nimănui, pînă nu cercetează și nu se convinge el singur.

— Nu, nu-i prost deloc, conveniră toți cei de față.

Shark a plecat la Oakland sîmbătă dimineața, lăsîndu-și pentru prima oară în viață nevasta și fata singure. Sîmbătă seara Tom Breman a venit să le ia pe Katherine și pe Alice la un bal din clădirea școlii.

— Vai ! Nu cred că domnului Wicks i-ar place una ca asta, răspunse Katherine cu glas tremurător și speriat.

— Dar nu v-a spus să nu vă duceți, nu-i așa ?

— Nu, numai că... pînă acum n-a mai lipsit niciodată de acasă. Nu cred că i-ar place să ne ducem.

— Atîta doar că nu s-a gîndit niciodată la o asemenea posibilitate, o liniști Tom Breman. Haideți ! Îmbrăcați-vă !

— Hai să mergem, mamă, zise Alice.

Katherine știa bine că fiică-sa e în stare să ia o hotărîre atît de pripită, deoarece era prea proastă ca să-i fie teamă. Alice nu putea să-și dea seama de urmările unei fapte. N-avea cum

să se gîndească la săptămînile de chinuitoare discuții ce aveau să urmeze după întoarcerea lui Shark. Katherine parcă îl și auzea, de pe acum : „Nu înțeleg de ce trebuia să te duci cînd eu nu eram acasă. Cînd am plecat, mi-am zis că amîndouă o să aveți grijă de treburile fermei, dar cel dintîi lucru pe care l-ați făcut a fost să vă duceți la bal !“ Și pe urmă întrebările : „Cine a dansat cu Alice ? Așa — și ce i-a spus ? De ce n-ai auzit ? Ar fi trebuit să auzi.“ Shark n-avea să păstreze supărare, dar săptămîni la rînd numai despre asta avea să vorbească, să vorbească întruna pînă ce ei i s-ar fi făcut lehamite chiar să și audă de bal. Iar în ziua cuvenită a lunii, întrebările lui aveau să bîzîie ca roiurile de țînțari, pînă s-ar fi încredințat că Alice nu e pe cale de a avea un copil. Katherine nu socotea că distracția oferită de bal ar merita chinul întregii zarve pe care urma s-o înfrunte după aceea.

— Hai să mergem, mamă, se rugă Alice. În viața noastră n-am fost nicăieri numai noi două.

Un val de milă năpădi sufletul Katherinei. Sărmana fată nu avusese în viața ei măcar o singură clipă care să fie numai a ei. Niciodată nu discutase fleacuri cu vreun băiat, fiindcă taică-său nu i-ar fi îngăduit să spună ori să asculte vorbe pe care el să nu le audă.

— Bine, încuviință cu sufletul la gură. Dacă domnul Breman așteaptă pînă ne îmbrăcăm, o să mergem.

Se simțea foarte vitează, dacă e în stare să ațîțe neliniștile lui Shark.

Pentru o fată de la țară, frumusețea prea deosebită e un inconvenient aproape la fel de mare ca și urîțenia. Cînd băieții de prin împrejurimi se uitau la Alice, li se punea un nod în gît, mîinile și picioarele nu mai aveau astîmpăr, iar gîturile li se roșeau ca focul. Nimic nu i-ar fi putut sili să stea de vorbă cu ea, ori s-o cheme la dans. În loc de asta, dansau dezlănțuiți cu fete mai puțin frumoase, deveneau gălăgioși ca niște copii timizi și se dădeau în spectacol cu frenezie. Cînd fata privea în altă parte, o cercetau cu ochi iscoditori, dar dacă se uita spre ei, se străduiau să lase impresia că nici n-au băgat de seamă c-ar fi acolo. Tratată totdeauna în acest fel, Alice habar n-avea cît e de frumoasă. Aproape se resemnase ca, în asemenea împrejurări, să joace doar rolul unei flori lipite de perete.

Cînd Katherine și Alice intrară pe ușa școlii, Jimmie Munroe stătea rezemat de zid, cu eleganță nepăsătoare și afișînd un plictis trufaș. Pantalonii lui Jimmie erau largi la manșete cît roata carului, iar pantofii lui de piele veritabilă aveau boturile pătrate ca o cărămidă. O cravată neagră cu dungi de toate culorile curcubeului flutura pe pieptii cămășii de mătase albă, iar părul îi lucea bine uns pe cap. Jimmie era băiat de la oraș. Se năpusti ca un vultur nepăsător. Nici n-apucase Alice să-și scoată haina, că se și afla lîngă ea. Cu glasul obosit căpătat în clasele de liceu, întrebă :

— Dansezi, drăguțo ?

— Hî ? făcu Alice.

— Ce-ai zice să dansezi cu mine ?

— Adică să dansăm ?

Alice întoarse spre el ochii neguroși și încărcați de făgăduieli, iar atunci întrebarea prostească deveni încîntătoare și plină de haz, dezvăluind semne ale altor lucruri în stare să-l emoționeze și să-l ațîțe pînă și pe cinicul Jimmie.

Lui i se păru că-l întrebase : „Să dansăm ?“ Adică : „Doar să dansăm ?“ Și, în ciuda faptului că terminase liceul, Jimmie simți un nod în gît, mîinile și picioarele începură să i se miște nervos și sîngele îi năpădi sub pielea gîtului.

Alice se întoarse către maică-sa, încă de pe acum angajată împreună cu doamna Breman în acele flecăreli pe teme culinare, specifice gospodinelor.

— Mamă, zise Alice, pot să dansez ?

— Dansează, răspunse Katherine zîmbind. Apoi adăugă : Distrează-te și tu o dată.

Jimmie văzu că Alice dansează prost. Cînd muzica încetă, propuse :

— E tare cald aici, nu-i așa ? Hai să ne plimbăm puțin.

Și o conduse afară, sub sălciile din curtea școlii.

Peste cîtăva vreme, o femeie care se aflase pe verandă intră înăuntru și îi șopti Katherinei ceva la ureche. Katherine sări ca arsă, se repezi afară și strigă disperată :

— Alice ! Alice, treci numaidecît încoace !

Cînd cei doi răzlețiți se iviră din întuneric, Katherine se răsti la Jimmie :

— Să stai deoparte, auzi ce-ţi spun ? Să nu te mai apropii de fată c-altminteri dai de bucluc.

Bărbăţia lui Jimmie se topi. Se simţea ca un copil eliminat din şcoală. Nu-i convenea deloc, dar n-avea încotro.

Katherine îşi conduse fiica îndărăt în şcoală.

— Nu ţi-a spus taică-tău să nu te apropii de Jimmie Munroe ? Nu ţi-a spus ? o întrebă ea cu groază.

— Ăsta era ? şopti Alice.

— Sigur că ăsta. Ce făceaţi amîndoi acolo ?

— Ne sărutam, răspunse Alice cu glas sfios.

Katherine rămase cu gura căscată. Pe urmă spuse :

— Vai, Dumnezeule ! Vai, Dumnezeule, ce-am să mă fac ?

— E ceva rău, mamă ?

Katherine se încruntă, apoi spuse tare :

— Nu... nu, sigur că nu e rău. E... bine. Dar cu nici un chip să nu-i spui vreodată lui taică-tău. Să nu-i spui nici măcar dacă te întreabă ! Ar... ce mai, şi-ar pierde minţile. De-acum stai numai aici, lîngă mine, toată seara, şi nu te mai vezi niciodată cu Jimmie Munroe, da ? Poate că nu află taică-tău. Vai, Doamne, tare aş vrea să nu afle de povestea asta !

Luni, Shark Wicks coborî din trenul de seară la Salinas şi luă autobuzul pînă la răscrucea unde şoseaua către Păşunile Raiului dădea în autostradă. Îşi luă geanta şi porni să străbată pe jos cele patru mile ce-l despărţeau de casă.

Era o noapte senină, înmiresmată, cu cerul spuzit de stele. Sunete stinse şi tainice venite

dinspre coline îi urau bun-sosit acasă şi îi stîrneau în minte felurite visări, aşa că nici nu mai ştia pe unde calcă.

Îi plăcuse înmormîntarea. Fuseseră flori frumoase, şi atît de multe ! Bocetele femeilor şi mersul grav al bărbaţilor umpluseră sufletul lui Shark de o jale duioasă ce numai neplăcută nu putea să fie. Pînă şi solemnul ritual al slujbei religioase, pe care nimeni nu-l înţelege şi nimeni nu-l ascultă, fusese un fel de balsam ce picurase în trupul şi în mintea lui Shark dulci şi tainice alinări. Un ceas întreg stătuse în biserică, şi din răstimpul petrecut acolo se alesese cu pacea aromitoare a florilor înmiresmate şi a plutitorilor nori de tămîie, ca şi cu strălucirea legăturilor stabilite între el şi eternitate. Şi toate acestea fuseseră încrustate în făptura lui de zguduitoarea simplitate a înmormîntării.

Pe mătuşa Nellie n-o cunoscuse niciodată foarte bine, dar înmormîntarea ei îl desfătase adînc. Se pare că într-un fel sau altul neamurile auziseră de averea lui, fiindcă îi arătaseră atenţie şi respect. Iar acum, în drum spre casă, redepăna în minte toate aceste lucruri şi bucuria grăbi scurgerea timpului, scurtă drumul şi îl aduse repede la magazinul universal din Păşunile Raiului. Shark intră înăuntru, fiind sigur că aici poate găsi pe cineva în stare să-i dea seama de cîte s-or mai fi petrecut pe vale în lipsa lui.

T. B. Allen, proprietarul, ştia tot ce se întîmplă, ba se mai pricepea să şi sporească interesul oricărei noutăţi, prefăcîndu-se că nu

prea e bucuros să vorbească despre ea. Cea mai prostească veste fără vreo importanță devenea pasionantă dacă era înfățișată de T.B.

La intrarea lui Shark, în prăvălie nu se afla decît proprietarul. T.B. depărtă de perete speteaza scaunului în care stătuse răsturnat, și ochii începură să-i sclipească de curiozitate.

— Am auzit c-ai fost plecat, spuse pe un ton ce lăsa să se înțeleagă lesne că e gata să păstreze taina.

— M-am dus pînă la Oakland, răspunse Shark. A trebuit să iau parte la o înmormîntare. Dar m-am gîndit că aș putea să mă ocup și de ceva afaceri în vremea asta.

T.B. așteptă atîta vreme cît ar fi cerut un cuviincios timp de gîndire.

— S-a întîmplat ceva, Shark ?

— Ei, nu știu dacă aș putea spune chiar așa. M-am interesat de o anumită companie.

— Ai investit ceva bani ? întrebă T.B. cu deferență.

— Ceva.

Amîndoi își coborîră privirile în podele.

— Ce s-a mai întîmplat cît am lipsit eu ?

În aceeași clipă, pe chipul bătrînului se întinse o expresie ce vădea șovăială. Se putea citi limpede acolo neplăcerea de a spune despre ce e vorba, o înnăscută silă față de tot ce poate fi prilej de bîrfă. Pînă la urmă, totuși, mărturisi :

— Bal la școală.

— Da, știam.

T.B. se foi puțin. Se părea că în mintea lui are loc un conflict : Oare să-i spună lui Shark

ce știa, și asta numai spre binele lui, sau mai bine să păstreze taina doar pentru sine ? Shark urmărea lupta asta cu mult interes. De cîte ori nu asistase el la asemenea conflicte. Și îl îndemnă :

— Ei, ia spune.

— Am auzit că foarte curînd s-ar putea să avem nuntă.

— Zău ? Cine ?

— Ei, foarte aproape de casă, aș zice eu.

— Cine ? întrebă din nou Shark.

Încă o dată T.B. luptă zadarnic și pierdu, așa că mărturisi :

— Dumneata.

— Eu ? chicoti Shark.

— Alice.

Shark înlemni și se uită lung la bătrîn. Pe urmă făcu vreo cîțiva pași spre el și se aplecă amenințător asupra lui.

— Ce vrei să zici ? Spune-mi ce vrei să zici... auzi !

T.B. știa că întrecuse măsura. Se retrase ghemuit din fața lui Shark.

— Liniștește-te, domnule Wicks ! Să nu faci vreo prostie !

— Spune-mi ce-ai vrut să zici ! Să-mi spui cu de-amănuntul !

Shark îl înhăță pe T.B. de umăr și îl zgîlții cu furie.

— Păi, nu s-a întîmplat decît la bal... numai la bal.

— A fost Alice la bal ?

— Îhî.

— Ce-a căutat acolo ?

— Nu știu. Adică, vreau să spun... nimic.

Shark îl smuci din scaun și-l ținu cu putere în sus, pe picioarele lui nesigure. Porunci :

— Spune-mi !

Bătrînul scînci :

— Doar atît, c-a ieșit cu Jimmie Munroe în curte.

Shark îl înhăță acum de amîndoi umerii și îl scutură ca pe un sac pe negustorul îngrozit :

— Spune-mi ! Ce-au făcut acolo, în curte ?

— Nu știu, domnule Wicks.

— Spune-mi !

— Păi, domnișoara Burke... domnișoara Burke zicea... că se sărutau.

Shark lăsă sacul să cadă și se așeză. Îl tortura un simțămînt de gravă pierdere. În vreme ce se uita fix la T.B. Allen, mintea i se lupta din greu cu chestiunea prihănirii fiică-si. Nu-i trecea prin gînd că totul s-ar fi putut opri la sărut. Întoarse capul și privirile îi rătăciră deznădăjduite prin magazin. T. B. văzu cum își îndreptă ochii asupra vitrinei cu arme.

— Să nu faci vreo prostie, Shark, strigă bătrînul. Puștile acelea nu-s ale tale.

Shark nici măcar nu zărise puștile, dar acum, cînd i se atrăsese atenția asupra lor, sări de pe scaun, împinse în lături geamul glisant, și scoase o carabină de calibru mare. Smulse eticheta cu prețul și aruncă în buzunar o cutie de cartușe. După aceea, fără să-l învrednicească pe negustor barem cu o singură privire, ieși pe ușă și se pierdu în întuneric. Dar bătrînul T. B. se și repezise la telefon, mai înainte de a se fi stins sunetul pașilor grăbiți ai lui Shark.

Mergînd cu pas zorit, întins către casa lui Munroe, Shark simți cum gîndurile încep să-i alerge bezmetice prin minte. De un lucru era totuși sigur, acum, după ce mersese o vreme : nu voia să-l ucidă pe Jimmie Munroe. Nici măcar prin cap nu-i trecuse să-l împuște, pînă ce negustorul nu-i strecurase în minte gîndul ăsta. Apoi, tot ce făcuse, făcuse fără să se gîndească. Acum, încotro să apuce ? Încercă să-și închipuie ce avea să facă după ce va ajunge la casa lui Munroe. Poate că va trebui să-l împuște pe Jimmie Munroe. Poate că lucrurile se vor desfășura în așa fel încît îl vor sili să facă moarte de om ca să-și păstreze prestigiul în Pășunile Raiului.

Auzi o mașină apropiindu-se și se trase pe lături, în tufișuri, lăsînd-o să treacă în goană pe lîngă el, duduind cumplit din țeava de eșapament. Avea să ajungă repede la ținta călătoriei, și nu-l ura pe Jimmie Munroe. Nu ura nimic altceva în afara acelui simțămînt de gol în suflet care îl copleșise în clipa cînd aflase că Alice își pierduse virtutea. Acum nu se mai putea gîndi la fiică-sa decît ca la o moartă.

Zări înaintea sa luminile de la casa lui Munroe. Dar știa că nu poate să-l împuște pe Jimmie. Chiar dacă i-ar fi rîs în nas, tot nu l-ar fi putut ucide pe bietul băiat. Moartea de om nu i se potrivea. Hotărî să arunce o ochire printre ostrețele porții, iar pe urmă să-și vadă de drum, întins, pînă acasă. N-are

decît să rîdă lumea cît o vrea, dar el moarte de om nu poate face.

Deodată, un om se ivi din umbra unui tufiș și răcni la el :

— Azvîrle carabina, Wicks, și mîinile sus !

Cuprins parcă de o supușenie venită din oboseală, Shark așeză carabina pe pămînt. Recunoscuse glasul ajutorului de șerif și strigă :

— *Hello*, Jack !

Pe urmă o mulțime de lume se strînse în jurul lui. Undeva mai departe, Shark zări chipul speriat al lui Jimmie. Și Bert Munroe era speriat, și îi spuse :

— De ce-ai vrut să-l împuști pe Jimmie ? Mi-a telefonat T. B. Acum trebuie să te vîr undeva de unde să nu poți face rău.

— Nu poți să-l bagi la pușcărie, interveni locțiitorul șerifului. N-a făcut nimic. Singurul lucru pe care îl poți face e să-i ceri să depună o garanție, ca să fii sigur c-o să se astîmpere.

— Așa zici ? Atunci cred c-așa trebuie să fac, conveni Bert cu glas tremurător.

— Dar ai face bine să ceri o garanție mare, continuă ajutorul șerifului. Shark e om cu avere frumoasă. Haideți ! Îl ducem la Salinas acum, și pe urmă poți să depui plîngerea.

A doua zi de dimineață Shark Wicks intră abătut în casă și se întinse pe pat. Ochii îi erau posomorîți și obosiți, dar îi ținea deschiși. Brațele îi zăceau întinse de-a lungul trupului, ca ale unui mort. Și ceasuri întregi zăcu așa.

Din grădina de zarzavat, Katherine îl văzuse intrînd în casă. Se bucură nespus la vederea umerilor căzuți și a felului cum abia își

ținea capul în sus, iar cînd se întoarse în casă pentru a pregăti prînzul, păși pe vîrful picioarelor și îi făcu și fetei semn să păstreze liniștea.

La ceasurile trei Katherine veni în pragul dormitorului și se uită înăuntru, spunînd :

— Alice e neprihănită. Ar fi trebuit să mă întrebi și pe mine înainte de a face ceva.

Shark nu răspunse și nu făcu nici o mișcare.

— Ce, nu mă crezi ?

Amorțeala totală a bărbatului ei o înspăimîntă.

— Dacă nu mă crezi, putem chema un doctor. Trimit chiar acum după unul, dacă nu mă crezi.

Capul lui Shark nu se clinti. Dar spuse totuși, cu glas lipsit de viață :

— Te cred.

Pe cînd stătea în prag, un simțămînt niciodată încercat pînă atunci se ivi în sufletul Katherinei. Și făcu un lucru la care nu se gîndise în toată viața ei. O năzuință caldă i se cuibări în miezul ființei. Se așeză pe marginea patului și, cu un gest hotărît, luă capul lui Shark și îl așeză în poală. Asta venea din instinct, și același instinct puternic și sigur îi împinse mîna să mîngîie fruntea lui Shark. Din pricina înfrîngerii, trupul lui părea să nu mai aibă oase.

Privirile lui Shark nu se clintiră de pe tavan, dar în timpul mîngîierilor începu să vorbească sacadat :

— Nu am nici un ban, spunea glasul lui monoton. M-au dus la pușcărie și mi-au cerut

o garanție de zece mii de dolari. Judecătorului a trebuit să-i spun. Și toți au auzit. Acum toți știu... că nu am nici un ban. Niciodată n-am avut. Nu pricepi ? Registrul ăla nu era decît minciună goală. De la început și pînă la sfîrșit numai minciuni. Totul a fost o minciună. Judecătorului a trebuit să-i spun.

Katherine îl mîngîia pe cap cu duioșie, și năzuința aceea fierbinte creștea mereu. Se simțea mai necuprinsă decît lumea întreagă. Lumea întreagă stătea în poala ei, și ea îi aducea alinare. Mila o făcea să capete statură de uriaș. Sufletul ei generos tînjea să aline chinurile lumii.

— N-am vrut să fac rău nimănui, continuă Shark. Nu l-aș fi împușcat pe Jimmie. Și au pus mîna pe mine înainte de-a apuca să fac cale-ntoarsă. Credeau c-am avut de gînd să-l omor. Iar acum a aflat toată lumea. Nici un ban n-am.

Zăcea neputincios, cu privirile pironite în tavan.

Dintr-o dată, năzuința aceea fierbinte din ființa Katherinei se preschimbă în putere, puterea îi năvăli în trup și o inundă cu totul. Într-o clipită își dădu seama de ceea ce este și de ceea ce e în stare să facă. Jubila de fericire și era foarte frumoasă, cînd îi spuse duios :

— Nu te-a ajutat norocul. Toată viața ai trudit pe fermă și norocul niciodată nu ți-a ieșit în cale. De unde știi că nu poți să faci bani ? Eu cred că poți. Știu că poți.

Înțelesese că e în stare de asemenea faptă. Așa cum ședea acolo, conștiința puterii se născuse în sufletul ei, și înțelegea că întreaga-i viață către această unică zi se îndreptase. În clipa aceea era zeiță, rapsod al destinului. Și nu se miră cînd văzu că trupul bărbatului ei prinde treptat tărie. Continuă să-l mîngîie pe frunte, și îngînă cu voce alinătoare :

— O să plecăm de-aici. Vindem ferma asta și plecăm de-aici. Pe urmă ai să te întîlnești cu norocul pe care niciodată nu l-ai zărit. O să vezi. Eu te cunosc. Și cred în tine.

Din ochii lui Shark dispăru acea îngrozitoare lipsă de viață. Trupul lui află puterea de a se răsuci. Se uită la Katherine și văzu cît de frumoasă era în acel moment, iar atunci, în vreme ce o privea, năzuința ei cea fierbinte trecu în făptura lui. Shark își apăsă cu putere capul de genunchii femeii.

Katherine își coborî fruntea și se uită la bărbatul ei. Îi era teamă acum, cînd puterea o părăsea. Și deodată Shark se ridică pe pat, în capul oaselor. O uitase pe Katherine, dar în ochi îi strălucea energia de la ea dobîndită. Rosti cu glas puternic :

— Plec cît mai repede. Plec îndată ce izbutesc să vînd ferma. Pe urmă o să mă aștern pe treabă. Am să le arăt eu celorlalți cine sînt !

Patru

OBÎRȘIA LUI TULARECITO RĂMÎNE ÎNVĂluită în taină, iar felul cum a fost el găsit alcătuiește o legendă în care cei de la Pășunile

Raiului refuză să creadă, la fel cum refuză să creadă în strigoi.

Franklin Gomez avea un slujitor, un indian din Mexic pe nume Pancho — atît, nici un alt nume. O dată la fiecare trei luni, Pancho își aduna economiile și se ducea la Monterey să-și mărturisească păcatele, să-și facă penitența, să fie absolvit și să se îmbete, în ordinea arătată. Dacă izbutea să nu ajungă-n pușcărie, după ce se închideau cîrciumile Pancho se urca în cabrioleta lui și adormea. Calul îl ducea pînă acasă, unde sosea chiar în revărsatul zorilor, deci la vremea potrivită ca să mănînce ceva și să treacă la treabă. La sosire, Pancho totdeauna dormea tun ; asta e pricina pentru care a stîrnit atîta vîlvă, la fermă atunci cînd, într-o bună dimineață, a năvălit în goana mare a calului la țarcul vitelor nu numai treaz dar și țipînd cît îl ținea gura.

Franklin Gomez s-a îmbrăcat și s-a dus să-l cerceteze pe slujitorul lui de la fermă. Povestea, cu greu deslușită dintr-o împletitură de nepotriveli, era următoarea : Pancho se întorcea acasă în cabrioletă, treaz-luminat ca de obicei. Pe aproape de casa lui Blake, a auzit plînsetele unui prunc în tufișurile de salvie de pe marginea drumului. A oprit calul și s-a dus să vadă despre ce e vorba, că doar nu se întîmplă deseori să dai așa peste copii de țîță. Și, ce mai încoace-ncolo, a găsit un copilaș pirpiriu, culcat într-un luminiș dintre salvii. După mărime să tot fi avut trei luni, zicea Pancho. L-a luat în brațe și a aprins un chibrit ca să vadă mai limpede ce anume găsise, cînd — grozăvia grozăviilor ! — pruncul i-a făcut răutăcios semn cu ochiul și i-a spus cu glas gros : „Bagă de seamă ! Am dinți foarte ascuțiți." Pancho n-a mai vrut să știe nimic. A aruncat din brațe comedia, a sărit în cabrioletă și a pornit în galop spre casă, izbind din răsputeri cu coada biciului în calul cel bătrîn și urlînd ca un cîine.

Franklin Gomez își jumuli multă vreme favoriții. Din fire, se gîndea el, Pancho nu era un apucat, nici chiar cînd se afla sub stăpînirea băuturii. Însăși împrejurarea că se trezise din somn dovedea că în tufișuri, acolo, trebuia să se afle ceva. În cele din urmă, Franklin Gomez porunci să i se pună șaua pe cal, porni călare și se întoarse cu pruncul. De vorbit, pruncul n-a mai vorbit vreme de vreo trei ani ; și, cînd a fost cercetat, s-a dovedit că nici dinți n-avea, dar nici unul dintre amănuntele astea nu-l putură convinge pe Pancho că atunci, la prima lor întîlnire, nu rostise acele vorbe crîncene.

Copilașul avea brațe scurte și grăsulii, picioare lungi și mlădioase. Capul mare se prindea fără gît între niște umeri diform de largi. Fața teșită, dimpreună cu alcătuirea neobișnuită a trupului, au dat de la sine numele copilului : Tularecito — Broscuță — deși Franklin Gomez îi spunea deseori Coiot, fiindcă, zicea Gomez, „pe chipul băiețelului acestuia se poate vedea toată înțelepciunea ce se citește pe fața unui coiot".

— Numai că trebuie să ţineţi seama şi de picioare, de braţe şi de umeri, Señor, îi reamintea Pancho.

Aşa că Tularecito i-a rămas numele. Nu s-a aflat niciodată cine anume părăsise acolo mica făptură prost alcătuită — Franklin Gomez îl primi în patriarhatul fermei lui, iar Pancho îi purtă de grijă. Totuşi, Pancho n-a izbutit cu nici un chip să se lecuiască vreodată de-o oarecare teamă faţă de copil. Nici anii şi nici cele mai straşnice penitenţe n-au şters urmările celor dintîi cuvinte rostite de Tularecito.

Copilul se dezvoltă repede, dar după al cincilea an creierul nu i s-a mai dezvoltat deloc. La şase ani, Tularecito era în stare să lucreze ca un om în toată firea. Degetele lungi ale mîinilor sale se dovedeau mai îndemînatice şi mai puternice decît degetele multor bărbaţi. Şi la fermă erau folosite degetele lui Tularecito din plin. Nodurile strînse nu-i rezistau multă vreme. Mîinile parcă îi erau făcute anume pentru plantat, înzestrate cu degete delicate neînstare să vatăme o plantă firavă ori să zgîrie coaja unui altoi. Degetele sale neîndurătoare puteau rupe fără efort gîtul unui curcan. Tularecito mai era înzestrat şi cu un dar hazliu. Cu unghia degetului mare izbutea să sculpteze în gresie deosebit de asemănătoare imagini de animale. Franklin Gomez păstra prin casă numeroase chipuri de coioţi, pume, găini şi veveriţe. Imaginea de peste jumătate de metru a unui şoim în zbor planat atîrna în sufragerie, prinsă cu sîrme de tavan. Pancho, care niciodată nu-l socotise pe băiat

chiar fiinţă omenească, rîndui darul acesta pentru sculptură într-un grup mereu mai numeros de însuşiri ce puteau fi cu siguranţă legate de originea lui supranaturală.

Deşi cei din Păşunile Raiului nu credeau în originea diavolească a lui Tularecito, se simţeau totuşi stînjeniţi în prezenţa sa. Ochii îi erau uscaţi şi ca de om bătrîn ; chipul lui avea ceva de troglodit. Forţa excepţională a trupului, ca şi însuşirile ciudate şi greu de lămurit, îl deosebeau mult de ceilalţi copii şi îi făceau atît pe bărbaţi cît şi pe femei să nu se simtă la largul lor.

Un singur lucru izbutea să-l scoată din fire pe Tularecito. Dacă cineva — fie el bărbat, femeie, ori copil — umbla fără grijă cu vreunul dintre roadele mîinilor sale, sau îl spărgea, devenea furibund. Ochii i se aprindeau în cap şi se arunca asupra pîngăritorului, gata să-i ia viaţa. De trei ori, cînd s-au petrecut asemenea întîmplări, Franklin Gomez l-a legat de mîini şi de picioare şi l-a lăsat aşa pînă ce a revenit la firea lui potolită.

Cînd a împlinit şase ani, Tularecito nu s-a dus la şcoală. Vreme de cinci ani, inspectorul şcolar şi directorul şcolii au discutat din cînd în cînd despre cazul ăsta. Franklin Gomez era de acord ca Tularecito să se ducă la şcoală, ba chiar a mers pînă acolo încît de mai multe ori l-a pornit el însuşi, dar la şcoală Tularecito n-a ajuns niciodată. Îi era teamă că şcoala o fi ceva neplăcut, aşa că pur şi simplu dispărea cam cîte o zi întreagă. Abia cînd a împlinit unsprezece ani şi avea umeri de hal-

terofil și mîini și antebrațe de sugrumător, forțele reunite ale legii au pus mîna pe el și l-au băgat la școală.

După cum știa Franklin Gomez de mai înainte, Tularecito n-a învățat absolut nimic, însă numaidecît a dat dovadă de o nouă însușire. Desena tot atît de bine cum sculpta în gresie. După ce i-a descoperit îndemînarea, domnișoara Martin, profesoara, i-a dat o cretă și i-a spus să deseneze pe întreaga suprafață a tablei o procesiune de animale. Tularecito a lucrat multă vreme după terminarea orelor, iar a doua zi dimineață, pe tablă s-a arătat o uimitoare paradă de animale. Toate animalele văzute vreodată de Tularecito se aflau acolo; toate păsările ce-și duceau veacul pe coline zburau pe deasupra lor. Un șarpe cu clopoței se tîra în urma unei vaci; un coiot cu coama fudul zbîrlită adulmeca urmele unui porc. Se vedeau acolo motani și capre, broaște țestoase și popîndăi, fiecare redat cu uluitoare amănunțime și fidelitate.

Domnișoara Martin a fost copleșită de geniul lui Tularecito. L-a lăudat în fața clasei și a ținut cîte o scurtă lecție despre fiecare dintre viețățile desenate de el. În taină se gîndea la marea faimă ce și-o va cîștiga pentru descoperirea și cultivarea acestui geniu.

— Pot să fac multe, multe altele, o înștiință Tularecito.

Domnișoara Martin îl bătu ușurel cu palma pe umărul său larg și-i spuse:

— Da, da, o să faci. În fiecare zi ai să desenezi. Te-a înzestrat Dumnezeu cu un mare har.

Pe urmă își dădu seama de semnificația celor abia rostite. Se aplecă și privi cercetător în ochii lui duri, repetînd încet:

— Te-a înzestrat Dumnezeu cu un *mare har*.

Apoi ridică ochii la ceas și anunță cu glas hotărît:

— Clasa a patra, avem aritmetica — treceți la tablă.

Clasa a patra ieși din bănci, elevii luară bureții și începură să șteargă animalele ca să facă loc pentru cifre. Nu mișcaseră bureții nici de două ori, că Tularecito se și năpusti asupra lor. A fost ceva de pomină. Domnișoara Martin, ajutată de școala întreagă, n-a putut să-l stăpînească, fiindcă turbatul Tularecito avea forța unui bărbat, și încă a unui bărbat înnebunit. Bătălia ce a urmat a devastat clasa, răsturnînd băncile, vărsînd rîuri de cerneală și împrăștiind peste tot buchetul de flori al profesoarei. Hainele domnișoarei Martin au fost făcute ferfeniță, iar băieții cei mari, asupra cărora căzuse povara principală a bătăliei, au ieșit învinețiți și bătuți măr. Tularecito lupta cu mîinile, cu picioarele, cu dinții și cu capul. Nu respecta nici un fel de reguli de onoare și pînă la urmă ieși victorios. Școala întreagă, cu domnișoara Martin în ariergardă, fugi din clădire, lăsînd-o în stăpînirea lui Tularecito. După plecarea celorlalți, Tularecito încuie ușa, își șterse sîngele de pe ochi și se

apucă de treabă ca să dreagă animalele ce fuseseră nimicite.

Seara, domnișoara Martin trecu pe la Franklin Gomez și ceru ca băiatul să fie biciuit. Gomez ridică din umeri.

— Chiar într-adevăr vreți să-l biciuiesc, domnișoară Martin ?

Profesoara era zgîriată pe față și gura i se contracta într-o crispare cruntă.

— Fără nici o șovăială. Dacă ați fi văzut ce a fost în stare să facă astăzi, nu mi-ați lua-o în nume de rău. Vă spun eu că merită o lecție.

Gomez înălță iarăși din umeri și îl chemă pe Tularecito de la baraca slujitorilor. Apoi luă din cui un harapnic greu. Iar pe urmă îl bătu zdravăn peste spinare, în vreme ce Tularecito îi zîmbea blînd domnișoarei Martin. Fără să vrea, domnișoara Martin făcea cu mîna gestul lovirii. După ce se termină, Tularecito se pipăi cu degetele lui lungi și cercetătoare și, zîmbind întruna, se întoarse la baracă.

Domnișoara Martin urmări cu groază sfîrșitul pedepsirii și la urmă strigă :

— Vai, dar e un animal. Parcă ai fi biciuit un cîine.

Franklin Gomez lăsă să i se vadă pe față o slabă urmă din disprețul ce-l avea pentru ea și îi răspunse :

— Un cîine ar fi schelălăit. Acum ați văzut cu ochii dumneavoastră, domnișoară Martin. Ziceți că e un animal, dar fără îndoială e un animal de preț. L-ați pus să facă desene și pe urmă i le-ați distrus. Lui Tularecito nu-i place treaba asta...

Domnișoara Martin vru să intervină, dar Gomez se grăbi să continue :

— „Broscuța" noastră n-ar fi trebuit să fie dusă la școală. E în stare să muncească ; e în stare să facă lucruri minunate cu mîinile lui, dar nu poate învăța măruntișurile acelea din lecțiile dumneavoastră. Nu e nebun ; e doar una dintre acele făpturi pe care Dumnezeu n-a izbutit să le alcătuiască pînă la capăt. I-am spus și directorului treburile astea, dar a zis că legea cere ca Tularecito să vină la școală pînă ce împlinește optsprezece ani. Înseamnă încă șapte ani de acum încolo. „Broscuța" mea va rămîne șapte ani în clasa întîi, fiindcă așa spune legea că trebuie să facă. Eu n-am nici o putere.

— Ar trebui închis, izbucni domnișoara Martin. Ființa asta e primejdioasă. Ar fi trebuit să-l vedeți cum arăta astăzi.

— Nu, domnișoară Martin, ar trebui lăsat în libertate. Nu e primejdios. Nimeni nu se poate îngriji de o grădină așa cum se îngrijește el. Nimeni nu poate mulge o vacă la fel de repede și la fel de delicat. E un băiat de ispravă. Poate îmblînzi un cal nărăvaș fără să-l încalece ; poate dresa un cîine fără să folosească biciul, dar legea spune că trebuie să rămînă în clasa întîi și să tot repete „O—I, oi" vreme de șapte ani. Dacă ar fi fost primejdios, ar fi putut ușor să mă omoare atunci cînd l-am biciuit.

Domnişoara Martin simţi că existau şi lucruri pe care ea nu le putea înţelege, şi din pricina asta îl urî pe Franklin Gomez. Simţea că ea fusese meschină, iar celălalt mărinimos. A doua zi dimineaţa, cînd se duse la şcoală, se trezi cu Tularecito în faţa ei. Cel mai mic locşor de pe tablă îşi avea animalul lui.

— Vedeţi ? întrebă uitîndu-se la ea peste umăr. Mult mai multe. Şi am o carte unde mai sînt şi altele, numai că nu mai găsesc loc şi pentru ele.

Domnişoara Martin n-a mai şters animalele. Lucrările din clasă se făceau în caiete, dar la sfîrşitul trimestrului îşi dădu demisia din post, spunînd că sănătatea nu-i mai îngăduie să predea.

Domnişoara Morgan, noua profesoară, era foarte tînără şi foarte drăguţă ; prea tînără şi primejdios de drăguţă, socoteau oamenii bătrîni de pe vale. Unii dintre elevii din clasele superioare aveau şaptesprezece ani. Existau mari îndoieli că o profesoară atît de tînără şi atît de drăguţă ar putea să păstreze vreo urmă de ordine în şcoală.

Noua profesoară aduse cu sine un nemărginit entuziasm pentru meseria ei. Şcoala fu uluită, pentru că toţi se obişnuiseră cu fete bătrîne, ale căror figuri păreau să arate necontenit că tare le mai dor picioarele. Domnişoarei Morgan îi plăcea meseria de profesoară şi făcu din şcoală un loc pasionant, unde se petreceau lucruri neobişnuite.

Din capul locului, domnişoara Morgan a fost adînc impresionată de Tularecito. Ştia to-

tul despre el, citise cărţi şi urmase cursuri consacrate lui. Află de încăierare, aşeză alte table pe deasupra celor obişnuite, doar pentru el, ca să le umple cu vietăţi, iar după ce Tularecito îşi încheie parada, îi cumpără din banii ei un bloc mare şi un creion de desen. După aceea Tularecito nu s-a mai necăjit cu silabisirea. În fiecare zi trudea la blocul de desen, şi în fiecare după-amiază înfăţişa profesoarei un animal lucrat de mai mare minunea.

Elevii întîmpinară cu entuziasm înnoirile aduse de domnişoara Morgan. Lecţiile deveniră pasionante, şi pînă şi băieţii care îşi cîştigaseră o invidiată faimă scoţînd din sărite pe profesori deveniră mai puţin interesaţi de posibilităţile de a da foc şcolii.

Domnişoara Morgan introduse un sistem care îi făcu pe elevi s-o adore. În fiecare după-amiază le citea cîte o jumătate de oră. Le citi pe fragmente *Ivanhoe* şi *Talismanul ;* povestiri cu pescari de Zane Grey, povestiri de vînătoare de James Oliver Curwood ; *Wolf Larsen, Chemarea străbunilor* — nu poveşti pentru ţînci cu găina cea moţată şi vulpea şi gîsca, ci pasionante povestiri pentru copiii mari.

Domnişoara Morgan citea frumos. Chiar şi băieţii cei mai îndărătnici fură cuceriţi pînă într-acolo, încît niciodată nu mai chiuleau, de teamă să nu piardă vreun episod, ci stăteau aplecaţi înainte şi ascultau cu răsuflarea tăiată.

Tularecito, însă, continua să deseneze cu toată luarea-aminte și doar din cînd în cînd se oprea și se uita chioriș la profesoară, trudindu-se să înțeleagă cum de pot să intereseze pe cineva asemenea nedeslușite povestiri ale isprăvilor unor necunoscuți. În mintea lui erau relatări ale unor întîmplări adevărate — altminteri pentru ce ar mai fi fost scrise ? Lecturile aveau aceeași soartă ca și lecțiile. Tularecito nu le asculta.

De la o vreme, domnișoara Morgan avu impresia că prea îi răsfață pe elevii mai mari. Ei, una, îi plăceau poveștile cu zîne, îi făcea plăcere să se gîndească la acele întregi noroade capabile să creadă în zîne și deci să le și vadă. În cercul cunoștințelor ei de oameni erudiți și cu experiență, adeseori spusese că „o parte din foamea culturală a Americii e datorată negării grosolane și superstițioase a existenței zînelor". Așa că o vreme consacră jumătatea de oră de după-amiază poveștilor cu zîne.

Atunci, cu Tularecito se produse o schimbare. Treptat, pe măsură ce domnișoara Morgan citea despre spiriduși, zîne, rusalce și duhuri, interesul i se trezi, iar creionul lui neobosit îi rămase leneș în mînă. Pe urmă profesoara le citi elevilor despre pitici, despre viața și obiceiurile lor, iar atunci Tularecito lăsă creionul cu totul deoparte și se aplecă și el înspre profesoară, ca să-i prindă cuvintele.

După școală, domnișoara Morgan trebuia să meargă pe jos o jumătate de milă, pînă la ferma unde își găsise gazdă. Îi plăcea să străbată singură drumul, retezînd cu nuiaua vîrfurile scaieților și aruncînd cu pietre în tufișuri ca să sperie prepelițele și să le facă să-și ia zborul într-un fîlfîit zgomotos. Se gîndea c-ar trebui să-și găsească un dulău neastîmpărat și iscoditor, în stare să-i împărtășească emoțiile, în stare să înțeleagă magia găurilor din pămînt, a urmelor de labe împrăștiate pe frunzele moarte, a ciudatei tristeți din șuierul păsărilor și voioșia miresmelor ce se înalță din tainele pămîntului.

Într-o după-amiază, domnișoara Morgan s-a cățărat sus de tot pe povîrnișul unei rîpe calcaroase, ca să-și sape inițialele pe întinderea albă. La urcuș și-a sfîșiat degetul într-un spin, și-atunci în loc de inițiale a scrijelit : „Am fost aici și am lăsat o parte din mine", pe urmă peste piatra setoasă și-a apăsat degetul sîngerînd.

În noaptea aceea, într-o scrisoare, a scris : „După trebuințele simple de a fi și a se reproduce, cea mai puternică dorință a omului este să lase vreo urmă după el, o dovadă, poate, a faptului că într-adevăr a existat. Și lasă dovada existenței lui înscrisă pe lemn, pe piatră, sau pe viețile altor oameni. Această aprinsă dorință sălășluiește în fiecare, de la puștanul care scrie cuvinte rușinoase în closetele publice și pînă la Buddha, care își gravează chipul în conștiința unei rase. Viața e atît de ireală. Cred că ne îndoim foarte serios de propria noastră existență și ne zbatem în încercări de a dovedi că existăm cu adevărat". După scrisoarea asta și-a păstrat o copie.

În după-amiaza cînd citise despre pitici, în timp ce se îndrepta spre casă, ierburile de pe marginea drumului se clătinară o clipă și capul urît al lui Tularecito se iți deasupra.

— Vai ! M-ai speriat, strigă domnișoara Morgan. Nu trebuia să țîșnești așa, ca din pămînt.

Tularecito rămase pe loc, zîmbind rușinat și bătîndu-se pe coapsă cu pălăria. Deodată, domnișoara Morgan simți că o apucă frica. Drumul era pustiu... citise istorii despre debilii mintali. Cu greutate, își stăpîni glasul tremurător.

— Ce... ce anume dorești ?

Tularecito zîmbi și mai larg și se lovi și mai tare cu pălăria peste șold.

— Stăteai acolo să te odihnești, sau vrei ceva ?

Băiatul se strădui să vorbească, apoi se mulțumi iar cu zîmbetul acela de apărare.

— Bine, dacă nu vrei nimic, atunci eu plec. Și, într-adevăr, se pregătea să fugă de acolo. Tularecito se zbătu din nou :

— Despre ăia...

— Care ăia ? întrebă ea cu glas țipător. Despre care ăia ?

— Despre ăia din carte...

Domnișoara Morgan începu să rîdă ușurată și rîse pînă simți că i se despletește părul la ceafă.

— Vrei să spui... vrei să spui... piticii ?

Tularecito încuviință din cap.

— Ce vrei să știi despre ei ?

— N-am văzut niciodată vreunul, spuse Tularecito.

Glasul nici nu-i cobora, nici nu se înălța, ci continua pe același ton jos.

— Bineînțeles, cred că puțini oameni îi văd.

— Da' știam despre ei.

Domnișoara Morgan își miji ochii, plină de interes.

— Știai ? Cine ți-a povestit despre ei ?

— Nimeni.

— Nu i-ai văzut niciodată și nimeni nu ți-a povestit despre ei ? Atunci, cum ai putut să afli de pitici ?

— Știam — atît. Poate i-oi fi auzit. Pe ăia din carte îi știam, nu-ncape îndoială.

Domnișoara Morgan își zise : „Ce rost ar avea să-i spun copilului acestuia ciudat și neisprăvit că nu există pitici ? Oare viața nu-i va fi mai bogată și mai fericită dacă are să creadă în ei ? Și ce rău ar putea să iasă de-aici ?“ Îl întrebă :

— De căutat, i-ai căutat vreodată ?

— Nu, nu i-am căutat niciodată. Îi știam, și-atît. Da' acuma am să-i caut.

Pe domnișoara Morgan situația asta o încînta. Iată hîrtie albă pe care să scrii, iată un perete de stîncă în care poți dăltui. Ar putea să dăltuiască o poveste încîntătoare, ce s-ar dovedi mult mai reală decît ar putea fi vreodată o poveste din cărți. Îl întrebă :

— Și unde ai să-i cauți ?

— Am să sap gropi, răspunse cu seriozitate Tularecito.

— Dar piticii nu ies în lume decît noaptea, Tularecito. Noaptea trebuie să-i cauți. Și dacă ai să găsești vreunul, trebuie să vii și să-mi spui și mie. Ai să vii ?

— Am să vin, făgădui Tularecito.

Îl lăsă acolo, și el o urmări cu privirea. Cît ținu drumul spre casă, și-l imagină căutînd prin întunecimea nopții. Imaginile îi plăceau. S-ar putea chiar să-i găsească pe pitici, să trăiască printre ei și să stea de vorbă cu ei. Cu cîteva cuvinte sugestive reușise să facă din viața lui ceva ireal și cum nu se poate mai minunat, ceva cu totul deosebit de viețile stupide din jurul său. Îl invidia din inimă pentru căutările lui viitoare.

Noaptea, Tularecito își îmbrăcă haina și luă o lopată. Bătrînul Pancho dădu peste el tocmai cînd ieșea din șopronul cu scule, și-l întrebă :

— Unde te duci, Broscuță ?

Tularecito își schimba trupul de pe un picior pe altul, nemulțumit de întîrziere.

— Mă duc prin noapte, în întuneric. E cumva ceva nou ?

— Da' ce te-apucă să iei lopata ? N-oi fi vrînd să cauți aur ?

Chipul băiatului deveni sever din pricina gravității acelei ținte urmărite de el.

— Mă duc să sap pentru oamenii cei mici care trăiesc sub pămînt.

De data asta Pancho fu cuprins de-o emoție plină de groază.

— Nu te duce, Broscuță ! Ascultă-l pe prietenul tău cel bătrîn, pe cel ce ți-e tată întru

Domnul, și nu te duce. Să știi că în salvie te-am găsit și din ghearele diavolilor te-am scăpat, dintr-ale diavolilor, neamul tău. Acuma ești un frățior al lui Isus. Nu te mai întoarce la ai tăi ! Ascultă-l pe un om bătrîn, Broscuță !

Tularecito rămase cu ochii în pămînt și combina gîndurile lui vechi cu vestea asta nouă. Zise, ațîțat :

— Tu ai spus că ei sînt neamul meu. Eu nu-s la fel cu cei de la școală sau cu cei de aici. Știu bine. Mă simt stingher, despărțit de-ai mei, cei care trăiesc adînc în pămîntul răcoros. De cîte ori trec pe lîngă o gaură de veveriță, îmi vine să mă tîrăsc în ea și să m-ascund acolo. Ai mei sînt la fel ca mine și m-au chemat la ei. Trebuie să mă întorc la ai mei, acasă, Pancho.

Pancho se trase îndărăt și ridică mîna cu două degete făcute cruce.

— Atunci, fă calea întoarsă la diavol, tatăl tău. Eu nu-s vrednic să lupt cu asemenea răutate. Pentru asta ar trebui un sfînt. Dar, ia aminte ! Pînă la urmă fac semnul sfînt împotriva ta și a neamului tău.

Și făcu semnul crucii proteguitoare în aer, în fața lui.

Tularecito zîmbi trist, se răsuci în loc și, cu pași tîrșiți, porni înspre coline.

Gîndul că se întoarce acasă inunda de bucurie inima lui Tularecito. Toată viața lui fusese un străin, un surghiunit singuratic, iar acum se întorcea acasă. Ca întotdeauna, auzea șoaptele pămîntului — clinchetul îndepărtat al talăngilor, murmurul prepelițelor speriate, scheu-

natul slab al vreunui coiot care n-avea să urle în noaptea aceea, nocturnele milioanelor de insecte. Însă Tularecito pîndea alte sunete: mişcări ale unor făpturi cu două picioare şi glasurile de şoaptă ale seminţiilor ascunse.

O dată se opri în loc şi strigă: „Tată, m-am întors acasă“, dar nu primi nici un răspuns. Se oprea la găurile veveriţelor şi şuşotea la gura lor: „Unde sînteţi voi, cei din neamul meu? Eu sînt, Tularecito, singur, şi m-am întors acasă.“ Şi nimeni nu răspundea. Mai rău încă, nu simţea că piticii s-ar afla pe aproape. Deşi nu putea să-i vadă, ştia că un cerb şi o căprioară păşteau pe aproape; ştia că un rîs stă pitulat în dosul unui tufiş şi pîndeşte un iepure, dar din partea piticilor nu primea nici un fel de semn.

O lună palidă se ridică dintre coline.

„Acuma animalele au să iasă din bîrloguri să-şi caute hrana“, spune Tularecito cu şoapta ca foşnetul de hîrtie a celor pe jumătate idioţi. „Acum au să iasă şi ai mei.“

Tufişurile se terminau la marginea unei văişoare şi o livadă le lua locul. Pomii aveau frunziş bogat şi pămîntul fusese cultivat cu grijă. Era livada lui Bert Munroe. Deseori, pe vremea cînd locul era pustiu şi stăpînit de duhuri, Tularecito venise aici la vreme de noapte, ca să se întindă pe pămînt la poalele pomilor şi să culeagă stele cu degetele lui prietenoase.

Din clipa cînd a păşit în livadă, a ştiut că se apropie de casă. Nu-i auzea, dar ştia că pi-

ticii sînt pe aproape. De nenumărate ori i-a strigat, dar n-au venit.

„Poate că nu le place lumina lunii“, rosti el.

La poalele unui piersic mare săpă groapa — largă de trei picioare şi foarte adîncă. Toată noaptea munci acolo, oprindu-se din cînd în cînd să tragă cu urechea, iar pe urmă săpînd adînc şi tot mai adînc în pămîntul rece. Deşi nu auzea nimic, era convins că se apropie de ei. Doar la ziuă conteni cu săpatul şi se retrase în tufişuri, ca să doarmă.

Către jumătatea dimineţii, Bert Munroe ieşi şi se duse să cerceteze o capcană de coioţi, dar dădu peste groapa de la poalele piersicului. „Ce dracu-i asta!“ exclamă el. „Probabil că nişte copii au vrut să sape un tunel. E lucru periculos. Poate să se surpe peste ei, sau să cadă cineva în ea şi să-şi rupă gîtul.“ Se întoarse acasă, luă o lopată şi astupă groapa.

— Manny, se adresă băiatului mai mic, nu tu ai săpat groapa din livadă, sau tu ai săpat-o?

— Nî! răspunse Manny.

— Bine, da' ştii cine a făcut treaba asta?

— Nî! repetă Manny.

— Ei, cineva a săpat acolo o groapă adîncă. Aşa ceva e primejdios. Să le spui băieţilor să nu mai sape, c-altminteri are să se surpe peste ei.

Veni întunericul şi atunci Tularecito ieşi din tufărişuri ca să se întoarcă la treaba lui şi să adîncească groapa. Cînd o văzu astupată, mîrîi cu furie, dar îndată i se schimbară gîndurile, şi se porni pe rîs. „Ai mei erau aici“,

zise în culmea fericirii. Nu știau cine vine, și s-au speriat. Au astupat și ei groapa, la fel cum fac hîrciogii. De data asta am să stau ascuns, iar cînd s-or apuca să astupe groapa, o să le spun cine sînt. Și-atunci au să mă întîmpine cu toată dragostea."

Și Tularecito săpă iarăși groapa și o făcu mult mai adîncă, pămîntul de deasupra fiind afînat. Cu puțin înainte de ivirea zorilor, se retrase în tufișurile de la marginea livezii și se așeză la pîndă.

Înainte de masa de dimineață, Bert Munroe ieși din casă cu gînd să se mai uite o dată la capcană, și din nou dădu peste groapa deschisă. „Dracii de copii !" strigă furios. „Nu se lasă nici morți, ia te uită ! Aș pune gîtul că Manny este totuși amestecat în treaba asta."

Cercetă groapa cîteva clipe, apoi începu să potrivească pămîntul la loc, cu latul piciorului. Un mîrîit ca de sălbăticiune îl făcu să se răsucească în loc. Tularecito se năpustea asupra lui, sărea ca o broască pe picioarele sale lungi și rotea lopata ca pe un ciomag.

Cînd Jimmie Munroe veni să-și cheme tatăl la masă, îl găsi căzut peste mormanul de pămînt. Sîngele îi curgea pe gură și dintr-o rană de pe frunte. Bucăți întregi de pămînt zburau afară din groapă.

Jimmie crezu că cineva îl omorîse pe taică-său și se pregătea să-l îngroape. Cuprins de groază, o luă la fugă spre casă și chemă la telefon cîțiva vecini.

Vreo cinci-șase oameni se adunară în jurul gropii. Tularecito se luptă ca un leu rănit și

rezistă pînă cînd îl pocniră în cap cu propria lui lopată. Pe urmă îl legară și îl duseră la închisoare.

O comisie medicală de la Salinas îl examină pe Tularecito. La întrebările medicilor nu răspundea nimic, ci doar le zîmbea cu blîndețe. Franklin Gomez spuse comisiei tot ce știa și rugă să-i fie încredințat lui sub curatelă.

— Ne este cu neputință, domnule Gomez, răspunse judecătorul în cele din urmă. Dumneavoastră ne spuneți că e băiat cumsecade. Dar nu mai departe decît ieri a încercat să omoare un om. Înțelegeți, sper, că nu-l putem lăsa în libertate. Mai curînd sau mai tîrziu tot va izbuti să omoare pe cineva.

După o scurtă deliberare, se hotărî ca Tularecito să fie încredințat azilului pentru dementi periculoși de la Napa.

Cinci

HELEN VAN DEVENTER ERA O FEMEIE înaltă, cu trăsături ascuțite, dar frumoasă la chip și cu ochi tragici. O viguroasă conștiință a tragediei îi străbătuse întreaga viață. La cincisprezece ani, după ce îi fusese otrăvită pisica de Angora, arătase ca o văduvă. A ținut doliu după ea vreme de șase luni, nu în îmbrăcăminte, ci prin glas scăzut și gesturi reținute. După moartea tatălui, survenită la sfîrșitul celor șase luni, doliul a continuat fără întrerupere. S-ar fi zis că era însetată de tragedie,

iar în privința asta viața se arătase foarte darnică față de ea.

La douăzeci și cinci de ani se măritase cu Hubert Van Deventer, un bărbat rubicond, mare amator de vînătoare, obișnuit să petreacă șase luni pe an în aer liber încercînd să împuște tot soiul de vietăți. La trei luni după cununie s-a împușcat singur, împiedicîndu-se într-un rug de mure. Hubert era un bărbat deosebit de generos. Pe cînd trăgea să moară, întins sub un copac, unul dintre tovarășii săi l-a întrebat dacă are de lăsat vreo vorbă pentru nevastă-sa.

— Da, i-a răspuns Hubert. Spune-i că vreau să-mi pună portretul înrămat acolo, în bibliotecă, între capul de elan și cel de berbec de munte ! Spune-i că pe astea nu le-am cumpărat de la călăuză !

Helen Van Deventer nu se atinse de nimic din ce se afla în salon, încăperea unde erau expuse trofeele. Rămăsese ca un fel de sanctuar unde stăpînea spiritul lui Hubert. Perdelele erau totdeauna lăsate. Oricine simțea nevoia să vorbească, atîta vreme cît se găsea în salon, vorbea în șoaptă. Helen n-a plîns, fiindcă plînsul nu stătea în firea ei, dar ochii i s-au făcut și mai mari, și multă vreme rămînea cu ei larg deschiși, cătînd în depărtări cu privirile pierdute ale celor ce călătoresc prin alte vremuri. Hubert îi lăsase casa de pe Russian Hill, din San Francisco, și o avere mai mult decît frumușică.

Fata ei Hilda, născută la șase luni după moartea lui Hubert, era un copilaș frumos ca

o păpușică, și avea ochii mari ai maică-si. Hilda n-a fost niciodată foarte sănătoasă ; a luat la rînd toate bolile copilăriei, cu o punctualitate uimitoare. Temperamentul, arătat mai întîi prin țipete, se dovedi destructiv de îndată ce fetița fu în stare să umble. Sfărîma orice obiect casabil care se ivea în calea pornirilor ei furioase. Helen Van Deventer o liniștea și-o răsfăța, izbutind de obicei să-i ațîțe și mai rău toanele.

Cînd Hilda împlini șase ani, doctorul Phillips, medicul familiei, îi confirmă doamnei Van Deventer faptul de care ea se temuse încă de multă vreme.

— E timpul să-ți dai seama, spuse doctorul. Hilda nu e chiar sănătoasă la minte. Aș fi de părere să te duci cu ea la un psihiatru.

Ochii negri ai mamei se dilatară de durere.

— Ești sigur, doctore ?

— Absolut sigur. Dar eu nu sînt specialist. Trebuie să te duci cu ea la cineva care știe mai multe decît mine.

Helen își întoarse privirile de la el.

— Și eu m-am gîndit la fel, doctore, dar nu pot s-o duc la altcineva. Totdeauna, numai dumneata ai fost medicul nostru. Te cunosc. Într-un alt doctor n-aș putea să am niciodată încredere.

— Cum adică n-ai avea „încredere" ? izbucni doctorul Phillips. Nu-ți dai seama că dacă o tratăm așa cum trebuie, s-ar putea s-o vindecăm ?

Brațele Helenei se ridicară puțin, pe urmă căzură deznădăjduite.

— De vindecat n-are să se vindece niciodată, doctore. S-a născut atunci cînd nu trebuia. Moartea lui taică-său... a fost mai mult decît puteam să îndur. Înțelegi ? Nu mai aveam puterea să nasc un copil normal.

— Atunci, ce ai de gînd să faci ? Ideile astea sînt trăsnite, dacă îmi e îngăduit s-o spun.

— Ce-mi rămîne de făcut, doctore ? Nu pot decît să aștept și să sper. Pot s-o duc pînă la capăt, dar altui doctor nu pot s-o arăt. Am să stau lîngă ea și-am s-o îngrijesc. Se pare că asta are să-mi fie viața.

Zîmbi sfîșietor de trist, și mîinile iarăși i se ridicară.

— Am impresia că îți aduci singură nenorociri pe cap, spuse doctorul, morocănos.

— Acceptăm ce ne oferă soarta. Eu pot să rezist. Sînt sigură și sînt mîndră de asta. Nici un fel de tragedie nu poate pune capăt puterii mele de îndurare. Dar există, totuși, ceva ce nu aș putea să suport, doctore. Hilda nu poate fi luată de lîngă mine. Lîngă mine am s-o țin, iar dumneata ai să vii aici ca de obicei și nimeni altcineva n-are să se amestece.

Doctorul Phillips părăsi casa revoltat. Evidentele și inutilele suferințe ale femeii acesteia totdeauna îl înfuriaseră. Mormăi : „Dacă aș fi eu Soarta, pînă și eu aș fi ispitit să frîng rezistența asta apatică."

Nu mult mai tîrziu, Hilda începu să aibă vedenii și visuri ciudate. Cumplite plăsmuiri ale nopții, cu gheare și colți, încercau s-o ucidă în timp ce dormea. Pitici urîți o ciupeau și veneau să scrîșnească din dinți la urechea ei,

iar Helen Van Deventer primea vedeniile acestea ca pe niște noi forțe care ar fi venit s-o pună la încercare.

— A venit un tigru și a tras pătura de pe mine, striga Hilda cînd se trezea, dimineața.

— Nu trebuie să-l lași să te sperie, draga mea.

— Dar știi, mamă, a încercat să-și vîre colții prin pătură.

— La noapte am să stau cu tine, drăguța mea, și-atunci n-o să mai aibă curaj să vină.

Din acea seară începu să stea la căpătîiul fetiței pînă se făcea ziuă. Neînduplecarea asta frenetică făcea ca ochii să-i fie din ce în ce mai înfrigurați și mai luminoși.

Dar altceva o neliniștea mai mult decît visele. Hilda începuse să spună minciuni.

— Azi de dimineață am fost în grădină, mamă. Și pe stradă stătea un bătrîn. M-a rugat să mă duc pînă la el acasă, așa că m-am dus. Avea un elefant mare de aur, și m-a lăsat să merg călare pe el.

Și ochii fetiței rămîneau pierduți în depărtări atîta vreme cît scornea poveștile.

— Nu mai spune lucruri de astea, iubito, o ruga maică-sa. Doar știi bine că n-ai făcut nimic din tot ce povestești.

— Ba am făcut, mamă. Și bătrînul mi-a dat și un ceas. Am să ți-l arăt. Uite-l.

Și îi arătă un ceas de mînă, încrustat cu diamante. Cînd luă ceasul, mîinile Helenei tremurau de groază. O clipă, expresia de strășnicie neînduplecată îi dispăru de pe chip și în locul ei se ivi mînia.

— De unde l-ai luat, Hilda ?

— Bătrînul mi l-a dat, mamă.

— Nu... Spune-mi unde l-ai găsit ! Fiindcă l-ai găsit, nu-i așa ?

— Bătrînul mi l-a dat.

Pe dosul ceasului era gravată o monogramă cu inițiale necunoscute Helenei. Multă vreme se uită deznădăjduită la literele gravate, pe urmă spuse aspru :

— Pe ăsta îl ia mama.

În noaptea aceea căută o lopățică, se strecură în grădină și îngropă ceasul adînc în pămînt. În aceeași săptămînă puse să se ridice în jurul grădinii un gard înalt de fier, și de atunci Hilda n-a mai avut voie să iasă singură.

La treisprezece ani, Hilda scăpă și fugi de acasă. Helen angajă niște detectivi particulari s-o găsească, dar abia după patru zile o descoperi un polițist, dormind pe un teren pustiu, proprietate a unei agenții de bunuri imobiliare din Los Angeles. Helen își luă fata de la postul de poliție.

— De ce ai fugit de acasă, draga mea ? o întrebă.

— Păi... am vrut să cînt la pian.

— Pian avem și acasă. De ce n-ai cîntat la el ?

— Ei, am vrut să cînt pe altfel de pian, pe unul dintr-alea mari.

Helen o așeză pe Hilda pe genunchi și o strînse tare în brațe.

— Și, ia spune-mi, ce-ai mai făcut, draga mamei ?

— Eram pe stradă și un bărbat mi-a spus să mă urc la el în mașină. Mi-a dat cinci dolari. Pe urmă am întîlnit o șatră de țigani și m-am dus să stau cu ei. M-au făcut regină. După asta am fost măritată cu un țigan tînăr și trebuia să avem un copil, numai că am obosit și m-am întins pe pămînt. La urmă m-a luat un polițist.

— Iubita mea, dragostea mea, vorbi Helen. Știi bine că nu-i adevărat. Nimic din ce spui nu-i adevărat.

— Ba e adevărat, mamă.

Helen îl chemă pe doctorul Phillips.

— Spune că s-a măritat cu un țigan. Crezi cumva... crezi oare că ar putea să fie adevărat ? Cu gîndul ăsta n-aș putea să mă împac.

Doctorul o examină pe fată cu toată grija. După ce termină, spuse aproape cu răutate :

— Ți-am spus că trebuie dată pe mîna unui specialist.

Apoi se apropie de fetiță :

— În ultima vreme bătrîna aceea răutăcioasă a mai fost în cameră la tine, Hilda ?

Mîinile Hildei se contractară spasmodic.

— Ieri noapte a venit cu o maimuță, o maimuță mare... mare. Și maimuța a vrut să mă muște.

— Nu-i nimic, dar ține minte că nu poate să-ți facă nici un rău, fiindcă eu stau și am grijă de tine. Femeii aceleia bătrîne îi e frică de mine. Dacă mai vine vreodată, doar spune-i că am eu grijă de tine, și să vezi cît de repede o rupe de fugă.

Fetița zîmbi obosită.

— Şi maimuţa are s-o rupă de fugă?
— Sigur că da. Şi cîtă vreme mă îngrijesc eu de toate astea, uite, îţi dau un beţişor de acadea pentru fetiţa ta.
Scoase din buzunar un beţişor de acadea de mentă, cu dungi.
— Ai face bine să i-o dai micuţei tale Babette, nu o cheamă aşa?
Hilda smunci acadeaua şi fugi iute afară din cameră.
— Aşa! zise doctorul către Helen. Cunoştinţele şi experienţa mea sînt, din nefericire, destul de limitate, dar atîta lucru ştiu şi eu. De-acum înainte starea Hildei are să fie mult mai rea. Ajunge la o vîrstă critică. Perioada de trecere, cu tensiunile ei emoţionale, negreşit agravează tulburările mintale. N-am cum să-ţi spun ce ar putea să se întîmple. Ar putea să devină ucigaşă, iar pe de altă parte, ar putea să fugă cu primul bărbat care îi iese în cale. Dacă nu o încredinţezi în grija unor specialişti, dacă nu pui să fie supravegheată cu toată atenţia, s-ar putea să se întîmple ceva ce ai să regreţi toată viaţa. Ultima întîmplare e doar un avertisment. Nu mai poţi continua în felul ăsta. Nu e cinstit faţă de tine însăţi.
Helen stătea împietrită dinaintea lui. Pe chip i se vedea acea împotrivire care îl scotea pe doctor din sărite. Întrebă cu glas sugrumat:
— Ce eşti de părere că ar trebui să fac?
— S-o ducem la spitalul de nebuni, zise doctorul, încîntat de brutalitatea răspunsului.
Chipul Helenei se încordă. Împotrivirea îi deveni încă şi mai intensă.

— Una ca asta n-am să fac! strigă încordată. E a mea, şi eu răspund de soarta ei. Am s-o îngrijesc eu însămi, doctore. O clipă n-am s-o slăbesc din ochi. Dar de trimis în altă parte, n-o trimit.
— Cunoşti urmările, spuse Phillips cu glas aspru.
Pe urmă se simţi copleşit de conştiinţa faptului că era imposibil de discutat cu femeia asta.
— Helen, ani de zile ţi-am fost prieten. De ce să-ţi iei pe umeri povara suferinţelor şi primejdiilor astea?
— Pot suporta orice, în afara gîndului de a o îndepărta de lîngă mine.
— Îţi place rolul de mucenic, mormăi doctorul. Pentru tine suferinţa e o bucurie. N-ai fi în stare să renunţi la nici un strop de tragedie.
Şi îl cuprinse furia.
— Helen, fiecare bărbat trebuie să aibă într-un moment sau altul dorinţa de a bate o femeie. Eu mă socotesc un om blînd, dar în clipa de faţă îmi vine să te iau la pumni.
Se uită în ochii ei negri şi văzu că nu făcuse decît să-i ofere o nouă tragedie, nu făcuse decît să-i dea o nouă posibilitate de a suferi.
— Acum plec, spuse. Să nu mă mai chemi niciodată. Ştii... încep să te urăsc.

Cei de la Păşunile Raiului aflară cu interes şi ostilitate că o femeie bogată avea să vină să locuiască pe vale. Văzură camioane încărcate cu bîrne şi cherestea urcînd în sus pe Christ-

mas Canyon și rîseră cu oarecare dispreț pe socoteala ideii de a aduce acolo bîrne ca să construiești o cabană. Bert Munroe urcă pe Christmas Canyon și o întreagă jumătate de zi se uită la dulgherii care înălțau casa.

— Are să fie ceva frumos, dădu el veste la magazinul universal. Fiecare bîrnă e fără cel mai mic cusur și — ce ziceți de asta ? — au și venit grădinari și s-au apucat de treabă. Cară acolo plante mari și copaci întregi, toți înfloriți, și îi plantează în pămînt. Doamna Van Deventer asta trebuie să fie tare bogată.

— Sigur că îi trag tare, încuviință Pat Humbert. Oamenii ăștia bogați totdeauna îi trag tare.

— Și-ascultați încoace, urmă Bert. Nu-i asta treabă femeiască ? Ia ghiciți ce-au pus la unele ferestre — drugi ! Nu drugi de fier, da' de stejar gros și zdravăn. Eu zic că bătrînei îi e frică de coioți.

— Mă întreb dacă o s-aducă mulțime mare de servitori, zise T. B. Allen plin de nădejdi, da' cred c-are să-și facă toate cumpărăturile la oraș. Toți cei de seama asta își fac cumpărăturile la oraș.

De îndată ce casa și grădina fură puse la punct, Helen Van Deventer și Hilda, un bucătar chinez și un băiat în casă filipinez sosiră cu mașina la Christmas Canyon. Era o foarte frumoasă casă de bîrne. Dulgherii uscaseră bîrnele cu acizi, iar grădinarii făcuseră grădina așa fel ca să pară veche. Dafini și stejari fuseseră lăsați pe pajiște, iar la poalele lor creșteau cinerarii roșii, albe și albastre. Cărările

erau mărginite de plante ornamentale de un albastru ireal.

Bucătarul și băiatul în casă grăbiră la treburile lor, dar Helen o luă pe Hilda la braț și se duseră să se plimbe o vreme prin grădină.

— Nu-i așa că-i frumos ! exclamă Helen. Îndărătnicia i se mai ștersese puțin de pe chip. Draga mea, nu crezi că o să ne simțim bine aici ?

Hilda smulse o cinerarie și începu să lovească tare cu ea în trunchiul unui stejar.

— Îmi plăcea mai mult acasă.

— De ce, iubito ? Acolo n-avem flori atît de frumoase, și nici un copac mare. Aici ne putem duce în fiecare zi să ne plimbăm pe coline.

— Îmi plăcea mai mult acasă.

— Dar de ce, iubito ?

— Așa, fiindcă acolo erau toți prietenii mei. Puteam să mă uit prin gard și să văd cum trece lumea.

— Are să-ți placă mai mult aici, Hilda, după ce o să te obișnuiești.

— Nu, n-am să mă obișnuiesc. Niciodată n-are să-mi placă aici, niciodată.

Izbucni în plîns și deodată, fără nici un fel de tranziție, începu să țipe cu furie. Smulse brusc un harag de grădină și o lovi cu el pe maică-sa peste piept. Băiatul în casă apăru pe nesimțite în spatele fetei, îi înlănțui brațele, și o duse pe sus în casă, în vreme ce ea țipa și bătea din picioare.

Ajunsă în camera ce-i fusese pregătită, Hilda sfărîmă metodic toată mobila. Sfîșie pernele și împrăștie fulgii prin încăpere. În cele din

urmă sparse geamurile, începu să lovească în drugii de la ferestre, ţipînd întruna. Helen şedea în odaia ei, cu dinţii încleştaţi şi buzele strînse. O singură dată se ridică, de parcă ar fi vrut să se ducă în odaia Hildei, dar se lăsă să cadă la loc în fotoliu. O clipă rezistenţa aceea mută aproape se frînsese, dar numaidecît se refăcu, mai tare ca niciodată, aşa că ţipetele venite din camera Hildei nu avură efect. Băiatul din casă se strecură în cameră.

— Să închid obloanele, doamna ?

— Nu, Joe. Sîntem destul de departe de orice altă locuinţă. Nimeni nu poate să audă.

Bert Munroe văzu maşina trecînd pe lîngă el şi ducînd pe noii veniţi pe Christmas Canyon în sus, către cabana de bîrne.

— Are să fie tare greu pentru o femeie singură să urnească lucrurile din loc, îi spuse el nevestei. Aş zice să mă duc pînă acolo şi să văd dacă au nevoie de ceva.

— Doar aşa, că arzi de curiozitate, îi răspunse nevasta luîndu-l în zeflemea.

— Bine, nu-i nimic, dacă aşa crezi tu, atunci n-am să mă duc.

— Glumeam, Bert, continuă nevasta. Cred că ar fi un gest de vecin îndatoritor. Peste o vreme şi eu am s-o iau pe doamna Whiteside să meargă cu mine şi să-i facem o vizită. Aşa se cade. Da' tu dă fuga chiar acum pînă acolo şi vezi-i cum se descurcă.

Bert porni cu nădejde de-a lungul încîntătorului pîrîiaş care susura pe fundul lui Christmas Canyon. „Nu e un loc de cultivat", îşi

spuse el, „dar e un tare frumos loc unde să trăieşti. Aş fi putut şi eu trăi într-un loc ca ăsta, doar să trăiesc... dacă armistiţiul n-ar fi venit atunci cînd a venit." Ca de obicei, se simţea ruşinat de dorinţa ca războiul să mai fi continuat o vreme.

Ţipetele Hildei îi ajunseră la urechi pe cînd se afla încă la un sfert de milă de casă. „Asta ce dracu' o mai fi ?" îşi spuse iarăşi. „Parcă ar omorî pe cineva." Grăbi pasul, ca să ajungă cît mai repede şi să vadă.

Fereastra cu drugi a Hildei dădea înspre cărarea ce ducea la intrarea principală a casei. Bert o văzu pe fată zgîlţîind drugii, cu ochii înnebuniţi de furie şi teamă.

— *Hello !* zise Bert. Ce s-a întîmplat ? De ce te-au închis acolo ?

Ochii Hildei mijiră. Răspunse :

— Mă ţin să flămînzesc. Vor ca să mor.

— Asta-i o prostie, spuse Bert. De ce ar vrea cineva ca dumneata să mori ?

— Oho ! E vorba de banii mei, mărturisi Hilda. Nu pot să pună mîna pe ei pînă nu mor.

— Cum aşa, eşti doar o fată foarte tînără.

— Nu-s foarte tînără, răspunse Hilda încruntată. Sînt femeie în toată firea. Par mică fiindcă mă înfometează şi mă bat.

Faţa lui Bert se întunecă. Zise :

— Bine, lasă că văd eu ce-i de făcut.

— Nu, nu. Să nu le spui nimic. Ajută-mă să ies de aici, şi după ce o să-mi iau banii, mă mărit cu dumneata.

Atunci începu să bănuiască Bert pentru prima dată cam despre ce e vorba. Spuse cu glas alinător :

— Sigur c-o să te ajut. Așteaptă-mă numai puțin, și-am să vin să te ajut.

Ocoli casa pînă la ușa de intrare și bătu în ea. Peste o clipă ușa se crăpă puțin ; ochii impasibili ai băiatului în casă priviră afară.

— Pot s-o văd pe doamna stăpîna casei ? întrebă.

— Nu, răspunse băiatul și închise ușa.

Un moment, refuzul acesta brutal îl făcu pe Bert să roșească, dar după aceea bătu din nou, cu mînie. Din nou ușa se deschise de trei degete și ochii cei negri priviră afară.

— Îți spun doar că trebuie neapărat s-o văd pe doamna stăpîna casei. Trebuie să vorbesc cu dînsa despre fetița încuiată în odaie.

— Doamna foarte bolnavă. Regretăm, răspunse băiatul.

Din nou închise ușa. De data asta Bert îl auzi cum trage zăvorul. Atunci porni pe cărare în jos. „Bineînțeles, am să-i spun nevestei-mi să nu cumva să le facă vreo vizită", își zise. „O fată nebună și un servitor împuțit. N-au decît să se ducă dracului !"

Helen strigă din dormitorul ei :

— Ce s-a întîmplat, Joe ?

Băiatul apăru în prag.

— Venit un om. Spune trebuie vadă dumneavoastră. Spus lui dumneavoastră bolnavă.

— Bine ai făcut. Cine era ? A spus de ce anume vrea să mă vadă ?

— Nu știu cine. Spune trebe vadă dumneavoastră despre donșoara Hilda.

Într-o clipită Helen fu lîngă el. Pe față i se citea mînia.

— Ce anume vroia ? Cine era ?

— Nu știu, doamna.

— Și l-ai alungat. Îți permiți prea multe. Ieși afară de-aici.

Se prăbuși din nou în fotoliu și își acoperi ochii cu mîinile.

— Da, doamna.

Și, fără grabă, Joe se răsuci în loc, dînd să plece.

— Oh, Joe, vino îndărăt !

Înainte de a apuca ea să-și ia mîinile de pe ochi, Joe se afla alături de fotoliu.

— Iartă-mă, Joe. Nu mi-am dat seama ce spun. Ai făcut bine. Rămîi la mine, nu-i așa ?

— Da, doamna.

Helen se ridică în picioare și, neliniștită, se duse la fereastră.

— Nu știu ce e cu mine astăzi. Domnișoara Hilda e mai bine ?

— Da, donșoara potolit acuma.

— Bine. Aprinde focul în șemineul din salon, vrei ? Și, peste cîtăva vreme, ad-o acolo.

După felul cum concepuse salonul cabanei, Helen considera că ridicase un fel de monument memorial pentru bărbatul ei. Îl făcuse să semene cît mai mult posibil cu un pavilion de vînătoare. Era o încăpere vastă, lambrisată și cu bîrne aparente din lemn de sequoia. Din loc în loc, capete de diferite genuri de cerbi întindeau boturi iscoditoare. O latură a

încăperii era dominată de un şemineu mare din piatră de pavaj, deasupra căruia atîrna un drapel franţuzesc sfîşiat în bătălii, găsit de Hubert cine ştie unde. Într-un dulap încuiat, cu uşi de cristal, stăteau rînduite în rastel toate puştile lui Hubert. Helenei i se părea că atîta vreme cît va avea o astfel de cameră unde să poată sta, nu şi-a pierdut chiar în întregime bărbatul.

În salonul de pe Russian Hill trăise aievea un vis care îi făcea mare plăcere. Ar fi dorit mult să-l poată continua aici, în casa cea nouă. Visul acesta se materializa printr-un fel de ritual. Helen se aşeza în faţa focului şi îşi împreuna mîinile. După aceea privea îndelung la fiecare trofeu pus pe pereţi, şi la fiecare repeta : „Hubert a umblat cu el." Şi în cele din urmă visul îşi făcea apariţia. Parcă îl vedea în faţa ei. Cu ochii minţii îi cerceta forma mîinilor, îngustimea şoldurilor, lungimea şi supleţea picioarelor. După o vreme îşi aducea aminte cum povestise el anumite întîmplări, ce cuvinte accentuase, şi felul cum faţa părea să i se lumineze şi să i se înroşească atunci cînd vorbea mai avîntat. Îşi aducea aminte cum îşi conducea Hubert musafirii de la un trofeu la altul. În faţa fiecăruia dintre ele se legăna pe picioare, îşi împreuna mîinile la spate şi începea să depene povestea uciderii fiecărei vietăţi, pînă la cele mai mici amănunte.

„Luna abia se vedea şi nicăieri nu se arăta nici un semn. Fred" (Fred era călăuza) „zicea că n-avea nici cea mai mică şansă să împuşcăm ceva. Mi-aduc aminte că în dimineaţa aceea

rămăsesem fără şuncă. Dar ştiţi, aveam eu o presimţire că tot ar trebui să ne ducem şi să tragem o raită."

Helen parcă îl auzea aievea rostind acele povestiri idioate şi fără sare, toate încheindu-se în acelaşi fel : „Ei, distanţa era prea mare şi un vînt turbat bătea dinspre stînga, dar eu tot am ochit, zicîndu-mi în sinea mea că n-are să iasă nimic. Şi-al naibii să fiu dacă nu l-am doborît ! Bineînţeles, n-a fost vorba decît de noroc."

De fapt Hubert n-ar fi vrut ca ascultătorii să creadă că nu fusese vorba decît de noroc. Astea erau graţioasele lui fasoane de vînător. Helen îşi amintea cît de nedumerită se întreba pe atunci de ce oare unui vînător nu îi este îngăduit să recunoască deschis că făcuse vreo treabă aşa cum se cuvine.

Dar în felul acesta se desfăşura visul. Îşi potrivea imaginea pînă ce ajungea să cuprindă camera întreagă, apoi o umplea cu tumultuoasa vitalitate a marelui vînător. Pe urmă, după ce întregea visul, îl sfărîma. Zbîrnîitul soneriei păruse să aibă în el o notă neobişnuit de dureroasă. Îşi aducea aminte de chipurile îndurerate şi stînjenite ale bărbaţilor, în vreme ce îi povesteau despre accident. Visul se isprăvea totdeauna cu imaginea celor care urcau pe treptele de la intrare trupul neînsufleţit. Un sfîşietor val de durere îi invada pieptul, şi atunci Helen se cufunda la loc în fotoliu.

Prin astfel de mijloace îşi păstra bărbatul în viaţă, luptînd cu îndîrjire ca să nu lase imagi-

nea să i se voaleze în memorie. Fusese măritată doar vreme de trei luni, își spunea sie înseși. Doar trei luni ! Se resemnă, rămînînd doar la un simțămînt de deznădăjduită tristețe. Știa bine că încurajează acest simțămînt, dar socotea că e dreptul lui Hubert, un fel de monument funerar pe care avea datoria să i-l ridice. Trebuia să reziste tristeții, dar nu încercînd să scape de ea.

Helen așteptase această primă noapte din noua ei casă. Cu buștenii arzînd în șemineu, cu lumina strălucind în ochii de sticlă ai animalelor, avea de gînd să-și întîmpine visul în noua locuință.

Joe se întoarse în dormitor.

— Foc arde, doamna. Acum chem donșoara Hilda ?

Helen își aruncă privirile pe fereastră. Amurgul cobora dinspre crestele colinelor. Cîțiva lilieci și începuseră să salte repezit prin văzduh. Prepelițele se strigau una pe alta în drum spre locul unde beau apă, iar departe, în josul canionului, vacile mugeau îndreptîndu-se domol către șoproanele unde aveau să fie mulse. O schimbare se strecura furiș în ființa Helenei. Era cuprinsă de un nou simțămînt de tihnă ; se simțea proteguită și înzăuată împotriva tragediilor care o hăituiseră atît de lungă vreme. Își întinse brațele înainte și îndărăt, și oftă mulțumită. Joe tot mai aștepta în prag.

— Ce e ? întrebă Helen. Domnișoara Hilda ? Nu, n-o aduce încă. Masa trebuie să fie aproape gata. Dacă Hilda nu vrea să vină la masă, am s-o văd după aceea.

Nu vroia s-o vadă pe Hilda. Starea cea nouă, adîncă tihnă, s-ar fi risipit dacă ar fi văzut-o. Vroia să rămînă în strania lumină a amurgului, să stea și să asculte cum se strigă prepelițele una pe alta în timp ce coboară coastele tufoase ale colinelor ca să bea apă înainte de căderea nopții.

Își aruncă pe umeri un șal mătăsos și ieși în grădină. Părea că tihna alunecă repede pe coastele colinelor ca s-o învăluie. Într-o brazdă de flori văzu un iepure micuț și cenușiu, cu codița albă, iar vederea lui o făcu să se înfioare de plăcere. Iepurele întoarse capul și se uită la ea cîteva clipe, apoi își văzu de treaba lui continuînd să roadă ierburile tinere. Deodată, Helen se simți nebunește de fericită. Ceva încîntător și pasionant era pe cale de a se înfăptui, ceva ce aducea o necuprinsă desfătare. Împinsă de bucuria asta neașteptată, îi vorbi iepurelui : „Roade înainte, n-ai decît să rozi și florile ofilite. Mîine am să răsădesc varză pentru tine. Are să-ți placă varza, nu, Peter ? Ascultă, Peter, pe tine Peter te cheamă ? Ce aiureală, pe toți iepurii îi cheamă Peter ! În orice caz, Peter, sînt veacuri întregi de cînd n-am mai făcut planuri de viitor. Oare nu-i ciudat ? Ori e trist ? Dar acum mă gîndesc la ceva pentru viitor. Parcă-s gata să plesnesc de-atîtea gînduri de viitor. Și habar n-am ce-ar putea fi acel ceva. Nu-i caraghioasă treaba asta, Peter ?“ Păși mai departe și flu-

tură din mînă către iepure. „Cred că cinerariile ar fi mai bune de mîncat“, spuse.

Susurul apei o conduse mai departe pe cărare, pînă la pîrîu. La apropierea ei, un cîrd de prepelițe se năpusti în tufișuri, scoțînd strigăte de alarmă ca niște bîlbîituri. Helenei îi fu rușine că le speriase. „Veniți îndărăt“, le strigă. „Eu nu vă împușc. Iepurelui nici nu i-a păsat de mine. Ascultați, chiar dacă aș vrea, n-aș putea să vă împușc.“ Deodată își aduse aminte cum o luase Hubert ca s-o învețe să tragă cu pușca. Avusese o atitudine de solemnitate religioasă cînd o învățase cum trebuie să țină arma și cum să ochească ținînd amîndoi ochii deschiși. „Acum o să arunc în aer o tinichea,“ îi spusese pe urmă. „Nu vreau să tragi niciodată într-o țintă nemișcată. Nu face nici un ban vînătorul care trage într-o pasăre așezată pe cracă.“ Trăsese cu furie în tinicheaua zburătoare, pînă ce îi amorțise umărul, iar în drum spre casă Hubert o bătuse pe umăr. „Are să treacă multă vreme pînă o să poți doborî o potîrniche“, îi spusese. „Dar peste cîtăva vreme s-ar putea să fii în stare să împuști iepuri, dacă-ți sar aproape.“ Pe urmă se gîndi la fîșiile acelea de curea, aduse de el acasă, cu ciorchini de păsări atîrnate de gît. „Cînd cad singure de pe curea, înseamnă că s-au fezandat destul ca să fie bune de mîncat“, îi spusese cu solemnitate. Și dintr-o dată Helen își dădu seama că nu mai vrea să se gîndească deloc la Hubert. Amintirile aproape îi tulburaseră simțămîntul acela de tihnă.

Se întunecase. Noaptea era îmbălsămată de mireasma salviei. Auzi cum bucătarul sună în bucătărie din talanga cumpărată de ea pentru anunțarea meselor. Helen își strînse șalul pe umeri, se înfioră și se întoarse în casă.

În sufragerie își găsi fata așezată de cealaltă parte a mesei, vizavi de ea. Orice urmă a furiei de după-amiază dispăruse de pe fața Hildei ; părea fericită și foarte încîntată de ea însăși.

— Draga mea ! Te simți mai bine, nu-i așa ? exclamă Helen.

— O, da.

Helen ocoli masa și își sărută fiica pe frunte. Pe urmă, o clipă, o strînse cu putere la piept.

— Cînd o să vezi cît de frumos e aici, ai să îndrăgești locurile astea. Știu eu că așa are să fie.

Hilda nu răspunse, dar în ochi îi luci o sclipire vicleană.

— Are să-ți placă, nu-i așa, iubito ? stărui Helen, în vreme ce se întorcea la locul ei.

Hilda parcă păstra o taină.

— De, poate c-o să-mi placă. Dar poate că n-o să trebuiască să-mi placă.

— Ce vrei să spui, dragostea mea ?

— Poate că n-o să rămîn aici multă vreme.

— Să nu rămîi aici multă vreme ?

Helen își aruncă repede privirile pe deasupra mesei. Era evident că Hilda încerca să păstreze un secret, dar un secret greu de bănuit.

— Poate o să izbutesc să fug de-aici și să mă mărit.

Helen se lăsă pe speteaza scaunului și zîmbi.

— Aha, înțeleg ! Sigur că s-ar putea. Totuși, ar fi preferabil să mai aștepți cîțiva ani. Despre cine e vorba de data asta ? Iarăși prințul ?

— Nu, nu de prinț e vorba. E un om sărac, dar eu am să-l iubesc. Astăzi ne-am pus la punct toate planurile. Cred c-are să vină să mă ia.

Ceva se trezi în memoria Helenei.

— E vorba despre bărbatul care a venit aici azi după-amiază ?

Hilda sări de la masă și strigă :

— Nu-ți mai spun nici o vorbă. N-ai nici un drept să mă întrebi. Așteaptă numai puțin... am să-ți arăt că nu-s obligată să stau în dărăpănătura asta de casă.

Alergă afară din sufragerie și trînti ușa în urma ei.

Helen îl sună pe băiatul din casă.

— Joe, ce-a spus exact omul care a venit azi ?

— Zicea trebuie vede dumneavoastră despre fetița.

— Bine. Ce fel de om era... adică ce vîrstă avea ?

— Nu om bătrîn, doamna, nu om tînăr. Poate vreo cincizeci de ani, cred.

Helen răsuflă din adînc. Încă o poveste din-tr-acelea, încă o mică dramă gîndită de Hilda și pe urmă povestită. Și ei i se păreau atît de adevărate, biata copilă ! Helen mîncă încet, iar mai tîrziu, în salonul cel mare, se așeză

dinaintea focului — desprinzînd alene cu vătraiul jeratic din buștenii strălucitori. Stinse toate luminile. Focul licărea în ochii capetelor împăiate ale vietăților de pe pereți, iar vechea ei obișnuință se înstăpîni din nou. Se trezi închipuindu-și cum arătau mîinile lui Hubert, cît de înguste îi erau șoldurile, și cît de drepte picioarele. După aceea făcu o descoperire : cînd gîndurile i se depărtau de mîinile lui, ele dispăreau. Nu putea să recreeze făptura bărbatului ei. Hubert dispăruse, dispăruse cu totul. Pentru prima oară după mulți ani, Helen își puse palmele peste față și plînse, fiindcă tihna se reîntorsese, dimpreună cu toate acele gînduri îndreptate spre viitor. Se șterse la ochi și începu să se plimbe încet prin încăpere, zîmbind capetelor de pe pereți, cu ochii nepăsători ai unui străin care nu știa cum anume murise fiecare dintre vietăți. Salonul arăta altfel și mirosea altfel. Găsi pe bîjbîite închizătoarele noi ale ferestrei, și o deschise larg asupra nopții. Iar vîntul noptatic veni suspinînd și îi scăldă umerii goi cu tihna lui răcoroasă. Se aplecă pe fereastră, afară, și ascultă. Atît de multe sunete stinse veneau din grădină și dinspre colinele de dincolo de ea. „Totul colcăie de viață“, se gîndi. „Plesnește de viață“. Treptat, pe măsură ce asculta, prinse în auz un sunet ca de rozătură, venit din cealaltă parte a casei. „Dacă or fi castori, atunci trebuie să fie un castor ocupat să doboare un copac. Poate o fi un porc spinos pornit să roadă temeliile. Am auzit de așa ceva. Dar prin părțile astea

nu sînt porci spinoși.“ Vibrații de la rozăturile acelea se transmiteau în pereții casei. „Trebuie să fie vreun animal care roade bîrnele“, rosti cu glas tare. Pe urmă se auzi o trosnitură slabă. Zgomotul conteni. Helen tresări tulburată. Porni grăbită pe un coridor și se opri la camera Hildei. Puse mîna pe zăvorul masiv de afară și întrebă : „Te simți bine, draga mea ?“ Nu primi nici un răspuns. Helen trase foarte încet zăvorul și intră în cameră. Unul dintre drugii de stejar fusese tăiat și Hilda dispăruse.

Helen rămase împietrită un moment lîngă fereastra deschisă, privind gînditoare în noaptea cenușie. Pe urmă chipul îi păli și buzele i se strînseră, recăpătînd vechiul aspect al suferinței. Mișcările îi erau mecanice în vreme ce străbătea coridorul, înapoi către salon. Se urcă pe un scaun, descuie vitrina cu arme și luă de acolo o pușcă.

Doctorul Phillips stătea alături de Helen Van Deventer în biroul coronerului. Trebuise să vină în calitate de medic al copilului, bineînțeles, dar se gîndise și s-o ajute pe Helen să nu se sperie. Nu părea speriată. În ținuta ei de doliu, gravă, aproape aprigă, arăta la fel de rezistentă ca o stîncă spălată de valuri.

— Și vă așteptați la un asemenea lucru ? întreba coronerul. Vă gîndeați că s-ar putea să se întîmple ?

Doctorul Phillips se uită stînjenit la Helen și își drese glasul.

— A fost pacienta mea încă de la naștere. Într-un caz ca acesta, ar fi putut să se sinucidă ori să omoare pe altcineva, după împrejurări. După cum s-ar fi putut să trăiască fără să facă vreun rău. Ar fi putut trăi toată viața fără să comită vreun act de violență. Nu s-ar fi putut spune dinainte, înțelegeți.

Coronerul iscălea niște hîrtii.

— Procedeul a fost înfiorător. Desigur, fata nu era sănătoasă și n-ar avea nici un rost să căutăm motivele. Motivele ei ar putea să fie niște fleacuri. Dar a procedat în chip îngrozitor. Fără s-o știe nici o clipă. Cu capul în pîrîu și pușca alături. Voi da instrucțiuni să se redacteze un verdict de sinucidere. Îmi pare rău că trebuie să vorbesc așa de față cu dumneavoastră, doamnă Van Deventer. Probabil că ați trecut printr-un șoc puternic, atunci cînd ați găsit-o.

Doctorul o sprijini pe Helen pe cînd cobora scările tribunalului. Îi spuse energic :

— Nu mai sta așa. Arăți de parcă ai fi dusă la execuție. E mai bine că s-a întîmplat ce s-a întîmplat, ascultă-mă pe mine. Nu e cazul să suferi atît.

Helen nu se uită la el, dar îi spuse cu glas stins :

— Acum știu că ai dreptate. În clipa de față știu ce așteaptă viața de la mine. Știu acum ceea ce totdeauna am bănuit. Și am puterea să suport, doctore. Nu-ți mai face griji în legătură cu mine.

Șase

JUNIUS MALTBY ERA UN TÎNĂR MĂRUNȚEL, dintr-o familie bună și cultivată, și primise o educație îngrijită. La moartea tatălui său care dăduse faliment, Junius se încurcă adînc în treburile unui birou, iar pentru a se desprinde din ele, nu prea se strădui vreme de zece ani.

După birou, Junius se retrăgea în camera lui mobilată, potrivea pernele fotoliului și își petrecea seara citind. Socotea eseurile lui Stevenson drept aproape cel mai bun lucru scris în englezește : recitise de multe ori *Travels With a Donkey*[1].

Într-o seară, curînd după ce împlinise treizeci și cinci de ani, Junius leșină pe treptele casei unde stătea în pensiune. Cînd își recăpătă cunoștința, observă pentru prima oară că respirația îi era grea și insuficientă. Se întreba și el de cîtă vreme or fi fost lucrurile în starea asta. Doctorul la care s-a dus a fost drăguț și chiar încurajator.

„Boala dumitale nu e foarte avansată", spuse. „Dar, în orice caz, trebuie să-ți scoți plămînii de-aici, din San Francisco. Dacă rămîi aici, în ceața asta, nu mai trăiești un an. Trebuie să te muți undeva, într-un climat cald și uscat."

Criza asta ivită în sănătatea sa îi făcu deosebită plăcere lui Junius, fiindcă venea să taie niște legături pe care el însuși nu fusese în

[1] În traducere : „Călătorie cu măgarul".

stare să le rupă. Avea cinci sute de dolari, nu fiindcă ar fi făcut vreodată economii ; pur și simplu uitase să-i cheltuiască. „Cu banii ăștia", își spuse, „ori mă fac bine și pornesc la o treabă nouă și plăcută, ori altminteri mor, și atunci am încheiat-o cu toate."

Un coleg de birou îi vorbi despre o vale caldă și adăpostită, Pășunile Raiului pe nume, iar Junius se duse acolo neîntîrziat. Îi plăcea numele acela. Se gîndea : „Ori e un semn că nu mai am mult de trăit, ori, altminteri, e un frumos înlocuitor simbolic pentru moarte." Avea impresia că numele acesta are pentru el o semnificație personală, și era nespus de fericit, fiindcă vreme de zece ani nu se întîmplase nimic care să-l privească personal.

La Pășunile Raiului se găseau mai multe familii dornice să primească chiriași. Junius le cercetă pe toate la rînd, și în cele din urmă se duse să stea la ferma văduvei Quaker. Văduva avea nevoie de bani și, în afară de asta, chiriașul putea să doarmă într-o magazie separată de casă. Doamna Quaker avea doi băieți micuți, și pentru îngrijirea fermei ținea un om cu plată.

Climatul cald se dovedi binefăcător pentru plămînii lui Junius. Peste un an își recăpătase culorile din obraji și cîștigase în greutate. Trăia liniștit și fericit la fermă, iar ceea ce îi plăcea mai mult decît toate era că aruncase naibii cei zece ani de birou și se obișnuise să trăiască într-o superbă lenevie. Părul blond și subțire al lui Junius rămînea nepieptănat ; ținea ochelarii mult lăsați în josul nasului ascuțit, fiindcă

vederea i se întremase și nu-i mai purta decît din obișnuința de a-i simți pe nas. Cît era ziua de lungă avea în gură un bețișor, nărav pe care îl pot deprinde doar cei mai leneși și mai contemplativi dintre oameni. Convalescența asta a avut loc în anul 1910.

În 1911, doamna Quaker începu să fie îngrijorată de ce-or fi zicînd vecinii. Cînd se gîndea la ce-ar fi putut lăsa să se presupună faptul că ținea în casă un bărbat singur, devenea nervoasă și prost dispusă. De îndată ce însănătoșirea lui Junius se arătă a fi deplină și neîndoielnică, văduva îi mărturisi frămîntările ei. O luă de nevastă, numaidecît și cu bucurie. Acum avea un cămin și un viitor de aur, fiindcă proaspăta doamnă Maltby avea două sute de acri de pășune pe coastele colinei și cinci acri de pămînt pe luncă, bun de livadă și grădină de zarzavat. Junius trimise după cărțile lui, după fotoliul cu spetează ajustabilă și copia aceea bună după *Cardinalul* lui Velasquez. Viitorul i se arăta ca o după-amiază calmă și însorită.

Numaidecît doamna Maltby dădu drumul omului angajat cu plată și încercă să-l pună la treabă pe bărbatu-său ; dar în privința asta, întîmpină o rezistență cu atît mai derutantă, cu cît nu prezenta nici un front închegat, împotriva căruia să poți porni atacul. În timpul convalescenței, Junius ajunsese să îndrăgească lenevia. Iubea și valea, iubea și ferma, dar le iubea așa cum se aflau ele ; nu dorea să planteze lucruri noi, și nici să le scoată pe cele vechi. În ziua cînd doamna Maltby îi puse o

sapă în mînă și îl trimise la lucru în grădina de zarzavat, cîteva ceasuri mai tîrziu îl găsi — lucru foarte posibil — bălăbănindu-și picioarele în pîrîul din livadă și cufundat în lectura ediției de buzunar a romanului *Insula comorilor*. Își ceru iertare ; nici el nu știa cum de se întîmplase una ca asta. Și spunea adevărul.

La început îl bătuse amarnic la cap în privința lenei și a neglijenței în îmbrăcăminte, dar el izbuti foarte repede să-și însușească meșteșugul de-a nu asculta niciodată ce-i spune. Ar fi fost nepoliticos, socotea Junius, s-o ia în seamă atîta vreme cît nu era o adevărată doamnă. Ar fi fost ca și cum ai privi stăruitor un schilod. Iar după ce se luptă o vreme cu rezistența lui asemănătoare cu aceea a ceței, luă și ea obiceiul de a lăsa să-i curgă nasul și de a nu se mai pieptăna.

Între 1911 și 1917, familia Maltby ajunse la sapă de lemn. Junius nu voia cu nici un chip să se ocupe de fermă. Vîndură chiar cîțiva acri de pășune, ca să facă rost de bani pentru hrană și îmbrăcăminte, și chiar și-atunci nu puteau să mănînce pe săturate. Sărăcia se instalase temeinic pe ferma lor, și toți membrii familiei Maltby ajunseseră în zdrențe. Niciodată n-avuseseră vreo haină nouă, dar Junius descoperise eseurile lui David Grayson [1]. Se îmbrăca în salopetă și se așeza la umbra sicomorilor de pe marginea pîrîului. Uneori le ci-

[1] Pseudonimul lui *Roy Stannard Baker* (1870—1946), ziarist și scriitor american, laureat al Premiului Pulitzer.

tea din *Adventures in Contentment*[1] — nevestei și celor doi fii.

La începutul lui 1917, doamna Maltby își dădu seama că o să aibă un copil, iar către sfîrșitul aceluiași an epidemia de gripă se abătu asupra familiei cu o înverșunare nemiloasă. Poate din pricină că erau subalimentați, cei doi băieți se îmbolnăviră în același timp. Vreme de trei zile casa păru plină pînă la refuz de copii chinuiți de febră și cu obrajii aprinși, ale căror degete nervoase luptau să se agațe de viață prinzîndu-se de țesătura cearceafurilor. Trei zile întregi luptară fără puteri, iar în cea de a patra amîndoi băieții muriră. Mama lor nu aflã, fiindcă era lăuză, iar vecinele venite să mai dea o mînă de ajutor prin casă nu avură nici curajul și nici cruzimea de a-i spune. Boala o lovi chiar pe cînd era în durerile facerii și o răpuse înainte de a fi apucat să-și vadă copilul.

Vecinele care ajutaseră la naștere povestiră în întreaga vale că, în vreme ce nevasta și copiii lui trăgeau să moară, el stătea pe marginea pîrîului și citea din cărți. Dar asta era numai în parte adevărat. În ziua cînd căzuseră la pat, își bălăbănise picioarele în undele pîrîului, fiindcă nu știa că se îmbolnăviseră, dar după aceea rătăcise neajutorat de la căpătîiul unui muribund la al celuilalt, spunîndu-le fără încetare tot felul de trăsnăi. Celui mai mare îi explicase cum se fac diamantele. La căpătîiul celuilalt explică pe larg vechimea și simbolismul zvasticii. O viață se stinse în vreme ce el

[1] În traducere: „Aventurile satisfacției".

citea cu glas tare capitolul al doilea din *Insula Comorilor*, și nici măcar nu-și dădu seama ce se petrecuse pînă ce nu termină capitolul și nu ridică privirile. În zilele acelea fusese năuc. Scosese la vedere toate lucrurile pe care le avea și le oferise ca ofrandă, dar ele nu aveau nici o putere împotriva morții. Știa dinainte că n-or să aibă, iar asta făcea ca totul să i se pară și mai îngrozitor.

După ce toți cei răposați fură coborîți în mormînt, Junius se întoarse lîngă pîrîu și citi cîteva pagini din *Travels With a Donkey*. Încăpățînarea Modestinei îl făcu să chicotească, dar fără convingere. Cine altul decît Stevenson ar fi putut da unei măgărițe numele de „Modestine"?

O femeie din vecini îl chemă în casă și-l batjocori cu atîta înverșunare, încît Junius se simți stînjenit și n-o mai ascultă. Femeia își proțăpi mîinile în șolduri și îl privi cu dispreț. Apoi îi aduse copilul, un băiat, și i-l puse în brațe. Cînd se uită îndărăt la el, din poartă, îl văzu stînd pe loc și ținînd în brațe vietatea aceea mică și urlătoare. Nu putea găsi nici un loc unde să-l așeze, așa că multă vreme rămase cu el în brațe.

Oamenii de pe vale povesteau multe istorii despre Junius. Uneori îl urau, cu dușmănia aceea pe care oamenii ocupați o au față de cei leneși, iar alteori îi invidiau lenevia; dar cel mai adesea îl compătimeau, pentru că nu era în stare să facă decît boacăne. Nimeni de pe toată valea nu înțelesese vreodată că el era un om fericit.

Se povestea cum, la îndemnul unui doctor, Junius cumpărase o capră ca să aibă lapte pentru copil. Nu întrebase nici despre sexul animalului și nici nu spusese pentru ce are nevoie de el. Cînd îi fu adusă, se uită sub burta ei și întrebă cu toată seriozitatea :

— Asta-i o capră normală ?

— Sigur că da, răspunsese vînzătorul.

— Da' n-ar trebui să aibă o traistă sau cam așa ceva chiar între picioarele dindărăt ?... Pentru lapte, vreau să spun.

Cei de pe vale au rîs în hohote de istoria asta. Mai tîrziu, după ce i s-a adus o altă cornută, de data asta chiar capră, mai potrivită pentru scopurile lui, Junius s-a chinuit cu ea vreme de două zile și n-a putut să scoată nici măcar o picătură de lapte. Se gîndea să dea înapoi capra, ca nefiind bună de nimic, însă vînzătorul a venit și i-a arătat cum s-o mulgă. Unii spuneau sus și tare că ține copilul la ugerul caprei și-l lasă să-și facă singur rost de lapte, dar asta nu era adevărat. Lumea de pe vale recunoștea că nu poate pricepe cum de și-a crescut totuși copilul.

Într-o zi, Junius se duse la Monterey și angajă un neamț bătrîn, ca să-l ajute la fermă. I-a dat neamțului, noul său slujitor, cinci dolari arvună, iar pe urmă bietul om un ban n-a mai văzut de la el. După două săptămîni, neamțul angajat se înglodase așa de adînc în lenevie, că nu muta un pai mai mult decît stăpîne-su. Amîndoi umblau de colo-colo împreună, discutînd despre tot ce îi interesa și nedumerea pe ei — de unde veneau culorile

florilor — dacă există în natură vreo simbolistică — unde anume se afla Atlantida — în ce fel își îngropau morții semințiile incașe...

Primăvara semănau cartofi, totdeauna prea tîrziu, și fără să le facă pat de cenușă ca să-i apere de gîndaci. Semănau fasole, porumb și mazăre, le îngrijeau o vreme, pe urmă le uitau cu totul. Bălăriile se înstăpîneau pretutindeni și nimic nu mai rămînea la vedere. Nu era ceva neobișnuit să-l vezi pe Junius scormonind de zor printr-o pădure deasă de buruieni, ca să iasă de acolo cu un castravete gălbejit. Se dezobișnuise să mai umble încălțat, fiindcă îi plăcea mult să simtă sub tălpi căldura pămîntului, și fiindcă nu mai avea încălțări.

După-amiezile, Junius îi vorbea îndelung lui Jacob Stutz.

— Știi, îi spunea, cînd au murit copiii, credeam că ajunsesem pe un deosebit de înalt pisc al groazei. Pe urmă, aproape în timp ce stam și cugetam, groaza s-a preschimbat în durere și durerea s-a micșorat pînă la întristare. Cred că nu mi-am cunoscut prea bine nici nevasta, și nici copiii. Poate fiindcă erau prea aproape de mine. Ciudat lucru mai e și ăsta, *să cunoști*. Nu-i nimic altceva decît sesizarea unor amănunte. Sînt minți care văd departe, și altele care văd numai la doi pași. Eu n-am fost niciodată în stare să văd lucrurile din preajma mea. De pildă, cunosc mult mai bine Parthenonul decît cunosc casa mea de colo. Deodată, chipul lui Junius părea să tremure de emoție și ochii îi scînteiau de entuziasm. Ja-

kob, continuă el, ai văzut vreodată un tablou cu frizele Parthenonului ?

— Da, și-s frumoase, e-adevărat, mărturisea Jakob.

Junius își așeza mîna pe genunchiul angajatului său și continua :

— Caii aceia ! Caii aceia minunați — porniți în goană către poienile celeste. Tinerii aceia grăbiți și totuși plini de demnitate, ducîndu-se spre o petrecere cum nu se poate închipui, desfășurată numaidecît dincolo de cornișe. Tare mă minunez de unde poate să știe un om cum se simte calul cînd e în culmea fericirii ; dar sculptorul de-atunci trebuie să fi știut, fiindcă altminteri n-ar fi avut cum să-i dăltuiască așa.

În felul acesta decurgeau lucrurile. Junius nu putea stărui multă vreme asupra aceluiași subiect. Deseori, cei doi răbdau de foame, fiindcă la vremea cinei nu izbuteau să găsească în iarbă cuibarul unei găini.

Pe feciorul lui Junius îl chema Robert Louis. Cînd se întîmpla să-l strige, taică-său așa îl striga, dar Jakob Stutz se răzvrăti împotriva a ceea ce considera un fel de prețiozitate literară.

— Băieții trebuie să aibă nume, ca și cîinii, susținea cu tărie. Pentru asemenea lucru, un singur sunet e de ajuns. Pînă și Robert e prea lung. Ar trebui să-i spunem „Bob“.

Și Jakob aproape că avu cîștig de cauză.

— Uite, vreau să cad la înțelegere cu tine, spuse Junius. Hai să-i spunem Robbie. Robbie e într-adevăr mai scurt decît Robert, nu crezi ?

De multe ori se întîmpla să cedeze în fața lui Jakob, fiindcă Jakob totdeauna lupta, deși fără tragere de inimă, împotriva tuturor opreliștilor ce se întîmpla să-i răsară în cale. Din cînd în cînd, cu un fel de furie virtuoasă, se apuca pînă și să deretice prin casă.

Robbie a crescut fără jocuri și veselie. Umbla după coada celor vîrstnici și le asculta discuțiile. Junius nu se purtă niciodată cu el așa cum te porți cu un copil, fiindcă nu știa ce înseamnă treaba asta. Dacă Robbie afirma ceva, cei doi bărbați ascultau cu condescendență, făceau din afirmația lui subiect de discuție, ori chiar o foloseau ca punct de pornire al unei cercetări. În cursul unei după-amiezi găseau multe teme de dezbatere. Nu exista zi să nu se recurgă de mai multe ori la Enciclopedia lui Junius.

Un sicomor uriaș își întinsese o cracă orizontală pe deasupra pîrîului din livadă, și pe craca aceea stăteau tustrei, bărbații cu picioarele atîrnînd în apă și mutînd pietricele cu degetele, iar Robbie trudindu-se prin tot felul de năstrușnicii să facă la fel. Pentru el, a ajunge cu picioarele la apă era unul dintre criteriile maturității. Între timp, Jakob se lepădase și el de încălțări ; Robbie nu avusese așa ceva în viața lui.

Discuțiile erau erudite. Robbie n-ar fi fost în stare să folosească un limbaj copilăresc, fiindcă niciodată nu auzise un copil vorbind. De fapt, nu făceau conversație ; se poate spune mai degrabă că lăsau un fir de gînd să răsară de la sine, apoi urmăreau cu mirare cum în-

cep să-i crească și să i se dezvolte ramurile. Rămîneau singuri uluiți de ciudatele fructe rodite de conversația lor, fiindcă nu își diriguiau într-un anume fel ideile, nici nu le împleteau sau ajustau, așa cum procedează atît de mulți oameni.

Și stăteau tustrei, acolo, pe cracă. Hainele de pe ei erau numai zdrențe, iar părul și-l tăiau doar atît cît să nu le cadă peste ochi. Bărbații purtau bărbi lungi și neîngrijite. Priveau la caii-de-apă cum aleargă pe fața bulboanei de sub ei, bulboană ce fusese adîncită de degetele unor picioare lenevoase. Arborele uriaș de deasupra lor se clătina domol sub bătaia vîntului și, din cînd în cînd, lăsa să-i cadă cîte o frunză ca o batistă cafenie. Robbie avea cinci ani.

— Eu cred că sicomorii sînt copaci buni, spuse el în clipa cînd o frunză îi căzu în poală.

Jacob luă frunza și începu s-o rupă fâșii, printre nervuri.

— Așa e, încuviință el. Sicomorii cresc pe lîngă apă. Lucrurilor bune le place apa. Cele rele totdeauna au fost uscate.

— Sicomorii sînt mari și buni, afirmă Junius. Mie mi se pare că un lucru bun sau blînd trebuie să fie și foarte mare ca să poată supraviețui. Cele mici și bune sînt totdeauna nimicite de cele mici și rele. Rareori se întîmplă ca un lucru mare să fie otrăvitor sau perfid. Pentru acest motiv, în gîndirea omenească mărimea este un atribut al binelui, iar micimea, al răului. Tu înțelegi asta, Robbie ?

— Da, răspunse Robbie. Înțeleg. Ca elefanții.

— Elefanții sînt adeseori răi, dar cînd ne gîndim la ei, ni se par blînzi și buni.

— Dar apa, interveni Jakob. Și despre apă înțelegi ?

— Nu, despre apă nu.

— Eu înțeleg, spuse Junius. Vrei să spui că apa este sămînța vieții. Dintre cele trei elemente, apa este sperma, pămîntul pîntecele, iar soarele cu razele lui e tiparul creșterii.

Și astfel îl învățau tot felul de bazaconii.

Oamenii din Pășunile Raiului se fereau de Junius Maltby, după ce îi muriseră nevasta și cei doi băieți. Poveștile despre împietrirea inimii lui în vremea molimei ajunseră la asemenea proporții, încît pînă la urmă căzură frînte sub propria lor greutate și aproape fură date uitării. Dar deși vecinii uitaseră că Junius își văzuse de citit în vreme ce copiii lui își dădeau sufletul, nu puteau trece cu vederea necazurile pe care li le pricinuia. Aici, pe valea asta mănoasă, el trăia într-o sărăcie cumplită. În vreme ce alte familii agoniseau averi, își cumpărau Forduri și radiouri, introduceau electricitate și se duceau la cinematograf de două ori pe săptămînă la Monterey ori la Salinas, Junius decădea mereu și ajunsese un sălbatic îmbrăcat în zdrențe. Pe bărbații de pe vale parcă îi jignea mănosul lui pămînt de luncă ajuns cu totul sub stăpînirea buruienilor, pomii roditori lăsați în voia sorții și gardurile dărăpănate. Femeile se gîndeau cu ură la casa niciodată dereticată, la curtea plină de gunoaie

și la ferestrele murdare. Împreună, bărbați și femei, îi urau puturoșenia și totala lipsă de mîndrie. O vreme s-au mai dus să-l viziteze, cu nădejdea că, prin exemplul lor lesne de priceput, îl vor smulge din trîndăvie. El, însă, îi primea în chipul cel mai firesc și cu prietenia la care îți dă dreptul egalitatea de rang. Nu se rușina nici cît negru sub unghie de sărăcia lui și de zdrențele de pe el. Încetul cu încetul, vecinii au ajuns să vadă în Junius un proscris. Nimeni nu mai călca pe poteca ce ducea de la drum pînă la casa lui. Îl scoaseră în afara legilor societății cuviincioase și hotărîră să nu-l primească sub nici un cuvînt, dacă ar fi încercat să le facă vreo vizită.

Junius habar n-avea de neplăcerile pricinuite vecinilor. Rămînea mai departe pe culmile fericirii. Viața îi era la fel de ireală, de romantică și de neimportantă ca și gîndirea. Se mulțumea să zăbovească pe marginea pîrîului și să-și bălăngănească picioarele în apă. Dacă nu avea haine ca lumea, cel puțin nu avea nici vreun loc unde ar fi trebuit să se ducă îmbrăcat mai acătării.

Cu toate că pe Junius aproape îl urau, oamenii nu simțeau decît compătimire față de micuțul Robbie. Femeile își tot spuneau una alteia ce îngrozitoare faptă era să lași copilul să crească în asemenea mizerie și sărăcie. Numai că, fiind ei mai cu toții oameni de treabă, simțeau o puternică repulsie față de posibilitatea de a se amesteca în treburile lui Junius.

— Așteptați pînă o să împlinească vîrsta de școală, spuse doamna Banks adresîndu-se unui

grup de cucoane adunate în salonul ei. Chiar dacă am vrea, acum n-am putea să facem nimic. Copilul e al tatălui ăluia al lui. Dar de îndată ce micuțul are să împlinească șase ani, autoritățile comitatului or să aibă ceva de spus, ascultați-mă pe mine.

Doamna Allen încuviință din cap și închise ochii ca să-și exprime toată convingerea.

— Uităm mereu că e copilul lui Mamie Quaker, tot atît cît și copilul lui Maltby. Eu cred că de multă vreme ar fi trebuit să intervenim. Dar cînd s-o duce la școală, o să-i dăm bietului copilaș cîteva lucruri pe care nu le-a avut niciodată.

— Cel mai neînsemnat lucru pe care putem să-l facem e să purtăm de grijă ca bietul copil să aibă măcar cu ce se îmbrăca, declară o altă doamnă.

S-ar fi zis că valea întreagă stătea la pîndă și aștepta vremea cînd Robbie urma să se ducă la școală. Și cînd, la începutul trimestrului, copilul nu-și făcu apariția, John Whiteside, secretarul comitetului școlar, îi trimise o scrisoare lui Junius Maltby.

— La asta nu m-am gîndit, zise Junius cînd o citi. Cred că va trebui să te duci la școală.

— Nu vreau să mă duc, protestă Robbie.

— Știu. Nici eu nu prea aș vrea să te duci. Dar în țara noastră există legi. Iar legea are o codiță protectoare care se cheamă pedeapsă. Trebuie să cumpănim între plăcerea de a încălca legea și necazurile aduse de pedeapsă.

Cartaginezii pedepseau pînă și lipsa de noroc. Dacă un general pierdea o bătălie din pricină că avusese ghinion, îl executau. Într-un chip foarte asemănător, noi pedepsim astăzi oamenii pentru vini datorate nașterii sau împrejurărilor.

În toiul discuției care urmă uitară cu totul de scrisoare. John Whiteside trimise o notă foarte scurtă.

— Ei, Robbie, bănuiesc că o să cam trebuiască să te duci, spuse Junius cînd primi nota. Sînt sigur că au să te învețe o mulțime de lucruri folositoare.

— De ce nu mă înveți tu ? stărui Robbie.

— Oho ! Nu pot. Înțelegi ? Eu am uitat lucrurile pe care le predau ei acolo.

— Nu vreau să mă duc nici mort. Nu vreau să învăț lucruri.

— Știu că nu vrei, dar zău că nu văd nici o scăpare.

Și astfel, într-o bună dimineață Robbie porni cu pași șovăitori înspre școală. Era îmbrăcat într-o salopetă veche, ruptă în fund și la genunchi, într-o cămașă albastră fără guler, și nimic altceva. Părul lung îi atîrna peste ochii cenușii, ca un ciuf de ponei sălbăticit.

În curtea școlii, copiii făcură cerc în jurul lui și îl priviră în tăcere. Toți auziseră despre sărăcia familiei Maltby și despre puturoșenia lui Junius. Băieții de mult așteptau clipa asta, cînd aveau să-l poată chinui pe Robbie. Și iată că venise și clipa așteptată : Robbie stătea în mijlocul cercului lor și ei nu făceau decît să-l privească. Nici unul nu întrebă : „De unde

ai făcut rost de așa haine ?“ sau : „Ia te uită ce claie de păr vede !“ așa cum avuseseră de gînd să facă. Toți rămaseră nedumeriți de neputința lor de a-l chinui pe Robbie.

În ce îl privea pe Robbie, cerceta cu ochi foarte serioși cercul din jurul său. Nu simțea nici urmă de teamă. Îi întrebă :

— Nu v-apucați de jocuri ? Tata spunea că voi știți o mulțime de jocuri.

Atunci cercul se destrămă dintr-o dată și izbucni un potop de strigăte : „Nu știe nici un joc.“ — „Haideți să-l învățăm *pewee*.“ — Nu, *nigger-baby*.“ — „Stați ! Stați ! Să-l învățăm mai întîi *Prisoner's base*.“ — „Nu știe nici un fel de joc.“

Și, cu toate că nu-și dădeau seama din ce pricină, socoteau că trebuie să fie un lucru grozav să nu știi jocuri. Fața subțiratică a lui Robbie arăta numai curiozitate și atenție. „Să încercăm mai întîi *pewee*“, hotărî el. La cele dintîi jocuri se arătă stîngaci, dar profesorii lui nu-l luară peste picior. În loc de asta, se certau între ei pentru privilegiul de a-i arăta cum trebuie să țină bățul. La *pewee* există mai multe păreri în ce privește tehnica. Robbie stătu o vreme deoparte și ascultă, iar în cele din urmă își alese el singur instructorul.

Influența lui Robbie asupra școlii se vădi numaidecît. Băieții mai vîrstnici îl lăsau pe deplin în pace, dar cei mai mici îl imitau în toate, ajungînd chiar să-și găurească pantalonii la genunchi. În vreme ce stăteau la soare, cu spatele sprijinit de peretele școlii și mîncau

ce-și aduseseră de-acasă, Robbie le povestea despre tatăl lui și despre sicomorul cel mare. Copiii ascultau cu încordare și doreau din toată inima ca și tații lor să fie leneși și îngăduitori.

Uneori, cîțiva dintre băieți, călcînd poruncile primite din partea părinților, se strecurau sîmbătă pînă la casa lui Maltby. Junius se cocoța nepăsător pe craca sicomorului și, în vreme ce băieții stăteau și ei de-a dreapta și de-a stînga lui, le citea din *Insula comorilor*, sau le povestea despre războaiele galice ori despre bătălia de la Trafalgar. Aproape numaidecît, și cu sprijinul tatălui său, Robbie deveni rege în curtea școlii. Faptul era dovedit prin aceea că nimeni nu-i era prieten bun, că nu i se dăduse nici o poreclă, și că el era arbitru în toate neînțelegerile. Atît de înaltă îi era poziția, încît nu s-a găsit nici măcar unul să încerce să se bată cu el.

Robbie n-a ajuns decît treptat să-și dea seama că este conducătorul băieților mai mici din școală. O anumită siguranță de sine și anumite semne de maturitate îi făceau pe tovarășii săi să-l dorească a le fi conducător. Nu trecu mult timp pînă se ajunse ca glasul lui să anunțe ce anume joc se va juca. La *baseball* el era totdeauna arbitru, din pricină că nici un alt băiat n-ar fi putut da vreo decizie fără să provoace cu siguranță o încăierare. Și în vreme ce el personal juca prost, toate neînțelegerile privind regulile și corectitudinea — lui îi erau supuse spre rezolvare.

După o lungă discuție cu Junius și cu Jakob, Robbie inventă două jocuri de mare popularitate, unul numit *Slinkey Coyote* [1], o adaptare pentru uz local după *Hare and Hounds* [2], iar celălalt avînd numele de *Broken Leg* [3], un fel de leapșă, dar mai grozavă. Regulile celor două jocuri le stabilise așa fel ca să-i convină lui.

Băiețașul trezi și interesul domnișoarei Morgan, fiindcă în clasă producea nu mai puține surprize decît în curte. Citea perfect și folosea vocabularul unui om în toată firea, dar de scris nu știa să scrie. Se pricepea la numere, oricît de mari ar fi fost ele, dar refuza să învețe pînă și cea mai simplă operație de aritmetică. La scris întîmpina cele mai mari greutăți. Mîna lui așternea tremurînd litere caraghioase pe maculator. La o vreme domnișoara Morgan încercă să-l ajute și îl îndemnă :

— Alege-ți o frază și scrie-o o dată și-ncă o dată, de o sută de ori, pînă cînd ai să ajungi s-o scrii fără cusur. Fii foarte atent la fiecare literă.

Robbie căută în minte ceva ca să-i placă. Și în cele din urmă scrise : „Nu există nimic atît de monstroos încît să nu ni-l putem atribui nouă înșine." Îi plăcea mult acest „monstroos". Dădea savoare și profunzime. Dacă existau cuvinte capabile ca, prin însăși puterea sonorității lor, să scoată cu sila duhurile din pămînt, atunci acest „monstroos" era cu siguranță unul dintre ele. De nenumărate ori scrise

---

[1] În traducere : „Coiotul furișat".
[2] În traducere : „Iepurele și ogarii".
[3] În traducere : „Piciorul frînt".

fraza aceasta, încordîndu-și toată atenția și desenînd cu grijă pe „monstroos". După o oră, domnișoara Morgan veni să-l vadă cum se descurcă.

— De unde, Robert, de unde Dumnezeu ai auzit tu vorbele astea ?

— E din Stevenson, doamnă. Taică-meu îl știe aproape pe de rost pe Stevenson.

Bineînțeles că domnișoara Morgan auzise vorbele proaste spuse pe seama lui Junius, și în ciuda lor se dăduse de partea lui. Acum, însă, începu să nutrească o puternică dorință de a-l cunoaște.

Jocurile din curtea școlii începuseră să-și piardă din interes. Și, într-o dimineață, înainte de a pleca spre școală, Robert se plînse lui Junius de treaba asta. Junius se scărpină în barbă și rămase pe gînduri. În cele din urmă vorbi :

— „Spionaj" e un joc strașnic. Mi-aduc aminte că îmi plăcea foarte mult.

— Dar pe cine să spionăm ?

— Ei, pe oricine. N-are importanță. Noi obișnuiam să-i spionăm pe italieni.

Robbie goni spre școală cu sufletul la gură, iar în aceeași după-amiază, după o îndelungă cercetare a dicționarului școlii, puse bazele organizației S.A.S.B.P.S.I.J. Ceea ce spus pe de-a întregul, dar niciodată rostit altfel decît în șoaptă, însemna „Serviciul auxiliar secret al băieților pentru spionaj împotriva japonezilor". Dacă nu pentru alte motive, cel puțin din pricina măreției numelui, organizația ar fi trebuit să devină o forță demnă de luat în seamă. Robbie îi duse pe băieți unul cîte unul în umbra verzuie de la poalele salciei din curtea școlii și acolo îi puse să jure că vor păstra secretul, și folosi un jurămînt atît de înfricoșător, încît ar fi făcut cinste chiar și unei loji masonice. Mai tîrziu, adună laolaltă întregul grup. Și Robbie le explică băieților că, fără îndoială, într-o bună zi o să pornim la război împotriva japonezilor.

— E de datoria noastră să fim pregătiți, le spuse el. Cu cît vom izbuti să aflăm mai multe despre uneltirile infame ale viitorului inamic, cu atît mai numeroase date de spionaj vom putea oferi țării noastre la izbucnirea războiului.

Amatorii de spionaj se pierdură cu totul la auzul unui atît de înflăcărat limbaj. Erau copleșiți de gravitatea unei situații ce făcea trebuitoare astfel de cuvinte. Și, de vreme ce spionajul devenise acum misiunea școlii, micuțul Takashi Kato, din clasa a treia, nu mai putu să aibă nici o clipă de singurătate. Dacă se întîmpla ca Takashi să ridice două degete la lecții, Robbie arunca o privire semnificativă unuia dintre „auxiliari", și atunci o a doua mînă țîșnea în aer. Cînd Takashi pleca înspre casă după terminarea cursurilor, cel puțin cinci băieți se strecurau prin tufișuri pe urmele lui. Pînă la sfîrșit însă, într-o seară, după ce văzuse o figură albă lipită de fereastra lui și privind înăuntru, domnul Kato, tatăl lui Takashi, ieși din casă și trase un foc de pușcă. Cu tristețe în suflet, Robbie îi adună pe auxiliari și dădu ordin ca spionajul să înceteze la apusul

soarelui. „Noaptea tot nu pot face ei nimic important“, le explică.

La urma urmelor, Takashi n-avea nimic de suferit de pe urma spionajului organizat în jurul său fiindcă, de vreme ce auxiliarii aveau misiunea să-l țină sub observație, nu puteau face nici o excursie mai importantă fără să-l ia și pe el. Se trezi că e invitat pretutindeni, fiindcă nimeni n-ar fi primit să fie lăsat deoparte ca să-l supravegheze.

Lovitura de moarte o primiră auxiliarii atunci cînd Takashi, după ce într-un fel sau altul aflase de existența organizației, ceru să fie și el admis.

— Nu văd cum am putea să te primim, îi explică Robbie cu blîndețe. Înțelegi ? Tu ești japonez și noi îi dușmănim pe japonezi.

Takashi aproape că plîngea, dar strigă :

— Eu sînt născut aici, la fel ca voi. Sînt un american la fel de bun ca și voi, ia ziceți că nu !

Robbie căzu adînc pe gînduri. Nu voia să fie rău cu Takashi. Apoi fruntea i se însenină și îl întrebă în grabă :

— Ia spune, tu știi să vorbești japoneza ?

— Sigur, foarte bine.

— E-n regulă. Atunci ai să fii interpretul nostru, și ai să descifrezi mesajele secrete.

Takashi radia de fericire și strigă cu înflăcărare :

— Sigur c-am să pot. Și dacă voi, băieți, socotiți că e bine, o să-l spionăm pe tata.

Dar toată povestea rămase baltă. Acum nu mai aveau nici un vrăjmaș în afară de domnul

Kato, iar domnul Kato se dovedise a fi prea nervos cînd punea mîna pe pușcă.

Sărbătorile de *Hallowe'en* [1] și *Thanksgiving* [2] trecură. În tot acest răstimp, influența lui Robbie asupra băieților se arătă printr-o îmbogățire a vocabularului lor și printr-o crîncenă ură împotriva încălțămintei și a oricărui fel de îmbrăcăminte arătoasă. Fără să-și dea seama, Robbie lansase un stil, nu nou, poate, dar mai sever decît înainte. A îmbrăca haine bune devenise un semn al lipsei de bărbăție, ba mai mult decît atît, s-ar fi socotit că este o insultă la adresa lui Robbie.

Într-o vineri după-amiază, Robbie scrise paisprezece bilețele și, la ieșirea din curte, le strecură tainic în mîinile a paisprezece băieți. Bilețelele erau toate la fel. Arătau : „O ceată de indieni se pregătesc să-l ardă la stîlp pe Președ. S. U. acasă la mine mîine, la ceasurile zece. Strecurați-vă pe furiș și lătrați ca vulpea la locul nostru de jos. Am să vin și am să fiu în fruntea voastră ca să-l eliberăm pe bietul om.“

De mai multe luni, domnișoara Morgan avusese de gînd să-i facă o vizită lui Junius Maltby. Poveștile care circulau pe seama lui, ca și cele știute despre fiu, îi sporiseră mult dorința de a-l cunoaște. Destul de adesea se întîmpla ca, în cursul orelor, vreunul dintre

---

[1] Seara dinaintea Zilei tuturor sfinților, adică seara zilei de 31 octombrie. Cu acest prilej se organizează serbări la care participă mai ales copiii.

[2] „Ziua mulțumirii“. Se serbează în cea de a patra joi a lunii noiembrie.

băieţi să vină cu cîte ceva uluitor. Aşa, de pildă, un copil într-adevăr vestit pentru prostia lui spuse că Hengest şi Horsa invadaseră Britania. Cînd îl încolţi, copilul recunoscu că ştia asta de la Junius Maltby, şi că într-un fel era un soi de secret. Vechea poveste cu capra o amuzase atît de mult pe profesoară, încît o aşternu pe hîrtie cu gînd s-o publice în vreo revistă, dar nici o revistă nu se arătă dispusă s-o cumpere. De nenumărate ori stabilise data cînd avea să se ducă la ferma Maltby.

Într-o sîmbătă de decembrie se trezi dimineaţa şi văzu că aerul e îngheţat, dar soarele străluceşte cu putere. După ce luă micul dejun, îşi puse fusta de catifea şi cizmele comode de călătorie, apoi ieşi din casă. În curte încercă să convingă dulăii de la fermă să-i ţină tovărăşie pe drum, dar dulăii se mulţumiră să dea din coadă şi se întoarseră să se culce la soare.

Ferma Maltby se afla la vreo două mile depărtare, pe micul canion Gato Amarillo. Un pîrîu curgea pe-alături de drum şi ferigi uriaşe creşteau luxuriant pe sub anini. În canion era aproape frig, fiindcă soarele încă nu se înălţase din spatele munţilor. În cursul drumului, domnişoarei Morgan i se păru la un moment dat că aude înaintea ei zvon de paşi şi de glasuri, dar cînd grăbi pasul ca să treacă mai repede după colţ, nu văzu pe nimeni. În orice caz, tufişurile de pe marginea drumului trosneau în chip misterios.

Cu toate că nu mai fusese niciodată pe acolo, domnişoara Morgan recunoscu ferma Maltby

de îndată ce ajunse la ea. Pomii roditori întindeau ramuri golaşe pe deasupra unei păduri de buruieni. Gardurile atîrnau obosite înspre pămînt, sub învelitoarea tufelor de smeură. Rugi de mure sălbatice se căţăraseră pe crengile merilor ; veveriţe şi iepuraşi ţîşneau la picioarele ei şi turturelele îşi luau zborul fîlfîind din aripi. Într-un uriaş păr pădureţ un cîrd de stăncuţe croncăneau cacofonic, certîndu-se de mama focului. Pe urmă, alături de un ulm îmbrăcat în haina aspră creată de îngheţata strălucire a dimineţii, domnişoara Morgan zări şindrilele zburlite şi pline de muşchi de pe acoperişul casei Maltby. După liniştea înstăpînită acolo, s-ar fi putut spune că locurile sînt de o sută de ani pustii. „Cîtă dărăpănare şi neîngrijire“, îşi spuse domnişoara Morgan. „Cît de frumoase dar părăginite sînt locurile astea !“ Intră în curte pe o portiţă prinsă de stîlp cu o singură balama. Clădirile, bătute de ploi şi de vînturi, ajunseseră cenuşii la culoare şi, la marginile de sus ale pereţilor, fiare desprinse atîrnau în afară. Domnişoara Morgan trecu de colţul casei şi se opri brusc ; gura i se deschise şi un fior îi străbătu şira spinării. În mijlocul curţii se înălţa un stîlp gros şi de el stătea legat cu multe cercuri de frînghie un om bătrîn şi zdrenţăros. Un altul, mai tînăr şi mai scund, dar încă şi mai zdrenţăros, clădea un morman de vreascuri la picioarele captivului. Domnişoara Morgan se cutremură şi se trase îndărăt, după colţul casei. „Asemenea lucruri nu se mai întîmplă“, îşi spuse cu stăruinţă.“ Visezi. E cu neputinţă ca asemenea

lucruri să se mai întîmple." Apoi auzi cum între cei doi bărbați se legă cel mai pașnic dialog cu putință :

— E-aproape zece, zise călăul.

Iar captivul răspunse :

— Da, și bagă de seamă cum dai foc la crengi. Lasă-i mai întîi să se-arate, și pe urmă dă-le foc.

Domnișoara Morgan fu cît pe-aci să țipe de ușurare. Porni către stîlp, cu pași cam șovăitori. Bărbatul cel liber se întoarse și o văzu. O clipă se arătă foarte mirat, dar imediat își reveni și făcu o plecăciune. Executată de un om în salopetă zdrențuită și cu barba ca mătura, plecăciunea aceea devenea caraghioasă și fermecătoare.

— Sînt profesoara, îi lămuri domnișoara Morgan cu sufletul la gură. Am ieșit puțin la plimbare și am zărit casa. La început mi-am închipuit că arderea asta pe rug e chiar adevărată.

— Dar chiar este adevărată, răspunse Junius zîmbind. E mai adevărată decît credeți. În primul moment am crezut că dumneavoastră sînteți venită să-l salvați. Știți, eliberarea trebuie să se petreacă la ora zece.

Furioase lătrături de vulpe izbucniră în vale, printre sălcii.

— Uitați-vă că vine și eliberarea prinsului, continuă Junius. Iertați-mă, domnișoară Morgan, nu-i așa ? Eu sînt Junius Maltby, iar domnul acesta e în zilele obișnuite Jakob Stutz. Totuși, astăzi este Președintele Statelor Unite, pus la stîlp de indieni. Un timp ne-am gîndit să fie Guenevere, dar chiar și fără să

fie rotund la față, seamănă mai mult cu un președinte decît cu Guenevere, nu găsiți ? Și, în afară de asta, n-a vrut să-și pună fustă.

— Ar fi fost o adevărată prostie, interveni calm, Președintele.

Domnișoara Morgan începu să rîdă.

— Pot să asist și eu la salvarea președintelui, domnule Maltby ?

— Nu-s domnul Maltby, sînt trei sute de indieni.

Lătrăturile de vulpi izbucniră din nou. Cei trei sute de indieni spuseră :

— Urcați-vă acolo, pe scări. Așa nu riscați să fiți luată drept piele roșie, și masacrată.

Pe urmă se uită înspre pîrîu. O cracă de salcie se zgîlțîia cu furie. Junius scăpără pe pantaloni un chibrit și dădu foc mormanului de vreascuri de la picioarele stîlpului. În clipa cînd se înălță flacăra, sălciile parcă explodară în bucăți și fiecare bucată se arătă a fi un băiat care țipa cît îl ținea gura. Mulțimea porni la atac, înarmată tot atît de felurit și de înfricoșător ca și francujii porniți la asaltul Bastiliei. Chiar în momentul cînd flăcările începuseră să se întindă către Președinte, vreascurile fură împrăștiate cu violență. Cu mîini înfrigurate, salvatorii deznodară frînghiile, iar Jakob Stutz se dădu deoparte, liber și fericit. Nici ceremonia ce a urmat n-a fost mai puțin impresionantă decît salvarea. În vreme ce băieții dădeau onorul, Președintele trecu de la om la om de-a lungul frontului, și pe pieptii fiecărei salopete prinse cîte o piesă de plumb

pe care fusese zgîriat adînc un singur cuvînt : EROU. Jocul se terminase.

— Sîmbăta viitoare îi vom spînzura pe ticăloșii vinovați de punerea la cale a unui complot atît de mișelesc, anunță Robbie.

— Ba acuma ! Să-i spînzurăm acuma ! strigă în cor detașamentul.

— Nu, ostași. Mai avem încă multe de făcut. Trebuie să ridicăm spînzurătorile.

Apoi se întoarse înspre taică-său și continuă :

— Cred că pe amîndoi o să vă spînzurăm.

O clipă se uitase lacom la domnișoara Morgan, dar pe urmă, nu fără ezitare, o lăsă deoparte.

După-amiaza aceea a fost una dintre cele mai plăcute din cîte trăise domnișoara Morgan. Deși i se oferi un loc de cinste pe craca sicomorului, băieții nu o mai considerau profesoara lor.

— E mult mai bine dacă scoateți pantofii, o sfătui Robbie, și ea văzu că se simte într-adevăr mult mai bine după ce își scoase cizmele și lăsă picioarele să se bălăbăne în apă.

În după-amiaza aceea Junius vorbi despre comunitățile indienilor din Insulele Aleutine. Despre cum s-au răzvrătit mercenarii împotriva Cartaginei. Povesti cu cîtă grijă se pieptănaseră lacedemonienii înainte de a muri la Termopile. Explică ce origine au macaroanele și vorbi despre descoperirea cuprului, ca și cum s-ar fi aflat atunci de față. În cele din urmă, cînd neînduplecatul Jakob îi opuse părerile lui proprii cu privire la izgonirea din rai, se iscă o ceartă molcomă, iar băieții porniră spre casă. Domnișoara Morgan le îngădui s-o ia înainte, fiindcă voia să se gîndească în liniște la acel ciudat personaj.

Ziua inspecției comitetului școlar era așteptată cu spaimă atît de profesoară cît și de elevii ei. Era o zi de ceremonie și încordare. Lecțiile se rosteau într-o stare de tensiune nervoasă și scrierea greșită a unui cuvînt căpăta proporția de crimă capitală. În nici o altă zi copiii nu spuneau atîtea boacăne, și nici profesoara n-avea nervi mai slabi.

Inspecția comitetului școlar de la Pășunile Raiului a avut loc în ziua de 15 decembrie. Imediat după recreația mare, membrii comitetului au intrat în clasă unul după altul, cu mutre sumbre, ca de înmormîntare, dar și puțin rușinați. Cel dintîi intră John Whiteside, secretarul, om bătrîn și cu părul alb, a cărui atitudine liberală față de educație fusese uneori criticată de oamenii de pe vale. După el venea Pat Humbert. Pat fusese ales fiindcă așa dorise el. Era un bărbat singuratic, lipsit de inițiativă în ce privește stabilirea de legături cu ceilalți, și de aceea folosea orice prilej pentru a fi împins la contacte cu lumea. Hainele purtate de el erau la fel de fără cusur și la fel de triste ca și hainele de bronz ale statuii în jilț a lui Lincoln, din memorialul de la Washington. Urma T. B. Allen, cu mersul lui greoi și zgomotos, pe intervalul dintre bănci. Fiind singurul comerciant de pe vale, locul din comitet îi revenea de drept. În spatele lui păși Raymond Banks, masiv, voios, cu mîinile și obrajii foarte roșii. Ultimul din șir era Bert

Munroe, proaspăt ales. Fiind vorba de prima lui inspecţie la şcoală, Bert arăta puţin cam speriat în vreme ce îi urma pe ceilalţi către locurile pregătite pentru ei în faţa băncilor.

După ce comitetul se aşeză aşa cum se aşază judecătorii la tribunale, se arătară şi nevestele lor şi îşi găsiră locuri în fundul clasei, înapoia elevilor. Băieţii se foiau neliniştiţi. Simţeau că sînt înconjuraţi, că retragerea, dacă s-ar fi ivit nevoia de retragere, le fusese blocată. Cînd se răsuciră în bănci, băgară de seamă că femeile le zîmbeau cu bunăvoinţă. Văzură şi un pachet mare, învelit în hîrtie şi ţinut în poală de doamna Munroe.

Începu lecţia. Păstrînd pe chip un zîmbet încordat, domnişoara Morgan ură bun-venit comitetului, apoi spuse :

— Domnilor, vom proceda în modul nostru obişnuit, fără a face nimic special. Consider că, în calitatea dumneavoastră oficială, sînteţi mai interesaţi să vedeţi şcoala aşa cum lucrează ea zi de zi.

Foarte curînd, însă, îi păru rău că rostise cuvintele acelea. Niciodată, după cîte îşi aducea aminte, nu mai văzuse copii atît de proşti. Cei care izbuteau să împingă cîteva cuvinte dincolo de buzele înlemnite, făceau cele mai înfiorătoare greşeli. Scriau într-un chip jalnic. Cînd citeau, parcă ar fi bolborosit un nebun. Comitetul încercă să-şi păstreze demnitatea, dar nu se putură abţine să nu zîmbească puţin copiilor, din stînjeneală. Stropi mărunţi de transpiraţie se adunară pe fruntea domnişoarei Morgan. Parcă vedea cum are să fie concediată de comitetul indignat. Nevestele aşezate la spatele copiilor zîmbeau întruna, nervoase, iar timpul trecea. După ce se făcu o întreagă harababură dintr-o maimuţăreală de aritmetică, John Whiteside se ridică de pe scaunul său şi rosti :

— Vă mulţumim, domnişoară Morgan. Dacă veţi îngădui, am să spun doar cîteva cuvinte copiilor, şi pe urmă îi puteţi lăsa liberi. Trebuie să aibă şi ei o răsplată pentru că ne-au primit.

Profesoara oftă uşurată.

— Prin urmare, înţelegeţi că nu s-au prezentat la fel de bine cum se prezintă în mod obişnuit ? Mă bucur.

John Whiteside zîmbi. Văzuse atît de mulţi profesori tineri cu nervii sleiţi în zilele de inspecţie. Spuse :

— Dacă aş considera că elevii au arătat tot ce au ei mai bun, aş închide şcoala.

După aceea le vorbi cinci minute copiilor — le spuse că trebuie să arate silinţă la învăţătură şi să-şi iubească profesoara. Era aceeaşi cuvîntare scurtă şi neoficială pe care o folosea de ani de zile. Elevii mai mari o auziseră de multe ori. După ce termină, o rugă pe profesoară să le dea liber elevilor. Copiii ieşiră tăcuţi şi în ordine, dar, odată ajunşi afară, nu-şi mai putură stăpîni bucuria. Cu urlete şi ţipete făcură tot ce le stătea în putinţă ca să se omoare unul pe altul prin spintecare sau decapitare.

John Whiteside dădu mîna cu domnişoara Morgan şi îi spuse binevoitor :

— N-am avut niciodată un profesor în stare să păstreze mai multă ordine. După cîte cred eu, dacă aţi şti cît de mult vă iubesc copiii, v-aţi simţi stînjenită.

— Dar sînt copii buni, stărui ea cu bună-credinţă. Sînt nişte copii minunaţi.

— Desigur, încuviinţă şi John Whiteside. Dar, ia spuneţi, cum se descurcă micul Maltby ?

— E un copil sclipitor, dar totuşi ciudat. Cred că are o minte aproape strălucită.

— Am discutat despre el în comitet, domnişoară Morgan. Ştiţi, desigur, că viaţa lui de acasă nu e chiar ceea ce ar trebui să fie. Astăzi m-am uitat atent la el. Bietul băiat e aproape gol-goluţ.

— De, e o casă ciudată. (Domnişoara Morgan simţea că ar trebui să-i ia apărarea lui Junius.) Nu e o casă aşa cum sîntem obişnuiţi să vedem, dar nici rău nu-i merge copilului acolo.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, domnişoară Morgan. N-avem de gînd să ne amestecăm. Atîta doar că ne-am gîndit să-i oferim cîteva lucruri. Taică-său e foarte sărac, ştiţi bine.

— Ştiu, răspunse blînd domnişoara Morgan.

— Doamna Munroe i-a cumpărat cîte ceva de îmbrăcăminte. V-aş ruga să-l chemaţi înăuntru ca să i le dăm.

— Vai ! Nu, eu nu... spuse ea cu glas stins.

— De ce nu ? N-avem decît vreo cîteva cămăşuţe, o salopetă şi nişte încălţăminte.

— Vai, domnule Whiteside, s-ar putea să-i fie jenă. E un copil tare mîndru.

— Să-i fie jenă că o să aibă nişte haine ca lumea ? Nu văd de ce ! După cîte cred eu, mai mult ar trebui să-l jeneze faptul că nu le are. Dar lăsînd astea la o parte, e prea frig în perioada asta a anului ca să mai poată umbla desculţ. De-o săptămînă încoace, în fiecare dimineaţă cade brumă.

— V-aş ruga să n-o faceţi, spuse neajutorată profesoara. Din toată inima aş dori să n-o faceţi.

— Domnişoară Morgan, nu credeţi cumva că daţi prea multă importanţă unor fleacuri ? Doamna Munroe a fost atît de îndatoritoare şi i-a cumpărat lucrurile astea. Vă rog, chemaţi-l înăuntru ca să i le poată înmîna.

Peste cîteva clipe, Robbie se afla în faţa lor. Părul neîngrijit îi cădea peste faţă şi ochii încă îi scăpărau de încordarea jocului din curte. Grupul întreg se adună în faţa băncilor şi toţi îl priveau cu blîndeţe, încercînd să nu se uite prea stăruitor la hainele lui zdrenţuite. Robbie privea neliniştit în jur.

— Doamna Munroe are ceva pentru tine, Robert, spuse domnişoara Morgan.

Atunci doamna Munroe păşi înainte şi îi puse pachetul în braţe.

— Ce băieţel drăguţ !

Robbie aşeză cu grijă pachetul pe podea şi îşi duse mîinile la spate.

— Desfă-l, Robert, zise T. B. Allen poruncitor. Aşa ştii tu să te porţi ?

Robbie se uită la el supărat.

— Imediat, domnule, îi răspunse totuşi, şi se aplecă şi deznodă sfoara.

Cămășile și salopeta cea nouă stăteau acum la vedere, iar el le privea fără să înțeleagă nimic. Deodată, păru să-și dea seama despre ce este vorba. Se roși la față ca focul. Cîteva clipe se uită neliniștit împrejur, ca un animal prins în capcană, apoi sări pe ușă afară, lăsînd în urma lui micul vraf de îmbrăcăminte. Comitetul auzi doi pași răsunînd pe verandă, și Robbie dispăru.

Uluită, doamna Munroe se întoarse spre profesoară.

— Ce s-a întîmplat, totuși, cu el ? Ce nu i-a plăcut ?

— Cred că s-a simțit jenat, răspunse domnișoara Morgan.

— Dar de ce să se simtă jenat ? Doar am fost drăguți cu el.

Profesoara încercă să le explice, și în timp ce le explica simți că e cam supărată pe ei.

— Înțelegeți dumneavoastră, cred... cum să spun... nu cred că pînă acum cîteva clipe a știut cît e de sărac.

— A fost greșeala mea, se scuză John Whiteside. Vă rog să mă iertați, domnișoară Morgan.

— Dar ce putem face pentru el ? întrebă Bert Munroe.

— Nu știu. Vă rog să mă credeți că într-adevăr nu știu.

Doamna Munroe se întoarse către bărbatul ei.

— Bert, cred c-ar fi bine să te duci și să stai de vorbă cu domnul Maltby. Mă gîndesc, bineînțeles, să fii cît se poate de amabil. Nu-i spui decît că băieții mici nu pot să umble desculți cînd cade bruma. Poate că o vorbă ca asta ar fi de ajutor. Domnul Maltby n-ar avea decît să-i spună micuțului Robert că trebuie să primească hainele. Dumneata ce zici, domnule Whiteside ?

— Nu-mi surîde propunerea asta. Ca să înlăturați opunerea mea, trebuie să puneți propunerea la vot. Am făcut și așa destul rău.

— Eu cred că sănătatea copilului e mai importantă decît susceptibilitățile lui, stărui doamna Munroe.

Vacanța de Crăciun începu la douăzeci decembrie. Domnișoara Morgan aranjase să și-o petreacă la Los Angeles. În vreme ce aștepta la răscruce autobuzul pentru Salinas, zări un bărbat și un băiețel coborînd către ea drumul dinspre Pășunile Raiului. Erau îmbrăcați în haine noi, de cele ieftine, și amîndoi călcau de parcă i-ar fi durut picioarele. Cînd ajunseră destul de aproape, domnișoara Morgan se uită cu atenție la băiețel și își dădu seama că e vorba de Robbie. Se vedea pe fața lui că e supărat și nefericit.

— Ei, Robert ! îi strigă. Ce s-a întîmplat ? Unde te duci ?

Răspunse bărbatul :

— Ne ducem la San Francisco, domnișoară Morgan.

Profesoara se uită iute la el. Era Junius, cu barba rasă. Pînă atunci nu-și dăduse seama că e atît de bătrîn. Chiar și ochii, care păruseră tineri, arătau acum bătrîni. Palid era firesc să

fie, fiindcă barba îi ferise pielea de bătaia soarelui. Pe față îi stătea zugrăvită o expresie de cumplită zăpăceală.

— Vă duceți acolo să vă petreceți vacanța ? întrebă domnișoara Morgan. Îmi place și mie mult cum arată magazinele în preajma Crăciunului. Eram în stare să stau toată ziua și să mă uit la vitrine.

— Nu, răspunse Junius tărăgănind cuvintele. Cred că o să rămînem acolo pentru totdeauna. Eu sînt contabil, domnișoară Morgan. Sau, cel puțin, am fost contabil acum douăzeci de ani. Am să încerc să-mi găsesc o slujbă.

În glas nu i se vădea nici urmă de tristețe.

— Și de ce faceți treaba asta ? întrebă ea mai departe.

— Știți, începu Junius să explice cu simplitate. Nu știam că aici îi fac mult rău băiatului. La așa ceva nu m-am gîndit. Dar cred că ar fi trebuit să mă gîndesc. Înțelegeți și dumneavoastră că n-ar fi trebuit crescut în sărăcie. Înțelegeți, nu-i așa ? Nu știam ce spune lumea despre noi.

— De ce să nu rămîneți la fermă ? Doar aveți pămînt din cel mai mănos, nu ?

— Dar n-aș putea să-mi scot traiul din fermă, domnișoară Morgan. Nu mă pricep deloc la agricultură. Are să încerce Jakob, numai că Jakob e tare leneș, știți și dumneavoastră. Mai tîrziu, cînd oi putea, am să vînd ferma, ca să aibă și Robbie cîteva lucruri pe care nu le-a avut niciodată.

Domnișoara Morgan era furioasă și în același timp simțea că are să izbucnească în plîns.

— Doar nu dați crezare la tot ce spun niște neghiobi, așa sper.

Junius se uită la ea cu mirare.

— Sigur că nu. Dar puteți vedea și dumneavoastră singură că un băiat mărișor nu trebuie lăsat să crească la fel ca un pui de animal, nu credeți ?

Autobuzul se arătă pe autostradă și începu să coboare spre ei.

— El n-a vrut să vină. A fugit de-acasă și s-a dus pe coline. Abia noaptea trecută l-am prins, Jakob și cu mine. Vedeți dumneavoastră, a crescut ca un pui de animal. În afară de asta, nici nu știe cît de frumos are să fie la San Francisco.

Autobuzul se opri, scrîșnind din frîne. Junius și Robbie se îndreptară spre locurile din spate. Domnișoara Morgan se pregătea să se așeze lîngă ei. Dar deodată se întoarse să se așeze pe un loc de lîngă șofer. „Bineînțeles", își spuse. „Bineînțeles că vor să fie singuri."

Șapte

BĂTRÎNUL GUIERMO LOPEZ MURI CÎND fetele lui se făcuseră de multișor mari și le lăsă patruzeci de acri de coastă stîncoasă și nici un ban. Trăiau într-o cocioabă de scînduri cu pereții văruiți în alb și cu un chiler, o fîntînă și un șopron alături. Pe pămîntul acela vlăguit nu creștea de fapt nimic, în afară de ciulini și salvie seacă, și cu toate că surorile

trudeau din răsputeri la o mică grădină, nu izbuteau să culeagă decît foarte puține legume. O vreme, cufundate într-un fel de martiriu întunecat, au răbdat de foame, dar pînă la urmă nevoile trupului au fost mai puternice. Erau prea grăsane și prea voioase din fire, ca să ajungă martire pentru o chestiune străină de religie, cum este mîncatul.

Într-o bună zi, Rosei îi veni o idee.

— Nu sîntem noi oare, din toată valea, cele mai meștere la făcut *tortillas*[1]? o întrebă ea pe soră-sa.

— Meșteșugul ăsta de la biata mama l-am învățat, răspunse Maria, cu evlavie.

— Atuncea sîntem salvate. O să facem *enchiladas*[2], *tortillas și tamales*[3]. Și o să le vindem celor din Las Pasturas del Cielo.

— Și crezi că ăia or să cumpere ? întrebă cu îndoială Maria.

— Ascultă ce-ți spun eu, Maria. La Monterey sînt mai multe locuri unde se vinde *tortillas,* nici cît degetul cel mic atît de bune ca ale noastre. Și ăia de le vînd au ajuns oameni tare bogați. Își fac veșminte noi de trei ori pe an. Și oare acele *tortillas* pot sta alături de ale noastre ? Te întreb eu așa, cu gîndul la mama noastră.

Ochii Mariei se umplură de lacrimi cînd afirmă cu înfocare :

[1] Turte de mălai, coapte pe plită sau pe piatră încinsă.

[2,3] Mîncăruri picante, specifice bucătăriei mexicane.

— Nu. În toată lumea asta n-ai să mai găsești *tortillas* cum erau acelea frămîntate de sfințitele mîini ale mamei noastre.

— Bine, atuncea — *adelante !*[1] spuse Rosa cu hotărîre. Dacă-s așa de bune cum spui și tu, lumea are să cumpere.

Urmă o săptămînă de pregătiri febrile, în cursul căreia surorile trudiră pline de năduseală, frecînd și împodobind. Cînd terminară treaba, căsuța lor avea un nou strat de var pe dinăuntru și pe dinafara pereților. Butași de năprasnică fuseseră plantați lîngă treapta din fața pragului, iar gunoaiele adunate de-a lungul anilor fuseseră strînse și arse. Încăperea din față fu transformată într-un restaurant cuprinzînd două mese acoperite cu mușama galbenă. O scîndură de brad prinsă pe gardul dinspre drum anunța : TORTILLAS, ENCHILADAS, TAMALES ȘI ALTE BUCATE SPANIOLE, R & M. LOPEZ.

Cîștigurile nu prea dădură năvală. Veni chiar foarte puțină lume. Surorile stăteau la mesele lor galbene, și așteptau. Erau copilăroase și vesele și nu prea curate. Și așa, așezate în scaun, așteptau sosirea norocului. Dar cum intra un mușteriu în prăvălie, numaidecît săreau în picioare. Rîdeau cu încîntare la fiecare vorbă a mușteriului ; se lăudau cu strămoșii lor și cu calitatea bucatelor pregătite de ele. Își suflecau mînecile pînă la coate, pentru a arăta cît de albă le este pielea, pornite cu înflăcărare să dovedească lipsa oricărei urme de

[1] Înainte ! (spaniolă).

sînge indian. Dar foarte puţini muşterii se arătară. Surorile începură să se lovească de greutăţi în treburile lor. Nu puteau face deodată multe bucate, fiindcă s-ar fi stricat dacă ar fi rămas mai multă vreme nevîndute. Pentru *tamales* este nevoie de carne proaspătă. Aşa că porniră să pună capcane pentru păsări şi iepuri ; vrăbii, mierluţe şi ciocîrlii stăteau frumuşel în colivii pînă cînd era nevoie de ele pentru *tamales*. Şi cu toate astea, afacerile lîncezeau.

Într-o dimineaţă, Rosa îi spuse surorii sale :

— Maria, trebuie să-l înhami pe bătrînul Lindo. Nu mai avem pănuşi de porumb.

Şi puse în mîna Mariei un ban de argint, îndemnînd-o :

— Cumpără doar cîteva, la Monterey. Cînd or începe treburile să meargă mai bine, o să cumpărăm multe de tot.

Ascultătoare, Maria îşi sărută sora şi porni către şopron.

— Şi... ascultă, Maria... dacă îţi mai rămîne vreun ban, o acadea pentru tine şi pentru mine... una mare.

După-amiază, cînd se întoarse acasă, Maria văzu că soră-sa e ciudat de tăcută. Strigătele, exclamaţiile scurte, întrebările privitoare la fiecare amănunt al călătoriei, nelipsite de la orice întoarcere acasă, lipseau acum. Rosa stătea pe scaun, la una din mese, iar pe chip i se vedea o încordare neguroasă. Maria se apropie cu sfială, zicîndu-i :

— Am găsit pănuşi foarte ieftine. Şi, uite, Rosa, uite acadeaua. E din cele mai mari, şi doar patru cenţi !

Rosa luă acadeaua oferită şi băgă în gură o bucată mare din capătul beţigaşului. Rămase însă tot încruntată şi dusă pe gînduri. Maria se aşeză aproape de ea şi-i zîmbi blînd, stîngaci, cerînd în tăcere să ia asupră-i o parte din povara soră-si. Rosa şedea ca de piatră şi sugea din capătul acadelei. Şi deodată, se uită drept în ochii Mariei şi îi spuse cu gravitate :

— Astăzi... astăzi m-am dat unui muşteriu.

Maria suspină adînc, cuprinsă de emoţie şi curiozitate.

— Să nu-ţi închipui lucruri greşite, continuă Rosa. N-am luat bani. Omul acela a mîncat trei *enchiladas* — trei !

Maria izbucni într-un vaier ascuţit, copilăresc, stîrnit de nervozitate.

— Fii cuminte, zise Rosa. Acum, tu ce crezi că s-ar cuveni să fac ? Trebuie să-i încurajăm pe muşterii, dacă vrem să izbutim. Şi a luat trei, Maria, trei *enchiladas !* Şi le-a plătit. Ei ? Ce crezi ?

Maria smiorcăi şi se agăţă de bravura morală reieşită din argumentele soră-si.

— Eu cred, Rosa, cred că mama noastră ar fi bucuroasă, şi mai cred că şi sufletul ei s-ar bucura, dacă ai cere iertăciune de la Maica Precista şi de la Sfînta Rosa.

Rosa zîmbi larg şi o cuprinse în braţe pe Maria.

— Tocmai asta am şi făcut. De îndată ce a plecat. Nici n-apucase bine să iasă din casă.

Maria se desprinse din braţele ei şi, cu lacrimile şiroind din ochi, plecă spre culcare. Zece minute stătu îngenuncheată în faţa micii

Fecioare prinse pe perete. Pe urmă se ridică și se azvîrli în brațele Rosei, strigînd fericită :

— Rosa, surioara mea ! Cred... cred c-am să-i încurajez și eu pe mușterii.

Surorile Lopez se alinară una pe cealaltă într-o uriașă îmbrățișare și își amestecară lacrimile de fericire.

Ziua aceea aduse o cotitură în afacerile surorilor Lopez. Ce-i drept, negustoria nu deveni chiar înfloritoare, dar de atunci încolo vîndură destule „bucate spaniole" ca să aibă totdeauna mîncare în bucătărie și strălucitoare rochii imprimate pe trupurile lor voinice. Credința și-o păstrară întreagă. Cînd oricare dintre ele păcătuia, se ducea de-a dreptul la micuța Fecioară de porțelan, pusă acum mai cu chibzuială în hol, ca să se poată ușor ajunge la ea din amîndouă camerele de dormit, și se ruga de iertare. Păcatele nu trebuiau lăsate să se adune. Fiecare era mărturisit, de îndată ce fusese făptuit. Sub imaginea Fecioarei se ivi pe podele un loc lustruit, unde îngenuncheau îmbrăcate în cămăși de noapte.

Viața deveni foarte plăcută pentru surorile Lopez. Nu se iscase nici umbră de rivalitate, fiindcă deși Rosa era mai vîrstnică și mai vitează, la înfățișare arătau aproape aidoma. Doar că Maria era puțin mai grasă, în schimb Rosa era ceva mai înaltă — și atîta tot.

Acum casa răsuna de rîsete și strigăte înflăcărate. Surorile cîntau pe deasupra pietrelor netede, în timp ce cu mîinile lor grase și voinice întindeau aluatul pentru *tortillas*. De îndată ce vreun mușteriu spunea vreo vorbă cu

haz, sau Tom Breman zicea înfulecînd a treia porție de *tamales* : „Rosa, prea trăiești pe picior mare. Traiul ăsta îndestulat are să te ducă de rîpă, dacă nu-i pui cît mai repede capăt", că amîndouă surorile se cutremurau de rîs o jumătate de ceas. O zi întreagă după aceea, pe cînd întindeau pe pietre aluatul pentru *tortillas*, își aduceau aminte de vorba de haz, și o luau de la capăt cu rîsul. Fiindcă cele două surori știau cum să păstreze rîsul, se pricepeau să-l răsfețe și să-l lingușească pînă ce reușeau să soarbă și ultimul strop din puterile lui alinătoare. Don Tom era un bărbat grozav, spuneau amîndouă. Un bărbat hazliu și... bogat. Într-un rînd mîncase cinci farfurii de *chile con carne*.[1] Și de asemenea, lucru nu prea des întîlnit la oamenii bogați, era un *hombre fuerte*[2], hehei, tare vînjos ! Aplecate deasupra pietrelor pentru *tortillas*, clătinau știutoare din cap de cîte ori se pomenea despre treaba asta, și reveneau la aduceri-aminte, ca doi cunoscători care își amintesc de un vin bun.

Nu trebuie să se înțeleagă de aici că surorile ar fi fost risipitoare cu încurajările. Nu primeau bani pentru absolut nimic în afară de bucate. Totuși, dacă un bărbat consuma trei sau mai multe porții din bucatele lor, inima slabă a surorilor plesnea de recunoștință, iar acel bărbat devenea candidat la încurajare.

Într-o noapte cu ghinion, un bărbat a cărui poftă de mîncare nu se ridicase pînă la trei

[1] Mîncare de carne cu ardei, foarte picantă, specific mexicană.

[2] Bărbat vînjos (spaniolă).

porţii de *enchiladas* îi oferi Rosei arginţii ruşinii. La vremea aceea se mai aflau de faţă şi alţi cîţiva muşterii. Oferta fusese lansată în toiul unei discuţii înfocate. Într-o clipă, zarva se curmă şi o linişte speriată îi luă locul. Maria îşi ascunse faţa în palme. Rosa se făcu palidă şi pe urmă obrajii începură să-i strălucească, invadaţi de sîngele furiei. Gîfîia din pricina emoţiei şi din ochi îi ţîşneau scîntei. Mîinile-i grase şi voinice se înălţară ca nişte vulturi şi apoi i se aşezară pe şolduri. Dar atunci cînd vorbi, glasul îi sună cu o ciudată surdină emotivă.

— Asta e o insultă pentru mine, spuse ea cu vocea sugrumată. Dumneata nu ştii, pesemne, că generalul Vallejo e aproape strămoşul nostru, atît de strîns înrudiţi sîntem. În vinele noastre curge sînge din cel mai curat. Ce-ar zice generalul Vallejo dacă ar auzi ? Îţi închipui cumva că mîna i-ar putea rămîne departe de sabie, dacă te-ar auzi cum insulţi două doamne atît de apropiate de familia lui ? Aşa crezi ? Ne spui în faţă : „Sînteţi două femei neruşinate !“ Noi, femeile care facem cele mai bune, cele mai subţiri *tortillas* din toată California.

Acum gîfîia din pricina efortului de a se stăpîni.

— N-am vrut să spun nimic, necheză vinovatul. Îţi jur pe Dumnezeul meu, Rosa, că n-am vrut să spun nimic.

Atunci mînia îi trecu. Una dintre mîini îşi luă zborul de pe şold, de data asta ca o ciocîrlie, şi aproape cu tristeţe făcu semn către uşă. Apoi Rosa spuse cu blîndeţe :

— Ieşi. Nu cred că ai avut gînduri rele, dar insulta rămîne insultă.

Şi, în vreme ce vinovatul se furişa pe uşă, continuă :

— Ei, ia să vedem, mai doreşte cineva vreo porţioară de *chile con frijoles*[1] ? Cine mai doreşte ? *Chile con frijoles* cum nu se mai află pe lume.

De obicei erau fericite cele două surori. Maria, fire foarte delicată şi tandră, planta mai multă năprasnică primprejurul casei şi împodobea gardurile cu nalbă-de-grădină. Cînd se duseră odată la Salinas, Rosa şi Maria cumpărară şi îşi dăruiră una alteia scufii de toaletă ca nişte cuiburi întoarse pe dos, împletite din panglicuţe albastre şi roşii. Era culmea culmilor ! Stînd alături, se uitară în oglindă, pe urmă întoarseră capetele şi se uitară una la alta cu oarecare tristeţe, gîndind : „Asta-i ziua cea mare. Asta e vremea pe care întotdeauna o să ne-o aducem aminte ca vreme a fericirii. Ce păcat că nu poate ţine cît am vrea noi.“

De teamă că n-are să mai ţină mult, Maria păstra totdeauna mari vaze cu flori la picioarele Fecioarei.

Temerile lor se adevereau însă rareori. Maria cumpără un mic patefon şi cîteva plăci — valsuri, tangouri. Cînd surorile întindeau aluatul cu pietrele netede, puneau maşinăria să cînte şi găteau *tortillas* în ritmul muzicii.

---

[1] Mîncare de fasole cu ardei.

Cum nici n-ar fi fost cu putință altfel, la Pășunile Raiului se răspîndiră vorbe șoptite cum că suroile Lopez erau niște femei stricate. Doamnele de pe vale le vorbeau cu răceală cînd se întîmpla ca surorile să treacă prin fața lor. Este cu neputință de știut cum de aflaseră doamnele. Lucru sigur este că bărbații lor nu le spuseseră, dar de știut știau ; totdeauna știu.

Într-o sîmbătă de dimineață, înainte de revărsatul zorilor, Maria scoase hamul cel vechi și înnădit cu sfoară și îl înhămă pe Lindo. „Curaj, băiete“, îi spuse calului pe cînd îi punea profilul, și : „Gurița, te rog, frumosule“, cînd îi punea zăbala. Apoi îl împinse îndărăt între hulubele unei trăsurici străvechi. Cu bună știință Lindo se împiedică în hulube, așa cum făcea de fiecare dată, de treizeci de ani încoace. Cînd Maria prinse șleaurile, calul întoarse capul îndărăt și se uită la ea cu amarnică și filozofică tristețe. Pe sărmanul Lindo nu-l mai interesa deloc încotro pornește. Era prea bătrîn chiar și ca să mai grăbească pasul la întoarcerea acasă, după ce se termina treaba. Acum își trase buzele de pe dinții lungi și galbeni și rînji cu deznădejde. „Nu mergem departe“, îl liniști Maria. „Și o să mergem încet. Nu trebuie să-ți fie teamă de drum, Lindo.“ Dar lui Lindo îi era într-adevăr teamă de drum. Nu putea să sufere drumul pînă la Monterey și îndărăt.

Trăsurica se aplecă în chip neliniștitor cînd Maria se cățără în ea. Maria luă cu delicatețe hățurile în mîini. „Hai, prietene“, îl îndemnă trăgînd hățurile. Lindo se scutură și se uită îndărăt la ea. „N-auzi ? Trebuie să plecăm ! Avem de făcut cumpărături la Monterey.“ Lindo clătină din cap și îndoi un genunchi ca și cînd ar fi făcut o plecăciune. Atunci Maria strigă poruncitor : „Ascultă aici, Lindo ! Trebuie să plecăm, auzi ? Și sînt neînduplecată ! Ba chiar m-am supărat pe tine.“ Apoi flutură cu îndîrjire hățurile pe deasupra crupei calului. Lindo coborî capul pînă aproape de pămînt, ca un cîine cînd miroase urma, apoi ieși încet afară din curte. Nouă mile avea de mers pînă la Monterey, și încă nouă mile îndărăt. Lindo știa bine, și fiindcă știa, era deznădăjduit. Maria, însă, după ce îi trecuse supărarea și nu mai era atît de încordată, se lăsă pe spătar și începu să fredoneze refrenul tangoului *Waltz Moon*.

Colinele sclipeau de rouă. Înviorată de aerul proaspăt și umed al dimineții, Maria începu să cînte mai tare, și chiar Lindo însuși găsi în el destulă tinerețe ca să sforăie pe nările-i bătrîne. O ciocîrlie de livadă zbura înaintea lor din stîlp în stîlp, cîntînd cu înfocare. Departe, în lungul drumului, Maria zări un bărbat mergînd pe jos. Înainte de a-l ajunge din urmă, după mersul tîrșîit ca de maimuță, îl recunoscu pe Allen Hueneker, cel mai pocit și mai fătălău bărbat de pe vale.

Allen Hueneker nu numai că mergea ca maimuțele, dar și arăta ca o maimuță. Băieții mai nevîrstnici, cînd voiau să-i ia în rîs pe prietenii lor, o făceau arătîndu-l cu degetul pe Allen și spunînd : „Uite-l pe frate-tău“. Și asta însemna o satiră ucigătoare. Allen era

atît de timid şi atît de speriat de propria-i înfăţişare, încît încercase să-şi lase favoriţi pentru a-şi mai acoperi faţa, numai că barba aspră şi rară creştea tocmai acolo unde nu s-ar fi cuvenit, sporindu-i astfel înfăţişarea de urangutan. Nevastă-sa se măritase cu el fiindcă ajunsese fată bătrînă de treizeci şi şapte de ani şi fiindcă, dintre toate cunoştinţele ei, Allen fusese singurul neînstare să se apere. Mai tîrziu se dovedi că era o femeie a cărei fire cerea drept condiţie de viaţă manifestarea geloziei. Şi cum ar fi fost peste putinţă ca în viaţa lui Allen să găsească ceva potrivit pentru gelozie, se apucă să inventeze. Începu să le înşire vecinelor tot soiul de poveşti despre isprăvile lui la femei, despre lipsa lui de credinţă şi despre nenumăratele-i păcate încă nelămurite. Poveştile astea le repetă de atîtea ori, încît ajunse să le creadă şi ea însăşi, însă vecinele rîdeau pe furiş în spatele ei de cîte ori le vorbea de păcatele lui Allen, fiindcă toată lumea din Păşunile Raiului ştia cît de timid şi de speriat era omuleţul cel urît.

Bătrînul Lindo se împiedică chiar cînd ajunse în dreptul lui Allen Hueneker. Maria se opinti în hăţuri, de parcă ar fi fost vorba să strunească din goană nestăpînită un armăsar dezlănţuit.

— Staaai, Lindo ! Linişteşte-te ! îi strigă.

Din prima clipă cînd simţi că se strîng hăţurile, Lindo împietri şi luă poziţia lui de repaos deplin, cu genunchii îndoiţi şi capul plecat spre pămînt.

— Bună dimineaţa, spuse Maria, politicoasă.

Allen se trase sfios către marginea drumului şi întoarse capul, prefăcîndu-se a privi cu multă atenţie înspre coasta unei coline, dar mormăind totuşi :

— 'Neaţa.

— Mă duc la Monterey, continuă Maria. Vrei să mergi cu trăsura ?

Allen se fîstîci şi începu să scruteze cerul în căutare de nori sau de vulturi.

— Nu mă duc decît pînă la staţia de autobuz, răspunse el morocănos.

— Şi ce dacă ? E totuşi ceva drum pînă acolo, nu ?

Allen se scărpină în favoriţi, trudindu-se să ajungă la o hotărîre. Pe urmă, mai mult ca să pună capăt situaţiei decît de dragul mersului cu trăsura, se căţără alături de trupul voinic al Mariei, care se răsuci într-o parte pentru a-i face loc, dar reveni la aceeaşi poziţie. „Dii, Lindo ! Lindo, n-auzi ? Haide, pînă nu mă supăr din nou.“ Hăţurile plescăiau mereu pe gîtul lui Lindo. Calul îşi lăsă botul spre pămînt şi o luă agale din loc.

Cîtva timp merseră în tăcere, dar foarte curînd Maria îşi aduse aminte cît de politicos lucru e să întreţii conversaţia. Aşa că îl întrebă :

— Pleci într-o călătorie, nu ?

Allen se uită la un stejar şi nu spuse nimic. După alte cîteva clipe Maria continuă :

— Eu n-am mers niciodată cu trenul, dar soră-mea, Rosa, a fost în tren. O dată s-a dus pînă la San Francisco şi o dată s-a întors îndărăt. Am auzit că oamenii foarte bogaţi po-

vestesc cît de bine e să călătorești. Și soră-mea, Rosa, spune la fel.

— Eu nu mă duc decît pînă la Salinas, zise Allen.

— Oho ! Sigur, acolo am fost și eu de multe ori. Rosa și cu mine avem mulți prieteni la Salinas. Mama noastră de-acolo era. Și tata se ducea deseori cu lemne la Salinas.

Allen se lupta din răsputeri cu steînjeneala.

— N-am izbutit cu nici un chip să pornesc Fordul, c-altminteri cu el m-aș fi dus.

— Da, aveți un Ford ?

Maria era emoționată.

— Unul de-ăla vechi.

— Am zis noi, Rosa și cu mine, că într-o bună zi, cîndva, poate o să ne luăm și noi un Ford. Atuncea o să călătorim și noi prin multe locuri. Am auzit că oamenii foarte bogați povestesc cît de bine e să călătorești.

Ca și cum ar fi dorit să intervină în conversație, un Ford vechi trecu peste creasta colinei și se năpusti cu mare zgomot înspre ei. Maria strînse hățurile. „Lindo, să fii cuminte !“ Dar Lindo nu luă în seamă nici Fordul și nici pe Maria.

În Ford se aflau domnul și doamna Munroe. Bert își răsuci capul într-o parte cînd trecură pe lîngă cei doi.

— Dumnezeule ? Ai văzut ? întrebă el rîzînd. L-ai văzut pe idolul femeilor cu Maria Lopez ?

Doamna Munroe zîmbi.

— Ce zici ? strigă deodată Bert. Ce glumă strașnică ar fi să-i spunem distinsei doamne

Hueneker că i-am văzut stimabilul soț fugind în lume cu Maria Lopez.

— Să nu cumva să faci vreo prostie de felul ăsta, se împotrivi nevastă-sa.

— Dar nu poți să spui că n-ar fi o glumă grozavă. Știi ce tot istorisește despre el.

— Nu, să nu faci una ca asta, Bert !

Între timp, Maria sporovăia cu inima deschisă alături de reținutul ei tovarăș de drum :

— Dumneata nu vii la noi pentru niște *enchiladas*. *Enchiladas* ca la noi nu se mai află. Fiindcă să știi ! de la mama noastră am învățat să le facem. Pe vremea cînd trăia mama noastră, de aici și pînă la San Juan, ba chiar și pînă la Gilroy mergea vorba că nimeni nu mai e în stare să facă *tortillas* atît de netede și atît de subțiri. Trebuie să știi că frămîntatul, da, de la frămîntat înainte de toate vine gustul bun și subțirimea unei *tortilla*. Nimeni nu frămîntă aluatul, nici măcar Rosa, atîta cît îl frămînta mama noastră. Acum mă duc la Monterey după făină, că la Monterey găsesc mai ieftină.

Allen Hueneker se ghemuise pe locul lui și nu dorea decît s-ajungă mai repede la stația de autobuz.

Abia către sfîrșitul după-amiezii se apropie Maria de casă. „Hai, că-ndată ajungem !“ strigă fericită către Lindo. „Curaj, flăcăule, o palmă de loc mai avem.“ Ardea de nerăbdare. Într-o izbucnire de porniri risipitoare, cumpărase patru bețe de acadea, dar asta nu era totul. Luase și un dar pentru Rosa, niște jar-

tiere late de mătase, cu maci roșii și uriași aplicați pe margini. Și-o și închipuia pe Rosa punîndu-și-le și pe urmă ridicînd încet fusta, cu multă sfială, bineînțeles. Amîndouă au să se uite la jartiere într-o oglindă așezată pe podea. Rosa are să-și miște puțin degetele picioarelor, pe urmă amîndouă surorile aveau să izbucnească în lacrimi de fericire.

După ce ajunseră în curte, Maria îl deshămă fără grabă pe Lindo. Știa că e foarte bine să amîni bucuriile, fiindcă în felul ăsta nu făceai decît să le sporești. Casa era foarte liniștită. În fața nu se afla nici un vehicul care să semnaleze prezența vreunor mușterii. Maria atîrnă în cui hamul cel vechi, și lui Lindo îi dădu drumul în poiană. Pe urmă luă bețele de acadea și jartierele și intră domol în casă. Rosa ședea la una dintre mesele acelea mici și era tăcută, descurajată, o Rosa neguroasă și chinuită. Ochii îi păreau sticloși și lipsiți de vedere. Mîinile grase și puternice stăteau împreunate pe masă. La intrarea Mariei nu se întoarse și nu dădu nici un semn de recunoaștere. Maria se opri și se uită la ea.

— Rosa, rosti sfioasă. Am sosit acasă, Rosa.

Rosa se întoarse încet și șopti :

— Da.

— Ești bolnavă, Rosa ?

Ochii sticloși se reîntoarseră la masă.

— Nu.

Maria ridică în sus jartierele cele minunate.

— Ți-am adus un dar, Rosa. Ia te uită, Rosa.

Încet, foarte încet, ochii Rosei se înălțară spre macii roșii și strălucitori, apoi spre fața

Mariei, care se pregătea să izbucnească în strigăte de entuziasm. Privirile Rosei se plecară în pămînt, și două lacrimi mari i se prelinseră pe cutele de lîngă nas.

— Rosa, vezi ce dar ți-am adus ? Nu-ți plac, Rosa ? Nu vrei să le pui, Rosa ?

— Tu ești surioara mea cea bună și dragă.

— Spune-mi și mie, Rosa, ce s-a întîmplat ? Ești bolnavă ? Mariei trebuie să-i spui, că doar e sora ta. S-a întîmplat ceva ?

— Da, zise Rosa cu glas spart, a venit șeriful.

De data asta Maria ciripi, cuprinsă de entuziasm :

— Șeriful ? A venit șeriful ? Acuma nu mai avem nici o grijă. Ne îmbogățim sigur. Și cîte *enchiladas* a luat, Rosa ? Spune-mi și mie, cîte i-ai dat șerifului ?

Rosa părăsi starea acea de toropeală. Se duse la Maria și o cuprinse în brațe, ca o mamă, zicînd :

— Biata mea surioară ! De acum n-o să mai putem vinde niciodată vreo porție de *enchiladas*. De-acum va trebui să trăim iarăși așa cum trăiam odată, fără rochii noi.

— Ți-ai pierdut mințile, Rosa. De ce vorbești așa cu mine ?

— Ăsta-i adevărul. A venit șeriful și mi-a spus : „Am o plîngere. Am primit o plîngere că țineți aici o casă de stricăciune." „Asta-i o minciună", i-am răspuns. „O minciună și o insultă față de mama noastră și de generalul Vallejo." „Eu am o plîngere", a spus iar șeri-

ful. „Trebuie să închideți prăvălia, c-altminteri sînt nevoit să vă arestez pentru vina de a ține o casă de stricăciune." „Da' e-o minciună", i-am spus iar, încercînd din nou să-l facă să înțeleagă. „Eu am primit în după-amiaza asta o plîngere", a zis el iarăși. „Și dacă primesc plîngere, nu mai pot face nimic, fiindcă vezi tu, Rosa" — mi-a spus prietenește — „eu nu sînt decît slujitorul celor care fac plîngeri." Și-acuma vezi și tu, Maria, surioara mea, că trebuie să ne întoarcem la viața noastră cea veche.

Se desprinse de lîngă sora împietrită și se întoarse la masa ei. Cîteva clipe Maria încercă să înțeleagă, apoi izbucni într-un plîns cu hohote nestăpînite.

— Liniștește-te, Maria ! Eu am stat și m-am tot gîndit. Știi bine că o să murim de foame dacă nu putem vinde *enchiladas*. Să nu mă învinuiești cu prea mare asprime dacă îți spun astea. Eu m-am hotărît. Să știi, Maria ! Am să mă duc la San Francisco și am să fiu o femeie stricată.

Capul Rosei se prăbuși pe mîinile grase. Hohotele Mariei încetaseră. Se strecură lîngă soră-sa și șopti îngrozită :

— Pentru bani ?

— Da, strigă crunt Rosa. Pentru bani. Pentru o grămadă întreagă de bani. Și fie ca buna noastră mamă să mă ierte.

Atunci Maria plecă de lîngă ea, se strecură în coridor și se opri în fața Mariei de porțelan, strigînd :

— Am aprins candele. N-a trecut zi să nu aduc flori. Sfîntă Fecioară, ce-ai avut cu noi ? De ce îngădui să se petreacă lucrurile astea ?

Pe urmă căzu în genunchi și se rugă. De cincizeci de ori rosti *Ave Maria !* Se închină și se ridică în picioare. Chipul îi era tras, dar hotărît.

În odaia cealaltă, Rosa stătea tot aplecată asupra mesei.

— Rosa ! strigă Maria cu glas pătrunzător. Sînt sora ta. Ce ești tu, sînt și eu, și trase adînc aer în piept. Rosa, am să merg și eu cu tine la San Francisco. Am să fiu și eu, și eu, o femeie stricată...

Atunci toropeala Rosei se risipi. Sări în picioare, deschise larg brațele și oferi nemărginita ei îmbrățișare. Iar după aceea, multă vreme au plîns cu sughițuri surorile Lopez, strîngîndu-se în brațe una pe cealaltă.

Opt

MOLLY MORGAN COBORÎ DIN TREN LA Salinas și așteptă autobuzul vreme de trei sferturi de ceas. În automobilul acela mare nu erau decît șoferul și Molly.

— Știți, spuse Molly, n-am mai fost niciodată pînă acum la Pășunile Raiului. E departe de la autostradă ?

— Cam vreo trei mile, răspunse șoferul.

— Și e vreo mașină cu care să mă pot duce pînă la vale ?

— Nu, n-aveţi maşină, dacă nu vă aşteaptă cineva.

— Dar cum ajunge lumea acolo ?

Şoferul trecu peste trupul lăţit pe şosea al unui iepure, lăsînd să se vadă oarecare satisfacţie. Dar găsi cu cale să se scuze :

— Eu nu-i calc decît dacă sînt morţi. Pe întuneric, dacă se zăpăcesc în lumina farurilor, caut să-i ocolesc.

— Da, dar cum fac eu să ajung la Păşunile Raiului ?

— Nu ştiu. Pe jos, cred. Multă lume se duce pe jos, dacă nu-i aşteaptă nimeni.

După ce şoferul o lăsă să coboare la capătul noroiosului drum lăturalnic, Molly Morgan îşi ridică necăjită valiza şi porni către pîrîul ce curgea printre coline. Un vechi camion Ford opri scîrţîind în dreptul ei.

— Mergeţi în vale, doamnă ?

— O ! Da... acolo mă duc.

— Bine. Atunci suiţi-vă. N-aveţi de ce vă teme. Eu sînt Pat Humbert şi locuiesc în vale, la Păşuni.

Molly se uită la omul acela încruntat şi răspunse la prezentare :

— Eu sînt noua profesoară. Vreau să spun : sper să fiu. Ştiţi unde stă domnul Whiteside ?

— Sigur, chiar pe acolo trec. E secretarul comitetului. Ştiţi, şi eu fac parte din comitetul şcolar. Ne tot întrebam ce fel veţi fi arătînd la chip. Pe urmă se simţi stînjenit din pricina celor spuse, şi obrajii i se înroşiră sub crusta de praf. Bineînţeles, adică ce fel de *om* sînteţi. Profesoara dinainte a avut o mulţime de

necazuri. Bună profesoară, dar nu stătea bine cu sănătatea... era cam nervoasă. Pînă la urmă s-a retras din cauză de boală.

Molly îşi morfolea vîrfurile degetelor mănuşii.

— În hîrtia mea se spune că trebuie să vorbesc cu domnul Whiteside. E om de treabă ? Nu asta vreau să spun. Adică... e... ce fel de om e ?

— Ei, cu Whiteside o să vă descurcaţi uşor. E un bătrînel tare de treabă. S-a născut în casa unde locuieşte. Şi a fost şi la universitate. Om cu inimă largă. E preşedintele comitetului de vreo douăzeci de ani şi mai bine.

Cînd Pat Humbert o lăsă în faţa vechii şi încăpătoarei case a lui John Whiteside, era de-a dreptul speriată. „Ei, acuma-i acuma“, îşi spuse. „Dar n-are de ce să-mi fie frică. Nu-mi poate face nici un rău.“ Molly avea nouăsprezece ani. Simţea că întîlnirea asta, legată de prima ei slujbă, reprezenta un moment de cotitură în întreaga-i existenţă.

Cărarea de la poartă la intrarea în casă nu avu darul s-o liniştească, fiindcă trecea printre brazde înguste de flori dese şi scunde, îngrădite de scîndurele puse acolo ca pentru à vesti : „Creşteţi şi vă înmulţiţi, dar nu creşteţi prea înalte, nici nu mă înmulţiţi prea cu spor şi, mai înainte de orice, nu vă atingeţi de cărare !“ Florile acelea lăsau să se vadă existenţa unor mîini, a unor mîini care îndreptau şi diriguiau. Casa mare şi albă arăta maiestuos. Jaluzelele de lemn galben stăteau trase pentru a se împotrivi soarelui amiezii. Abia la ju-

mătatea potecii putu să vadă intrarea. Era acolo o verandă la fel de largă și caldă și ospitalieră ca o îmbrățișare. Un gînd îi trecu prin minte : „E sigur că, după felul cum arată intrarea, poți spune cît de primitoare e o casă. Ia să zicem că n-ar avea decît o ușă îngustă și fără verandă." Dar în ciuda treptelor largi și a ușii masive, sfielile n-o părăsiseră în clipa cînd sună. Ușa se deschise și în prag se ivi o femeie voinică, plăcută și zîmbitoare.

— Sper că n-ați venit să-mi vindeți ceva, spuse doamna Whiteside. Niciodată nu vreau să cumpăr nimic și totdeauna cumpăr, iar pe urmă m-apucă furiile.

Molly începu să rîdă. Dintr-o dată se simțea foarte fericită. Pînă în clipa aceea nici nu știuse cît de speriată fusese.

— Vai, nu. Sînt noua profesoară a școlii dumneavoastră. Am o hîrtie în care se spune că trebuie să stau de vorbă cu domnul Whiteside. Aș putea să-l văd ?

— Păi, e vremea prînzului și tocmai își termină masa. Dumneata ai mîncat ?

— O, bineînțeles. Adică... nu.

Doamna Whiteside chicoti și se trase în lături pentru a-i face loc să intre.

— Bine, mă bucur că ești sinceră.

Apoi o conduse pe Molly într-o sufragerie mare, lambrisată, și cu multe vitrine. Masa pătrată era plină de farfurii și tacîmuri rămase acolo după ce fuseseră folosite.

— Ia te uită, probabil că John a isprăvit și a plecat. Stai jos, domnișoară. Numaidecît aduc îndărăt mîncarea.

— Vai, nu. Vă rog nu, mulțumesc, nu. Nu vreau decît să vorbesc o clipă cu domnul Whiteside și pe urmă plec.

— Stai jos. Ai nevoie să prinzi puteri, ca să poți da ochii cu John.

— E... e foarte aspru... cu profesorii noi, vreau să spun ?

— Ei, răspunse doamna Whiteside, asta depinde. Cu cei care n-au stat la masă e ca o fiară. Țipă la ei. Dar cu cei care tocmai s-au ridicat de la masă nu-i decît hain.

Molly rîse fericită și spuse :

— Aveți copii. Cred că ați crescut mulți copii... și vi-s dragi.

Doamna Whiteside se încruntă.

— Un copil m-a crescut pe mine. M-a făcut să cresc pînă am trecut dincolo de acoperiș. Mi-a fost foarte greu. Acuma e plecat să vadă de vaci, sărăcuțul. De crescut nu cred că l-am crescut prea înalt.

După ce Molly termină masa, doamna Whiteside deschise o ușă laterală și strigă :

— John, vrea să te vadă cineva.

O împinse pe Molly peste prag, într-o cameră ce arăta ca un fel de bibliotecă, fiindcă erau acolo dulapuri masive, încărcate cu cărți groase, vechi și frumoase, toate înscrise cu aur. Dar era un fel de salon. Avea un șemineu de cărămidă cu consolă de țigle micuțe și roșii și cu cele mai ciudate vaze rînduite pe ea. Atîrnată într-un cui deasupra consolei, într-adevăr atîrnată ca o pușcă de bandulieră, stătea o uriașă lulea de spumă de mare în stil Jaegar. Fotolii mari de piele, cu ciucuri din ace-

lași material, erau așezate dinaintea șemineului, toate fiind fotolii-leagăn prevăzute cu arcuri dintr-acelea care cîntă cînd te balansezi. Și, în fine, camera mai era un fel de birou, fiindcă tot acolo se găsea o masă de scris cu rulou, de modă veche, și la ea ședea John Whiteside. Cînd ridică privirea, Molly văzu că are ochii cei mai blînzi și în același timp cei mai severi întîlniți de ea vreodată și, de asemenea, cel mai alb păr. Păr cu adevărat alb-albăstriu, mătăsos și bogat.

— Mă numesc Mary Morgan, începu ea solemn.

— A ! da, domnișoara Morgan, te așteptam. Ia loc, te rog.

Se așeză pe unul dintre fotoliile-leagăn, arcurile scîncîră cu dulce durere, și Molly spuse :

— Îmi plac foarte mult fotoliile astea. Aveam și noi unul, cînd eram copil.

Apoi se simți stînjenită.

— Am venit să vorbesc cu dumneavoastră despre postul de profesoară. Așa se spune în hîrtiile mele.

— Nu trebuie să fii atît de încordată, domnișoară Morgan. De ani de zile stau de vorbă cu fiecare profesor venit la noi. Și, adăugă zîmbind, încă nu prea mă pricep cum să procedez.

— Vai... mă bucur, domnule Whiteside. Pînă acum nu m-am mai prezentat la nici o slujbă. Și vă rog să mă credeți că mi-e într-adevăr teamă.

— Apăi, domnișoară Morgan, după cîte îmi pot da eu seama, rostul acestei întîlniri e să-mi spui cîte ceva despre ce-ai făcut pînă acum și despre ce fel de om ești. S-ar cuveni ca, după cele ce-ai să-mi spui dumneata, să te cunosc cît de cît. Și acum, după ce știi ce aș dori, presupun că ai să te intimidezi și ai să te străduiești să lași o impresie cît mai bună. Poate că de mi-ai povesti pe scurt cîte ceva despre dumneata, am termina treaba cu bine. Cîteva cuvinte despre ce fel de fată ești și despre locurile de unde vii.

Molly se grăbi să încuviințeze dînd din cap.

— Da, am să-ncerc, domnule Whiteside.

Și își întoarse toate gîndurile înspre trecut. *Vedea casa veche, sărăcăcioasă și nevăruită, cu prispa ei largă din spate și lighenele sprijinite de balustradă. Sus, cățărați în salcia cea mare, se aflau cei doi frați, Joe și Tom, și strigau de zor : „Acuma eu-s vultur". „Eu îs papagal." „Acuma eu-s un cocoș bătrîn." „Ia uită-te ce fac eu !"*

Oblonul de dinaintea ușii din spate era dat la o parte și mama ei se apleca înafară, obosită. Părul nu-i ședea niciodată lins, oricît de mult l-ar fi pieptănat. Șuvițe groase îi atîrnau pe lîngă obraji. Ochii îi erau totdeauna puțin înroșiți, iar mîinile și încheieturile adînc crăpate. „Tom ! Joe !" striga mama. „O să cădeți de-acolo. Nu mă mai necăjiți atîta, băieți. Chiar nu țineți deloc la mama voastră ?" Glasurile din copac conteneau. Cheful de strigăte ale vulturului și cocoșului se îneca în păreri de rău. Molly ședea în țărînă, înfășura o

zdreanță în jurul unui băț și se silea să vadă în alcătuirea aceea o doamnă înaltă, frumos îmbrăcată. „Molly, vino în casă și stai cu mama. Astăzi sînt așa de obosită.“

Molly înfigea bățul în țărîna adîncă și șoptea fioroasă: „Domnișoară, am să te bat cu biciul la poponețul gol, cînd m-oi întoarce.“ Pe urmă, ascultătoare, se ducea în casă.

Mama stătea în bucătărie, pe un scaun cu spetează dreaptă. „Urcă-te aici, Molly! Stai puțin cu mine. Iubește-mă, Molly! Iubește-o puțin pe mămica. Tu ești fețița mamei cea cuminte, nu-i așa?“ Molly se foia pe scaun. „N-o iubești pe mămica ta, Molly?“

Fetița era tare nefericită. Știa că peste cîteva clipe maică-sa avea să înceapă a plînge și atunci trebuia neapărat să-i mîngîie părul aspru. Și ea și frații ei știau că trebuie să-și iubească mama. Fiindcă mama era aceea care făcea totul pentru ei, totul. Le era rușine că nu puteau suferi să stea lîngă dînsa, dar nu erau în stare să îndepărteze aversiunea asta. Cînd îi chema și se aflau undeva unde nu puteau fi văzuți, se prefăceau că n-aud și se depărtau pe furiș, vorbind în șoaptă.

— Da, trebuie să încep prin a vă spune că am fost foarte săraci, îi spuse Molly lui John Whiteside. Cred că am fost chiar săraci lipiți pămîntului. Am avut doi frați, puțin mai mari decît mine. Tata a fost comis-voiajor, dar cu toate astea mama trebuia să muncească. A muncit din răsputeri, cumplit s-a zbătut pentru noi.

Cam o dată la fiecare șase luni, se petrecea un eveniment cu totul deosebit. Dimineața, mama se furișa tăcută din dormitor. Avea părul pieptănat atît de lins cît era cu putință; ochii îi scînteiau și se vedea că e fericită; atunci arăta aproape frumoasă. Le spunea în șoaptă: „Liniște, copii! E tata acasă.“

Molly și frații ei se furișau afară, însă chiar și în curte vorbeau în șoaptă, deși cu înflăcărare. Vestea străbătea cu iuțeală printre vecini. De îndată curtea se umplea de copii care tot șopteau între ei. „Zice că a venit tatăl lor.“ „E-adevărat că a venit taică-tău?“ „De data asta pe unde a mai fost? Pe la vremea prînzului se adunau în curte vreo doisprezece copii și toți își făceau semn unul altuia să păstreze liniște.

Cam pe la prînz oblonul ușii de pe prispă se deschidea brusc și pocnea izbindu-se de perete. Tatăl lor sărea afară și striga: „Ura! Ura, copii!“ Molly și frații ei dădeau năvală asupra lui și îi îmbrățișau picioarele, iar el îi ridica și îi azvîrlea în aer ca pe niște pisoi.

Doamna Morgan se agita pe de lături, cloncănind înfrigurată: „Copii, copii, nu murdăriți hainele tatii.“

Copiii de prin vecini se dădeau de-a tumba, se luau la trîntă și țipau de bucurie. Era cea mai frumoasă dintre sărbători.

„Așteptați puțin, și-o să vedeți voi“, striga tatăl lor. „Așteptați, ca să v-arăt ce v-am adus. Acuma e secret, nu se știe.“ Iar cînd se mai potoleau puțin, el își aducea valiza pe prispă și o deschidea. Se aflau în ea daruri cum ni-

meni nu mai văzuse vreodată: jucării mecanice nemaiîntîlnite — gîndaci de tinichea care umblau, dansatori negri făcuți din lemn, și excavatoare cu aburi săpînd în nisip, care îți luau răsuflarea. Mai erau splendide bile de sticlă cu urși și cîini închiși înlăuntru. Avea cîte un lucru pentru fiecare, ba chiar mai multe pentru oricare dintre copii. Parcă toate marile sărbători s-ar fi adunat într-o singură zi.

De obicei, doar către seară copii se potoleau îndeajuns, atît cît nici unul dintre ei să nu mai țipe din cînd în cînd. Oricum, pînă la urmă George Morgan se așeza pe trepte, toți copii se adunau în jurul lui, iar el își povestea aventurile. De data asta fusese în Mexic, unde tocmai se desfășura o revoluție. Încă o dată se dusese pînă în Honolulu, văzuse vulcanul și mersese cu schiurile pe valuri. Întotdeauna era vorba de orașe și de oameni, de oameni tare ciudați; întotdeauna aventuri și sute de întîmplări minunate, mai minunate decît tot ce auziseră ei vreodată. După ce se terminau orele de școală, neapărat trebuiau să se adune, ca să asculte și iar să asculte. Nu se putea povesti totul dintr-o dată. Și pe toată fața pămîntului umbla George Morgan, adunînd aventuri dintre cele mai uluitoare.

— În toată vremea cît am stat acasă, continuă domnișoara Morgan, aș spune că nici n-am avut tată. Făcea ce făcea și pe acasă venea foarte rar, întorcîndu-se din călătoriile lui de afaceri.

John Whiteside încuviință, dînd din cap cu gravitate.

Mîinile tinerei profesoare se frămîntau în poală și ochii i se umeziseră.

Atunci, cînd venise cu un cățeluș bondoc și lînos, vîrît într-o cutie, și care de îndată ce a fost scos de acolo a făcut pipi pe podele.

— Ce fel de cîine e ăsta? întrebă Tom arătîndu-se cît mai blazat cu putință.

Tatăl lor hohotea de rîs. Era atît de tînăr! Părea cu douăzeci de ani mai tînăr decît mama. „E-un cîine de un dolar și jumătate", explica tatăl. „Cu un dolar și jumătate poți lua fel de feluri de cîini. Treaba vine cam așa... Să zicem că intri într-o bombonerie și spui: «Vreau de cinci cenți bomboane spirtoase și gumă de mestecat și lemn dulce și altă gumă, de zmeură.» Ei, uite-așa am intrat și eu în prăvălie și am spus: «Dați-mi cîine de-un dolar și jumătate.». De felul ăsta e cîinele. Molly e stăpîna lui și trebuie să-i dea un nume."

— Am să-i spun George, zise Molly.

Tatăl se înclina ciudat dinaintea ei și îi spunea: „Mulțumesc, Molly." Și toți băgau de seamă că nu o lua în rîs.

A doua zi Molly se scula tare de dimineață și se ducea cu George în curte, să-i destăinuiască secretele. Îi arăta comoara unde erau îngropați doi bănuți și un nasture de aur de la haina unui polițist. Îl ridica și îl punea cu labele dinainte deasupra gardului, ca să se poată uita de-a lungul străzii și să vadă școala. Pe urmă se suia în salcie, cu George la subțioară. Tom ieșea afară din casă și începea

să țopăie la poalele salciei. „Bagă de seamă să nu-l scapi jos“, striga Tom și chiar atunci cățelul se zbătea în brațele ei și cădea. Se oprea pe pămîntul bătătorit, cu o bufnitură slabă și nesuferită. O labă i se întindea în lături, într-o poziție fără noimă, și cățelul scheuna scoțînd țipete prelungi și cumplite, și hohotind înainte de a trage aer în piept. Molly se dădea jos din copac, întristată și uluită de întîmplarea aceea. Tom stătea aplecat peste cățel, cu obrajii albi, schimonosiți de durere, iar George, cățelul, tot scheuna și scheuna întruna.

„Nu-l putem lăsa în halul ăsta“, striga Tom. „Nu puteam să-l lăsăm așa, să se chinuie.“ Dădea fuga la stiva de lemn și aducea o secure. Molly era prea uluită ca să-și întoarcă privirile, dar Tom închidea ochii și lovea. Scheunăturile încetau într-o clipă. Tom azvîrlea securea din mînă și sărea peste gardul din fund. Molly îl vedea cum gonește în neștire, de parcă l-ar fi urmărit cineva.

În clipa aceea Joe și tatăl ei ieșeau pe ușa din spate. Molly își aducea aminte cît de turburat și tras și cenușiu era chipul tatălui cînd se uita la cățeluș. Pe chip îi stătea întipărit ceva ce o făcea pe Molly să izbucnească în plîns. „L-am scăpat de sus, din copac, și cățelul s-a rănit, și Tom a dat în el cu securea, și pe urmă Tom a fugit.“ Glasul îi era copleșit de tristețe. Tatăl strîngea capul fetiței lîngă coapsa lui și zicea :

„Bietul Tom! Molly, să ții minte bine că niciodată nu trebuie să-i pomenești lui Tom de întîmplarea asta, și niciodată să nu-l lași să citească în ochii tăi că îți aduci aminte de ea.“ Arunca un sac de iută peste trupul cățelului și vorbea mai departe: „Acuma trebuie să-i facem înmormîntarea. V-am povestit vreodată despre înmormîntarea chinezească la care am fost eu, despre hîrtiile colorate pe care le aruncă în vînt și despre purcelușii fripți puși pe mormînt?“ Joe se trăgea mai aproape și pînă și în ochii micuței Molly se aprindeau scîntei de curiozitate. „Ei, uite-așa a fost...“

Molly înălță ochii spre John Whiteside și văzu că părea să cerceteze o hîrtie de pe birou. Urmă :

— Cînd aveam doisprezece ani, tata a murit într-un accident.

Vizitele acestea minunate durau de obicei cam două săptămîni. Totdeauna venea cîte o după-amiază cînd George Morgan pleca în oraș și nu se mai întorcea decît tîrziu în noapte. Mama îi culca devreme pe copii, dar ei izbuteau să-l audă cum revenea acasă, cum se împiedica ușurel de mobile, și îi puteau auzi glasul prin perete. Doar în asemenea prilejuri glasul lui suna trist și descurajat. Copiii stăteau întinși în pat, își țineau răsuflarea, și știau ce înseamnă asta. Dimineața avea să fie plecat, și inimile lor plecate împreună cu el.

Discutau la nesfîrșit despre îndeletnicirile tatălui. Era un argonaut plin de veselie, un cavaler împlătoșat în argint. Virtutea și Curajul și Frumusețea — pe toate le ținea sub stăpînire. Băieții obișnuiau să spună: „Odată,

odată cînd o să ne facem mari, avem să ne ducem și noi cu el să vedem toate minunățiile acelea."

— Și eu o să mă duc, stăruia Molly.

— Ei, asta-i. Tu ești fată. Doar știi bine că nu poți să te duci.

— Ba tata o să mă lase să mă duc, și voi știți bine c-o să mă lase. Ba cîteodată are să mă ia numai pe mine. Lasă că vedeți voi dacă nu mă ia.

După plecarea lui, mama devenea din nou plîngăreață și ochii i se înroșeau. Cu glas tînguitor le cerea dragostea, ca și cînd ar fi fost vorba de un pachet pe care i l-ar fi putut pune în mînă.

Și o dată s-a întîmplat ca tatăl lor să plece și să nu se mai întoarcă. Niciodată nu le trimisese vreun ban și niciodată nu le scrisese, dar de data asta dispăruse cu desăvîrșire — atît și nimic mai mult. Vreme de doi ani au așteptat, iar după aceea mama le spuse că trebuie să fi murit. Copiii se cutremurau la gîndul ăsta, dar refuzau să creadă în el, fiindcă atunci cînd e atît de mîndru și frumos ca tatăl lor, nimeni nu poate să moară. Undeva, cine știe unde pe fața pămîntului ăstuia, el se afla prins în cine știe ce aventuri. Existau, fără îndoială pricini temeinice care nu-l lăsau să se întoarcă la ei. Și într-o zi, cînd pricinile acelea aveau să fie înlăturate, va veni: odată, dimineața, are să se arate, încărcat cu daruri mai minunate și istorisiri mai încîntătoare decît toate cele dinainte. Dar mama zicea că trebuie să i se fi întîmplat vreo nenorocire.

Trebuia să fi murit. Mama era înnebunită. Citea anunțurile acelea care i-ar fi putut oferi posibilitatea de a cîștiga ceva bani muncind acasă. Copiii făceau flori de hîrtie și, copleșiți de rușine, încercau să le vîndă. Băieții încercau să facă pe comisionarii la magazine și întreaga familie aproape că se stingea de foame. În cele din urmă, cînd nu mai puteau îndura, băieții fugeau de acasă și se înrolau în marină. După aceea Molly îi vedea la fel de rar cum îl văzuse pe taică-său, și erau atît de schimbați, atît de aspri și violenți, încît de la o vreme nici nu o mai interesau; frații ei deveniseră niște străini.

— Am terminat liceul și pe urmă m-am înscris la Colegiul Pedagogic din San Jose. Pentru cameră și întreținere munceam acasă la doamna Allen Morit. Mama a murit înainte ca eu să fi terminat școala, așa încît, după cum vedeți, aș putea spune că sînt un fel de orfană.

— Îmi pare rău, murmură cu blîndețe John Whiteside.

Molly roși.

— Toate astea nu vi le-am spus nici pe departe cu gîndul de a vă cîștiga bunăvoința, domnule Whiteside. Ați dorit să aflați cîte ceva despre mine. Odată și odată fiecare trebuie să rămînă orfan.

— Da, conveni domnul Whiteside. Și eu sînt orfan, mi se pare.

Molly muncea pentru cameră și întreținere. Muncea ca o slujnică obișnuită, numai că nu primea plată. Banii de îmbrăcăminte trebuiau

adunați muncind la o prăvălie, în timpul vacanței de vară. Doamna Morit socotea că le învață pe fete o meserie și adeseori spunea: „Eu pot lua o fată cu totul nepricepută, care nu face nici doi bani, iar după ce lucrează la mine șase luni, poate să cîștige și cincizeci de dolari pe lună. O mulțime de cucoane știu asta, și aproape că mi le smulg din casă. Acum încerc pentru prima oară cu o elevă de școală, dar pînă și ea a făcut progrese remarcabile. Totuși, citește prea mult. Eu totdeauna am spus că o slujnică trebuie să doarmă la ceasurile zece, altminteri nu-și poate face treaba așa cum se cuvine.“

Metoda doamnei Morit era dojana și cicăleala neîntrerupte, rostite pe ton precis și ferm. „Ascultă, Molly, nu vreau să-ți caut nod în papură, dar dacă n-ai să ștergi mai bine argintăria, are să se păteze.“ — „Uite, aici se pune cuțitul de unt, Molly. Paharul poți să-l așezi dincoace.“

„Obișnuiesc să dau explicații pentru fiecare lucru“, le spunea doamna Morit prietenelor ei.

Seara, după ce spăla vasele, Molly se așeza pe pat și învăța, iar cînd nu mai avea lumină, se întindea și își îndrepta gîndurile către taică-său. Era ceva ridicol, știa. Era pierdere de vreme. Taică-său apărea în ușă, îmbrăcat în redingotă, pantaloni reiați și cu joben pe cap. Avea în mînă un buchet imens de trandafiri roșii. „N-am putut veni mai curînd, Molly. Pune-ți repede haina pe tine. Mai întîi ne ducem să luăm rochia aceea de seară din vitrină de la Prussia, *dar trebuie să ne grăbim. Am bilete pentru trenul de New York de la noapte. Hai, Molly, grăbește-te! Nu sta așa, cu gura căscată.“ Era o prostie. Taică-său murise. Nu, ea nu credea că murise. Undeva pe lumea asta trăia înconjurat de frumuseți, și într-o bună zi avea să se întoarcă.*

Molly îi spunea, la școală, unei prietene: „De fapt, nu cred cu adevărat, înțelegi, dar nici nu refuz să cred. Dacă aș afla vreodată că a murit, ar fi îngrozitor. Nu știu ce aș face atunci. Nici nu vreau să mă gîndesc că aș putea să știu că e mort.“

La moartea maică-si nu prea încercă alte simțăminte în afară de rușine. Maică-sa dorise atît de mult să fie iubită, dar nu se pricepuse să cîștige dragostea. Stăruința ei obositoare îi sîcîise pe copii și îi alungase de lîngă ea.

— Ei, asta-i cam tot, încheie Molly. Mi-am luat diploma și pe urmă am fost trimisă aici.

— A fost aproape cea mai lesnicioasă întrevedere de felul acesta pe care am avut-o vreodată, mărturisi John Whiteside.

— Atunci, credeți că pot căpăta postul?

Bătrînul aruncă o privire iute, furișată, către luleaua cea mare atîrnată deasupra consolei.

„E prietena lui,“ se gîndi Molly, „Lulelei îi împărtășește el tainele.“

— Da, cred că o să obții postul. Ba chiar aș zice că l-ai și ocupat. Dar, ia spune-mi, domnișoară Morgan, unde ai de gînd să locuiești? Trebuie să-ți găsești undeva cameră și pensiune.

Înainte de a ști ce se pregătea să spună, cuvintele îi țîșniră de pe buze :

— Aș vrea să stau aici.

John Whiteside căscă ochii a mirare.

— Dar noi n-am ținut niciodată pe cineva în pensiune, domnișoară Morgan.

— Vai, îmi pare rău de ce-am spus. Dar mi-a plăcut atît de mult aici, înțelegeți ?

Bătrînul Whiteside strigă : „Willa !", iar cînd nevastă-sa apăru în pragul ușii pe jumătate deschise, spuse :

— Domnișoara vrea să stea în pensiune la noi. E profesoara cea nouă.

Doamna Whiteside se încruntă.

— Nici prin cap să nu-ți treacă. Nu primim niciodată în pensiune. Și-i prea drăguță ca să rămînă în preajma trăsnitului de Bill. Ce s-ar mai alege de vacile lui ? S-ar ivi o mulțime de necazuri... Ai putea să dormi în dormitorul al treilea de sus, continuă adresîndu-se către Molly. Oricum, acolo nu prea bate soarele.

Viața căpătă alt chip. Dintr-o dată, Molly se văzu regină. Copiii de la școală au adorat-o din prima zi, fiindcă era în stare să-i înțeleagă și, lucru încă mai însemnat, îi lăsa pe copii s-o înțeleagă. Îi trebui oarecare vreme ca să-și dea seama că ajunsese o persoană însemnată. Dacă doi inși nu se înțelegeau la magazin asupra unei chestiuni de istorie, de literatură, sau de matematici și orice argumente cădeau baltă, discuția se încheia cu : „Las' că mergem la profesoară ! Chiar dacă nu știe, caută ea undeva și găsește." Molly era tare mîndră că e în stare să hotărască în asemenea dispute. La

petreceri trebuia să dea o mînă de ajutor pentru decorarea încăperilor și să pună la cale pregătirea gustărilor.

„Cred că ar fi bine să punem pretutindeni crenguțe de brad. Sînt frumoase și răspîndesc o mireasmă atît de plăcută. Miros a petrecere." Lumea socotea că ea trebuie să le știe pe toate și să ajute la toate.

Acasă, la familia Whiteside, trudea în bucătărie sub mormăielile Willei. După șase luni, doamna Whiteside îl bodogănea pe bărbatu-său : „Păi, dacă Bill ar avea vreun dram de minte. Dar ce să zic", continua, „dacă ea ar avea vreun dram de minte..." Și aici se oprea.

Seara tîrziu, Molly întocmea scrisori către puținele prietene pe care și le făcuse la Colegiul Pedagogic, scrisori pline de mici povestiri privitoare la vecini și încărcate de bucurie. Trebuia să se ducă la toate sindrofiile, fiindcă așa cerea importanța socială a postului ei. Sîmbătă hoinărea pe coline și aducea de acolo ferigi și flori de cîmp, pe care le răspîndea prin casă.

Bill Whiteside se uită o dată la Molly și pe urmă se întoarse cu mare zor la vacile lui. Trecu multă vreme pînă găsi curajul să stea de vorbă cu ea mai îndelung. Era un tînăr voinic și simplu, neînzestrat nici cu chibzuința tatălui și nici cu umorul mamei. Pînă la urmă, totuși, ajunse să umble după Molly și să se uite la ea din depărtare.

Într-o seară, simțind parcă nevoia de a mulțumi într-un fel pentru fericirea de acum, Molly îi vorbi lui Bill despre tatăl ei. Stăteau

amîndoi așezați în scaune de pînză pe veranda largă și așteptau să răsară luna. Îi povesti despre vizitele și apoi despre dispariția lui.

— Înțelegi ce am, Bill? strigă Molly. Încîntătorul meu tată se află undeva. E al meu. Și *tu* crezi că trăiește, nu-i așa, Bill?

— S-ar putea, răspunse Bill. Din cîte spui, era totuși cam un fel de trîntor lipsit de simțul răspunderii. Iartă-mă, Molly. Oricum, dacă mai trăiește, e ciudat că n-a scris niciodată.

Molly îngheță. Era chiar raționamentul pe care atîta vreme izbutise să-l ocolească.

— Bineînțeles, zise ea înțepată. Știu asta. Acum am puțină treabă, Bill.

Sus de tot, pe o colină care mărginea valea Pășunilor Raiului, se găsea o veche cabană de unde puteai să vezi toate locurile și toate drumurile din împrejurimi. Se spunea că banditul Vasquez clădise cabana și stătuse în ea timp de un an, în vreme ce poterele scormoneau pretutindeni în căutarea lui. Era un loc vestit. Toată lumea de pe vale fusese s-o vadă, într-o împrejurare sau alta. Aproape fiecare om o întreba pe Molly „dacă se dusese ori încă nu se dusese s-o vadă. „Nu“, răspundea Molly, „dar am să mă duc într-o bună zi. Într-o sîmbătă. Știu care e cărarea într-acolo.“ Într-o dimineață își puse cizmele cele noi de călătorie și fusta de catifea. Bill se apropie sfios și se oferi s-o însoțească.

— Nu, răspunse Molly. Tu ai treabă. Nu pot să te iau de la lucru.

— Dă-o dracului de treabă! zise Bill.

— Știi, aș prefera să mă duc singură. Nu vreau să te supăr, Bill, însă chiar vreau să mă duc singură.

Îi părea rău că nu-l lasă s-o însoțească, dar observația lui în legătură cu taică-său o speriase. „Vreau să trăiesc o aventură“, își spunea. „Dacă vine și Bill, nu mai e nici un fel de aventură. Ar fi o simplă excursie“. Îi trebui un ceas și jumătate ca să urce cărarea pieptișă de sub stejari. Frunzele de pe pămînt erau alunecoase ca sticla, și soarele ardea cu putere. Miresme îmbătătoare de ferigă, de mușchi umed și de *yerba buena* îmbălsămau aerul. Cînd, în cele din urmă, ajunse în vîrful crestei gîfîia și era transpirată. Cabana se afla într-o poieniță — o odaie mică și pătrată, de lemn, fără ferestre. Intrarea fără ușă părea o umbră neagră. Locul era liniștit, sub stăpînirea acelei tăceri fremătătoare făurite de muște, de albine și de greieri. Costișea întreagă cînta domol sub bătaia soarelui. Molly se apropie în vîrful picioarelor. Inima îi bătea cu putere.

„Acum sînt în plină aventură“, șopti ea. „Mă aflu în miezul unei aventuri la cabana lui Vasquez“. Stătu în prag, privi înăuntrul cabanei și zări o șopîrlă, care se furișă fricoasă în ascunzătoare. O pînză de păianjen i se lipi de frunte părînd că vrea s-o oprească. În cabană nu se afla absolut nimic, nimic în afara pămîntului umed de pe jos, a lemnului putred de pe pereți și a acelui miros sec și arid al pămîntului multă vreme ferit de soare. Molly era cumplit de emoționată. „Acolo stătea el noaptea. Cîteodată, cînd auzea zgomote ca

de oameni ce s-ar fi furişat către el, se strecura pe uşă ca fantoma unei umbre şi în aceeaşi clipă se topea în întuneric." Privi în jos peste valea Păşunilor Raiului. Livezile se arătau ca nişte pătrate de un verde-întunecat; lanurile de grîne erau galbene, iar colinele din partea cealaltă de un cafeniu-deschis, pigmentat cu culoarea levănţichii. Printre ferme drumurile se încolăceau şerpuitoare ba ocolind un lan, ba făcînd buclă alături de un copac falnic, ba îndoindu-se în semicerc la poalele unei coline. Peste valea întreagă flutura vălul de pîlpîiri ale aerului înălţat de dogoare. „Parcă e ireal", şopti Molly, „e fantastic. Trăiesc o poveste, o poveste adevărată, şi m-am avîntat în plină aventură." O adiere se ridică de pe vale, ca suspinul unui om adormit, şi apoi se retrase.

„În timpul zilei tînărul Vasquez se uita peste vale, la fel cum mă uit şi eu. Chiar pe locul ăsta şedea şi privea drumurile de jos. Purta jiletcă purpurie cu găietane aurii şi, pe picioarele lui subţiri, pantalonii se lărgeau la manşetă ca gurile trompetelor. Rotiţele pintenilor erau înfăşurate în panglici de mătase, ca să nu zornăie în mers. Uneori zărea poterele trecînd călări pe drumul din vale. Spre norocul lui, oamenii stăteau aplecaţi peste gîturile cailor şi nu se uitau la crestele colinelor. Vasquez rîdea, dar în acelaşi timp îi era şi teamă. Uneori cînta. Cîntecele acelea erau duioase şi triste, fiindcă ştia că nu mai are prea mult de trăit."

Molly se aşeză jos pe coastă şi îşi sprijini bărbia în palme. Tînărul Vasquez stătea alături în picioare şi împrumutase chipul voios al tatălui ei, ochii aceia strălucitori din clipa cînd ieşea pe uşa din spate şi striga: „Ura, copii!" Acesta era genul de aventuri trăit de tatăl ei. Molly se cutremură şi se ridică în picioare. „Acum vreau să mă întorc la începutul începuturilor şi să gîndesc iarăşi totul de la capăt."

La apropierea serii, doamna Whiteside îl trimise pe Bill s-o caute pe Molly. „Mai ştii, poate că şi-a scrîntit o gleznă." Dar Molly se ivi de pe cărare tocmai cînd Bill venea dinspre drum.

— Începusem să ne întrebăm dacă nu cumva te-ai rătăcit, îi spuse Bill. Te-ai urcat chiar pînă la cabană?

— Da.

— Ce cocioabă ciudată, nu ţi se pare? Un şopron străvechi. Pe aici, pe la noi, sînt vreo zece la fel cu asta. Şi totuşi, te-ai minuna dacă ai şti cîtă lume se duce s-o vadă. Partea caraghioasă e că nimeni nu ştie sigur dacă Vasquez a stat vreodată acolo.

— Oho! Eu cred că trebuie să fi stat.

— Ce te face să crezi aşa?

— Nu ştiu.

Bill deveni serios.

— Toată lumea îl socoteşte pe Vasquez un soi de erou, cînd în realitate n-a fost decît un hoţ. A început cu furtul de oi şi de cai şi a încheiat cu jefuirea diligenţelor. Pentru treburi dintr-astea a fost nevoit să omoare cîţiva oameni. Mie mi se pare, Molly, c-ar trebui să

învățăm oamenii să-i urască pe tîlhari, nu să-i venereze.

— Bineînțeles, Bill, zise ea fără vlagă. Ai toată dreptatea. Te superi dacă te rog frumos să nu mai vorbești cîteva minute, Bill? Am impresia că sînt cam obosită, și cam nervoasă.

Și anul se scurse. Sălciile și-au adus pe lume mîțișorii și flori de cîmp au spuzit colinele. Molly își dădu seama că e simpatizată și folositoare oamenilor de pe vale. Participa și la întrunirile comitetului școlar. Fusese un timp cînd aceste tainice și auguste reuniuni se țineau în dosul unor uși ferecate, devenind mister și groază pentru toată lumea. Acum, după ce fusese poftită să binevoiască a păși în salonul lui John Whiteside, Molly își dădu seama că în comitet se discuta despre recolte, se spuneau snoave și se bîrfea fără răutate.

Bert Munroe fussee ales la începutul toamnei, iar în primăvară ajunsese cel mai bătăios dintre membri. El era cel care punea la cale seratele din clădirea școlii și stăruia să se joace piese de teatru, el aranja picnicurile. Chiar oferi premii pentru elevii cu cele mai bune note din școală. Comitetul începuse să se bizuie cu toată nădejdea pe Bert Munroe.

Într-o seară, Molly sobori mai tîrziu din cameră. Ca totdeauna cînd se întrunea comitetul, doamna Whiteside stătea în sufragerie.

— Cred că n-o să mă duc la comitet, spuse Molly. Îi las o dată să fie și numai între ei. Uneori îmi vine să cred că de n-aș fi eu de față, și-ar spune altfel de povești.

— Ba să te duci, Molly! Fără tine nu-s în stare să țină întrunirea. Așa de tare s-au obișnuit cu tine, că ar fi pierduți. Afară de asta, nu sînt deloc sigură că aș dori chiar așa de mult să-și spună povești dintr-alelalte.

Ascultătoare, Molly bătu la ușă și intră în salon. Politicos, Bert Munroe întrerupse povestirea pe care tocmai o depăna.

— Le spuneam despre noul meu om angajat la fermă, domnișoară Morgan. Am s-o iau iar de la capăt, fiindcă e destul de nostimă povestea asta. Știți, aveam nevoie de un om la fîn, și l-am luat pe omul ăsta de sub podul de peste Salinas River. Era cam trecut cu băutura, dar avea nevoie de o slujbă. Acum, după ce l-am angajat, văd că nu-i în stare să facă treabă nici măcar de doi bani, dar mi-e cu neputință să scap de el. Neisprăvitul ăsta a fost pretutindeni. Ar trebui să-l asculți vorbind despre locurile pe unde a umblat. Chiar dacă aș vrea să scap de el, copiii nu m-ar lăsa pentru nimic în lume. E grozav! Oricînd e-n stare să se oprească la cel mai mărunt lucru văzut de el pe-acolo și să țeasă în jur o istorie de toată frumusețea. Puștii stau încremeniți în jurul lui, cu urechile ciulite, și-l ascultă. Ei, dar cam de două ori pe lună se duce la Salinas și-i trage tare. E unul dintre bețivii aceia păcătoși, care se îmbată periodic. Sticleții de la Salinas totdeauna mă cheamă pe mine cînd dau de el în vreun șanț, iar eu n-am încotro și trebuie să mă duc să-l iau. Și știți una? Cînd i se limpezesc mințile, scoate de fiecare

dată din buzunar cîte un dar pentru puștiul meu, Manny. Cu un om ca ăsta n-ai nimic de făcut, ești neputincios. Te dezarmează. Într-o lună întreagă, nu-i în stare să-mi facă treabă de un dolar.

Molly simțea cum îi crește groaza în suflet și o îmbolnăvește. Ceilalți făceau haz de povestea lui Munroe: „Ești prea moale, Bert. Nu-ți poți îngădui să ții la fermă un om care doar să înșire la povești copiilor. Eu aș scăpa de el numaidecît."

Molly se ridică în picioare. Îi era o teamă de moarte să nu cumva să întrebe cineva cum îl cheamă pe omul acela. Spuse :

— Nu mă simt prea bine în seara asta. Dacă domnii ar avea bunăvoința să mă scuze, m-aș duce să mă vîr în pat.

Bărbații se ridicară în picioare în vreme ce profesoara părăsea încăperea. Molly se culcă în pat și își îngropă capul în pernă, spunîndu-și : „E-o nebunie. Ar fi absolut cu neputință. Chiar în clipa asta trebuie să dau totul uitării." Dar, spre marea ei nemulțumire, își dădu seama că plînge.

Următoarele cîteva săptămîni au fost o adevărată tortură pentru Molly. Se ferea să iasă din casă. Cînd se ducea și cînd venea de la școală, se uita atentă pe drum înaintea ei. „Dacă zăresc vreun străin, oricine ar fi, o rup la fugă. Dar asta-i o nebunie. Am înnebunit de tot." Numai în camera ei se simțea în siguranță. Spaima făcea să-i piară culorile din obraji, îi ștergea strălucirea ochilor.

— Molly, ar trebui să te bagi în pat, stăruia doamna Whiteside. Nu fi așa de proastă. Ce, trebuie să te sărut cum îl sărut pe Bill ca să te fac să te vîri în pat ?

Dar Molly nu se ducea să se vîre în pat. Prea îi dădeau ghes tot felul de gînduri, cînd stătea în pat.

La următoarea întrunire a comitetului, Bert Munroe nu-și făcu apariția. Molly se simțea mai liniștită și era aproape bucuroasă de absența lui.

— Vă simțiți mai bine, nu-i așa, domnișoară Morgan ?

— O, da. De fapt n-a fost decît un fleac, un fel de răceală. Dacă aș fi stat la pat, probabil că m-aș fi îmbolnăvit de-adevăratelea.

Comitetul lucra de aproape o oră, cînd Bert Munroe intră în salon, scuzîndu-se :

— Vă rog să mă iertați că am întîrziat. Iar s-a repetat vechea poveste. Așa-zisul meu om la fîn dormea în mijlocul străzii, la Salinas. Ce bucluc pe capul meu ! Acuma-i afară, în mașină, doarme ca butucul. Mîine o să trebuiască să spăl mașina cu furtunul.

De groază, Molly simți cum i se pune un nod în gît. Cîteva clipe crezu că are să leșine. Strigă : „Scuzați-mă, trebuie să plec", și fugi afară din cameră. Porni pe coridorul întunecat, sprijinindu-se de pereți. Pe urmă, încet și mașinal, ieși pe ușa de la intrare și coborî scările. Noaptea era plină de șoapte. Mai departe, pe drum, putea zări o masă întunecată care era mașina lui Bert Munroe. Se miră singură vă-

zînd cum picioarele i se tîrăsc către poartă, după propria lor voință. „Acum nu fac decît să mă ucid cu mîna mea“, spuse. „Acum arunc totul deoparte. Mă întreb de ce.“ Mîna i se așezase pe poartă și tot mîna se mișcă pentru a o deschide. După aceea se porni o adiere ușoară și îi aduse în nări mirosul înțepător și puturos de vărsătură. Auzi un sforăit horcăitor, de om beat. În aceeași clipă un vîrtej i se stîrni în minte. Se răsuci în loc și goni cu disperare îndărăt către casă. Intră în camera ei și se încuie, apoi se așeză țeapănă pe un scaun, gîfîind din pricina efortului făcut în timpul alergării. I se păru că au trecut ceasuri întregi pînă îi auzi pe bărbați ieșind din casă și luîndu-și rămas bun. Apoi se auzi motorul mașinii lui Bert Munroe și zgomotul se pierdu de-a lungul drumului.

Acum, cînd știa că o să plece, se simțea paralizată.

John Whiteside stătea la birou și scria cînd Molly intră în salon. Înălță ochii și o privi întrebător.

— Nu te simți bine, domnișoară Morgan ? Să chemăm un doctor.

Se înfipse lîngă birou țeapănă, ca de lemn, și întrebă :

— Ați putea găsi un alt profesor în locul meu ?

— Sigur că aș putea. Bagă-te repede în pat, și eu am să chem doctorul.

— Nu de asta e vorba, domnule Whiteside. În noaptea asta vreau să plec.

— Ce tot spui acolo ? Nu ți-e bine, se vede.

— V-am spus că tata a murit. Dar nu știu dacă e mort ori trăiește. Tare mi-e teamă... Vreau să plec chiar astă-seară.

Bătrînul o privi cu încordare și spuse cu glas scăzut :

— Explică-mi și mie despre ce-i vorba.

— Dacă aș da cu ochii de omul acela bețiv de la domnul Munroe...

Se opri brusc, îngrozită de ceea ce se pregătea să spună. John Whiteside încuviință dînd foarte domol din cap.

— Nu ! strigă Molly. Nu mă gîndesc la lucrul acela. Sînt sigură că nu mă gîndesc.

— Aș fi foarte dornic să te ajut în vreun fel, Molly.

— Nu vreau să plec, îmi place așa de mult aici... Dar mi-e frică. E o chestiune atît de importantă pentru mine...

John Whiteside se ridică de la birou, se apropie de ea și o cuprinse cu brațul pe după umeri, spunînd :

— Nu cred că am înțeles prea bine. Cred că nici n-aș vrea să înțeleg. Nici nu-i nevoie. S-ar fi zis că vorbește cu sine însuși.

— Nici n-ar fi cuviincios... să înțeleg.

— De îndată ce voi fi plecată de aici, o să pot din nou să nu cred, hohoti Molly.

O strînse de umeri, iute, cu brațul cu care o ținea, apoi spuse :

— Dă fuga sus și fă-ți bagajul, Molly. Chiar acum scot mașina și te duc direct la Salinas.

Nouă

CEA MAI ADMIRATĂ DINTRE TOATE FERmele de la Pășunile Raiului era aceea a lui Raymond Banks. Raymond creștea nu mai puțin de cinci mii de găini albe și o mie de rațe tot albe. Ferma se afla pe platoul dinspre nord, cel mai frumos loc din toată regiunea. Raymond își împărțise pămîntul în suprafețe pătrate de lucernă și varză furajeră. Cotețele lui lungi și joase erau atît de des văruite, încît totdeauna arătau noi și imaculate. La ferma lui nu puteai zări nici urmă din gunoaiele specifice crescătoriilor de păsări.

Pentru rațe făcuse un bazin mare și rotund, alimentat permanent cu apă proaspătă adusă printr-o țeavă. Apa revărsată din bazin se scurgea de-a lungul șirurilor de varză îndesată și viguroasă, sau se prelingea în lanurile de lucernă. Era o desfătare să vezi într-o dimineață însorită cîrdurile mari de găini albe și curate ciugulind și rîcîind prin otava de lucernă verde-negricioasă, și încă mai frumos să privești cele o mie de rațe navigînd cu măreție pe toată întinderea bazinului. Rațele înoată greoi și solemn, ca și cum ar fi niște leviatani uriași. Cît era ziua de lungă, ferma răsuna de zarva harnică a găinilor.

De pe creasta vreunei coline apropiate, puteai privi în jos la cîmpurile pătrate de lucernă, pe care miile de mișcătoare picățele albe se învîrtejeau și se roteau ca firele de praf pe fața unei bălți verzui. Și poate că un erete cu coadă roșie se înălța în văzduh, cercetînd cu luare-aminte ferma lui Raymond. Atunci, într-o clipită, picățelele albe își conteneau vînzoleala fără noimă și dădeau fuga pînă în preajma cocoșilor proteguitori, iar dinspre vale se înălțau cîrîiturile disperate ale miilor de moțate îngrozite de uliu. Ușa din spate a casei se izbea de perete și Raymond apărea cu pușca în mînă. Eretele țîșnea cu o sută de picioare mai sus, apoi își lua zborul către alte meleaguri. Micii ciorchini albi se destrămau la loc și vînzoleala continua.

Pătratele verzi erau despărțite între ele prin garduri, așa fel ca unul să se poată reface în vreme ce altul rămînea în seama găinilor. De-acolo, de pe creastă, puteai vedea casa albă a lui Raymond, așezată la marginea unui crîng de stejari. Mulțime mare de flori se afla împrejurul casei : margarete și gălbenele mari de Africa și tufișuri înalte cît copacii ; apoi, în spatele casei, se întindea singura grădină de trandafiri demnă de acest nume de pe întreaga vale a Pășunilor Raiului. Cei din partea locului socoteau ferma asta drept ferma model a văii.

Raymond Banks era un om vînjos. Brațele scurte și groase, umerii și șoldurile largi și picioarele masive, chiar și pîntecele ce îi umfla salopeta, îl făceau să arate grozav de voinic, în stare să împingă, să tragă ori să ridice și pietre de moară. Toate părțile trupului rămase dezgolite erau arse de soare și ajunseseră să aibă culoare roșie, ca a cărnii crude : brațele masive pînă la cot, gîtul pînă mai jos de gu-

ler, chipul, şi mai ales nasul şi urechile, care-l usturau de arse şi crăpate ce erau. Părul blond şi rar nu izbutea să-i apere pielea capului, care şi ea se înroşise de soare. Ochii te uimeau, fiindcă deşi avea părul şi sprîncenele de un galben pal, acel galben însoţit îndeobşte de ochi albaştri-deschis, ochii lui Raymond erau negri ca funinginea. Gura avea buze pline şi joviale, care nu se potriveau deloc cu nasul lung şi tare coroiat. Nasul şi urechile lui Raymond erau aspru pedepsite de soare. Rareori în cursul unui an se întîmpla ca o vreme să nu fie arse şi jupuite.

Raymond Banks avea patruzeci şi cinci de ani şi era om foarte voios. Niciodată nu vorbea încet, ci numai apăsat, aproape strigînd, de parcă totdeauna ar fi fost plin de furie. Despre orice ar fi vorbit, chiar despre lucruri dintre cele mai obişnuite, îţi făcea impresia că spune o glumă. Ori de cîte ori vorbea el, oamenii rîdeau. La serbările de Crăciun din clădirea şcolii, era fără discuţie ales să facă pe Moş Gerilă din pricina glasului său profund, a obrajilor roşii şi a dragostei ce-o avea pentru copii... Îi mustra cu o înverşunare atît de dezlănţuită, încît copiii toată vremea se prăpădeau de rîs. Fie că purta sau nu mantia roşie, copiii de pe vale tot un fel de Moş Gerilă vedeau în el. Avea un fel de a se răsti la ei, de a-i mustra şi bodogăni, care era de-a dreptul mîngîietor şi nespus de plăcut. Din cînd în cînd devenea serios şi le spunea unele lucruri care păreau să aibă importanţa unor lecţii fundamentale.

Uneori, în dimineţile de sîmbătă, cîte un grup de băieţi mărunţei veneau la ferma Banks să vadă cum lucrează Raymond. Îi lăsa să se uite pe gemuleţele incubatoarelor. Cîteodată se întîmpla ca tocmai atunci puii să iasă din găoace, scuturîndu-şi aripioarele umede şi împleticindu-se pe picioarele fără vlagă. Băieţilor li se îngăduia să ridice învelitorile clocitoarelor şi să scoată de acolo braţe întregi de puişori galbeni şi pufoşi, care făceau gălăgie cît sute de mici maşinării neunse. Pe urmă se duceau la bazin şi aruncau bucăţele de pîine raţelor ocupate cu navigatul maiestuos. Totuşi, cel mai mult le plăcea băieţilor să se uite cum taie Raymond păsările. Şi, lucru destul de ciudat, tocmai cu acest prilej renunţa el la glumele obişnuite şi devenea foarte serios.

Lua din cuşcă un cocoşel şi îl atîrna cu picioarele de o ramă de lemn. Apoi, prindea cu nişte clame de sîrmă aripile ce se zbăteau cu furie. Cocoşelul cîrîia din toate puterile. Cuţitul cu lama în formă de suliţă, folosit la tăiere, se afla pe o ladă, alături de Raymond. Admiraţia băieţilor faţă de cuţitul acela, faţă de strălucirea şi forma lui neobişnuită, nu cunoştea margini ; vîrful cuţitului era ascuţit ca un vîrf de ac.

— Ei gata, cocoşelule, s-a zis cu tine ! rostea Raymond.

Băieţii se strîngeau mai aproape. Cu mîini agere şi îndemînatice, Raymond prindea capul păsării şi îi deschidea ciocul. Cuţitul aluneca asemeni unei licăriri de fulger de-a lungul ciocului şi în creier, apoi zvîcnea afară. Aripile

se cutremurau și se zbăteau în clamele de sîrmă. Cîteva clipe gîtul se întindea domol într-o parte și în cealaltă și o ață de sînge se scurgea de pe vîrful ciocului.

— Ia uitați-vă ! striga Raymond.

Degetele lui rășchirate pieptănau pieptul cocoșelului și luau cu ele toți fulgii. Încă o mișcare ca de pieptene, și spatele rămînea gol. Acum aripile nu se mai zbăteau cu aceeași putere. Raymond aduna fulgii de pe ele, totul în afară de cei mari din vîrf. Pe urmă erau jumulite picioarele, fiecare dintr-o singură mișcare. În timp ce lucra, Raymond dădea explicații :

— Înțelegeți ? Trebuie lucrat cu iuțeală. Fulgii rămîn moi doar vreo două minute. Dacă nu-i smulgi, înțepenesc în carne.

Lua pasărea din ramă, mînuia de două ori un alt cuțit, trăgea, și măruntaiele ajungeau pe o tavă. Apoi cu o cîrpă își ștergea mîinile roșii.

— Uite ! țipau băieții. Uite ! Ce-i aia ?

— Aia-i inima.

— Dar ia uitați-vă ! Și-acum se mișcă. Tot mai e vie.

— Nu, da de unde, îi liniștea Raymond. Cocoșelul ăsta a fost mort chiar din clipa cînd cuțitul i-a atins creierul. Inima mai bate și ea o vreme, dar cocoșelul a murit de mult.

— De ce nu le tai gîtul, așa cum face tata, domnule Banks ?

— Ei, fiindcă așa treaba merge mai iute și e mai curată, iar măcelarul îi vrea cu capete cu tot. El îi vinde la cîntar, și capetele trag și

ele, înțelegeți ? Hai, vino și tu încoace, frumosule !

Întindea mîna în cușcă după o altă pasăre care se zbătea cîrîind. După ce termina cu tăiatul, Raymond aduna de pe tavă toate gușile păsărilor și le împărțea băieților. Pe urmă îi învăța cum să le curețe și cum să sufle în ele ca să le umfle și să facă baloane de găină. Era foarte serios totdeauna cînd i se ivea prilejul de a da explicații cu privire la ceva ce avea legătură cu ferma lui. Nu-i lăsa niciodată pe băieți să-l ajute la tăiat, deși de multe ori îl rugaseră.

— Din pricina emoției s-ar putea să nu nimeriți creierul, le spunea. Dacă nu ajungeți exact acolo unde trebuie, pasărea se chinuie.

Doamna Banks rîdea tare mult — un rîs limpede, plăcut, semn al unei veselii de suprafață, ba chiar al unei lipse de interes. Avea un anume fel de a rîde, plin de admirație la orice vorbă rostită de altcineva, iar pentru a merita aplauzele, oamenii se străduiau să spună lucruri cu haz cînd dînsa se afla de față. După ce isprăvea treaba din casă, trecea să lucreze în grădina de flori. Fusese fată de oraș și vecinii spuneau că de asta îi plac florile. Cînd se apropiau de casă, musafirii erau întîmpinați de rîsul sonor și limpede al doamnei Cleo Banks, și atunci începeau și ei să chicotească. Era atît de veselă ! Avea darul de a-i face pe oameni să se simtă bine. Nimeni nu și-ar fi putut aduce vreodată aminte o vorbă de-a ei, dar luni de zile mai tîrziu își puteau reaminti exact tonurile pe care rîsese.

Raymond Banks nu rîdea aproape niciodată. În schimb, afişa cu multă ostentaţie o morocăneală atît de prefăcută, încît era luată drept umor. Cei doi erau cele mai îndrăgite gazde de pe întreaga vale. Din cînd în cînd, invitau toată lumea din Păşunile Raiului la cîte o petrecere cîmpenească în crîngul de stejari de lîngă casă. Frigeau pui la jeratic de scoarţă de stejar şi puneau la bătaie sute de sticle cu bere pregătită în casă. Petrecerile astea erau mult aşteptate şi toată lumea de pe vale îşi aducea cu plăcere aminte de ele.

La liceu, Raymond Banks fusese coleg de cameră cu un băiat care mai tîrziu ajunsese director al închisorii din San Quentin. Prietenia lor continuase. Încă şi astăzi schimbau mici daruri de Crăciun. Îşi scriau unul altuia de cîte ori se întîmpla cîte ceva mai important. Raymond se mîndrea cu prietenia directorului închisorii. De două sau trei ori pe an era invitat să fie martor la o execuţie, şi totdeauna accepta invitaţiile. Călătoriile la închisoare erau singurele lui zile de vacanţă.

Îi plăcea să sosească la locuinţa directorului în noaptea de dinaintea execuţiei. Stătea împreună cu prietenul său şi vorbeau despre zilele din vremea liceului. Îşi reaminteau unul altuia lucruri rămase neclintite în memoria fiecăruia. Mereu îşi aduceau aminte şi discutau despre aceleaşi şi aceleaşi întîmplări. Pe urmă, a doua zi dimineaţa, Raymond se desfăta cu emoţia şi istericalele abia stăpînite ale celorlalţi martori aflaţi în biroul directorului. Paşii rari şi înceţi ai condamnatului îi aţîţau simţul dramatic şi îi pricinuiau fiori de emoţie. Nu spînzurarea propriu-zisă era episodul important, ci precizia, solemnitatea întregului ritual îl impresionau înainte de toate. I se părea că se află într-un fel de suprabiserică şi asistă la o slujbă plină de fast, ceremonioasă şi sumbră. Totul îl făcea să trăiască senzaţia, pe deplin întregită, a unei emoţii de origine divină, incomparabil mai copleşitoare decît tot ce întîlnise în restul vieţii. La condamnat, Raymond nu se gîndea mai mult decît la păsările lui în clipa cînd le împingea cuţitul în creier. Nici un strop de cruzime şi nici urmă de beţie a suferinţei altora nu îl aduceau acolo. Dar ajunsese să simtă un fel de foame de emoţii adînci, foame ce nu avea cum fi îndestulată de neputincioasa lui imaginaţie. La închisoare se putea împărtăşi din cutremurul sufletesc al celorlalţi. Dacă ar fi trebuit să rămînă în camera morţii numai el, condamnatul şi călăul — nici nu l-ar fi interesat.

După ce se constata moartea, Raymond avea încă o satisfacţie : a doua întrunire în biroul directorului. Oamenii aceia cu nervii sleiţi încercau să folosească hazul pentru a-şi reface echilibrul. Toţi se arătau mai veseli şi mai turbulent de fericiţi decît erau în împrejurări obişnuite. Făceau glume pe socoteala martorului aflat acolo întîmplător, de obicei un tînăr reporter, care leşinase ori ieşise din sală plîngînd. Lui Raymond toate astea îi plăceau la culme. Îl făceau să simtă că trăieşte ; parcă trăia mai intens decît altădată.

După ce totul se încheia, înainte de a pleca spre casă lua împreună cu directorul o masă îmbelşugată. Într-o oarecare măsură, mult mai mică, Raymond trăia aceleaşi emoţii atunci cînd băieţii veneau să se uite la el cum taie păsările. Avea prilejul să prindă barem o scînteie din cutremurarea lor.

Nu mult după sosirea la Păşunile Raiului, familia Munroe auzi despre frumoasa fermă a lui Raymond Banks şi despre vizitele lui la închisoare. Oamenii de pe vale se arătau interesaţi, uluiţi şi nu mai puţin înspăimîntaţi de plimbările făcute pentru a vedea cum sînt spînzuraţi nişte nefericiţi. Încă înainte de a fi dat ochii cu Raymond, Bert Munroe îl şi vedea ca un călău cu vechime, om costeliv şi lugubru, cu ochi somnolenţi acoperiţi de umbrele morţii, nepăsător şi imun la orice emoţie. Orice gînd la Raymond umplea sufletul lui Bert de promiţătoare prevestiri.

Cînd, în cele din urmă, se întîlni cu Raymond Banks şi îi văzu ochii negri plini de veselie, chipul sănătos şi ars de soare, Bert fu deziluzionat, ba chiar puţin scîrbit. Însăşi sănătatea şi cordialitatea i se păreau deplasate şi oarecum obscene. Paradoxala lui fire voioasă, la fel ca şi dragostea faţă de copii, i se păreau ceva de-a dreptul scandalos.

De întîi mai, familia Banks organiză una dintre acele petreceri ce se desfăşurau la umbra copacilor de pe platou. Era cea mai încîntătoare perioadă a anului, cînd cafeluţe, steluţe şi toporaşi se arătau în culori gingaşe prin iarba proaspătă şi măruntă de pe costişele colinelor. Stejarii se împodobiseră cu frunzuliţe noi, la fel de curate şi de strălucitoare ca ilicele. Soarele era destul de fierbinte ca să umple aerul cu mireasmă de salvie, şi toate păsărelele participau la sărbătoare prin ciripituri frenetice. Dinspre crescătorii se auzea zvonul cloncănelilor mulţumite ale găinilor ocupate cu rîcîitul, şi măcăiala fudulă a raţelor.

Cel puţin cincizeci de oameni stăteau în picioare în jurul meselor lungi de sub stejari. Sute de sticle de bere şedeau rînduite în butoaie cu gheaţă şi sare, amestec aşa de rece că berea îngheţa în gîturile sticlelor. Doamna Banks se plimba printre oaspeţi şi rîdea salutîndu-i ori răspunzînd la salutări. Rareori scotea vreo vorbă. La grătare, Raymond frigea pui, în vreme ce un grup de admiratori stăteau pe de lături şi îi ofereau sfaturi pline de haz.

— Dacă vreunul dintre voi se pricepe mai bine, să poftească încoace, le striga Raymond. Acum o să pun şi nişte cotlete pentru cine o fi îndeajuns de ţicnit ca să nu vrea pui.

Bert Munroe stătea în preajmă şi se uita la mîinile roşii ale lui Raymond. Bea dintr-o sticlă de bere tare. Era fascinat de mîinile puternice şi roşii, tot timpul ocupate să întoarcă puii pe grătar.

După ce platourile mari încărcate cu pui fripţi fură aduse la mese, Raymond se întoarse iarăşi la grătare, ca să mai frigă alţi pui pentru cei ce aveau să se dovedească oameni de nădejde, cerînd un al doilea sau chiar un al treilea. Acum stătea singur, fiindcă toţi foştii

spectatori se adunaseră în jurul meselor. Bert Munroe ridică privirile de pe farfuria lui cu cotlete și văzu că Raymond e singur la grătare. Lăsă furculița din mînă și se duse într-acolo.

— Ce s-a întîmplat, domnule Munroe ? Nu ți-a plăcut puiul ? întrebă Raymond sincer îngrijorat.

— Eu am mîncat cotlet, și a fost grozav. Probabil că mănînc foarte repede. Nu mănînc niciodată carne de găină, știi și dumneata.

— Zău ? În viața mea n-am izbutit să înțeleg cum de e cu putință să nu-i placă unui om carnea de găină, dar știu bine că multora nu le place. Hai să-ți mai pun la fript o bucățică de cotlet.

— Nu, te rog, am mîncat prea de-ajuns. Totdeauna am fost de părere că oamenii mănîncă prea mult. De la masă trebuie să te ridici atunci cînd încă îți mai e nițică foame. Și-atunci te păstrezi în putere, așa cum fac animalele.

— Cred că ai dreptate, recunoscu Raymond, și întoarse iar deasupra jarului trupurile micuțe ale puilor. Și eu am băgat de seamă că mă simt mai bine cînd nu mănînc prea mult.

— Sigur că te simți mai bine. La fel și eu. Și la fel se întîmplă cu toată lumea. Dar toți mîncăm prea mult.

Cei doi bărbați își zîmbiră cu căldură unul altuia fiindcă se înțeleseseră asupra acestei chestiuni, deși nici unul dintre ei nu era prea convins.

— Ai pus mîna pe o bucată de pămînt de toată frumusețea, observă Raymond dornic să întărească noua prietenie printr-o a doua înțelegere.

— De, nici eu nu știu. Lumea spune că pe acolo ar crește buruiana dracului, dar pînă acum eu n-am văzut nici una.

Raymond izbucni în rîs.

— Înainte de-a veni dumneata aici și de-a rîndui totul așa de frumos, tot lumea asta spunea că prin casă ar bîntui stafiile. Ai văzut dumneata vreuna ? Ai văzut ?

— Nici urmă de stafie. Dar mie mi-e mai teamă de buruiana dracului decît de stafii. Mi-e groază de buruiana asta.

— Drept să-ți spun, nu știu ce să zic. Bineînțeles că mie, ca unul care cresc păsări, nu prea-mi pasă, dar e belea mare pentru voi, cei cu vite.

Bert luă de pe jos un băț și începu să bată încet cu el în cărbunii aprinși.

— Am auzit că îl cunoști pe directorul închisorii de la San Quentin.

— Îl cunosc bine. Cînd eram copil, am fost coleg de clasă cu Ed. Îl cunoști și dumneata, domnule Munroe ?

— Ei, nu... nu. Apare deseori prin ziare. Un om cu situația lui, sigur că apare deseori prin ziare.

Glasul lui Raymond sună grav și mîndru :

— Îhî. I se face multă publicitate, asta-i drept. Dar e un băiat tare de treabă, domnule Munroe, un băiat așa de cumsecade că ți-ar face plăcere dacă l-ai cunoaște. Și cu toate că

are pe cap toţi puşcăriaşii ăia, a rămas la fel de vesel şi de prietenos. Cînd stai de vorbă cu el, nici n-ai zice că poartă atîta răspundere pe umerii lui.

— Vorbeşti serios ? Parcă nici nu-ţi vine să crezi. Vreau să spun că, avînd toţi puşcăriaşii aceia pe capul lui, te-ai gîndi că nu poate fi toată ziua decît încruntat şi copleşit de grijă. Îl vezi des ?

— Ei... da, îl văd. Ţi-am spus doar că am fost colegi de clasă. Am stat şi în aceeaşi cameră. Ei, şi nu m-a uitat. Din cînd în cînd mă cheamă să mă duc la puşcărie, cînd spînzură pe careva.

Bert se cutremură, în ciuda faptului că tocmai aici voia s-ajungă.

— Vorbeşti serios ?

— Da. Cred că asta e o adevărată cinste. Nu prea ajunge multă lume acolo, în afară de ziarişti şi de martorii oficiali, şerifi şi poliţişti. Şi, bineînţeles, de fiecare dată stau pe îndelete la taclale cu Ed.

Cu Bert se petrecu atunci ceva ciudat. Avea impresia că s-a desprins de propriul său trup. Glasul i se auzea fără ca el să vrea să vorbească. Şi se auzi spunînd :

— Nu cred că directorului i-ar face plăcere dacă ai lua cu dumneata şi un prieten.

Ascultă cu mirare vorbele astea. Nici prin gînd nu-i trecuse să spună asemenea lucru. Raymond răscolea de zor prin cărbuni. Era cam încurcat.

— De, nu ştiu, domnule Munroe. La aşa ceva nu m-am gîndit niciodată. Ai vrea să mergi acolo cu mine ?

Din nou glasul lui Bert acţionă singur, zicînd :

— Da.

— Bine, atunci uite, îţi spun ce-am să fac. O să-i scriu lui Ed. (îi scriu destul de des, înţelegi, aşa că n-are ce să-l mire). Şi-am să strecor în scrisoare cîteva cuvinte, cum că ai vrea să vii şi dumneata. Şi-atunci poate că data viitoare are să trimeată două invitaţii. Bineînţeles, oricum, de promis nu-ţi pot promite nimic. Nu vrei să-ţi mai dau încă un cotleţel ?

Lui Bert îi era greaţă. Răspunse :

— Nu. Am mîncat destul. Nu prea mă simt bine. Cred că am să mă duc şi să mă întind puţin sub un copac.

— Poate că ai scuturat sticla şi-ai băut şi drojdie, domnule Munroe. Trebuie să fii foarte atent cînd torni berea.

Bert se aşeză pe frunzele uscate şi foşnitoare de la poalele unui stejar. Mesele, înconjurate de musafiri gălăgioşi, se aflau la dreapta lui. Rîsetele răguşite ale bărbaţilor şi strigătele ascuţite ale femeilor guralive ajungeau la el slabe, trecute printr-un noian de gînduri. Printre trunchiurile copacilor îl zărea pe Raymond Banks încă mai trebăluind pe lîngă grătare, ca să frigă alţi pui pentru acei cîţiva a căror incredibilă poftă de mîncare tot nu putuse fi potolită. Greaţa care îl silise să se retragă se transforma pe nesimţite. Sufocanta senzaţie de

greață se schimba într-o straniu palpitantă concentrație de dorință. Iar dorința asta îl uluia pe Bert și îl îngrozea. Nu voia să se ducă la San Quentin. Ar fi fost nenorocit dacă ar fi văzut cum e spînzurat un om. Dar era bucuros că ceruse să se ducă. Tocmai bucuria asta îl îngrozea. Și în vreme ce Bert îl privea, Raymond își suflecă și mai tare mînecile pe brațele-i groase și roșii, înainte de a se apuca de curățatul grătarelor. Bert sări în picioare și o luă într-acolo. Și deodată, din nou îl cuprinse greața. Coti din drum și porni cu pași grăbiți către masa unde ședea nevastă-sa și, cu glas strident, împărțea celorlalți glume cu privire la oasele de pui roase pînă atunci. Tocmai țipa :

— Bărbatul meu nu mănîncă niciodată pui.

— Eu plec pe jos și mă duc spre casă, îi spuse Bert. Mă simt prost.

Nevastă-sa lăsă din mînă puiul și se șterse pe degete și la gură cu un șervețel de hîrtie.

— Da' ce-i cu tine, Bert ?

— Nu știu. Nu mă simt bine.

— Vrei să merg și eu acasă cu tine, cu mașina ?

— Nu, rămîi. Te-aduce Jimmie acasă.

— Bine, conveni doamna Munroe. Să-ți iei rămas bun de la domnul și doamna Banks.

Bert se întoarse în loc, neînduplecat.

— Le spui tu rămas bun și din partea mea. Mie mi-e prea rău.

Și porni cu pas iute.

La o săptămînă după aceea, Bert Munroe veni la ferma Banks și opri Fordul în fața

porții. Raymond apăru de după un tufiș, unde stătuse la pîndă ca să împuște un uliu. Îi ieși agale în întîmpinare și strînse mîna musafirului.

— Am auzit atîtea despre ferma dumitale, încît mi-am spus să dau și eu o fugă să văd cu ochii mei, îi spuse Bert.

Raymond era în culmea fericirii.

— Numai o clipă, să las pușca asta, și pe urmă te însoțesc.

Un ceas întreg au umblat prin fermă, Raymond dînd explicații, iar Bert minunîndu-se de curățenia și eficiența crescătoriei de păsări.

— Hai în casă, trebuie să bem un pahar de bere, spuse Raymond după ce trecură peste tot. Într-o zi ca asta nimic nu poate fi mai grozav decît o bere rece.

După ce se așezară, Bert începu cu stîngăcie :

— I-ai scris directorului închisorii, domnule Banks ?

— Da. I-am scris. Foarte curînd trebuie să primesc răspuns.

— Bănuiesc că te întrebi pentru ce te-am rugat treaba asta. Cum să-ți spun, cred că un om trebuie să vadă tot ce-i stă în putință. Asta înseamnă experiență. Și cu cît un om are mai multă experiență, cu atît mai bine-i pentru el. Omul trebuie să vadă de toate.

— Cred că ai dreptate, fără îndoială, încuviință Raymond.

Bert goli paharul și se șterse la gură.

— Bineînțeles, am citit și eu în jurnale despre execuții, dar altceva e să vezi cu ochii tăi, la fața locului. Se spune că pînă la spîn-

zurătoare sînt treisprezece trepte, ca semn de ghinion. E-adevărat ?

Chipul lui Raymond luă o expresie de concentrare.

— De... Nu știu, domnule Munroe. Nu le-am numărat niciodată.

— Și cum fac... luptă și se zvîrcolesc mult după ce li se trage trapa de sub picioare ?

— Așa cred. Vezi, sînt legați cu o curea și pe urmă li se pune o glugă neagră peste cap. Nu prea poți să vezi mare lucru. E mai mult un fel de zbatere, aș zice eu, decît lupta cu moartea.

Chipul lui Bert era roșu și încordat. Ochii îi licăreau de curiozitate.

— În jurnale spun că durează între cincisprezece minute și jumătate de oră pînă își dau sufletul ? Asta-i adevărat ?

— Da... poate c-o fi adevărat. Bineînțeles, însă, poți spune pe bună dreptate că sînt cu adevărat morți chiar din clipa cînd s-au prăbușit. E ca atunci cînd tai gîtul unei găini și găina se zbate de colo pînă colo, dar de moartă e moartă de-a binelea.

— Da, da... cred că așa stau lucrurile. Doar niște reflexe, așa le spun ei. Îmi închipui că unora le vine destul de greu cînd văd asta pentru prima oară.

Raymond rîse puțin înveselit.

— Sigur. Aproape de fiecare dată leșină cîte cineva. Pe urmă, și reporterii ăia de la jurnale, dacă-s mai tinerei, plîng cîteodată, plîng ca niște copii, iar altora le vine rău, știi, le vine rău de-a binelea — varsă și mațele din

ei. Mai toți cei veniți acolo prima oară cam așa pățesc. Hai să mai bem o sticlă de bere, domnule Munroe. E rece și bună, nu-i așa ?

— Daaa... grozavă bere, recunoscu Bert dus pe gînduri. Trebuie să iau și eu rețeta dumitale. Omul se cuvine să aibă pregătită puțină bere pentru vreme de arșiță. Acuma eu am să plec, domnule Banks. Mulțumesc frumos pentru toate cîte mi le-ai arătat. Cred că ai putea să-i mai înveți cîte ceva despre găini și pe ăia de la Petaluma.

Raymond roși de plăcere.

— Mă străduiesc și eu să mă țin la curent cu tot ce-i mai nou. Cînd oi primi ceva de la Ed, am să-ți dau de veste, domnule Munroe.

În următoarele două săptămîni, Bert Munroe a fost nervos și cumplit de irascibil. Se petrecea cu el ceva așa de neobișnuit, că nevastă-sa găsi cu cale să protesteze :

— Bert, ție nu ți-s boii acasă. De ce nu te urci în mașină și nu te duci să te vadă un doctor ?

— Ei ! N-am nici pe dracu, răspunse el încăpățînat.

Își petrecea mai tot timpul muncind la cîmp, dar ochii îi rătăceau de-a lungul drumului de cîte ori se auzea vreo mașină. Era zi de sîmbătă cînd Raymond Banks sosi în camioneta lui și opri la porțile fermei Munroe. Bert lăsă lopata din mînă și îi ieși în întîmpinare. Atunci cînd doi fermieri se întîlnesc, rareori intră în casă. În loc de asta, se plimbă agale pe cîmp, smulgînd din vreme în vreme cîte un fir de iarbă, sau rupînd cîte o frunză din pomi și pi-

păindu-le pe îndelete în timp ce vorbesc. Era la începutul verii. Frunzele pomilor roditori încă nu-şi pierduseră verdele fraged şi graţios, dar florile se scuturaseră şi fructele se aleseseră. Cireşile chiar începuseră să capete puţină culoare. Bert şi Raymond păşeau fără grabă pe pămîntul arat dintre pomii livezii.

— Anul ăsta păsările s-au înmulţit grozav, spuse Bert. Cred c-au să mănînce mai toate cireşile.

Ştia foarte bine pentru ce anume venise Raymond.

— Ştii, am primit veşti de la Ed, domnule Munroe. Zice că totul e-n regulă, dacă vii şi dumneata cu mine. Zice că nu lasă multă lume să vină, fiindcă vor să-i ţină departe pe cei dornici să vadă numai din curiozitate bolnăvicioasă. Dar zice că orice prieten al meu e oricînd binevenit. Plecăm joia viitoare. Vineri e o execuţie. (Bert păşea tăcut, cu ochii în pămînt.) Ed e un băiat tare drăguţ. Are să-ţi placă, urmă Raymond. Joi noaptea dormim la el.

Bert luă de jos o uscătură neadunată la vreme şi o îndoi ca pe un arc încordat, zicînd :

— M-am tot gîndit la treaba asta. Te-ar stînjeni cu ceva dacă m-aş retrage în ultima clipă ?

Raymond se uită lung la el.

— Cum aşa ? Credeam că vrei să mergi. Ce s-a întîmplat ?

— Dacă-ţi spun, cred c-ai să mă socoteşti un mare papă-lapte. Adevărul e... am stat mult şi m-am gîndit la treaba asta şi... mi-e frică să merg. Mi-e teamă că n-am să mi-o mai pot scoate din minte.

— Nu-i chiar aşa de grozav cum s-ar părea, protestă Raymond.

— Poate că nu-i. De ştiut, nu ştiu nimic Dar mi-e teamă că are să-mi facă rău. Nu toţi oamenii văd un lucru în acelaşi fel.

— Nu, asta-i drept.

— Am să încerc să-ţi dau o idee cam cum simt eu, domnule Banks. Ştii că nu mănînc carne de găină. Niciodată nu spun nimănui din ce pricină anume nu mănînc. Spun doar că nu-mi place. Ţi-am dat destulă bătaie de cap, aşa că dumitale am să-ţi spun... ca un fel de explicaţie.

Uscătura i se frînse în mîini şi atunci azvîrli cele două capete şi vîrî mîinile în buzunare.

— Cînd eram copil, aveam vreo doisprezece ani, înainte de şcoală făceam pe comisionarul si duceam acasă la clienţi articole de băcănie. Ei, şi lîngă fabrica de bere locuia un bătrîn invalid. Avea un picior tăiat de la coapsă şi, în loc de picior de lemn, purta o cîrjă dintr-acelea cum se făceau odată — un fel de semilună prinsă la capătul unui băţ rotund. Ţi le-aduci aminte. Mergea cu cîrja asta destul de bine, dar cam încet. Şi într-o dimineaţă, cînd treceam pe-acolo cu coşul încărcat, bătrînul ieşise în curte şi se pregătea să taie un cocoş. Era cel mai mare Rhode Island Roşu pe care l-am văzut vreodată. Sau poate mi s-a părut atît de mare fiindcă eram eu aşa de

mic. Bătrînul pusese cîrja la subțioară și ținea cocoșul de picioare.

Bert tăcu și se aplecă să ridice de jos altă uscătură. O îndoi și pe asta, ca pe un arc. Pe măsură ce vorbea, se făcea tot mai palid la față.

— Ei, continuă el, și bătrînul ăsta avea în cealaltă mînă o secure. Tocmai cînd lovi cu securea ca să taie gîtul cocoșului, cîrja îi alunecă puțin în jos, cocoșul se zbătu în mîna lui și, în loc de gît, îi tăie o aripă. Ei, și în clipa aceea bătrînul aproape că își pierdu mințile. Lovea și lovea mereu cu securea, totdeauna unde nu trebuia, ba în piept, ba în burtă. Apoi cîrja îi alunecă și mai jos, dezechilibrîndu-l chiar în clipa cînd cădea securea. Reteză atunci un picior al cocoșului și își tăie și el un deget.

Bert se șterse pe frunte cu mîneca. Raymond făcea o grămăjoară de pămînt, adunîndu-l cu latul piciorului.

— Ei, și cînd s-a întîmplat asta, bătrînul a lăsat pur și simplu cocoșul jos și a intrat șontîcăind în casă, ținîndu-se de deget. Și cocoșul a continuat să se tîrîie pe jos trăgîndu-și mațele după el... se tîra și parcă tot cîrîia

Uscătura i se frînse deodată în mîini, și acum o azvîrli cu furie.

— Așa, domnule Banks, de atunci niciodată n-am mai tăiat vreo găină și n-am mai pus în gură carne de pasăre. Am încercat să mănînc, dar de fiecare dată mi-a apărut dinaintea ochilor blestematul acela de Rhode Island Roșu tîrîndu-se pe pămînt.

Pentru prima oară se uită în ochii lui Raymond Banks :

— Înțelegi cum vine asta ?

Raymond îi ocoli privirea și se uită în altă parte.

— Da. Da. Cred că trebuie să fi fost ceva îngrozitor.

Bert insistă mai departe.

— Ei, și-am stat eu și m-am gîndit la execuția aceea. S-ar putea să fie asemeni cocoșului. De nenumărate ori am revăzut în vis scena cu cocoșul, pe vremea cînd eram copil. De fiecare dată cînd mi se deranja stomacul și aveam coșmaruri, visam cocoșul acela. Acum, să zicem că merg cu dumneata la spînzurare. S-ar putea să încep a visa și scena asta. Nu cu mult în urmă au spînzurat o femeie în Arizona, și funia i-a smuls capul cu totul. Să zicem că s-ar întîmpla una ca asta. Ar fi de o sută de ori mai înfiorător decît a fost cu cocoșul. Știi, la așa ceva mi-ar fi cu neputință să rezist.

— Dar, practic, treaba asta nu se întîmplă niciodată, protestă Raymond. Îți spun doar că nu e nici pe departe așa de cumplit cum pare.

S-ar fi zis că Bert nu-l aude. Chipul lui se încrîncena din pricina groazei stîrnite de gîndurile ce-i umblau prin minte.

— Pe urmă, spui că unora li se face rău, iar alții leșină. Eu știu de ce se întîmplă așa. Fiindcă oamenii aceia își închipuie că ei se află sub spînzurătoare, cu lațul de gît. Trec prin exact aceleași stări sufletești ca și condamnatul. Am trecut prin asta. Mi-am închi-

puit că o să fiu spînzurat peste douăzeci și patru de ore. E cel mai îngrozitor de cumplit coșmar de pe lume. Și-atunci, m-am gîndit — ce rost are să mă duc pînă acolo ca să-mi vîr singur groaza în suflet ? Mi s-ar face rău. Știu că așa s-ar întîmpla. Aș trece prin absolut tot ce trece nenorocitul acela de pe eșafod. Azi-noapte, numai gîndindu-mă la lucrul ăsta, simțeam ștreangul în jurul gîtului. Pe urmă am adormit, cearceaful mi s-a ridicat peste cap, și am visat că e blestemata aceea de glugă neagră.

— Îți spun eu, ascultă-mă, la lucruri dintr-astea nu trebuie să te gîndești, strigă Raymond furios. Dacă te gîndești la lucruri dintr-astea, n-ai nici un drept să mergi cu mine. Îți spun eu că nu e chiar atît de îngrozitor, cînd stai acolo și vezi. Nu face nimic. Mi-ai spus că vrei să mergi, și eu ți-am făcut rost de invitație. De ce e nevoie să vorbești așa ? N-are nici un rost să vorbești cum ai vorbit. Dacă nu vrei să mergi, de ce dracu nu spui numai atît și pe urmă să-ți legi gura ?

Privirile pline de groază dispărură din ochii lui Bert. Aproape cu nerăbdare se lăsă și el cuprins de mînie.

— Nu e cazul să-ți ieși din fire, domnule Banks. N-am făcut decît să-ți explic pentru ce nu vreau să merg. Dacă ai fi avut un strop de imaginație, ai fi înțeles singur, și nu te-ai fi dus să vezi cum e ucis un biet nenorocit.

Raymond îi întoarse spatele, plin de dispreț.

— Nu ești decît un laș, îi spuse, și porni grăbit către camionetă.

Goni cu furie pînă la ferma lui, dar după ce ajunse și băgă mașina în garaj, se duse spre casă cu pași înceți. Nevastă-sa tăia trandafiri.

— Ce-i cu tine, Ray ? Parcă ești bolnav, strigă ea.

Raymond o privi încruntat.

— Mă doare capul, asta-i tot. Lasă că-mi trece. Îl știi pe Bert Munroe, ăla de vroia să meargă împreună cu mine săptămîna viitoare ?

— Da.

— Ei, află că nu mai vrea să meargă.

— Da' ce i-a venit ?

— Și-a pierdut curajul, asta-i. Îi e frică să vadă execuția.

Nevastă-sa rîse fără veselie.

— De, nu știu dacă și mie mi-ar *plăcea* s-o văd.

— Tu ești femeie, da' el s-ar zice că-i bărbat.

A doua zi de dimineață Raymond se așeză plictisit la masă și mîncă foarte puțin. Nevastă-sa era îngrijorată.

— Tot te mai doare capul, Ray ? De ce nu iei ceva ?

Raymond nu dădu atenție întrebării.

— Trebuie să-i scriu lui Ed, și nu știu ce să-i spun.

— Cum adică, nu știi ce să-i spui ?

— Ei, mi-e teamă că mă paște o răceală. Nu prea știu dacă oi fi în stare să mă duc pînă acolo joi. E drum lung, și cînd treci golful e destul de frig.

Doamna Banks căzu pe gînduri.

— De ce nu-l inviți să vină și el pe la noi o dată ? N-a fost deloc pe la noi, iar tu ai fost la el de nu știu cîte ori.

Raymond se lumină la față.

— Ei fir-ar să fie ! E-o idee grozavă. De ani de zile mă tot duc mereu pe la el. Îi trimit o scrisoare scurtă și-i spun să vină încoace.

— Am putea să dăm o petrecere cîmpenească în cinstea lui, propuse doamna Banks.

Raymond iar se posomorî.

— Ei, asta n-aș zice. Cînd primești un prieten atît de apropiat ca Ed, nu e bine să ai prea multă lume. Da' bere... hehei, numai să vezi tu cît îi place lui Ed berea ! Chiar acum m-apuc să-i scriu.

Se duse și luă un toc, un mic bloc de corespondență și o sticluță cu cerneală. În vreme ce stătea cu tocul în mînă și se gîndea cum să înceapă, iarăși se înnegură la chip. „Lua-l-ar dracu pe Munroe ăsta ! Cît mi-am bătut capul pentru el. De unde să știu c-are să facă din mine un laș ?"

Zece

CÎND S-A NĂSCUT PAT HUMBERT, PĂRINȚII lui erau oameni de vîrstă mijlocie ; și îmbătrîniseră, deveniseră năzuroși și înrăiți înainte ca el să fi împlinit douăzeci de ani. Toată viața lui Pat se desfășurase într-o atmosferă stătută, încărcată de boală și de suferințe,

de văicărelile și vanitățile bătrînești. Cît timp fusese adolescent, părinții nu țineau seama de părerile lui, sub cuvînt că e necopt. Îi spuneau: „Cînd o să fii și tu de vîrsta noastră, altfel o să vezi lucrurile". Mai tîrziu, i-au dușmănit tinerețea, fiindcă era scutită de suferințe. Bătrînețea, lăsau ei să se înțeleagă, e o stare privilegiată, o stare asemănătoare divinității în ce privește prestanța și infailibilitatea. Pînă și reumatismele deveneau ceva demn de invidiat, ca preț al marii înțelepciuni venite odată cu bătrînețea. Pat fusese învățat să creadă că nimeni și nimic nu poate avea vreun merit atîta vreme cît e tînăr. Tinerețea nu era decît o stare de stîngace și șovăielnică perioadă de pregătire pentru splendoarea vîrstei înaintate. Tinerețea nu trebuia să cunoască altă preocupare în afară de împlinirea datoriilor față de cei bătrîni, de respectul și venerația cuvenite bătrîneții. Pe de altă parte, vîrstnicii nu erau datori cu nici un gest de bunăvoință față de tineri.

La vîrsta de șaisprezece ani, toate greutățile fermei căzură pe umerii lui Pat. Taică-său se retrase într-un balansoar așezat lîngă sobă, de unde emitea ordine, decrete și mustrări.

Familia Humbert locuia într-o casă de fermă veche, prost împărțită, cu cinci încăperi : un salon rece și groaznic, totdeauna încuiat, o cameră de toate zilele searbădă și neaerisită, totdeauna încărcată cu mirosuri înțepătoare de alifii și doftoricale, două camere de dormit și o bucătărie mare. Bătrînii stăteau în balansoare doldora de perne și se jeluiau amarnic

dacă Pat nu-şi lăsa treaba la cîmp şi nu venea de mai multe ori pe zi să înteţească focul. Către sfîrşitul vieţii, l-au urît cu adevărat pe Pat din pricină că era tînăr.

Şi au trăit viaţă lungă. Pat avea treizeci de ani cînd au murit, la o lună unul după celălalt. Erau nefericiţi, înăcriţi şi profund nemulţumiţi de viaţă, dar se agăţau totuşi cu îndîrjire de slabele ei licăriri, şi nu şi-au dat duhul decît după lupte îndelungate.

Au fost două luni de groază pentru Pat. Trei săptămîni la şir şi-a vegheat mama ţintuită la pat, în neputinţă de a face vreo mişcare, dînd semn de viaţă doar prin horcăitul aerului ce-i intra şi ieşea din plămîni. Cînd încerca s-o aşeze mai comod, îl privea cu ochi împietriţi şi acuzatori. Chiar şi după ce muri, ochii ei încă îi mai făceau reproşuri.

Pat descuie îngrozitorul salon ; vecinii stăteau în rînduri dinaintea sicriului, de parcă ar fi fost spectatori asistînd la oficierea slujbei. Dinspre camera de dormit se auzea plînsul mofturos al bătrînului domn Humbert.

A doua perioadă de veghere la căpătîiul unui bolnav începu imediat după cea dintîi înmormîntare şi dură alte trei săptămîni. Pe urmă vecinii s-au aşezat în rînduri dinaintea altui sicriu. Înainte de cele două înmormîntări, salonul rămăsese întotdeauna încuiat, în afară de zilele cînd se făcea dereticatul lunar. Obloanele rămîneau trase pentru a feri de bătaia soarelui covoarele verzi de pe jos. În mijlocul camerei se afla o masă cu tăblie de marmură şi picioare aurite, acoperită cu o tapiserie

înfăţişînd Angelus-ul lui Millet, iar deasupra era o Biblie uriaşă cu coperţile bogat ornamentate. Şi în dreapta şi în stînga Bibliei se aflau vase scunde cu îndesate buchete de imortele. Mai erau acolo patru banchete, cîte una lîngă fiecare perete ; două purtau acum sicriul, iar două stăteau la dispoziţia celor veniţi la înmormîntare. Pe pereţi atîrnau două mari tablouri încadrate în rame aurii, fotografii mărite ale bătrînilor Humbert, cu priviri posomorîte şi fără viaţă, dar aşa fel făcute încît privirile lor să-l urmărească pe privitor în orice loc din cameră. Al treilea tablou înfăţişa trupul neînsufleţit al Elainei în barca ce plutea pe rîul împuţinat şi trist. Giulgiul se întindea peste copastie şi atîrna în apă. Pe o masă din colţ se afla un clopot mare de sticlă şi sub el trei grauri împăiaţi, pe-o creangă de cireş. Atît de rece şi de funebru era salonul acesta, încît în el nu intrau decît trupuri fără viaţă şi cei veniţi să-i privegheze. Într-adevăr, era un fel de mică morgă particulară. Pat văzuse trei mătuşi şi un unchi pornind spre mormînt din salonul casei lui părinteşti.

Pat rămase tăcut lîngă mormînt în vreme ce vecinii clădeau o mică moviliţă de pămînt. Mormîntul maică-si se şi scufundase puţin, lăsînd în jurul moviliţei de pămînt o crăpătură neregulată. Oamenii aranjau acum moviliţa cea nouă, făcîndu-i o culme dreaptă şi netezindu-i laturile. Se pricepeau să lucreze pămîntul ; le plăcea să facă treabă bună cu el, fie că trăgeau brazde, fie că aranjau morminte. După ce totul era fără cusur, încă mai umblau

în jurul lui, bătătorindu-l ușurel ici și colo. Femeile se întorseseră la trăsuri și își așteptau bărbații. Fiecare dintre ei se apropie de Pat, îi strînse mîna și îi murmură cîteva cuvinte solemne de încurajare prietenoasă. Toate căruțele, șaretele și trăsurile plecară pe rînd, pierzîndu-se una cîte una în depărtare. Totuși, Pat rămînea mai departe în cimitir, uitîndu-se la cele două morminte. Acum, cînd nimeni nu-i mai pretindea nimic, nu știa ce să facă.

Toamna plutea în văzduh, miresmele ei pătrunzătoare și adierile-i nestatornice se întindeau pe fața pămîntului și apoi se pierdeau în înalt. Porumbei sălbatici stăteau înșiruiți pe gardul cimitirului, toți cu capetele în aceeași parte și toți neclintiți. O bucată cafenie de ziar flutură în bătaia vîntului și veni să se agațe de gleznele lui Pat. El se aplecă și o culese, o cercetă cîteva clipe și pe urmă o azvîrli. Dinspre drum se auzi scîrțîitul unor roți de trăsură. T. B. Allen legă de gard calul, veni lîngă Pat și îi spuse cu glas stingherit :

— Ne-am gîndit ca în noaptea asta să nu te duci acasă. Dacă vrei, ne-ar face plăcere să vii la noi la cină astă-seară... și să rămîi și peste noapte, bineînțeles.

Pat se smulse din letargia care îl cuprinsese și răspunse :

— Ar trebui să plec de-aici. Apoi își scormoni mintea, să găsească alt gînd : Aici nu mai sînt de folos nimănui.

— E mai bine să pleci, spuse Allen.

— E greu de plecat, domnule Allen. Mi se pare că e un lucru de care uneori vrei să-ți

aduci aminte și alteori ai vrea să-l dai uitării. Dar e greu să pleci, fiindcă știi că atunci totul s-a sfîrșit... pentru vecie.

— Ei... Dar de ce nu vii să iei cina acasă la noi ?

Pat rămăsese lipsit de orice apărare ; mărturisi :

— Niciodată în viața mea n-am cinat în altă parte decît acasă. Lor — și arătă cu capul înspre cele două morminte — lor nu le plăcea să iasă din casă după ce se lăsa întunericul. Aerul nopții nu le făcea bine.

— Atunci, poate că ți-ar face bine să mănînci la noi. N-ar trebui să te întorci în casa goală, cel puțin nu în noaptea asta. Omul trebuie să mai aibă puțină grijă și de el, să se mai cruțe.

Îl luă pe Pat de braț și îl întoarse către poartă.

— Vii după mine cu căruța ta.

Și pe cînd ieșeau pe poartă, o mică elegie îi scăpă de pe buze :

— Toamna e vremea cea mai potrivită pentru moarte. Ar fi cu totul nepotrivit să mori primăvara și să nu mai afli niciodată cum au mers ploile și nici cum s-au ales recoltele. Toamna, însă, totul s-a încheiat.

— Lor nu le-ar păsa, domnule Allen. Niciodată n-au întrebat despre starea recoltelor, și dușmăneau ploaia din pricina reumatismului. Vroiau să trăiască, și nimic altceva. De ce — nu știu.

La cină avură friptură rece, cartofi prăjiți cu puțină ceapă și budincă de pîine cu stafide.

Doamna Allen încercă să-l ajute pe Pat în durerea lui vorbindu-i îndelung despre părinţi, amintind cît de buni şi de îndatoritori erau, stăruind în aprecieri despre cinstea tatălui şi faimoasele talente de gospodină ale mamei. Pat ştia că, în ce-i privea pe răposaţi, gazda minţea ca să-l sprijine pe el, şi n-avea nevoie de sprijin. Nu era deloc chinuit de durere. Letargia aceea completă încă nu-l părăsise, aşa că numai cu mari eforturi izbutea să se mişte sau să vorbească.

Îşi aducea aminte de ceva ce se întîmplase la înmormîntare. Cînd ridicaseră coşciugul de pe cele două banchete, unul dintre oameni se lovise de masa cu tăblie de marmură. Ca urmare se răsturnase o vază cu imortele şi Biblia fusese împinsă de la locul ei de pe tapiserie. Pat ştia că, pentru rînduiala normală a lucrurilor, ar fi trebuit să pună totul la loc. Banchetele s-ar fi cuvenit să fie împinse lîngă pereţi şi Biblia reaşezată la locul ei obişnuit. În cele din urmă, ar fi trebuit să încuie iarăşi salonul. Amintirea mamei îi cerea să procedeze întocmai.

Soţii Allen stăruiră să rămînă la ei peste noapte, dar nu după multă vreme el îşi luă rămas bun în chip destul de apatic şi se tîrî afară ca să înhame calul. Cerul era negru şi rece printre stelele strălucitoare, iar colinele murmurau stins în aerul din ce în ce mai rece. Prin starea aceea de apatie, Pat auzea tropot de copite, ţipetele păsărilor de noapte şi foşnetul vîntului printre frunzele mereu mai uscate. Dar pentru el mult mai reale erau glasurile

părinţilor, aşa cum îi răsunau în minte. „Are să cadă brumă", spunea taică-său. „Nu pot să sufăr bruma, chiar mai rău decît şobolanii." Iar maică-sa adăuga : „Fiindcă veni vorba de şobolani... Mi se pare că sînt şobolani în pivniţă. Stau şi mă-ntreb dacă Pat o fi pus capcane anul trecut. I-am spus să pună, dar totdeauna uită să facă ce-i spun."

Pat răspundea glasurilor : „În pivniţă am pus otravă. Capcanele nu fac atîta treabă cît otrava."

„O pisică ar fi cel mai bine", se văicărea maică-sa. „Nu pot defel înţelege de ce n-avem niciodată o pisică, două. Pat niciodată n-are pisică."

„Am adus şi pisici, mamă, dar pisicile mănîncă hîrciogi, se sălbăticesc şi fug. N-am cum să ţin pisici."

La sosirea lui, casa arăta neagră şi nespus de tristă. Pat aprinse lampa cu oglindă şi făcu focul în sobă, ca să fie cald în bucătărie. În vreme ce lemnele trosneau îmbrăţişate de flăcări, el se aşeză într-un jilţ şi îşi dădu seama că se simte foarte bine. Ar fi grozav, se gîndi, dacă şi-ar aduce patul în bucătărie şi l-ar aşeza lîngă sobă, să poată dormi acolo. Cît despre aranjatul casei, treaba asta putea s-o facă şi mîine, sau în orice altă zi, dealtminteri.

Cînd deschise uşa camerei de toate zilele, fu întîmpinat de un val de aer îngheţat, lipsit de viaţă. Nările îi fură invadate de mirosul florilor funerare, al vechimii şi al medicamentelor. Se duse repede la camera lui de dormit

şi îşi cără patul de fier în bucătăria încălzită şi luminată.

După o vreme, Pat suflă în lampă şi se vîrî în pat. Soba duduia domol. Un timp noaptea fu liniştită, dar apoi, încetul cu încetul, casa începu să colcăie de un fel de viaţă duşmănoasă. Pat descoperi că trupul îi este rece şi încordat. Trăgea cu urechea să audă zgomote din odaia de toate zilele, scîrţîitul balansoarelor şi respiraţia sonoră a bătrînilor. Casa trosni şi, cu toate că aştepta să audă zgomote, Pat tresări violent. Capul şi picioarele i se acoperiră de sudoare. Fără să facă zgomot şi cu groază în suflet, se strecură din pat şi încuie uşa dinspre camera de toate zilele. Pe urmă se întoarse la patul lui de fier şi se întinse pe el, tremurînd sub învelitoare. Noaptea devenise foarte liniştită, şi el se simţea singur.

Dimineaţa, Pat se trezi cu sentimentul limpede că are de împlinit nişte datorii. Încercă să-şi aducă aminte despre ce e vorba. Da, bineînţeles, Biblia trebuia aşezată la locul ei. Vaza cu imortele trebuia ridicată, şi după aceea în toată casa trebuia făcută curăţenie. Pat ştia că va trebui să facă toate astea, în ciuda repulsiei ce o simţea la gîndul de a deschide uşa dinspre camera de toate zilele. Mintea lui se ferea de lucrurile pe care ştia că are să le vadă cînd va deschide uşa — cele două balansoare, unul la stînga şi altul la dreapta sobei ; pernele de pe balansoare aveau să păstreze imprimate în ele forma trupurilor părinţilor săi. Cunoştea bine mirosurile de vechituri, de alifii şi de flori veştede ce-l aşteptau de cealaltă parte a uşii. Dar era vorba de o datorie. Şi trebuia s-o îndeplinească.

Aprinse focul şi îşi pregăti de mîncare. Şi se întîmplă ca tocmai în timp ce-şi sorbea cafeaua fierbinte, să i se ivească în cuget un fel de a judeca în întregime străin stilului său de viaţă de pînă atunci. Gîndurile acelea cu totul neobişnuite ce se revărsau asupra lui îl uluiau atît prin îndrăzneala cît şi prin simplitatea lor.

„De ce m-aş duce acolo ?“ se întreba. „Nimănui nu-i pasă şi nici măcar nu ştie cineva. Nu trebuie să mă duc neapărat acolo, dacă nu vreau.“ Se simţea ca un băiat care chiuleşte de la şcoală ca să se plimbe printr-o pădure deasă şi fermecătoare. Dar, împotrivindu-se libertăţii, glasul jeluitor al mamei îi răsună în urechi : „Pat ar trebui să facă neapărat curăţenie în casă. Numai că Pat niciodată n-are grijă.“

Şi deodată crescu în el bucuria răzvrătirii. „Ai murit !“ îi răspunse el glasului. „Nu eşti decît ceva ce se petrece doar în mintea mea. De-acum înainte nimeni nu mai poate aştepta de la mine să fac vreo treabă. Nimeni n-are să afle vreodată că nu fac lucruri pe care ar trebui să le fac. Nu intru acolo, şi niciodată n-am să mai intru acolo.“ Şi în vreme ce curajul îi mai era încă neabătut, se duse pînă la uşă, scoase cheia din broască şi o azvîrli în bălăriile mari din spatele casei. Închise obloanele tuturor ferestrelor, în afara celor de la bucătărie, şi le ţintui cu piroane mari.

Bucuria proaspetei libertăţi nu dură multă vreme. În timpul zilei era ocupat cu munca la fermă, dar încă înainte de sfîrşitul zilei în-

cepu să-i fie parcă dor de vechile îndatoriri ce puteau să-i înghită ceasuri întregi și să grăbească scurgerea timpului. Știa că îi e groază să se ducă în casă, că îi e groază de formele imprimate în perne și de Biblia mișcată de la locul ei. Încuiase în casă doi strigoi plăpînzi, dar nu le putuse lua puterea de a-l chinui.

În seara aceea, după ce își pregăti de mîncare pentru cină, se așeză lîngă sobă. O singurătate înfiorătoare se abătu asupra lui ca o ceață dezolantă. Asculta sunetele tainice din casa bătrînă, șoaptele și ciocăniturile slabe. Asculta cu atîta încordare, încît după o vreme prinse în auz scîrțîitul balansoarelor din odaia alăturată și, într-un timp, chiar scrîșnetul capacului deșurubat de pe un borcan cu pomadă. Nu mai putu să îndure. Se duse la grajd, înhămă calul și plecă la magazinul universal din Pășunile Raiului.

Trei bărbați stăteau în jurul sobei masive și îi admirau cu încîntare ornamentele. Îi făcură loc lui Pat, să-și tragă și el un scaun. Nici unul dintre ei nu se uită la Pat, fiindcă un om în doliu se bucură în societate de aceleași imunități ca și infirmii. Pat se așeză pe scaun și se uită la sobă, spunînd :

— Aduceți-mi aminte să iau niște făină înainte de plecare.

Toți cei de față înțelegeau rostul acelor vorbe. Știau că nu-i trebuie făină, dar oricare dintre ei, în împrejurări asemănătoare, ar fi căutat o scuză cam de același fel. T. B. Allen deschise ușița sobei, se uită înăuntru, apoi scuipă în jar.

— Într-o casă cum e aceea te simți grozav de singur la început, spuse T.B. Allen.

Pat îi fu recunoscător, deși în societate asemenea cuvinte constituiau o gafă.

— Mai am nevoie și de niște tutun și de cartușe pentru pușcă, spuse el ca să-i ofere un fel de răsplată.

După seara de atunci, Pat își schimbă modul de viață. Căuta cu tot dinadinsul grupurile de oameni. Ziua muncea la fermă, dar seara putea fi fără greș găsit acolo unde se mai aflau doi sau trei inși. Cînd avea loc vreun bal sau vreo petrecere în clădirea școlii, Pat venea devreme și stătea pînă cînd pleca ultimul om. Fusese și la casa lui John Whiteside ; la incendii el sosea primul. În zilele de alegeri, rămînea în localul de vot pînă la închidere. Oriunde se închega un grup de oameni, puteai fi sigur că și Pat are să se înfățișeze. Tot umblînd mereu după companie, ajunsese să aibă un soi de instinct, cu ajutorul căruia descoperea întîmplări mai de seamă, menite să atragă mulțimea.

Pat era un bărbat agreabil, cam stîngaci, cu nas mare și fălci puternice. Semăna foarte mult cu Lincoln în tinerețe. Figura îi era tot atît de nepotrivită pentru îmbrăcăminte, ca și a lui Lincoln. Avea nări și urechi mari și pline de păr. Ai fi zis că niște animale mici și păroase se ascunseseră în ele. Nu se pricepea să întrețină o conversație ; știa că nu prea contribuie la succesul acelor reuniuni și încerca să-și răscumpere lipsa asta prin muncă, prin favoruri și prin aranjamentele puse la cale. Îi plăcea să facă parte din comitetele de orga-

nizare ale balurilor de la școală, fiindcă așa era mai simplu să se întrunească laolaltă cu ceilalți membri ai comitetului și să discute planurile ; era gata să piardă seri întregi cu decorarea localului sau cu alergatul pe toată valea, pentru a împrumuta scaune de la o familie și veselă de la alta. Dacă se întîmpla ca în vreo seară să nu dea peste nici un fel de reuniune, se urca în Ford și se ducea pînă la Salinas, unde vedea două filme. După acele două prime nopți de groaznică singurătate, n-a mai petrecut nici o seară în casa lui ferecată. Amintirea Bibliei, a fotoliilor și a mirosurilor vechi de ani și ani îl înspăimînta.

Și vreme de zece ani a hoinărit Pat Humbert prin vale în căutare de tovărășie. A făcut ce a făcut și a fost ales în comitetul școlar ; s-a înscris la cluburile Masonii și Vechii Camarazi de la Salinas, și nu s-a auzit să fi lipsit vreodată de la o reuniune.

În ciuda unei atît de aprinse sete de tovărășie, Pat nu se integra niciodată în grupul căruia i se alătura. S-ar fi putut spune mai curînd că atîrna pe de margini, fără să deschidă vreodată gura dacă nu era întrebat. Lumea din vale considera prezența lui de neînlăturat. Îl puneau la treabă fără nici un fel de milă, și nici nu prea-și dădeau seama că el atîta așteaptă.

După ce reuniunile se încheiau, cînd Pat se vedea în cele din urmă nevoit să se ducă la el acasă, băga repede camionul sub șopron și, cu cea mai mare grabă, se vîra în pat. Încerca, dar cam fără succes, să dea uitării cumplitele

încăperi de dincolo de ușă. Uneori imaginea lor i se strecura pînă la marginile conștiinței. Acum praful trebuia să fie gros, iar pînzele de păianjen să umple toate colțurile și să acopere toate mobilele. Dacă vedeniile astea izbuteau să-i înfrîngă apărarea și să-i invadeze conștiința mai înainte de-a fi apucat el să adoarmă, Pat tremura în pat și recurgea la toate copilăroasele procedee soporifice pe care le cunoștea.

Urîndu-și atît de amarnic casa, nu mai avea grijă de ea. Clădirea veche se măcina în părăsire. Un trandafir Banksia cu flori albe, rămas vreme de ani și ani doar un mărunt tufiș țepos, se trezi deodată la viață și se cățără pe fațada casei. Îmbrăcă veranda, întinse ghirlande peste ferestrele închise și atîrnă de streșini flamuri prelungi. În zece ani, casa ajunse să arate ca o mare movilă de trandafiri. Cînd treceau pe drum, oamenii se opreau în loc ca să se minuneze de mărimea și frumusețea lor. Pat nici nu prea știa de existența trandafirului. Dacă putea, alunga din minte orice gînd legat de casă.

Ferma Humbert era o fermă destul de mănoasă. Pat o îngrijea bine și scotea bani din ea, și cum cheltuielie lui erau tare modeste, strînsese la bancă vreo cîteva frumușele mii de dolari. Iubea ferma pentru ea însăși, dar o iubea și fiindcă pe tot timpul zilei îl apăra de frică. Atîta vreme cît muncea, groaza de a fi singur, sihăstria care îi îngheța sîngele în vine nu se putea năpusti asupra lui. Recolta fructe foarte bune, dar grija principală o acorda zmeurei

și murelor. Rîndurile de ruguri pe spaliere mergeau paralel cu drumul. În fiecare an izbutea să-și scoată pe piață zmeura și murele înaintea oricărui alt fermier de pe vale.

Cînd familia Munroe s-a mutat la Pășunile Raiului, Pat avea patruzeci de ani. S-a bucurat mult c-o să-i aibă vecini. Apărea o nouă casă unde ar fi putut să-și petreacă din vreme în vreme serile. La rîndul său, Bert Munroe, om prietenos din fire, se bucura să-l aibă pe Pat ca musafir. Și Pat era fermier priceput. Bert de multe ori îi cerea cîte un sfat. Pe Mae Munroe, Pat nu o băga prea mult în seamă ; vedea doar că e o fată drăguță, și pe urmă o uita. Nu i se întîmpla prea des să se gîndească la ceilalți ca la niște făpturi omenești de sine stătătoare, ci mai curînd ca la un antidot folosit împotriva otrăvurilor sihăstriei, ca refugiu din preajma strigoilor întemnițați.

Într-o după amiază de pe la începutul verii, Pat lucra la rugi. Îngenunchea printre rînduri și, cu o săpăligă, afîna pămîntul la rădăcinile rugilor. Boabele începuseră să se formeze și creșteau văzînd cu ochii, frunzele erau frumoase, de un verde deschis. Pat muncea fără grabă. Îi plăcea munca asta și nu era nici terorizat de perspectiva nopții ce avea să vină, fiindcă urma să ia cina la familia Munroe. Și în vreme ce lucra, auzi glasuri dinspre drum. Deși nu vedea nimic, fiind ascuns printre rugi, înțelese după sunetul glasurilor că doamna Munroe și fiica ei Mae treceau prin dreptul casei lui. Deodată, o auzi pe Mae exclamînd cu încîntare :

— Ia uită-te, mamă ! Ai mai văzut în viața ta un trandafir atît de frumos ?

Pat se opri din lucru, ca să asculte.

— E frumos, sigur că da, spuse doamna Munroe.

— Tocmai mă gîndeam ce anume îmi amintește, continuă Mae. Mai ții minte ilustrata cu casa aceea încîntătoare din Vermont ? Unchiul Keller ne-a trimis-o. Casa de aici, cu trandafirii cățărați pe ea, arată întocmai ca și casa din ilustrată. Mi-ar place să văd cum arată pe dinăuntru.

— Ei, în privința asta nu prea ai multe șanse. Doamna Allen spune că nimeni de pe toată valea n-a mai pășit acolo după moartea tatălui și mamei lui Pat, iar asta s-a întîmplat acum zece ani. Nu mi-a spus dacă-i frumoasă ori nu.

— Cu un asemenea trandafir în exterior, nu se poate să nu fie frumoasă și pe dinăuntru. Oare domnul Humbert ar fi dispus să mi-o arate și mie o dată ?

Apoi cele două se depărtară și nu se mai auzi ce-și spuneau. După ce trecură, Pat se ridică în picioare și se uită la trandafirul uriaș. Nu observase niciodată pînă atunci cît de frumos este — o claie de frunze verzi aproape cu totul acoperită de trandafiri albi. „E tare frumos“, zise Pat. „Și seamănă cu o casă frumoasă din Vermont. Seamănă cu o casă din Vermont și... da, e *într-adevăr* frumos, e-o tufă frumoasă.“ Apoi, ca și cînd ar fi văzut prin tufă și prin pereți, în fața ochilor îi apăru imaginea salonului. Se întoarse grăbit la munca

lui de la rădăcinile rugilor, silindu-se să-și alunge din minte orice gînd privitor la casă. Însă cuvintele rostite de Mae îi sunau mereu și mereu în urechi: „Trebuie să fie frumos înăuntru". Se întreba cum o fi arătînd interiorul unei case din Vermont. Cunoștea casa mare și trainic clădită a lui John Whiteside și, la fel ca toată lumea de pe vale, admirase confortul plăcut din locuința lui Bert Munroe, dar o casă frumoasă nu văzuse niciodată, adică o casă despre care să poată spune pe drept cuvînt că e frumoasă. Revăzu rînd pe rînd cu gîndul toate casele pe unde fusese, dar nici una dintre ele nu se potrivea cu ceea ce avusese Mae în gînd. Își aduse aminte de o poză văzută într-o revistă; odăi cu podele lucioase, cu lemnărie albă și scară interioară; s-ar fi putut să fi fost Mount Vernon. Poza aceea îl impresionase. Poate că la o asemenea casă se gîndise Mae.

Ar fi vrut să poată vedea pe ilustrată casa aceea din Vermont, dar dacă le-ar fi rugat să i-o arate, ele ar fi înțeles că stătuse și ascultase ce vorbesc. Pe cînd se gîndea la toate astea, Pat fu copleșit de dorința de a vedea o casă frumoasă asemănătoare cu a lui. Lăsă săpăliga din mînă și se duse în fața casei. Într-adevăr, trandafirul era minunat. Acoperea ca un baldachin veranda și împrăștia spuză de stele albe peste ferestrele ferecate. Pat se întreba de ce oare nu observase nimic pînă atunci.

În seara aceea făcu ceva ce nici nu i-ar fi putut trece prin gînd mai înainte. În pragul

casei Munroe renunță la o invitație ce i-ar fi oferit prilejul să-și petreacă seara în compania altora.

— Am la Salinas niște treburi urgente și trebuie neapărat să mă ocup de ele, explică Pat. Aș putea pierde niște bani, dacă nu mă reped chiar acum.

Cum ajunse la Salinas, se duse direct la biblioteca publică.

— Aveți cumva niște poze cu case din Vermont... case frumoase? îl întrebă pe bibliotecar.

— S-ar putea să găsiți cîteva prin reviste. Poftiți! Am să vă arăt unde să căutați.

La ora de închidere, au trebuit să-i atragă atenția. Găsise poze cu interioare, dar niște interioare cum nu-și închipuise niciodată că ar putea să existe. Camerele erau alcătuite după un plan anume; fiece decorație, fiecare piesă a mobilierului, pînă și podelele și pereții se armonizau, erau o parte dintr-un plan. O adîncă și instinctivă înzestrare a lui în privința asortărilor, a culorilor și a liniilor se trezise în fața acelor poze. Nu știuse că niște camere pot să arate așa — totul închegat într-un întreg. Orice cameră văzută de el pînă atunci era rezultatul unei treptate și întîmplătoare acumulări. Mătușa Sophie trimitea o vază și tata cumpăra un fotoliu. Puseseră o sobă înlăuntrul șemineului, fiindcă dădea mai multă căldură; Sperry Flour Company scosese un calendar mare, iar mama luase poza cea mai frumoasă și o pusese în ramă; o casă de comenzi prin poștă făcea reclamă unei lămpi de un fel nou.

Așa se alcătuia înfățișarea unei încăperi. Dar din pozele acelea se vedea bine că cineva avusese o idee, și tot ce se afla în camerele din poze făcea parte din aceeași idee. Cu puțin înainte de închiderea bibliotecii, dăduse peste două poze alăturate. Una înfățișa o cameră asemenea celor cunoscute de el, iar chiar lîngă ea se arăta o altă poză înfățișînd aceeași cameră, dar fără nimic din talmeș-balmeșul dinainte, și cu ideea întruchipată acolo. Nu mai semăna nici pe departe cu ce fusese înainte. Pentru prima oară în viață, Pat ardea de nerăbdare să ajungă acasă. Vroia să se întindă în pat și să se gîndească, fiindcă o ciudată idee nouă se zbătea să prindă ființă în adîncurile minții lui.

În noaptea aceea n-a putut să doarmă. Avea în cap prea multe planuri. La un moment dat se ridică din pat și aprinse lampa ca să-și cerceteze contul la bancă. Doar cu puțin înaintea zorilor se îmbrăcă, își pregăti masa de dimineață, și în vreme ce mînca, privirile i se tot furișau către ușa încuiată. În ochi îi strălucea lumina unei bucurii răutăcioase. „Trebuie să fie întuneric înăuntru", zise deodată. „Ar fi mai bine să deschid obloanele, înainte de a intra acolo."

După ce se făcu în cele din urmă lumină, luă o rangă și dădu înconjur casei, oprindu-se în drum și deschizînd cu forța obloanele bătute în cuie. De cele de la ferestrele salonului nu se atinse, fiindcă nu vroia să strice dantelăria de trandafiri. În cele din urmă se întoarse în bucătărie și se opri dinaintea ușii încuiate. O clipă, vechea vedenie îl făcu să împietrească.

„Dar n-o să dureze decît un minut", se încurajă singur. „Numaidecît încep să sfărîm totul." Ranga se balansă în aer și trosni izbind clanța. Ușa se deschise năvalnic, țipînd cu jale din balamalele-i neunse, și îngrozitoarea încăpere i se înfățișă dinaintea ochilor. Din pricina pînzelor de păianjen părea că o ceață plutește prin aer ; un iz de mucegai și de lucruri vechi năvălea pe ușă. Cele două balansoare se aflau acolo, de-o parte și de cealaltă a sobei ruginite. Chiar și sub praful gros putea distinge micile adîncituri din perne. Dar nu ele erau izvorul groazei lui. Pat știa bine unde se află miezul spaimelor. Străbătu repede camera, ștergîndu-și din mers pînzele de păianjen de pe ochi. Salonul era tot întunecat, fiindcă obloanele de la ferestre rămăseseră închise. Nu trebui să orbecăiască pentru a ajunge la masă ; știa cu precizie locul unde se află. Nu-l bîntuise oare imaginea ei vreme de zece ani ? Ridică masa cu Biblie cu tot, alergă spre ieșire, trecînd prin bucătărie, și le azvîrli grămadă în curte.

Acum putea să lucreze mai încet. Spaima pierise. Ferestrele erau atît de înțepenite, încît se văzu silit să folosească ranga pentru a le putea deschide. Mai întîi au ieșit balansoarele, rostogolindu-se și țopăind de îndată ce-au atins pămîntul, pe urmă tablourile, ornamentele de pe consolă, graurii împăiați. Și după ce toată mobila, învelitorile, scoarțele și vazele zăceau împrăștiate pe sub ferestre, Pat smulse covoarele și le făcu și pe ele grămadă în curte. La sfîrșit aduse găleți cu apă și stropi din belșug

pereţii şi tavanul. Îndeletnicirea asta îi făcu o nespusă plăcere. Cînd azvîrli scaunele afară, le trînti aşa fel ca să le rupă picioarele. În vreme ce apa se îmbiba în tapetul de hîrtie, vechi şi înnegrit, adună toate mobilele de pe sub ferestre, le aşeză grămadă şi le dădu foc. Ţesăturile vechi şi mucegăite şi lemnul lăcuit ardeau molcom şi trist, răspîndind în jur putoare scîrboasă de praf şi umezeală. Flăcările nu s-au înălţat decît după ce a azvîrlit asupra mormanului o căldare de gaz. Masa şi canapelele trosneau, eliberîndu-şi strigoii în pîrjolul flăcărilor. În culmea fericirii, Pat stătea şi supraveghea rugul.

„V-a plăcut să staţi acolo atîta amar de ani, nu-i aşa ?“ strigă Pat. „Credeaţi că niciodată n-o să am destulă tărie ca să vă dau pradă focului. Ei, n-aş vrea decît să mai zăboviţi pe-aici ca să vedeţi ce am să fac eu, gunoaie putrede şi împuţite ce sînteţi !“ Covoarele verzi arseră pînă la capăt şi lăsară în urmă cărbuni roşii, pufoşi. Vechile vaze şi căni se sfărîmară bucăţele din pricina căldurii. Pat prindea în auz sfîrîitul mentolului şi alifiilor ce se scurgeau din borcane şi fierbeau în foc. Simţea că tronează la moartea duşmanului său. Nu se desprinse de lîngă rug decît atunci cînd din toate lucrurile acelea mai rămăseseră doar tăciuni. Între timp pereţii se umeziseră bine şi tapetul se desprindea în fîşii late şi prelungi.

În după-amiaza aceea, Pat se duse la Salinas şi cumpără toate revistele de decoraţii interioare pe care le putu găsi. Seara, după ce mîncă, cercetă pagină după pagină. În cele din

urmă găsi într-o revistă camera ideală. Despre unele dintre celelalte mai avea cîte o îndoială ; despre asta, nici una. Şi putea s-o facă uşor. Dacă dărîma peretele dintre odaia de toate zilele şi salon, avea o încăpere lungă de treizeci de picioare şi lată de cincisprezece. Ferestrele trebuiau lărgite, şemineul mărit, iar podelele frecate bine cu glaspapir, apoi vopsite şi lustruite. Ştia că e în stare să facă toate astea. Îl furnica prin degete, de nerăbdător ce era să se apuce de treabă. „Mîine încep“, îşi spuse. Pe urmă un alt gînd îl făcu să se oprească. „Ea crede că şi acuma e frumos. N-ar fi prea potrivit s-o las să afle că de-abia de mîine încolo începe. Ar pricepe că am auzit-o vorbind despre casa din Vermont. Nu-i bine să las lumea să afle ce fac. S-ar întreba ce m-a apucat.“ Se întreba şi el ce l-o fi apucat. „Da' ce naiba îi interesează pe ei de ce o fac ?“ încercă el să se lămurească. „Nu-s obligat să trec din om în om şi să povestesc de ce fac ce fac. Astea-s socotelile mele. Pe legea mea ! Am să lucrez numai noaptea“, conchise Pat rîzîndu-şi în barbă. Ideea de a-şi transforma în secret casa îl entuziasma. N-avea decît să lucreze singur, şi nimeni nu mai putea să afle. Pe urmă, cînd totul ar fi fost pus la punct, ar fi fost treabă simplă să invite pe cîţiva la el şi să pretindă că aşa fusese dintotdeauna. Nimeni nu-şi mai aducea aminte cum arătase casa cu zece ani în urmă.

Îşi rîndui viaţa în felul următor : Ziua lucra la fermă, iar noaptea se năpustea în casă, cuprins de fericire. Poza încăperii ideale stătea

în bucătărie, prinsă cu ținte pe perete. Pat o cerceta de douăzeci de ori pe zi. Și în vreme ce încheia tocurile ferestrelor, întindea tapetul de culoare azurie, dădea lemnăria cu lac crem, vedea în fața ochilor încăperea definitiv pusă la punct. Dacă avea nevoie de materiale, seara tîrziu se repezea pînă la Salinas și se întorcea numai după ce se lăsase întunericul. Muncea pînă la miezul nopții, și se ducea la culcare sugrumat de fericire.

Oamenii de pe vale îi simțeau lipsa de la reuniunile lor. La magazin îl întrebau ce-i cu el, dar Pat avea scuza gata pregătită, și le explica :

— Urmez un curs din alea, prin corespondență. Seara stau și învăț.

Oamenii zîmbeau. Unui bărbat îi e greu să îndure singurătatea, știau și ei. Fermierii burlaci totdeauna ajung să aibă cîte o ciudățenie, mai curînd sau mai tîrziu.

— Și ce înveți, Pat ?

— Ei, ce ! Mai învăț și eu cîte ceva despre... construcții.

— Ar trebui să te însori, Pat. Uite că anii trec și înaintezi în vîrstă.

Pat se înroșea de furie și zicea :

— Nu fi caraghios !

În vreme ce muncea la aranjatul încăperii, Pat se angaja într-un mic joc, iar lucrurile se desfășurau cam așa : Încăperea era terminată și fiecare mobilă pusă la locul ei. Focul ardea cu flăcări roșii ; lămpile aruncau luciri difuze pe podelele lustruite și pe mobilele sclipitoare. „Am să mă duc pînă acasă la ea și am să-i spun, așa dintr-o dată : Am auzit că-ți plac casele din Vermont. Nu ! Așa nu se poate să zic, am să-i spun : Îți plac casele din Vermont ? Ei, uite, am și eu o cameră care seamănă cu unele camere ale caselor din Vermont." Episodul acesta de introducere nu prea mergea niciodată în chip mulțumitor. Nu găsea calea cea mai potrivită pentru a o ispiti să vină în casa lui. Și sfîrșea prin a sări peste partea asta. Avea să se gîndească la ea mai tîrziu.

Acum ea intra în bucătărie. Bucătăria nu trebuia schimbată, fiindcă în felul acesta surpriza produsă de încăperea cealaltă devenea și mai puternică. Se oprea dinaintea ușii, iar el se repezea și deschidea. Și iată încăperea, cam întunecoasă, dar într-adevăr plină de lumină discretă. Lumina focului se revărsa ca o cascadă, și lămpile se oglindeau în podele. Se puteau vedea draperiile de creton satinat și tigrul cel grăsan de pe carpeta atîrnată deasupra consolei. Vasul de cositor lucea cu vioiciune reținută. Totul era cald și tihnit. De fericire, lui Pat aproape că i se oprea respirația.

Oricum ar fi, însă, ea stătea în prag și... ce-avea să spună ? Da, dacă ar simți și ea ce simțea el, poate că n-ar spune nimic. Poate i-ar veni chiar să plîngă. Da, asta era ceva deosebit : sentimentul mulțumirii depline, în stare să te facă să plîngi. Poate că ar sta acolo un minut sau două, privind numai. Pe urmă Pat ar spune : „Nu vrei să poftești înăuntru și să stăm puțin ?" Și bineînțeles că atunci vraja s-ar destrăma. Ea ar începe să vorbească despre încăpere, cu fraze ciudat întretăiate. Iar

Pat n-ar fi deloc stingherit de toate astea. „Da şi mie mi-a cam plăcut, totdeauna." Cuvintele acestea le rosti cu glas tare, fără să contenească din lucru. „Da, totdeauna am crezut şi eu că e destul de frumos. Abia ieri mi-a trecut prin gînd că poate ţi-ar face plăcere să vezi."

Şi jocul se termina astfel : Mae stătea în fotoliul cel mare din faţa şemineului. Mîinile frumoase şi plinuţe se odihneau în poală. Şi cum şedea aşa, o privire pierdută îi răsărea în ochi... Pat nu mergea niciodată mai departe cu jocul, fiindcă în clipa aceea se simţea cu totul copleşit de un soi de sfială. Dacă ar fi continuat, i s-ar fi părut că se uită furiş pe fereastră la doi oameni care vor să fie singuri. Momentul electrizant, momentul de maximă încordare al întregului joc, era cel în care deschidea uşa ; momentul cînd ea rămînea în prag, înmărmurită de atîta frumuseţe.

După trei luni de muncă, încăperea era gata. Pat puse în buzunar poza din revistă şi se duse la San Francisco. Intră în birourile unui magazin de mobilă şi întinse poza pe masă, spunînd :

— Vreau o mobilă ca asta.

— Nu vă gîndiţi la piese autentice, nu-i aşa ?

— Cum adică, autentice ?

— Adică... adică piese vechi. Nu le-aţi putea obţine sub treizeci de mii de dolari.

Pat se schimbă la faţă. Camera aceea a lui parcă sta să se prăbuşească.

— Oho !... N-am ştiut.

— Vă putem însă oferi copii desăvîrşite după tot ce aveţi aici, îl asigură directorul.

— Da ? Bine. E foarte bine. Şi copiile astea cît ar costa ?

Directorul chemă un agent de vînzări. Toţi trei au luat pe rînd piesă cu piesă şi directorul a început să facă o listă : o masă de perete, masă rabatabilă cu tăblie mobilă, fotolii — unul de lemn încrustat, unul cu tăblie de trestie şi spetează dreaptă, unul rabatabil, o banchetă ; carpete, draperii de creton satinat, lămpi cu abajur mat şi ciucuri de cristal ; un bufet deschis, porţelanuri fine pictate, sfeşnice de cositor şi candelabre.

— Aşa ! Are să fie cam vreo trei mii de dolari, domnule Humbert.

Pat se încruntă, cufundat în gînduri. La urma urmei, pentru ce ar economisi el banii ? Întrebă :

— Cît de repede mi le puteţi trimite ?

Rămas în aşteptarea veştii că mobila a sosit la Salinas, Pat frecă podelele pînă le făcu să lucească asemenea unui lac liniştit. Ieşea din încăpere mergînd de-a-ndaratelea şi ştergînd cu cîrpa urmele vagi lăsate de picioarele lui. Apoi, nu după multă vreme, lăzile sosiră la depozitul magazinului. A trebuit să facă patru drumuri cu camionul pînă la Salinas ca să le poată căra, şi pe toate patru le-a făcut în taină, la adăpostul întunericului. Toată treaba asta căpăta un aer de uneltire.

Lăzile le desfăcu sub şopron. Cără în casă fotoliile şi mesele şi, uitîndu-se de nenumărate

ori la poză, le aşeză pe fiecare exact la locul cuvenit. In noaptea aceea focul arse zdravăn, iar lămpile cu abajururi mate se oglindiră în podele, şi tigrul grăsan de pe carpeta atîrnată deasupra şemineului părea să tremure în lumina jucăuşă a flăcărilor.

Pat ieşi în bucătărie şi închise uşa în urma lui. Apoi, cît putu mai încet, o deschise din nou şi se uită înăuntru. Camera strălucea de căldură, de căldură primitoare. Sfeşnicele păreau încă şi mai somptuoase decît îşi închipuise el. În bufetul deschis, farfuriile prindeau scîntei pe marginile lor aurite. Pat rămase un moment în prag, străduindu-se să găsească tonul potrivit. „Mie totdeauna mi-a plăcut încăperea asta", spuse cu glasul lui cel mai firesc. „Abia ieri mi-a trecut prin gînd că poate ţi-ar face plăcere s-o vezi." Tăcu, fiindcă un gînd îngrozitor i se ivise în minte. „Bine, dar nu poate veni singură. O fată nu poate veni singură, seara, în casa unui bărbat neînsurat. Lumea ar începe să clevetească pe socoteala ei şi, pe urmă, ea singură n-ar face una ca asta." Era teribil de dezamăgit. „O să trebuiască să vină şi maică-sa cu ea. Dar... poate că maică-sa n-o să ne stingherească. N-are decît să rămînă aici, aşa... ca să nu ne stingherească."

Acum, cînd totul era pregătit, o şovăială paralizantă îl ţinea în loc. Seară după seară tot amîna clipa cînd ar fi urmat s-o poftească. Reluă jocul de atîtea şi de atîtea ori, pînă ajunse să știe cu precizie unde avea să stea ea, cum avea să arate, ce-avea să spună. În privinţa

celor pe care avea ea să le spună, dispunea de mai multe variante. Trecu o săptămînă, şi el tot mai amîna vizita menită s-o aducă pentru a-i vedea casa.

Într-o după-amiază îşi luă inima în dinţi, încordîndu-şi voinţa cu sforţări energice. „Nu pot să amîn pînă la nesfîrşit. Mai bine mă duc în seara asta." Şi, după ce mîncă, îşi puse hainele cele mai bune şi porni pe jos către familia Munroe. Nu avea pînă acolo decît un sfert de milă. Nu se gîndea s-o poftească în seara aceea. Vroia ca la venirea ei focul să duduie şi lămpile să strălucească. Era o noapte rece şi tare întunecoasă. Împiedicîndu-se în praful de pe drum, se gîndea cu părere de rău la halul în care aveau să arate pantofii lui atît de grijuliu lustruiţi.

O mulţime de lămpi erau aprinse în casa familiei Munroe. În faţa porţii se aflau cîteva maşini. „E petrecere", îşi spuse Pat. „Am s-o poftesc altă dată. Nu pot face treaba asta de faţă cu lume multă." Se gîndi chiar să se întoarcă îndărăt. „Ar părea totuşi foarte ciudat dacă aş invita-o cînd o revăd prima dată după atîtea luni. S-ar putea să intre la cine ştie ce bănuieli."

Cînd intră în casă, Bert Munroe se repezi şi îl luă de mînă, strigînd :

— A venit Pat Humbert ! Unde Dumnezeu ai stat ascuns pînă acuma, Pat ?

— Am învăţat, în fiecare seară.

— Ia te uită, ce întîmplare fericită că tocmai acum ai picat ! Mîine aveam de gînd să trec eu

pe la dumneata. Ești la curent cu noutățile — nici vorbă !

— Ce noutăți ?

— Cum ?! Mae și Bill Whiteside se cunună sîmbăta viitoare. Vroiam să viu și să te rog să ne dai o mînă de ajutor la nuntă. Facem totul în casă, numai cu niște gustări, după cununie. Înainte de-a te fi apucat patima asta pentru învățătură, la școală dădeai totdeauna o mînă de ajutor.

Îl luă de braț și încercă să-l conducă de-a lungul holului. Din camera cea mai depărtată se auzea zvon de glasuri. Pat se împotrivi cu tărie. Puse în joc tot ce cîștigase în antrenamentele menite să-i asigure posibilitatea de a vorbi pe tonul cel mai indiferent.

— Felicitările mele, domnule Munroe. Zici că sîmbăta viitoare ? Vă ajut cu cea mai mare plăcere. Nu, acuma nu pot să rămîn. Trebuie să mă duc neîntîrziat la magazin.

Strînse din nou mîna lui Bert și, cu pași rari, se îndreptă spre ușă.

Copleșit de suferință, vroia să se ascundă undeva, în vreo vizuină întunecoasă unde nimeni să nu-l poată vedea. Fără să știe ce face, o luă înspre casă. Casa cea prost împărțită i se arăta posomorîtă și jalnică, atunci cînd ajunse în fața ei. Pat intră în grajd și, cu pași siguri, urcă pe scara scurtă, de frînghii, și se întinse în fîn. Își simțea mintea chircită și seacă din pricina dezamăgirii. Mai presus de orice, nu vroia să se ducă în casă. Îi era teamă să nu încuie din nou ușa. Fiindcă de făcea asta, în toți anii ce-aveau să vină de-acum încolo, două

duhuri năucite ar fi sălășluit în încăperea cea frumoasă, iar în bucătărie Pat avea să înțeleagă cum stăteau și priveau nostalgic într-un foc fantomatic.

Unsprezece

ÎN '50, CÎND A VENIT ÎN VESTUL ÎNDEPĂRtat, Richard Whiteside a cercetat exploatările aurifere și a renunțat la ele, ca obiect al strădaniilor sale. „Pămîntul nu dă decît o singură recoltă de aur“, și-a spus el. „Iar cînd recolta asta se împarte la o mie de arendași, nu-l poate hrăni pe nici unul prea multă vreme. Asta-i gospodărire proastă.“

Umblă multă vreme pe cîmpiile și colinele Californiei ; îi stăruia în minte gîndul statornic de a ridica o casă pentru copiii încă nenăscuți și pentru copiii acestora. Pe vremea de-atunci puțină lume din California avea sentimentul responsabilității față de urmași.

Către seara unei zile frumoase și senine, își mînă cei doi cai murgi pe crestele colinelor scunde care înconjoară Pășunile Raiului. Opri caii și privi în jos, peste valea înverzită. Iar atunci Richard înțelese că aflase locul unde să-și dureze așezare. În rătăcirile lui prin toată țara întîlnise multe locuri frumoase, dar nici unul nu-i trezise în suflet acest simțămînt de desăvîrșire. Își aduse aminte de coloniștii din Atena și din Sparta, porniți în căutare de noi pămînturi descrise în profeții nedeslușite ; se

duse cu gîndul la aztecii care păşeau mereu înainte, după vulturul lor călăuzitor. Şi Richard îşi spuse : „Acum, dacă aş primi vreun semn, totul ar fi fără cusur. Ştiu că aici mă voi aşeza, dar tare bine ar fi să am un semn de care să-mi aduc aminte şi să le povestesc copiilor.“ Îşi înălţă ochii către cer, dar în văzduh nu se zărea nici pasăre şi nici nor. Pe urmă se ridică boarea ce adie seara peste coline. Stejarii se agitară uşor şi parcă furişat către vale, iar pe costişe se stîrni un vîrtej slab ce adună cîteva frunze şi le mînă înainte. Richard chicoti : „Iată dezlegarea ! Multe cetăţi vestite s-au zidit după semne deloc mai limpezi decît acesta.“

Mai stătu puţin, apoi coborî din căruţa lui sprintenă şi deshămă caii. De îndată ce fură împiedicaţi, aceştia porniră cu paşi mărunţi către iarba de pe marginea drumului. Richard îşi luă cina, alcătuită din şuncă şi pîine, pe urmă desfăcu păturile şi le întinse pe iarba de pe coastă. Şi pe cînd întunericul amurgului se lăsa peste vale, stătu întins în patul acela al lui şi privi în jos către Păşunile Raiului ce aveau să fie locul lui de statornicire. Ştia unde are să-şi înalţe casa : pe coasta de dincolo, lîngă un crîng de stejari falnici ; în spatele acelui loc se ridica o colină şi se zărea o mică adîncitură plină de tufărişuri, de bună seamă albia unui pîrîu. Lumina devenise nesigură şi parcă vrăjită. Richard vedea o casă frumoasă şi albă, avînd în faţă o grădiniţă bine îngrijită şi în apropiere zărea, înălţîndu-se alb, turnul de apă. În ferestre licăreau luminiţe galbene, mici pete de lumină primitoare. Uşa largă de la intrare se deschide şi pe verandă ieşea o droaie întreagă de copii — cel puţin şase. Toţi se uitau prin întunericul din ce în ce mai des, şi cătau mai cu seamă înspre colina unde Richard stătea întins pe pături. După cîteva clipe se întorceau în casă şi uşa se închidea în urma lor. Odată cu închiderea uşii, casa, grădina şi turnul de apă cel alb dispărură. Richard oftă de mulţumire şi se întinse pe spate. Pe cer licăreau stelele.

Vreme de o săptămînă, Richard alergă cu înverşunare pe întinsul văii. Cumpără două sute cincizeci de acri în Păşunile Raiului ; alergă la Monterey să obţină titlurile de proprietate şi să transcrie vînzarea, iar după ce fu sigur că pămîntul a devenit al lui, se duse la un arhitect.

A fost nevoie de şase luni ca să-şi poată clădi casa, s-o tapeteze şi s-o mobileze, să sape o fîntînă şi să înalţe deasupra ei turnul de apă. În primul an după ce a devenit proprietar, toată vremea au foit muncitorii pe locul ajuns proprietatea lui Whiteside. Dar nici o sămînţă n-a fost aruncată în brazdă.

Un vecin tare uimit de procedeul ăsta a venit pînă la el şi l-a întrebat :

— Vă pregătiţi să vă aduceţi familia, domnule Whiteside ?

— N-am nici un fel de familie, îi răspunse Richard. Părinţii mi-au murit. Nevastă n-am.

— Atunci, pentru ce Dumnezeu ridicaţi o casă chiar aşa de mare ?

Richard se încruntă.

— Fiindcă am de gînd să locuiesc aici. Am venit ca să rămîn pentru totdeauna. Copiii mei, copiii lor și copiii copiiilor lor în casa asta au să locuiască. Multe odrasle din neamul Whiteside au să se nască aici și multe tot aici au să moară. Dacă are să fie îngrijită cum se cuvine, casa asta are să rămînă în picioare cinci sute de ani.

— Înțeleg, înțeleg perfect ce vreți să spuneți, răspunse vecinul. Sună tare frumos, dar noi nu obișnuim să facem așa, cei de prin părțile astea. Noi ridicăm mai întîi o mică baracă, iar dacă pămîntul ne dă răsplata așteptată, mai clădim și altceva pe el. Nu-i bine să bagi prea mulți bani într-o așezare. S-ar putea să-ți vină chef să pleci.

— Eu nu vreau să plec, strigă Richard. Tocmai împotriva lucrului ăstuia clădesc așa cum clădesc. Și am să durez ziduri atît de trainice, încît nici eu și nici urmașii mei n-au să poată pleca. Și, ca măsură de prevedere, cînd o să mor, aici am să fiu îngropat. Oamenilor nu le vine ușor să se despartă de mormintele părinților.

Și după asta încruntarea i se șterse de pe chip.

— Cum, omul lui Dumnezeu, nu înțelegi ce fac eu aici ? Întemeiez o dinastie. Întemeiez o familie și un cuib pentru această familie, care vor dăinui nu cît lumea, dar cel puțin cîteva veacuri. Ridicînd casa asta, îmi face mare plăcere să știu că urmașii mei au să calce pe podelele ei, și copiii ai căror stră-străbunici nu sînt concepuți încă or să se nască în casa asta

clădită de mine. În casa mea am să creez germenele unei tradiții.

În vreme ce vorbea, din ochii lui Richard scăpărau scîntei. Cuvintele îi erau punctate de loviturile de ciocan ale dulgherilor. Vecinul se gîndi că are de-a face cu un nebun, dar simțea un fel de venerație pentru asemenea nebunie. Ar fi dorit să găsească un mijloc de a-și scoate pălăria în fața ei. Dacă n-ar fi fost american, s-ar fi mulțumit să ridice două degete în dreptul borurilor. Cei doi fii ai acestui vecin, oameni în toată firea, munceau la tăiat păduri, undeva la vreo trei sute de mile depărtare, iar fata se măritase și se afla acum în Nevada. Familia i se destrămase încă înainte de a fi luat cu-adevărat ființă.

Richard își clădi casa folosind lemn de sequoia, care nu putrezește. O făcuse asemănătoare cu acele minunate case de țară din Noua Anglie, deși, ca un fel de tribut consimțit față de clima din Pășunile Raiului, o înconjurase de jur împrejur cu o verandă largă. Acoperișul era numai provizoriu făcut din șindrilă, dar, de îndată ce comanda lui avea să sosească la Boston și un vapor avea să poată face drumul îndărăt, șindrilele urmau să fie smulse și înlocuite cu ardezie venită din răsărit. Pentru Richard, acoperișul era un lucru însemnat și simbolic. Pentru lumea de pe vale, acoperișul acesta de ardezie devenea un fel de mîndrie a ținutului. Mai mult decît orice altceva, el făcea din Richard Whiteside primul cetățean de pe vale. Omul acesta era om de nădejde,

și casa lui aici se afla. N-avea de gînd s-o ia numaidecît la goană, către un nou teren aurifer. Cum așa — doar avea acoperiș de ardezie ! Și, în afară de altele, era un om cultivat. Fusese la Harvard. Avea bani, și avea destulă încredere ca să clădească aici, pe vale, o casă mare și luxoasă. El avea să fie mai-marele ținutului. Devenise întemeietorul și patriarhul unei familii, iar acoperișul casei lui era de ardezie. Din pricina acoperișului de ardezie, lumea aprecia și prețuia mai mult Pășunile Raiului. Dacă Richard ar fi fost politician dornic de succese locale, n-ar fi putut face un gest mai iscusit decît acela de a-și acoperi casa cu ardezie. Acoperișul acesta strălucea întunecat pe vreme ploioasă ; soarele îl transforma în oglindă de argint.

Pînă la urmă casa fu isprăvită, și doi oameni fură angajați să planteze livezile și să pregătească pămîntul pentru însămînțare. O mică turmă de oi păștea pe costișa din spatele casei. Richard știa că pregătirile sînt încheiate. Era gata de însurătoare. În clipa cînd primi de la un neam îndepărtat o scrisoare, prin care acela îi vestea că a sosit la San Francisco împreună cu nevasta și fata și că s-ar bucura să-l poată întîlni, Richard a știut că nu este nevoie să mai caute. Înainte de a pleca spre San Francisco, știa că se va însura cu fata aceea. Era lucrul cel mai potrivit. Dacă o va lua pe fata asta, n-avea să fie nici o nepotrivire de sînge.

Deși au trecut și prin formalitățile sentimentale, hotărîrea fusese luată chiar în clipa

cînd s-au întîlnit. Alicia era bucuroasă să iasă de sub stăpînirea mamei și să-și întemeieze imperiul ei domestic. Casa — pentru ea fusese pregătită. La mai puțin de douăzeci și patru de ore după ce intrase în ea, și întinsese hîrtie crestată și găurită pe polițele din cămară, exact în același fel cum văzuse Richard în cămara mamei lui. Rîndui treburile casei în stilul acela vechi și comod, în stilul neschimbător și ciclic — spălatul lunea, călcatul marțea, și așa mai departe — covoarele strînse și bătute de două ori pe an ; marmelade, bulion și murături pregătite și puse la păstrare în pivniță, toamnă după toamnă. Ferma mergea tot mai bine, oile și vacile se înmulțiră, în grădina de flori opaițele, garoafele de toate felurile, nalbele începură să înflorească fără greș an de an. Iar Alicia avea să nască curînd.

Richard știuse că așa au să se petreacă lucrurile. Dinastia era întemeiată. Hornurile aveau la vîrf cercuri negre. Șemineul din salon scotea doar atîta fum cît să îmbălsămeze aerul cu mireasma plăcută a lemnului ars. Pipa cea uriașă de spumă de mare, primită de la socru, începuse să-și schimbe albul cretos de la început într-un galben-crem.

După ce se știu că în curînd avea să vină copilul, Richard se purtă cu Alicia așa cum te porți cu un invalid. Seara, cînd stăteau dinaintea șemineului, îi învelea picioarele cu pătura. Marea lui teamă era să nu se întîmple ceva rău în perioada sarcinii. Discutau despre tablourile la care ar fi trebuit să se uite viitoarea mamă, pentru a influența înfățișarea vi-

itorului întîi-născut și, pentru a-i face o surpriză, Richard trimise la San Francisco după o micuță copie în bronz a lui David de Michelangelo. Alicia roși cînd văzu cît e de dezbrăcat, dar nu după mult timp ajunse să îndrăgească într-adevăr cu pasiune mica statuetă. Dacă se culca, statueta rămînea pe noptiera ei. În timpul zilei îl purta pe David cu ea din cameră în cameră, unde avea treabă, iar seara îl punea pe consola șemineului din salon. Adeseori, cînd îi privea mîinile și picioarele atît de frumoase și de viguroase, un vag zîmbet de înțelegere și căutare îi aluneca fugar peste chip. Era adînc încredințată că pruncul ei avea să arate aidoma lui David.

Richard stătea lîngă ea și îi mîngîia alintător mîna. Ei îi plăcea cînd îi mîngîia palma, destul de apăsat ca să n-o gîdile. Și Richard îi vorbea domol :

— Blestemul s-a spulberat. Știi, Alicia, neamurile mele și ale tale, fiind rude mai depărtate, au locuit în aceeași casă vreme de o sută treizeci de ani. De la acea vatră comună sîngele nostru s-a amestecat cu adevăratul sînge viguros din Noua Anglie. Tata mi-a spus o dată că în casa aceea s-au născut șaptezeci și trei de copii. Și familia noastră s-a înmulțit pînă la vremea bunicului meu. Tata a fost copil unic, și eu tot copil unic am fost. Asta era năpasta vieții bietului meu tată. A murit cînd avea abia șaizeci de ani, Alicia, și eu eram singurul lui copil. Cînd am împlinit douăzeci și cinci de ani și încă nu începusem

să trăiesc cu adevărat, casa cea veche a ars pînă la pămînt. Nu știu de unde a pornit focul.

Richard îi puse mîna pe brațul fotoliului său, cu atîta grijă de parcă ar fi fost un pui de animal mic și neputincios. Un cărbune se rostogolise din șemineu pe vatra de cărămidă. Richard îl împinse îndărăt peste ceilalți cărbuni, apoi luă iarăși mîna Aliciei.

— În vremurile vechi exista un obicei, continuă el.

Glasul îi deveni mîngîietor și depărtat, ca și cum din acele vremuri de demult ar fi venit. Mai tîrziu, Alicia a învățat să știe după poziția capului, după timbrul glasului și după expresia chipului cînd anume se pregătea să vorbească despre vremurile vechi. Căci Vremurile Vechi, vremurile lui Herodot, ale lui Xenofon și ale lui Tucidide, erau pentru el un fel de avut personal. Pentru vestul ignorant, povestirile lui Herodot erau la fel de noi ca și cînd ar fi fost născocite de el. Recitea în fiecare an *Războaiele medice*, *Războaiele peloponeziace* și *Cei zece mii*. Acum mîngîia mîna Aliciei puțin mai cu putere.

— În vremurile vechi, dacă se întîmpla ca, din pricina unui șir de nenorociri, poporul unei cetăți să creadă că asupra sa apasă vreun blestem sau chiar că a stîrnit mînia vreunui zeu, strîngeau în corăbii tot ce putea fi mutat din loc și plecau pe mare, spre alte locuri, ca să întemeieze noi cetăți. Vechea așezare o lăsau pustie și la îndemîna oricui ar fi vrut să se folosească de ea.

— Ești bun să-mi dai statueta ? îl întrebă Alicia. Uneori îmi place s-o țin la mine.

Richard sări de la locul lui și i-l puse pe David în poală.

— Ascultă, Alicia. În cele două generații de dinainte de arderea casei n-au existat decît doi copii. Eu mi-am încărcat avutul pe o corabie și am pornit spre vest, ca să întemeiez o nouă așezare. Nu se poate să nu înțelegi că, pentru ridicarea casei mistuite de flăcări, a fost nevoie de o sută și treizeci de ani. N-aveam cum o înlocui. O casă nouă pe pămîntul vechi ar fi fost pentru mine ceva dureros. Atunci cînd am dat cu ochii de valea asta, am știut că aici este locul noii așezări a familiei. Iar acum generațiile viitoare încep să ia ființă. Sînt nespus de fericit, Alicia.

Alicia se aplecă spre el și îi strînse mîna, drept mulțumire pentru mărturisirea că izbutise să-l facă fericit.

— Da, reîncepu el brusc, am avut chiar și un semn prevestitor cînd am sosit prima oară aici. M-am adresat zeilor și i-am întrebat dacă acesta este locul, iar ei mi-au răspuns. Nu e ceva minunat, Alicia ? Vrei să-ți povestesc despre semnele acelea și despre cea dintîi noapte petrecută de mine pe colină ?

— Lasă că îmi povestești mîine. Acum ar fi mai bine să mă retrag.

Richard se ridică în picioare și o ajută să-și desfacă pătura din jurul genunchilor. Alicia se lăsă destul de greu pe brațul lui cînd o conduse în sus pe scări.

— Casa asta are în ea ceva magic, Alicia, ceva minunat. E făptura cea nouă, primul născut din noua rasă.

— Are să arate aidoma cu statueta, spuse Alicia.

După ce o înveli bine, ca să nu poată răci, Richard se întoarse în salon. Auzea în casă zarvă de copii. Alergau lipăind în susul și în josul scărilor, scormoneau în cenușa din șemineu. Îi auzea pe verandă cum se strigau unii pe alții, cu glasuri domoale. Înainte de a se duce la culcare, puse cele trei cărți mari pe raftul de sus al bibliotecii.

A fost o naștere deosebit de grea. După ce, în fine, totul s-a terminat, iar Alicia zăcea palidă și epuizată în patul ei, Richard a adus copilul și l-a așezat lîngă ea.

— Da, spuse Alicia mulțumită, e chiar ca statueta. Bineînțeles, știam că așa are să fie. Și David are să-i fie numele, bineînțeles.

Doctorul de la Monterey coborî scările și se așeză alături de Richard, în fața șemineului. Stătea neguros și cu sprîncenele încruntate și își tot răsucea pe degetul mijlociu un inel cu emblema clubului. Richard destupă o sticlă de rachiu și umplu două păhărele.

— Am să ridic paharul ăsta în cinstea fiului meu, doctore.

Doctorul duse păhărelul la gură și fornăi ca un cal.

— Grozav rachiu. Mai bine l-ai ridica în cinstea nevestei.

— Cum să nu.

Și băură.

— Iar pe cel de al doilea, în cinstea fiului meu.

— Închină-l și pe ăsta tot nevestei.

— De ce ? întrebă Richard mirat.

Doctorul aproape că își vîrîse nările în pahar.

— Ca un fel de ofrandă spre mulțumire. Al dracului de puțin a lipsit ca să rămîi văduv.

Richard azvîrli rachiul pe gît.

— N-am știut. Credeam... n-am știut. Credeam că nașterile dintîi sînt întotdeauna mai grele.

— Mai dă-mi un păhărel, ceru doctorul. De-acum alți copii n-o să mai ai.

Richard se opri din turnat.

— Ce vrei să spui cu asta ? Bineînțeles c-o să am mai mulți copii.

— Nu, cu nevasta asta n-o să mai ai. Cu ea s-a încheiat. Dacă o să mai ai un alt copil, o să rămîi fără nevastă.

Richard tăcu, împietrit. Zarva aceea domoală de copii pe care o auzise prin casă în lunile din urmă se stinse dintr-o dată. I se păru că aude piciorușele lor gingașe furișîndu-se pe ușa din față și coborînd treptele.

Doctorul rîse amar.

— De ce nu te îmbeți, dacă asta te afectează așa de mult ?

— Of ! Nu, nu. Nu cred că aș putea să mă îmbăt.

— Ei, oricum, mai dă-mi un păhărel înainte de plecare. Pînă la Monterey drumul o să fie cam friguros.

Numai după șase luni îi spuse Richard nevestei că nu va mai putea să aibă copii. Vroia să-i lase timp ca să-și recapete puterile, înainte de a o expune șocului acestei dezvăluiri. Cînd, în fine, veni timpul restabilirii complete, Richard se simțea împovărat de taina păstrată numai pentru el. Alicia ținea copilul în poală și, din vreme în vreme, se apleca și îi lua între buze unul dintre degetele rășchirate. Copilul privea în sus cu ochi nesiguri și îi zîmbea cu buze umede, mișcîndu-și mereu degetele țepene, oferindu-i-le. Soarele inunda fereastra. Din depărtare auzeau pe unul dintre oamenii angajați strigînd de zor și cu monotonie cîntătoare către atelajul înhămat la plug. Alicia înălță capul și se încruntă ușor.

— Ar cam fi timpul să-l botezăm, nu crezi, Richard ?

— Da, conveni și el. Am să aranjez eu treburile la Monterey.

Alicia se gîndea la ceva deosebit de important.

— Crezi c-ar fi prea tîrziu să-i schimbăm numele ?

— Nu, nu-i prea tîrziu. Dar de ce vrei să-l schimbăm ? Și ce nume ai vrea să-i punem ?

— Vreau să-i pun numele John. E un nume din Noul Testament... (înălță capul ca să-i citească în ochi încuviințarea)... și, în afară de asta, e numele tatii. Are să-i facă plăcere. Dealtminteri, n-am fost niciodată prea mulțumită că i-am pus numele după statueta aceea, chiar dacă îl reprezintă pe David copil.

Altceva ar fi dacă statueta l-ar înfățișa îmbrăcat...

Richard nu încercă să urmărească logica asta. În schimb, dădu drumul mărturisirii. Într-o clipă terminase. Nici nu-și închipuise că are să fie nevoie de atît de puțin timp. Alicia avea pe față un zîmbet ciudat de enigmatic și care îl nedumeri. Deși ajunsese s-o cunoască foarte bine, zîmbetul acesta puțin ironic și cu o umbră de tristețe în el, plin de un fel de înțelepciune tainică, nu îi îngăduia să-i ghicească gîndurile. Alicia se retrăsese în spatele acelui zîmbet. Iar zîmbetul spunea : „Ce naiv ești. Eu știu anumite lucruri, alături de care toată știința ta ar apărea ridicolă, dacă aș găsi cu cale să ți le spun.“ Copilul întinse spre fața ei degete iscoditoare, iar ea i le luă, îndoindu-i-le și dezdoindu-i-le. În cele din urmă zise :

— Nu te grăbi. Doctorii nu le știu chiar pe toate. Mai așteaptă puțin, Richard. O să avem și alți copii.

Schimbă poziția băiatului și își strecură mîna sub scutecele lui.

Richard ieși din casă și se așeză pe treptele din față. Casa din spatele lui clocotea iarăși de viață, deși cu cîteva minute mai înainte fusese tăcută și moartă. Avea o mie de treburi de făcut. Gardul viu care înconjura grădina nu mai fusese tuns de șase luni. De mai multă vreme pregătise pe coastă o postață pătrată pentru o parcelă de nutreț, dar locul acela și azi aștepta sămînța. Încă nu aranjase cum trebuie un loc anume pentru uscatul rufelor. Balustrada treptelor de la intrare se afla lîngă

el. Richard întinse mîna și o mîngîie, așa cum ar fi mîngîiat gîtul arcuit al unui cal.

Familia Whiteside devenise cea mai de frunte familie din Pășunile Raiului aproape de cînd se așezase acolo. Erau oameni învățați, aveau o fermă foarte frumoasă și, cu toate că nu erau bogați, nu duceau niciodată lipsă de bani. Iar mai presus de toate, locuiau într-o casă frumoasă și dispuneau de tot confortul. Casa era un simbol al familiei — avea camere multe, era luxoasă pentru vremea de-atunci, caldă, primitoare și albă. Dimensiunile ei dădeau impresia de bunăstare, iar văruiala și vopseaua albă, deseori reînnoite ori spălate, o plasau mai presus de toate celelalte case de pe vale, cu aceeași certitudine cu care un castel de pe Rin stă mai presus de satul lui. Familiile celelalte admirau casa cea albă și, totodată, prezența ei acolo le făcea să se simtă mai în siguranță. Întruchipa prestigiul și cultura și judecata aleasă și bunele maniere. Numai privind casa, vecinii puteau să spună că Richard Whiteside este un om onorabil, neînstare să facă un lucru meschin, crud, sau lipsit de înțelepciune. Erau mîndri de casa aceea, la fel cum arendașii de pe pămînturile unui domeniu ducal sînt mîndri de castelul rezidențial. Deși unii vecini erau mai bogați decît Whiteside, după cîte se părea își dădeau seama că n-ar fi în stare să clădească o asemenea casă, chiar dacă ar copia-o cu fidelitate. În primul rînd, datorită casei ajunse Richard Whiteside arbitru al bunelor maniere și, ceva mai tîrziu, un fel de judecător extralegal în neînțelegerile mă-

runte. În schimb, încrederea vecinilor și stima lor făcură să nască în Richard un sentiment patern față de întreaga vale. Și, pe măsură ce înainta în vîrstă, ajunse să socotească orice problemă ivită pe vale drept o problemă personală, iar toți ceilalți se simțeau mîndri de această stare de lucruri.

Cinci ani trecură pînă cînd instinctele ei de femeie îi spuseră Aliciei că e pe cale să aibă un alt copil.

— O să chem doctorul, spuse Richard de îndată ce află. Doctorul trebuie să știe dacă e vreo primejdie sau nu e.

— Nu, Richard, doctorii nu știu. Ascultă ce-ți spun eu: femeile știu despre ele mai mult decît pot ști doctorii.

Richard îi dădu ascultare, fiindcă îi era teamă de ce i-ar fi putut spune doctorul. „Asta e grăuntele de divinitate rînduit în ființa femeilor“, se gîndi încercînd să găsească o explicație liniștitoare. „Natura a hărăzit femeii o astfel de certitudine în cunoaștere, pentru a asigura înmulțirea seminției omenești.“

Totul a mers bine vreme de șase luni, dar după aceea s-a pornit o pustiitoare suferință. Cînd, în cele din urmă, a fost chemat, doctorul s-a înfuriat atît de tare, încît nu i-a adresat nici un cuvînt lui Richard. Ceasurile trudei au însemnat un răstimp de groază. Richard rămase în salon, cu mîinile încleștate de brațele fotoliului și ascultînd vaietele slabe ce veneau din dormitorul de la etaj. Era pămîntiu la față. După multe și multe ceasuri, vaietele conteniră. Richard era așa de amețit de teamă,

că nici nu înălță ochii cînd doctorul intră în încăpere.

— Scoate sticla, spuse doctorul sleit de oboseală. Și să închinăm în cinstea dumitale, ca unul dintre cei mai mari nătărăi de pe lume.

Richard nu răspunse; nici măcar nu ridică privirile. Cîteva clipe doctorul continuă să se uite la el încruntat, apoi vorbi cu oarecare blîndețe.

— Nevasta ți-a rămas în viață, dar numai unul Dumnezeu poate ști prin ce minune. A trecut prin încercări care ar fi putut răpune un detașament de soldați. Femeile astea firave! Au o vitalitate monstruoasă. Copilul e mort!

Și deodată simți dorința de a-l pedepsi pe Richard pentru vina de a nu-i fi ascultat prescripțiile dintîi.

— N-a rămas din copil nimic ce să ai de îngropat.

Se răsuci în loc și plecă brusc din casă, fiindcă nu putea îndura să-i fie atît de milă de cineva, cum îi era de Richard Whiteside.

Alicia rămăsese infirmă. Micul John nu-și aducea aminte de vremea cînd maică-sa nu fusese infirmă. Toată viața lui, atît cît ținea minte, îl văzuse pe taică-său ducînd-o în brațe atunci cînd urca sau cobora scările. Alicia nu vorbea prea des, dar din ce în ce mai mult îi stăruia în ochi zîmbetul acela enigmatic și plin de înțelepciune. Și, în ciuda neputințelor ei, diriguia treburile casei deosebit de bine. Țărăncuțele zdrențăroase, venite să slujească în casă pentru o mult rîvnită pregătire în vede-

rea măritișului, se înfățișau înainte de fiecare masă ca să primească dispoziții. Din pat sau din balansoar, Alicia dirija totul.

În fiecare seară, Richard o lua în brațe și o ducea în dormitor. Și, în vreme ce ea stătea sprijinită în pernele albe, își lua un scaun, se așeza la căpătîiul ei și îi mîngîia palmele pînă ce o apuca somnul. Iar ea în fiecare seară îl întreba :

— Ești mulțumit, Richard ?

— Da, sînt mulțumit.

Pe urmă îi povestea despre treburile fermei și despre oamenii de pe vale. Era un fel de zilnică dare de seamă privind ultimele evenimente. Iar în vreme ce el vorbea, zîmbetul se răspîndea pe chipul senin al Aliciei și nu dispărea pînă ce ochii nu i se închideau și Richard sufla în lampă. Un adevărat ritual.

În ziua cînd John împlini zece ani, dădură în cinstea lui o mică petrecere. Copiii de pe toată valea veniră și începură să rătăcească în vîrful picioarelor prin casa aceea mare, privind uluiți la minunățiile cunoscute din povestiri. Alicia rămăsese pe verandă. „Nu e nevoie să stați chiar așa de cuminți, copii", le spuse ea după o vreme. „Duceți-vă pe unde vreți și faceți tot ce vă place vouă." Numai că bieții copii nu puteau să alerge și să țipe în casa Whiteside. Li s-ar fi părut că țipă și nu sînt cuviincioși în biserică. După ce trecură prin toate încăperile, erau sleiți de atîta încordare. Toată ceata se retrase în șopron, și de acolo răsunară țipete și strigăte vesele, ce se răspîndeau în valuri pînă pe veranda unde Alicia stătea în fotoliu, zîmbind.

Și în noaptea aceea, întinsă în pat, rosti din nou întrebarea :

— Ești mulțumit, Richard ?

Chipul încă îi mai strălucea de bucuria trăită la sărbătoarea copiilor, așa că răspunse :

— Sînt mulțumit.

— Nu trebuie să te îngrijoreze gîndul la copii, fii sigur, Richard. Mai așteaptă puțin. Totul are să se aranjeze cum nu se poate mai bine.

Asta era marea atotcuprinzătoarea ei înțelepciune : „Mai așteaptă puțin. Nici o supărare nu poate supraviețui scurgerii timpului." Iar Richard știa că e vorba de o înțelepciune care o depășea pe a lui.

— Nu-i mult de așteptat, continuă Alicia.

— De așteptat, ce ?

— Cum așa ? Ia gîndește-te puțin... John acum are zece ani. Peste zece ani... nu pricepi ? Peste zece ani are să fie însurat... și atunci... Să-i spui tot ce ai pe suflet, Richard. Familia e salvată, Richard !

— Da... da, știu, bineînțeles că știu. Nu mi-e teamă că n-o să am urmași. De-acum încep să-i citesc pe Herodot, Alicia. S-a făcut destul de mare.

— Cred că Myrtle ar trebui să deretice mîine prin toate camerele de dormit nefolosite. De trei luni n-au mai fost aerisite.

John Whiteside își amintea întotdeauna cum îi citea taică-său din cei trei mari scriitori : Herodot, Tucidide și Xenofon. Luleaua din

spumă de mare căpătase acum culoarea cafenie roşcată, delicată şi uniformă. „Istoria întreagă aici se află", spunea Richard. „Toate isprăvile de care e în stare omenirea aici stau scrise, în aceste trei cărţi. Dragostea şi răutăţile, necinstea prostească, nesocotinţa şi vitejiile, nobleţea şi mîhnirile neamului omenesc. Din cărţile acestea poţi ajunge să judeci viitorul, John, fiindcă nimic nu se poate întîmpla care să nu se mai fi întîmplat vreodată şi care să nu fie pomenit în aceste cărţi. Alături de ele, Biblia nu-i decît povestea incompletă a unui popor oarecare."

Şi John ţinea minte simţămintele nutrite de taică-său faţă de casă — cum o socotea el un simbol al familiei, un templu înălţat în jurul vetrei comune.

Cînd tatăl său a murit pe neaşteptate din pricina unei pneumonii, John se afla la Harvard. Maică-sa îi scrise, spunîndu-i că trebuie să-şi termine mai întîi cursurile şi de-abia după aceea să vină acasă. „Aici n-ai putea să faci nimic din ce n-a fost făcut. Era dorinţa tatălui tău ca mai întîi să termini."

Şi cînd, în cele din urmă, se întoarse acasă, o găsi pe maică-sa foarte îmbătrînită. Nu mai putea să părăsească patul. John stătea la căpătîiul ei şi asculta povestea ultimelor zile ale tatălui.

„Mi-a lăsat cu limbă de moarte să-ţi spun un lucru", zicea Alicia. „«Fă-l pe John să priceapă că trebuie să asigure mersul înainte al neamului nostru. Vreau să trăiesc în generaţiile viitoare.» Şi puţin după aceea a intrat în delir." John se uita pe fereastră şi privea colina rotundă din spatele casei. „În starea asta a rămas tatăl tău vreme de două zile. Îi auzea cum aleargă în sus şi-n jos pe scări şi i se părea că nu sînt cuminţi şi trag plapuma de pe el. Vroia să-i prindă în braţe şi să-i strîngă la piept, John. Cu cîteva clipe înainte de a-şi da sufletul, vedeniile acestea s-au destrămat. Era fericit. Şi mi-a spus: «Am văzut ce va să fie. O mulţime, o mulţime de copii. Sînt mulţumit, Alicia.»"

John şedea şi îşi sprijinea capul în palme. Şi atunci maică-sa, femeia care niciodată nu se împotrivise la nimic, se ridică în capul oaselor şi îi vorbi cu asprime:

— Însoară-te! Vreau să te văd însurat. Însoară-te... vreau să iei o femeie zdravănă, în stare să aibă cît mai mulţi copii. După ce te-am născut pe tine, eu n-am mai putut avea copii. Viaţa mi-aş fi dat-o ca să mai pot avea încă unul. Repede să-ţi găseşti nevastă. Vreau neapărat să o văd.

Se cufundă iarăşi în perne, dar acum ochii îi erau încărcaţi de nefericire şi zîmbetul cunoaşterii nu-i mai flutura pe buze.

Şase ani după aceea, John încă nu se însurase. În acest răstimp, maică-sa parcă se uscase şi ajunsese un schelet firav acoperit cu piele vineţie, aproape transparentă, dar tot se mai agăţa de viaţă. Îşi urmărea feciorul cu ochi mustrători; de cîte ori se uita maică-sa la el, John simţea pe umeri povara vinovăţiei. În cele din urmă un coleg de-al lui de clasă veni să vadă cum merg treburile prin vest şi îşi

aduse cu el și sora. Stătură o lună întreagă oaspeți la ferma Whiteside, iar la sfîrșitul lunii John o ceru pe Willa de nevastă și ea consimți. Cînd o vesti pe maică-sa, Alicia spuse că vrea să stea de vorbă cu fata între patru ochi. După o jumătate de ceas, Willa ieși din camera bolnavei, îmbujorată ca focul.

— Ce s-a întîmplat, draga mea ? o întrebă John.

— Ei, nimic. Pînă la urmă a fost bine. Mamă-ta mi-a pus fel de fel de întrebări, iar pe urmă a stat și s-a uitat multă vreme la mine.

— E-așa de bătrînă, îi explică John. Mintea ei e așa de bătrînă.

Pe urmă se duse în camera mamei. Privirea aceea încruntată și aprinsă dispăruse, iar în locul ei se ivise din nou zîmbetul enigmatic și plin de înțelepciune.

— Totul e așa cum trebuie, John, îi spuse maică-sa. Mi-ar plăcea să aștept pînă or veni copiii, dar nu pot. M-am agățat de viață atîta cît m-au ținut puterile. Acum am obosit.

Aproape puteai vedea cu ochii cum voința aceea îndîrjită își slăbește încleștarea și se desprinde de trupul ei. Noaptea își pierdu cunoștința, iar trei zile mai tîrziu își dădu sufletul, tot atît de liniștit și ușor ca și cînd ar fi adormit.

John Whiteside nu se gîndea la casă exact așa cum se gîndise tatăl lui. O îndrăgea mai mult. O socotea un fel de carapace a propriului său trup. Întocmai după cum mintea putea să pornească din trupul lui și să hoinărească cine știe pe unde, și el putea să plece de acasă,

dar tot atît de fără greș trebuia să se întoarcă. Reînnoia zugrăveala albă la fiecare doi ani, florile din grădină le îngrijea singur și tot cu mîna lui tundea gardul viu. Nu mai deținea aceeași poziție de mare însemnătate pe care o avusese tatăl lui. John era mai puțin neînduplecat decît fusese bătrînul, mai puțin convins de orice părere propusă. Pus în fața unei controverse, era prea înclinat să găsească nenumărate argumente în favoarea ambelor poziții. Uriașa lulea de spumă de mare ajunsese acum de culoare foarte închisă, aproape neagră cu scînteieri roșcate.

Willa Whiteside îndrăgi valea de la bun început. Alicia fusese distantă și reținută, o persoană care îți inspira mai degrabă teamă. Oamenii de pe vale dădeau rareori ochii cu ea, iar atunci cînd se întîmpla să-i întîlnească, îi trata cu căldură și bunăvoință, se arăta generoasă și grijulie față de simțămintele lor. Îi făcea să se simtă ca niște simpli țărani în fața castelanei.

Willei îi plăcea să facă vizite femeilor de pe vale. Îi făcea plăcere să se așeze în bucătăriile lor și să bea ceai negru, discutînd despre nenumăratele lucruri importante ce se ivesc într-o gospodărie. Ajunsese să facă un foarte activ schimb de rețete. Cînd pleca într-o vizită, lua cu ea un caiețel unde să poată înscrie rețetele ce-i erau dezvăluite. Vecinele îi spuneau Willa, și deseori veneau dimineața să bea ceai în bucătărie la ea. Poate că, în parte cel puțin, influența ei îl făcuse pe John să devină atît de sociabil. Și el își pierduse puterea pe care

tatăl lui o păstra ţinîndu-i la distanţă pe ceilalţi. John îi îndrăgea pe vecini. În după-amiezile calde de vară, stătea într-unul din scaunele de pînză de pe verandă şi tăifăsuia cu aceia care se puteau smulge de la treabă. Pe verandă aveau loc conciliabule politice şi mici întruniri în jurul unor pahare de limonadă. Organizarea socială şi politică a întregii văi pe veranda aceea se alcătuia, dar întotdeauna era alcătuită cu mult haz. John trata cu un fel de ironie amuzantă tot ce se petrecea în jurul său, şi datorită acestei purtări a lui n-au mai apărut pe vale nici una dintre acele cumplite şi violente atitudini politice ori religioase, capabile de obicei să otrăvească viaţa regiunilor rurale. De cîte ori se întîmpla ca, în cadrul discuţiilor, să vină vorba despre vreo chestiune crucială sau despre vreo calamitate, fie pe plan local fie pe plan naţional, lui John îi plăcea să scoată cele trei cărţi groase şi să le citească celorlalţi, cu glas tare, despre vreo situaţie asemănătoare petrecută în lumea antichităţii. Îi iubea pe antici la fel de mult cum îi iubise şi tatăl lui.

Mai existau şi mesele de duminică, luate împreună cu vreo pereche vecină şi poate şi cu cîte un preot călător. Femeile trebăluiau pe la bucătărie, pînă cînd bunătăţile menite mesei de prînz erau gata. Iar la masă preotul vedea cum ardoarea nepotolită a misiunii sale se topea treptat în atmosfera unei toleranţe binevoitoare, pînă cînd, după ce se aducea desertul şi se bea cidrul, chiar şi cel mai înfocat baptist

ajungea să rîdă din toată inima de vreo glumă nevinovată, sortită să se scufunde numaidecît în totală uitare.

Asemenea lucruri îi plăceau foarte mult lui John, dar centrul existenţei sale se afla în salon. Fotoliile de piele, ale căror adîncituri şi umflături alcătuiau un soi de anatomie a confortului, făceau parte din fiinţa lui. Pe perete stăteau tablourile ştiute de el dintotdeauna, gravuri în oţel reprezentînd cerbi, căţărători pe Alpii elveţieni, şi capre de munte. Tablourile acestea erau atît de îngemănate cu întreaga lui viaţă, încît nici măcar nu le mai vedea, dar dispariţia oricăruia dintre ele l-ar fi durut cu violenţa unei amputări. Marea lui desfătare avea loc în timpul serii. Atunci focul ardea domol în şemineul de cărămidă roşie. John şedea în fotoliu şi mîngîia luleaua din spumă de mare. Din cînd în cînd, ca s-o umezească, trecea găvanul lustruit de-a lungul laturilor nasului. Citea *Georgicele* sau din Varro, ca să se lămurească în treburile fermei. La lumina lămpii rezervate numai pentru ea, Willa strîngea din buze şi croşeta şerveţele cu motive florale, ca să aibă cadouri de trimis la Crăciun rudelor din răsărit, care şi ele trimiteau cu acelaşi prilej tot şerveţele.

John închise cartea şi se duse la birou. Ruloul totdeauna se înţepenea şi parcă cerea să fie alintat. Acum cedă dintr-o dată şi se ridică duruind. Willa îşi destinse buzele. Expresia de cumplită suferinţă, mereu prezentă pe chipul ei de cîte ori lucra ceva cu mare atenţie, i se şterse de pe faţă.

— Ce Dumnezeu faci acolo ?

— Ei, caut și eu ceva.

Vreme de un ceas lucră la birou, pe urmă spuse :

— Ia ascultă aici, Willa.

Willa din nou se destinse.

— Aha, știam eu... versuri.

John își citi versurile și pe urmă așteptă smerit. Dînd dovadă de tact, Willa tăcea și ea. Liniștea stărui pînă cînd, dacă ar fi continuat, ar fi devenit lipsă de tact.

— Nu cred că-i cine știe ce mare scofală, spuse John rîzînd mînzește.

— Nu, nu-i, ai dreptate.

El mototoli hîrtia și o azvîrli în foc.

— La început credeam c-are să iasă ceva grozav.

— Da' ce-ai citit tu acolo, John ?

— Ei, mă mai uitam și eu prin Vergiliu, și-atunci mi-a dat în gînd că n-ar fi rău să fac și eu niște versuri, fiindcă nici nu mă gîndeam la asta... numai că, știi tu, e aproape cu neputință să citești ceva frumos și să nu vrei și tu să faci ceva frumos. Nu contează !

Trase ruloul în jos și pe urmă luă alt volum din dulapul cu cărți.

Salonul era locul unde se simțea el ca în rai. Aici era întotdeauna fericit, întreg și fără cusur. Sub lumina lămpilor de acolo, parcă toate părticelele ființei lui, risipite pe cine știe unde, se adunau laolaltă și alcătuiau o entitate împlinită, precis determinată.

Multe vieți sînt trăite într-un soi de linie curbă. Vine mai întîi o ințețire a ambiției, urmează o curbă rotundă a maturității, o coborîre lină a dezamăgirilor și, în cele din urmă, linia se încheie printr-un segment orizontal de așteptare a morții. Viața lui John Whiteside se desfășura în linie dreaptă. Nu cunoscuse ambiția ; ferma îl răsplătea nu numai cu putința de a duce o viață îndestulată, ci și cu aceea de a-și îngădui să angajeze oameni care s-o muncească în locul lui. Nu-și dorea nimic în afară de ceea ce avea la dispoziție, ori de ceea ce și-ar fi putut lesne procura. Era unul dintre acei puțini oameni capabili să guste clipele vieții în chiar vremea cînd le trăiește. Și își dădea seama că duce o viață tihnită, o viață aproape unică, așa cum nu multora le e dat să aibă.

O singură nemulțumire îi umbrea existența. Nu avea copii. Dorința de a avea urmași era pentru el aproape la fel de arzătoare cum fusese și a tatălui său. Willa nu-i năștea copii, deși îi dorea cu aceeași sete ca și John. Situația asta îi stînjenea pe amîndoi, și niciodată nu discutau despre ea.

În cel de al optulea an de căsătorie, prin cine știe ce întîmplare de ordin chimic sau divin rămase gravidă, suportă fără necazuri o sarcină întru totul normală și născu un prunc dolofan și sănătos.

Accidentul nu se mai repetă niciodată, dar Willa și John erau foarte satisfăcuți, trăind chiar un fel de gratitudine pioasă. Îndărătnica dorință de perpetuare a neamului, mai mult sau mai puțin adormită în ființa lui John, țîșni la suprafață. Cîțiva ani la rînd ciopîrți pămîntul cu plugul, îl zgîrîie cu grapa și îl tocă

folosind discurile. Din simplu prieten al fermei, așa cum fusese mai înainte, proaspăt trezitul simț al datoriei față de generațiile viitoare îl transformă în stăpîn. Arunca sămînța în brazdă și aștepta cu înfrigurată lăcomie ivirea lanurilor.

Willa nu a evoluat la fel ca bărbatu-său. L-a întîmpinat pe micul William ca pe ceva ce stătea în firea lucrurilor, de la început i-a spus Bill și a refuzat să-l divinizeze. John își vedea tatăl în acest copil, deși nimeni altcineva nu mai vedea în el aceeași ființă.

— Crezi că-i deștept tare? își întreba John nevasta. Tu stai cu el mai mult decît mine. Crezi c-o fi înzestrat cu vreun strop de inteligență?

— Așa și-așa. E-un copil la fel ca toți copiii.

— Parcă ar crește prea încet, spunea John cu nerăbdare. Abia aștept vremea cînd o începe să înțeleagă.

La a zecea aniversare a lui Bill, John deschise cartea cea groasă a lui Herodot și începu să-i citească. Bill ședea așezat pe podea și se uita la taică-său cu ochi pierduți. Seară după seară John îi citea cîteva pagini. Cam peste vreo săptămînă, tot într-o seară, își înălță ochii de pe carte și văzu că Willa rîde la el.

— Ce s-a-ntîmplat? întrebă curios.

— Uită-te sub scaun.

John se aplecă și văzu că Bill construise o casă din bețe de chibrit. Bietul copil era atît de adînc cufundat în îndeletnicirile lui, încît

nici nu-și dădea seama că taică-său se oprise din citit.

— N-a ascultat deloc?

— Nici măcar un cuvințel. Încă din prima seară, cînd ai ajuns tu la al doilea paragraf, i-a dispărut orice urmă de interes și n-a mai auzit nici o singură vorbă.

John închise cartea și o așeză la loc în bibliotecă. Nu vroia să arate cît de adînc îl rănise întîmplarea aceea.

— Probabil că e încă prea mic. Am să mai aștept un an, și pe urmă am să încerc din nou.

— Poveștile astea n-au să-i placă niciodată, John. E altă fire, nu-i nici ca tine, nici ca taică-tău.

— Atunci, ce Dumnezeu îi place? întrebă John dezamăgit.

— Tot ce le place și celorlalți băieți de pe vale: pistoale și cai, vaci și cîini. Ți-a cam scăpat din mînă, John, și nu prea cred c-o să-l mai poți vreodată lua sub stăpînire.

— Spune-mi adevărul, Willa. E cumva... redus mintal?

— Nu, răspunse ea cu prudență. Nu, nu e redus la minte. În anumite privințe, e mai pătrunzător și mai ager decît tine. N-are aceeași fire, John, și asta poți s-o afli acum, la fel de bine ca și mai tîrziu.

John Whiteside simți că pentru el ferma nu mai are însemnătatea dinainte. În privința pămîntului putea să nu-și facă nici o grijă. Într-o bună zi Bill avea să-l lucreze cu temeinicie. Nici în privința casei n-avea ce griji își face. Bill nu era un prostănac. Încă din capul

locului păruse să dea semne de mult interes și îndemînare în chestiunile legate de mecanică. Făcea singur vagoane micuțe, iar drept daruri de Crăciun își dorea jucării înzestrate cu tot felul de motoare. Iar John mai observase la băiat ceva deosebit, o latură cu totul străină familiei Whiteside. Nu numai că era teribil de secretos, dar se dovedea și neîntrecut în chestiunile de afaceri. Deseori vindea altor băieți lucrurile lui, pentru ca mai tîrziu, după ce noii proprietari se plictiseau de ele, să le răscumpere cu preț mai mic. Măruntele sume de bani primite în dar se înmulțeau sub stăpînirea lui ca prin minune. Și multă vreme trecu pînă cînd John ajunse să priceapă că nu poate găsi căi comune de înțelegere cu fie-său. Atunci cînd i-a dăruit lui Bill o vițică, iar Bill s-a grăbit s-o vîndă și, cu banii luați, să cumpere purcelușii fătați de o scroafă, să-i crească și pe urmă să-i revîndă, John s-a amuzat grozav pe seama naivității lui. Chiar i-a spus Willei :

— Nu-ncape îndoială : e mai deștept decît mine. Mi-aduc aminte cum, pe cînd eram mic, tata mi-a dăruit o vițică, iar eu am îngrijit-o pînă ce a ajuns să moară de bătrînețe. Cine știe cu cine o fi răsărit să semene Bill, cu vreun pirat — mai știi ? Dar poate că urmașii lui tot oameni din neamul Whiteside au să fie — parcă poți ghici viitorul ? Vînjoasă seminție de oameni. Numai că tare aș vrea să nu fie atît de secretos în legătură cu tot ce face. Oricum...

De-atunci încolo fotoliul, înnegrita lulea din spumă de mare și cărțile l-au reluat în stăpînire pe John Whiteside. A fost ales secretar al comitetului școlar. Și din ziua aceea fermierii din nou au început a se aduna acasă la el, ca să stea la taclale. Părul lui John încărunțea tot mai mult, iar prestigiul său printre oamenii de pe vale sporea odată cu anii ce i se îngrămădeau pe umeri.

Casa Whiteside devenea concretizarea personalității lui John. Lumea de pe vale nu și-l aducea niciodată aminte ca pe un om trebăluind stingher pe cîmp, mergînd singur într-o căruță sau tăifăsuind la magazinul universal. Orice reprezentare a lui ar fi fost neîmplinită, dacă n-ar fi cuprins și casa. Nimeni nu îl vedea cu ochii minții altfel decît fie tolănit în fotoliul lui de piele și zîmbind către cărțile groase de pe rafturi, fie așezat comod pe unul din scaunele de pe veranda cea largă și fermecătoare, sau, înarmat cu foarfeci și coșuleț, umblînd prin grădină și adunînd flori, fie tronînd în capul mesei din sufragerie și tăind friptura, cu grijă și cu îndemînare.

În vest, unde casa în care au trăit două generații din aceeași familie este o casă veche, iar familia, familie de pionieri, casele vechi sînt privite cu un soi de adorație îmbinată cu dispreț. Și în vest sînt foarte puține case vechi. Americanii aceia neastîmpărați, deși au luat în stăpînire pămînturile, nu s-au arătat niciodată în stare să rămînă multă vreme într-un singur loc. Ridică niște case lipsite de trăinicie, și curînd după aceea pleacă în urmă-

rirea unor noi făgăduinţi. Casele vechi sînt aproape întotdeauna urîte şi neospitaliere.

După ce şi-a instalat familia la ferma Battle, în Păşunile Raiului, Bert Munroe n-a avut nevoie de multă vreme ca să înţeleagă exact ce anume poziţie ocupa John Whiteside. De îndată ce i-a fost cu putinţă, s-a alăturat şi el celor obişnuiţi să se adune pe veranda Whiteside. Ferma lui era vecină cu ferma Whiteside. Nu mult după sosire, Bert a fost ales în comitetul şcolar şi astfel a luat legătură în chip oficial cu John. Şi într-o seară, la o întrunire a comitetului şcolar, John cită cîteva fraze din Tucidide. Iar în seara aceea Bert zăbovi pînă se retraseră toţi ceilalţi membri ai comitetului.

— Aş fi vrut să vă întreb ceva în legătură cu cartea despre care ne-aţi vorbit în seara asta, domnule Whiteside.

— Vă referiţi la *Războaiele peloponeziace*?

John Whiteside aduse cartea şi i-o înmînă lui Bert.

— Mă gîndeam că aş citi-o şi eu cu mare plăcere, dacă n-aţi avea nimic împotrivă să mi-o împrumutaţi.

O clipă, John rămase pe gînduri.

— Bineînţeles... vă rog s-o luaţi. O am de la tata. Şi dacă o terminaţi, v-aş mai putea oferi şi altele pentru citit, în cazul cînd v-ar face plăcere.

Din seara de-atunci, între cele două familii s-a creat o anumită intimitate. Se invitau la masă unii pe alţii şi îşi făceau scurte vizite

reciproce. Bert nu şovăi chiar să împrumute unelte de la John.

Într-o seară, cam la un an şi jumătate după venirea pe vale a familiei Munroe, Bill intră băţos în salonul Whiteside şi se proţăpi în faţa părinţilor, spunînd :

— Eu am să mă însor.

Şi, după felul lui de a vorbi, s-ar fi zis că le dă o veste foarte proastă.

— Ce-nseamnă asta ? strigă John. De ce nu ne-ai spus pînă acum nici măcar o vorbă ? Cu cine ?

— Cu Mae Munroe.

În clipa aceea John îşi dădu seama că e vorba de o veste bună şi nu de mărturisirea vreunei crime.

— Păi... păi, e foarte bine ! Mă bucur. E-o fată grozav de drăguţă... nu-i aşa, Willa ?

Nevastă-sa îi ocoli privirea. Chiar în dimineaţa aceea fusese în vizită la familia Munroe. Bill stătea ca de lemn, în mijlocul încăperii.

— Şi cînd ai de gînd s-o faci ? întrebă Willa, iar John avu impresia că tonul glasului ei era aproape neprietenos.

— Destul de curînd. De îndată ce ne punem la punct casa din Monterey.

John se ridică din fotoliu, luă de pe consolă pipa neagră din spumă de mare şi o aprinse. Pe urmă se reîntoarse în fotoliu şi vorbi foarte prietenos :

— Ai tăcut ca mutul pînă acum. De ce nu ne-ai spus nimic ?

Bill nu scotea nici o vorbă.

— Spui c-o să stați la Monterey. Asta vrea să însemne că n-o să-ți aduci nevasta aici ? Nu ai de gînd să locuiești în casa noastră și să lucrezi ferma ?

Bill scutură din cap.

— Ai făcut ceva de care să te rușinezi, Bill ?

— Nu, tată, răspunse Bill. Nu mi-e rușine de nimic și n-am de ce mă rușina. Numai că niciodată nu mi-a plăcut să vorbesc cu alții despre treburile mele.

— Nu crezi totuși că astea sînt puțin și treburile noastre, Bill ? întrebă John cu amărăciune. Sîntem o singură familie. Copiii tăi au să fie nepoții noștri.

— Mae a crescut la oraș, izbucni Bill. Toți prietenii ei trăiesc la Monterey, știi... prietenele, colegele ei de liceu. Nu-i place să stea aici, unde n-are nimic de făcut.

— Înțeleg.

— Așa că atunci cînd mi-a spus c-ar vrea să trăiască la oraș, am dat bani și m-am asociat la agenția Ford. Totdeauna am vrut să mă lansez în afaceri.

John încuviință dînd încetișor din cap. Supărarea de la început îi mai trecuse.

— Nu crezi că ar putea dori și ea să vină și să trăiască în casa asta, Bill ? E atît de mult loc la noi. Putem schimba orice, putem aranja totul după gustul ei.

— Numai că nu-i place la țară. Toți prietenii ei sînt acolo, la Monterey.

Willa își strîngea buzele cu încordare.

— Uită-te la taică-tău, Bill, îi porunci.

John își înălță capul și zîmbi cu gravitate.

— Ei, cred c-are să fie bine. Bani ai destui ?

— Da, sigur ! Prea destui. Și, știi ce, tată ? Ne facem o casă destul de mărișoară, adică mărișoară pentru doi, vreau să spun. Noi am vorbit despre asta, și ne-am gîndit că poate ați vrea și tu și mama să veniți și să stați la noi.

John continua să zîmbească, păstrînd aceeași gravitate curtenitoare.

— În cazul ăsta, ce-are să se întîmple cu casa și cu ferma noastră ?

— Ei, uite, și despre asta am discutat cu Mae. Ați putea să vindeți totul și să luați atîția bani cît s-aveți cu ce trăi la oraș tot restul zilelor voastre. Dacă mă lași, ți le pot vinde într-o săptămînă.

John suspină și se povîrni pe spate, în adîncimea pernelor de pe fotoliu. Atunci vorbi și Willa :

— Bill, dacă aș ști că începi să scîncești, cu ciomagul te-aș bate.

John își îndesă tutunul în lulea și o aprinse, apoi spuse cu blîndețe :

— N-o să poți sta multă vreme departe de aici. Într-o bună zi are să te apuce un dor cumplit, căruia n-o să-i mai poți ține piept. Casa asta e în sîngele tău. Cînd ți se vor naște copiii, o să-ți dai seama că urmașii tăi numai aici, în casa asta, pot crește. Poți pleca pentru o vreme scurtă, dar nu poți rămîne mult timp în altă parte decît aici. Așa că, Bill, atîta vreme cît o să trăiești la oraș, noi o să te așteptăm aici, o să zugrăvim casa și-o să îngrijim ferma. Noi zilele acelea o să le așteptăm. Tata a murit visînd mulțime de copii. Iar după vor-

bele astea zîmbetul îi deveni nesigur, și încheie : Aproape că și uitasem.

— Îmi vine să pun ciomagul pe el, mormăi Willa.

Bill plecă din salon foarte stingherit, iar după ce rămaseră singuri, John repetă :

— Are să se întoarcă.

— Sigur că da, încuviință Willa cu tristețe.

Atunci privirile lui John Whiteside zvîcniră în sus și se opriră bănuitoare asupra Willei.

— Crezi într-adevăr, chiar crezi c-o să se întoarcă ? Da, Willa ? Nu spui vorbele astea doar ca să mă alini pe mine ? Dacă ar fi așa, aș începe să mă simt bătrîn.

— Cum să nu cred ? Bineînțeles că da. Ce, îți închipui că îmi răcesc gura degeaba ?

Nunta lui Bill avu loc înspre sfîrșitul verii, și îndată după aceea tinerii s-au mutat în casa cea nouă. În toamnă, pe John Whiteside l-a cuprins o neliniște aidoma cu aceea care îl cuprinsese înainte de nașterea lui Bill. Zugrăvi din nou casa, deși n-ar fi fost neapărat nevoie. Și tunse fără urmă de îndurare tufele din grădină. Într-o zi îi spuse lui Bert Munroe :

— Pămîntul ăsta al meu nu prea-mi dă cît ar trebui. L-am și cam neglijat prea multă vreme. Aș putea să scot de pe el mult mai mult decît scot.

— Da, conveni Bert. Nici unul dintre noi nu silim pămînturile să ne dea atîta cît s-ar cuveni. Totdeauna m-am mirat de ce nu ai și cîteva oi. Cred că pe colinele dumitale ai putea să crești turme întregi.

— Chiar și aveam o turmă pe vremea tatii. Cît de multă vreme mi se pare că a trecut de-atunci. Adevărul e, așa cum ți-am spus, că am cam neglijat pămîntul. Ia te uită cum s-au îndesit tufărișurile.

— Arde-le, îl sfătui Bert. Dacă le arzi în toamna asta, la primăvară o să ai o pășune pe cinste.

— Bună idee ! Numai că tufărișurile astea vin pînă aproape de casă. Dacă mă hotărăsc să le dau foc, are să-mi trebuiască multe brațe de ajutor.

— Asta nu contează, te-ajut și eu și-l aduc și pe Jimmie. Dumneata ai doi oameni la fermă, iar dacă te pui și pe dumneata la socoteală, ar însemna să fim cu toții cinci. N-avem decît să pornim lucrul dimineața, cînd nu bate vîntul, și s-așteptăm o zi cînd să dea mai întîi o bură de ploaie, și putem fi fără grijă.

Toamna veni devreme. În octombrie, sălciile ce străjuiau pîraiele din Pășunile Raiului erau galbene ca flacăra lumînării. În înaltul văzduhului, aproape nevăzute, cîrduri de rațe vîsleau către sud, iar prin curțile grajdurilor, cele domesticite băteau din aripi, întindeau gîturile și țipau nostalgic. Tot felul de păsări se roteau pe deasupra cîmpurilor și se adunau în stoluri, sub ascultarea unui conducător. Prin aer pluteau vagi prevestiri de brumă timpurie. John Whiteside se zorea cu pregătirile de iarnă. Toată ziua lucra în livadă, dînd ajutor la curățatul pomilor.

Într-o noapte se trezi din somn și auzi stropi rari și mărunți de ploaie susurînd pe ardezie

și clipocind stins pe pămînt. Întrebă în șoaptă :

— Te-ai trezit, Willa ?

— Sigur.

— E cea dintîi ploaie. Vroiam s-o auzi și tu.

— Eram trează cînd s-a pornit, îi răspunse ea calmă. Tu n-ai auzit partea cea mai frumoasă, n-ai auzit cum sufla vîntul. Sforăiai.

— Ei, n-are să fie cine știe ce. O ploicică, așa, de început, doar cît să spele praful.

Dimineața, soarele străluci prin aerul ce licărea de apă și întreaga lui strălucire avea limpezime de cristal. Abia terminaseră masa de dimineață, cînd Bert Munroe și cu Jimmie urcară tropăind pe treptele din spate și pătrunseră în bucătărie.

— 'Neața, doamnă Whiteside ! 'Neața, John ! M-am gîndit că e o vreme minunată ca să ardem azi tufărișurile. Azi-noapte a căzut o ploicică bunișoară.

— Ai avut o idee strașnică. Stați jos să beți cîte o ceașcă de cafea.

— De-abia ne-am sculat de la masă, John. Nu mai încape nimic în mine.

— Ei, Jimmie, iei o ceașcă de cafea ?

— Nu mai încape nimic în mine, răspunse Jimmie.

— Bine, dacă nu vreți, atunci haideți să începem pînă nu se usucă iarba.

John se duse în pivnița cea mare, ale cărei uși povîrnite se aflau lîngă treptele din spate, de lîngă bucătărie. Numaidecît ieși afară cu un bidon de gaz. Apoi, după ce și cei doi oameni tocmiți la fermă ajunseră la poarta livezii, John le împărți tuturor cîte un maldăr de saci uzi.

— Nici o adiere de vînt, zise Bert. Cel mai bun timp pentru treaba noastră, John ! Să începem chiar din capătul ăsta. Rămînem pe loc, aici, între casă și tufărișurile aprinse, pînă cînd focul dă gata o postață bună. N-are rost să înfruntăm nici cel mai mic risc.

John vîrî printre ramurile tufărișurilor șomoiogul îmbibat cu gaz și pe urmă trase cu el o linie de foc pe marginea desișului. Tufărișurile începură să trosnească și să se prăvale în valurile flăcărilor. Și flăcările alergau de-a lungul cîmpului și se strecurau printre tulpinile rășinoase. Pas cu pas, cei cinci oameni înaintau pe urma pîrjolului, suind pe coasta pieptișă a micii coline.

— Cred că pînă aici ar cam ajunge, strigă Bert. Ne-am depărtat destul de mult de casă. Eu aș zice că ar fi bine ca doi oameni să se ducă și să dea foc la partea de deasupra, dinspre vîrful colinei.

Pe urmă porni el însuși, urmat de Jimmie, să dea ocol întinderii aceleia de tufărișuri. Și chiar atunci firava adiere învolburată a vîntului tomnatic începu să învîrtejească și să aplece spre pămînt tot ce întîlnea în cale. Se rostogoli ca în glumă pe deasupra focului, culese scîntei și tăciuni mărunți și îi azvîrli asupra casei albe. După aceea, ca și cum s-ar fi plictisit de joacă, vîrtejul se potoli dintr-o dată. Bert și Jimmie se întoarseră alergînd înspre casă, apoi toți cinci cercetară și stinseră sub tălpi fiecare scînteie.

— Ce bine e că am băgat de seamă, spuse John. Nişte fleacuri de-astea ar putea da foc la toată casa.

Bert şi Jimmie ocoliră iarăşi tufărişul şi, cînd ajunseră în partea de sus a colinei, îi dădură foc. John şi cei doi oameni ai lui înaintau pe coastă, ţinîndu-se mereu între casă şi întinderea focului. Aerul parcă se îngroşase şi, din pricina fumului, căpătase o culoare albăstrie. Peste un sfert de ceas tufărişul arsese aproape în întregime.

Şi deodată, auziră dinspre casă un ţipăt de spaimă. De văzut, abia puteau să vadă casa, din pricina fumului ce se înălţa de pe tufişurile arse. Toţi cinci o rupseră la fugă într-acolo. De îndată ce ieşiră din desimea fumului, văzură un rotocol dens şi cenuşiu care se strecura pe una dintre ferestrele de la etaj.

Willa alerga disperată către ei peste pămîntul acoperit de cenuşă. Cînd ajunse lîngă ea, John se opri în loc.

— Am auzit un zgomot în pivniţă, strigă nevastă-sa. Am deschis uşa de la bucătărie să văd ce e acolo, şi atunci fumul şi flăcările mi-au izbucnit în faţă. Toată casa arde.

Bert şi Jimmie veniră şi ei în goană, iar Bert întrebă, ţipînd din toate puterile :

— Furtunurile sînt puse la turnul de apă ?

John îşi desprinse privirile de la casa cuprinsă de flăcări şi răspunse fără convingere :

— Nu ştiu.

— Vino repede, îl îndemnă Bert trăgîndu-l de braţ. Ce Dumnezeu mai aştepţi ? Am putea

să salvăm cîte ceva, barem din mobilă să scoatem afară.

John îşi smulse braţul din mîna lui Bert şi porni fără grabă în jos pe coastă, iar în apropierea casei murmură :

— Nu prea cred c-aş vrea să salvez ceva.

— Eşti nebun, strigă Bert.

Apoi dădu roată turnului de apă, căutînd furtunurile. Flăcările şi fumul începuseră să năvălească prin ferestre. Dinăuntru se auzeau zgomote puternice : vechea zidire se lupta să-şi apere viaţa. Unul dintre oamenii lui John se apropie de el şi îi spuse, vrînd parcă să se scuze :

— Măcar de-ar fi fost fereastra închisă. Atunci tot am mai fi putut încerca. Dar toată lemnăria din casa asta e aşa de uscată, şi curentul aleargă prin ea ca pe hoarnă.

John se îndreptă spre stiva de lemne şi se aşeză pe capră. Willa îi cercetă o clipă faţa, pe urmă veni şi se aşeză alături de el, fără să scoată vreo vorbă. Acum pînă şi zidurile exterioare fumegau, iar casa răsuna de zgomote ce aminteau furia vîntului.

Nu după mult timp se întîmplă ceva nespus de ciudat şi de dureros. Zidul lateral se răsturnă ca un panou de decor şi deodată, la douăsprezece picioare deasupra pămîntului, se arătă salonul încă neatins de flăcări. Dar în vreme ce toţi stăteau şi se uitau, pale prelungi se întinseră înspre el. Din pricina arşiţei, fotoliile de piele plesneau şi se închirceau ca nişte fiinţe vii. Geamurile tablourilor se sparseră căzînd în cioburi şi gravurile pe oţel se

mototoliră ca niște zdrențe negre. Luleaua din spumă de mare se vedea bine deasupra consolei, dar curînd flăcările acoperiră tot spațiul încăperii și nu mai lăsară nimic la vedere. Acoperișul masiv de ardezie se prăbuși, zdrobind sub greutatea lui pereții și plafoanele, și din întreaga casă nu mai rămase decît un rug imens și diform.

Bert se apropiase și el și stătea în picioare, neputincios, lîngă John. La o vreme încercă să explice :

— De la vîrtejul acela trebuie să fi izbucnit. Probabil că o scînteie a ajuns în pivniță și a dat peste gaz. Da, da, de la gaz a pornit năpasta.

John se uită la el și îi zîmbi cu un soi de veselie copleșită de groază, repetînd ca un ecou :

— Da, da, de la gaz a pornit năpasta.

Acum, cînd putea fi sigur de izbîndă, focul ardea molcom, fără zgomote, înălțîndu-și în aer valul de flăcări. Nimic nu mai amintea de silueta unei case. John Whiteside se ridică de pe capra de tăiat lemne, își îndreptă umerii și suspină adînc. Cîteva clipe privirile îi rămaseră ațintite spre un loc de deasupra pămîntului, în mijlocul flăcărilor, acolo unde cîndva fusese salonul. Și zise :

— Gata. S-a terminat. Am aflat acum ce simte sufletul în clipele cînd își vede trupul îngropat în pămînt și dispărut pentru vecie. Hai să mergem la dumneata acasă, Bert. Vreau să vorbesc la telefon cu Bill. Probabil c-o să aibă o odaie și pentru noi.

— De ce să nu stați la mine ? Avem cîte camere vreți.

— Nu. O să ne ducem la Bill.

John mai privi o dată mormanul de dărîmături fumegînde. Willa întinse mîna ca să-l apuce de braț, dar și-o retrase înainte de a-l atinge. El îi văzu gestul și-i răspunse cu un zîmbet, apoi spuse :

— Îmi pare rău că nu mi-am salvat luleaua.

— Da, da, ai dreptate, izbucni Bert cu înflăcărare. Spuma aceea de mare căpătase cele mai frumoase nuanțe pe care le-am văzut vreodată. Nici prin muzee nu poți întîlni ceva mai frumos. Trebuie să fi fost tare veche.

— A fost, întări John. Era de demult de tot, și să știi că avea și o aromă foarte plăcută.

Doisprezece

LA DOUĂ DUPĂ-AMIAZĂ, AUTOBUZUL de turism părăsi stația din Monterey, pornind într-un tur al peninsulei. Și în vreme ce înainta pe atît de lăudatul în reclame „Circuit de șaptesprezece mile“, călătorii priveau iscoditori casele falnice ale unor oameni foarte bogați. Turiștii se simțeau puțin jenați cînd se uitau pe geamurile prăfuite, ca și cum s-ar fi uitat pe gaura cheii, dar păstrau sentimentul că sînt, totuși, niște privilegiați. Autobuzul se tîrî prin orașul Carmel, trecu peste o colină și ajunse la Misiunea Carmelo, cea cu cupola gîrbovită, iar acolo tînărul șofer trase pe

dreapta șoselei și își ridică picioarele pe tabloul de bord, rămînînd în așteptarea pasagerilor conduși de ghid prin interiorul întunecat al vechii biserici.

Cînd se întoarseră să-și reia locurile, opreliștile ridicate în mod obișnuit de călători între unii și alții se mai risipiseră.

— Ați auzit ? zise bărbatul cu aspect înfloritor. Ghidul spunea că biserica e construită ca o corabie, cu chilă și carenă de piatră îngropate adînc în pămînt. Asta pentru cutremure... ca o corabie pe o mare furtunoasă, știți. Dar n-are să țină.

Un preot tînăr, cu obraz ras trandafiriu, mîndru foc de noua lui sutană de serj, răspunse de la locul său, aflat cu două rînduri mai în urmă :

— Ba a ținut. Pe aici au fost cutremure, și biserica încă stă în picioare ; făcută din lut, și tot a rezistat.

Atunci interveni un bătrîn, un bărbat în vîrstă dar încă zdravăn și cu ochi vioi, spunînd :

— Multe lucruri ciudate se mai întîmplă. Anul trecut mi-a murit nevasta. După mai bine de cincizeci de ani de căsătorie.

Zîmbi și se uită în jur, așteptînd vreun comentariu, și uită cu totul de întîmplările cele ciudate.

O pereche de tineri aflați în luna de miere stăteau braț la braț. Fata îl strînse tare de braț și-i spuse :

— Întreabă-l pe șofer unde mergem de aici.

Autobuzul porni încet mai departe, pe valea Carmel — pe lîngă livezi și cîmpuri de anghinare și pe lîngă o rîpă roșie împînzită de verdeața plantelor agățătoare. Ziua era pe sfîrșite și soarele cobora către gura văii, îndreptată spre ocean. Șoseaua se despărți de rîul Carmel și urcă pe o coastă, pînă ce ajunse pe vîrful îngust al unei înălțimi. Aici șoferul coti scurt către marginea drumului și dădu de patru ori înapoi și iar înainte, pînă izbuti să întoarcă. După aceea opri motorul și se întoarse spre călători.

— Pînă aici mergem, oameni buni. Mie totdeauna îmi place să-mi mai dezmorțesc puțin picioarele, înainte de a porni îndărăt. Poate că unii ar vrea să coboare și să se plimbe puțin.

Pasagerii se ridicară înțepeniți de pe locuri și se opriră pe creasta colinei, apoi priviră în jos peste Pășunile Raiului. Străbătut de ultimele raze ale soarelui, văzduhul arăta ca o ceață de aur. Cîmpurile întinse sub privirile lor erau parcelate în pătratele verzi ale livezilor de pomi roditori, în pătratele galbene ale lanurilor de grîne și în pătratele violete ale ogoarelor. De la casele înconjurate de grădini, fumul focurilor de seară se ridica în aer, pînă ce era curățat de adierile scurse dinspre coline. Tălăngi clincheteau stins de-a lungul văii ; un cîine lătra la atît de întinsă depărtare, încît sunetul ajungea la călători doar ca niște șoapte scurte. Chiar mai jos pe creastă, o turmă de oi se adunase la poalele unui stejar, căutînd adăpost pentru noapte.

— Locul se cheamă Las Pasturas del Cielo, spuse şoferul. Ăştia de-aici scot nişte legume grozave ; fragile, căpşunile, zmeura, murele şi toate fructele se coc aici mai timpuriu decît în orice alt loc. Şi numele înseamnă Păşunile Raiului.

Pasagerii stăteau şi se uitau peste vale.

Bărbatul cu înfăţişare prosperă îşi drese glasul. Cuvintele lui sunară cu o nuanţă de profeţie :

— Dacă mă pricep eu cît de cît să văd în viitor, ascultaţi ce vă spun : Într-o bună zi, pe valea asta au să răsară case mari, case de zid cu grădini întinse, terenuri de golf şi porţi maiestuoase de fier masiv. Oameni avuţi au să stea pe aici — oameni sătui să tot lucreze la oraş, oameni care şi-au făcut suma şi duc dorul unui loc liniştit, unde să se aşeze în tihnă şi să se bucure de viaţă. Dacă aş avea bani destui, aş cumpăra toată valea. Aş ţine-o o vreme aşa, iar mai tîrziu aş împărţi-o în loturi.

Tăcu şi schiţă cu mîna un gest ce arăta că parcă ar fi vrut să adune totul.

— Daaa... şi pe Dumnezeul meu că aş veni şi eu să trăiesc aici.

Nevastă-sa şopti :

— Ssst !

El se uită în jur şi văzu că nimeni nu-l ascultă.

Umbra roşiatică a colinei aluneca furiş înspre mijlocul văii ; de undeva, de jos, răzbătu un guiţat furios. Tînărul îşi desprinse ochii de pe vale şi îi făcu prin zîmbet o mărturisire

proaspetei soaţe, iar ea îi răspunse zîmbindu-i aspru şi mustrător. Zîmbetul lui spunea : „Aproape că m-am lăsat pradă gîndurilor astea. Ar fi tare frumos... dar n-am cum, bineînţeles."

Iar al ei răspunsese : „Nu, bineînţeles că nu ai cum ! Tu ai lucruri mari de îndeplinit, şi toţi prietenii noştri aşteaptă mult de la tine. Trebuie să-ţi creezi o faimă cu care să mă pot mîndri. Nu poţi fugi de toate răspunderile astea şi să te îngropi într-un asemenea loc. Dar tare frumos ar fi."

Amîndouă zîmbetele se stinseră, lăsîndu-şi doar în ochi urmele.

Preotul cel tînăr porni cu paşi rari, de unul singur. Murmura o rugăciune, dar practica îl învăţase să se roage şi să se gîndească la altceva. „Acolo s-ar putea clădi o bisericuţă. Şi n-ar fi acolo nici sărăcie, nici duhori, nici necazuri. Enoriaşii mei ar mărturisi doar mărunte păcate fireşti, uşor de şters cu două-trei *Ave Maria*. Şi ce linişte ar fi aici ; niciodată nu s-ar săvîrşi ori întîmpla vreun lucru nedemn ori dureros, în stare să mă întristeze, să mă facă să mă îndoiesc ori să mă ruşinez. Oamenii de prin casele de acolo ar ţine la mine. Mi-ar spune Părinte, iar eu aş fi drept cu ei, de fiecare dată cînd blîndeţea ar putea să se împace cu dreptatea." Se încruntă şi alungă cu asprime un asemenea gînd. „Înseamnă că nu sînt un bun slujitor al bisericii. Trebuie să-mi împlinesc întreg calvarul în mijlocul sărăcimii, al mirosurilor şi al încăierărilor fără de capăt. Nu pot întoarce spatele tragedi-

ilor de Dumnezeu hărăzite." Şi încheie : „Poate că pe lumea drepţilor, într-un asemenea loc am să nimeresc."

Bătrînul se uită înspre vale cu ochii lui iscoditori, iar în urechile-i fără auz liniştea se revărsa ca susurul unei slabe adieri de vînt printre crengi de chiparos. Colinele mai depărtate îi apăreau ca dintr-o negură, dar izbutea să vadă lumina aurită şi asfinţitul cuprins de flăcări purpurii. Răsuflarea i se opri şi ochii porniră să-i înoate în lacrimi. Se lovi, neajutorat, cu palmele peste şolduri. „Niciodată n-am găsit timp de gîndire. Prea am fost hărţuit de necazuri ca să mai pot şi gîndi la ceva. Dacă aş putea să mă duc pe valea asta, acolo, şi să trăiesc o vreme — da, aş sta şi aş cugeta din nou la toate cîte mi s-au întîmplat, şi poate că aş izbuti să înfiripez ceva din întîmplările astea, ceva care, adunat laolaltă să capete un sens, să nu rămînă doar lucru fără rost, fără cap şi fără coadă. Acolo nimic n-ar veni să mă tulbure şi aş putea să stau cufundat în gîndurile mele."

Şoferul aruncă ţigara pe şosea şi o călcă afundînd-o în praf.

— Mergem, oameni buni, spuse adreşîndu-se tuturor. Trebuie s-o luăm din loc.

Îşi ajută pasagerii să urce şi închise portiera în urma lor, iar ei se îngrămădiră cu toţii la geamuri şi nu se mai săturau privind în jos peste Păşunile Raiului, unde aerul se întinsese acum ca un lac albăstrui şi fermele stăteau cufundate în linişte.

— Ştiţi, zise şoferul, mereu mă gîndesc ce frumos ar fi să aibă omul o căsuţă pe valea asta. Ar putea ţine pe lîngă el o vacă, vreo cîţiva porci şi-un cîine, doi, acolo. De pe o fermuliţă cît palma, omul poate să scoată atît cît să-şi ţină zilele.

Acţionă demarorul şi lăsă motorul să duduie o vreme, iar după aceea băgă în viteză.

— Poate vi se pare caraghios, oameni buni, dar eu de fiecare dată cad pe gînduri şi îmi spun cît de uşor şi liniştit ar putea trăi acolo un om, pe-o palmă de pămînt.

Mişcă schimbătorul de viteze ; autobuzul porni mai repede şi alunecă iute pe pantă către lunga vale Carmel şi către locul unde soarele se scufunda în ocean, la capătul văii pe care se aflau Păşunile Raiului.

Lector: MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor: VICTOR MAŞEK

*

Bun de tipar: 20.09.1975. Coli tipar 9.

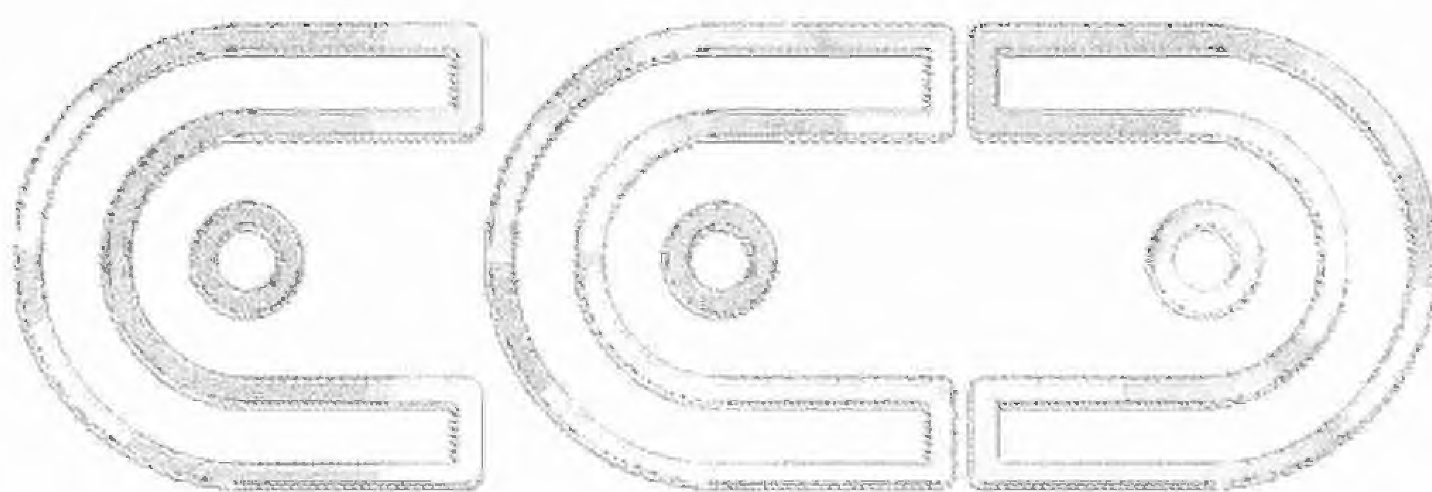
*

Tiparul executat sub comanda
nr. 1386 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97,
Bucureşti,
Republica Socialistă România

PM.

Scanare și prelucrare digitală

de

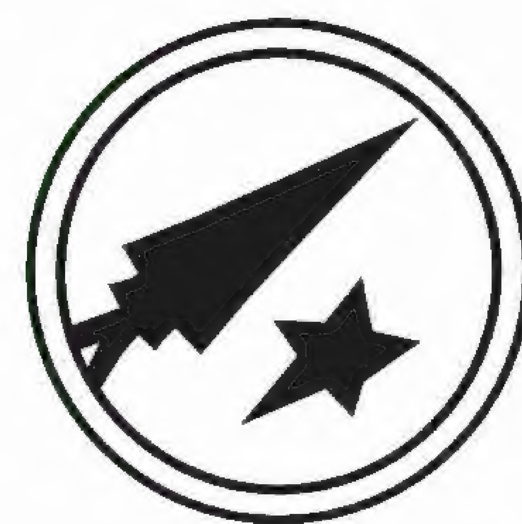
Anonim

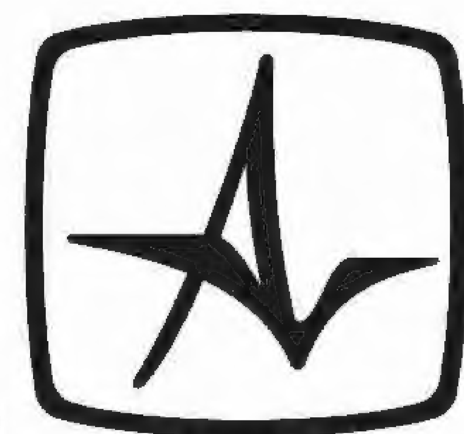

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

